راپەرین و..

رزگاری کەرکوک

مەلاشاخی

چاپی دووەم ٢٠١٢

لە بڵاوکراوەکانی گۆڤاری شەهید
(42)

راپەرین ورزگاری کەرکوک
* نووسین و بیرەوەری

* مەلاشاخی
* چاپی یەکەم ٢٠٠٠
* جاپی دووەم ٢٠١٢
* تیراژ (500) دانە
* تایپ : شاخی
* دیزاین : ئارام شاخی
* چاپ: چاپخانەی (شەهید ئازادهەورامی)

ئەرکی چاپ : مەکتەبی راگەیاندنی (ی.ن.ک)

پێشکەشە بە :

* شەهیدانی راپەڕین و..ڕزگاری کەرکوک
* بە هەڤاڵانی پێشمەرگە وشانەچەکدارەکانی بروسک
* گشت تێکۆشەرانی رێگای کوردایەتی

وێنەی نووسەر

لەجیاتی پێشەکی

ماوەی چەندساڵێکە لێرە ولەوێ، لەیاد وبیرەوەرییەکاندا..لەشاشەی تیڤی و لەرادیۆکان وماڵپەڕوگۆڤاورژنامەکاندا،جیاوازی وبێ ویژدانی زۆردەبینین، هەندێ جارلەدەرەوەی میدیاکانیشەوە، لەساڵیاد وبۆنەکاندا.. خەلکانی واهەن کەزۆربەی تەمەنیان هەرکەسانی خائین وخۆفرۆش بوون،کەچی خۆیان دەکەن بەفس فس پاڵەوان ودەیانەوێ هەمووسەروەریەکانیشمان بۆخیان بەتاڵان بەرن. تا ئێستا چەند جارێک لەیادی نەورۆزوراپەرین ورزگارکردنی کەرکوکدا، کەسنانێک هاتوون کە باسیان لە راپەڕینەکە کردوە،هەمووراستی راپەڕین و سەروەریەکانی رزگارکردنی کەرکوکیان شێواندووە وبۆخۆیان پێچاوەتەوە.. تێکۆشەرانی حزبەکوردستانی یەکان ورۆڵی فیداکارانەی جەماوەرەکەو شانە چەکدارەکانی (بروسک)یان فەرامۆش کردووە.
هەزاران سڵاو ورەحمەت لە رۆحی شاعیری مەزنی کورد مامۆستا(پیرەمێرد) کە لە سەرەتای پەنجاکاندا لەپەندێکدا فەرموویەتی:

لەگەرمەی شەڕدا کەس دەنگی نایە   کە دوژمن شکا زۆر کەس ئازایە

منیش لەم سەردەمەدا کەسەردەمی پێشکەوتنی بەرچاوی بوارەکانی میدیایە. هاتووم دەمەوێ باسی بەرنامەی راپەڕینەکەو رۆڵی پێشمەرگەکانی بەرەی کوردستانی بەگشتی وپێشمەرگەکانی(ی.ن.ک) بەتایبەتی وەک خۆی بکەم : ئەرێ دەبێ لەوە ناهەقی ترهەبێت پیاوی ترسنۆک بکرێت بە شێر ودەوری فەرماندەشەهیدەکان فەرامۆش بکرێ،مەگەرگڕەکەی بابەگوڕگوڕبکوژێتەوە. دەنا نابێت و ناشێت کەس (شەهید عبدالرزاق)ی لەبیربچێتەوە..
مەگەرقەڵای کەرکوک بسڕدرێتەوە.دەنا ناشێ رۆڵی قارەمانانەی فەرماندەی شانەچەکدارەکانی(بروسک)وتێکۆشەری (هەرێمی2) و (تیپی٢١یکەرکوک) شەهید(حاجی هەڵمەت)کە لەلێوارچۆمی(خاسە)شەهیدبوو،فەرامۆش بکرێت.

گەلی کورد هەموو پێکەوە راپەڕین..تەنانەت ناکرێ دەوری هەڵگەرانەوەی چەکدارەکانی رژێمیش فەرامۆش بکرێت، ئیدی کەی رەوای هەقە دەوری بەرچاوی پێشمەرگە ئازا وقارەمانەکانی (ی.ن.ک) کە زۆرترین قوربانییان بۆراپەڕین ورزگارکردنی کەرکوک وسەرجەم کوردستان داوە نادیدەبکرێ؟ فەرموون سەردانێکی(دەزگای شەهیدان)بکەن،تا لیستی شەهیدانی راپەڕینی کەرکوک ببینن،ئەوسا دەزانن کە(ی.ن.ک)پترلە(٣٠٠)پێشمەرگەی قارەمانی لە خەڵکی کەرکوک وشوێنەکانی ترپێشکەش بەبارەگای سەروەری کردووە. شاهیدەکان باشترین بەڵگەن،چ ئەوانەزیندوون،چ خوێنی سووری شەهیدان. ئەگەر نا ..لە داهاتوودا ئاخۆ دە بوو ئەم مێژووە چۆن چۆنی بنووسرایە تەوە؟

خوێنەری هێژا..!

لەم کتێبەدا نامەوێ لەرۆڵی جەماوەرولایەنەکوردستانییەکان کەم بکەمەوە، بەڵکودەمەوەێ راستیی رووداوەکان رێک وەکوخۆیان..یاداشت وتۆماربکەم. پشت بە بەڵگەی راست ودروست و دیکۆمێنت و ئامار ببەستم..

- (کۆمەڵەی ڕووناکبیری و کۆمەلایەتی کەرکوك) لە ساڵی 2000 دا کتێبی (لە بیرەوەری ڕاپەڕین وڕزگارکردنی کەرکوك دا) بۆچاپ و بڵاوکردمەوە. بەداخەوە لە ئاستی ئاواتەکانی خۆمدا نەبوو، جونکە تۆماری ڕاپەڕین و.. ڕزگاری کەرکوك هێندمەزنن,زەحمەتە لەکتێبۆکەیەکدامافی خۆیان بدرێتێ. – لە بڵاوکردنەوەی ئەم یاداشت وبیرەوەریانە مەبەست گێڕانەوەی ڕاستیەکانە، ئەویش وەکو خۆی , نەك بە حەز وئارەزوو وداخوازی کەسایەتی وحزبایەتی.

- گوێم بەوەنەداوە کەپاڵەوانی ناوبیرەوەرییەکان لەریزەکانی(ی.ن.ك)مابێتن، یاجێیان هێلابێت .... بەڵکوراستی یەکانم وەکو خۆی تۆمارو یاداشت کردووە.

مەلاشاخی

هاوینی 2012

بەشی یەکەم

لە(قاسمەڕەش)ەوە

ئەو ڕۆژەی کە حکومەتی عێراق لە دەزگا راگەیاندنەکانی خۆیەوە بە یاداشتێکی رەسمی توورەئامێز ئاگاداری(جامعەی عەربی)کردەوە، هەڕەشەی لە دەوڵەتی کوێت کرد.. بەڕێکەوت ئەو رۆژە من و محمود محمد احمد (مەلافەرمان) لە (قاسمەڕەش) میوانی بەڕێزان هەڤاڵ کاك نەوشیروان وکاك کۆسرەت وکاك عبدالرزاق بووین، کاك نەوشیروان لە ژوورێکی تایبەتی دا بە دیارنەخشەیەکی کوردستانەوەبوو،خەریکی داڕشتنی هەندێ لەبەرنامەی کاروباری پێشمەرگەپارتیزانەکان بوو..

ڕادیۆی بەغدا چەند جارێک لەسەریەک یاداشتێکی هەرەشە ئامێزەی دووبارە کردەوە، ئیترمنیش ڕادیۆکەم هەڵگرت وگەیاندمە لای بەڕێز کاك نەوشیروان،دوای بیستنی هەواڵەکە،بۆوەرگرتنی باری سەرنجی ئێمە دەربارەی ئەو مەسەلە یە وچەند پرسێکی ترروی چەند پرسیارێکی لێکردین..

بۆیە ئێمەیش لەگەڵ ئەوەی بۆچوونەکەی بەرێز(مام جەلال)مان وە بیرهێنایەوە،لەهەمان کاتدا پێمان وابوو.کەرژێمی عێراق لە کوێت دەدات.بەڕێزیان لەگەڵ سەرقاڵی زۆریان هەر ئەوەندەم لە بیرماوە کە گوتی:(جا خوا بکا بزن نانی شوان بخوات.!) ئیترمن جێم هێشت وگەڕامەوە بۆلای هەڤاڵان کاك کۆسرەت وکاك عبدالرزاق وخلیل دۆسکی و چەند برادەرێکی تر کە ئیستا ناوەکانیانم یلەیاد نەماوە.. زۆربەی بۆچوونەکان وابوون کاربەدەستانی عێراق لەخۆبایی بوون، زۆر بەوەوە دەنازن کە لە شەڕی ئێراندا سەرکەوتنیان بەدەستهێناوە، تەکنەلۆژیای سەربازیان پێشکەوتووە. هیچ بە دوورنازاندرێ کە ئەمجارە پەلاماری دەولەتی کوێت بدەن.

دیارە ئێمەوبەسەدان پێشمەرگەی خێزاندارورەبەن لەدوای ئەنفالەکان ئاوارەی سەرسنوورو شارەکانی ئێران بووبووین، ئەوسا من بەماڵە وە لەشاری(نەغەدە)گیرسابوومەوە،بۆراپەڕاندنی کاری پێشمەرگایە تی وڕێکخستن،ناوە ناوە سەرم لە بارەگاکانی (بلەکێ)و(قاسمەڕەش)و (دۆڵەکۆگە)دەدا..
هەرلەوسەروبەندە فەرماندەیی گشتی هێزی پێشمەرگەی کوردستان بانگیان کردم بۆلای خۆیان وداوایانکردکەوەك(رابەری سیاسی) بچم بۆ بەتالیۆنی(9) کە بارەگاکەی لە (دۆڵەکۆگە) بوو، منیش وەك هەر پێشمەرگەیەکی تری دڵسۆزی ئەوسەردەمە، ئامادەبووم بڕیارەکانی سەرووی خۆم بەباشی جێبەجێبکەم،بۆهەرشوێنێك بێت.
دوور ونزیکم نەدەزانی ...
پێش ئەوەی پەیوەندی بە بەتالیۆنەکەوەبکەم..فەرماندەی بەتالیۆنەکەکە بەرێز (سلیم ئاغا)بوو،پێیان راگەیانبوو کەگوایە لەبەرئەوەی من لە توێژی جوتیارانم و کادیرێکی توندرۆی (کۆمەڵە)م لەگەڵ ئەودا ناگونجێم، منیش بەرگوێم کەوتبوو. کە گوایە ئەو لە ئاغاکانی ناوچەی پشدەرەولەگەڵ خەڵکی وەك مندا هەڵ ناکات.
بەڵام من گوێم بەوقسەڵۆکانە نە دا،پەیوەندیم بە بەتالیۆنەکەوە کرد. خۆم بەکاك (سلیم ئاغا) و بە هەڤاڵەکانی بەتالیۆنی (9) ناساندن.
قسە لەوەیش کرا،کەزۆرباشە(ی.ن.ك)خۆی بۆ هە موو ئەگەرێک ئامادەبکات.پێشترکاك نەوشیروانلەڕۆژنامەی (لۆمۆند)ی فەرەنسی دەربارەی ئەگەری پارچەپارچەبونی عێراق هەندێ قسەی کردبوو، مشتومڕێکی ئیعلامی گەورە و زۆری لێ کەوتبۆوە ..
پاش چەند ڕۆژێك(یەکێتی نیشتمانی کوردستان) کەوتە ئامادەکاری و هێزەکانی خۆی کۆکرەوە، ئامادەباشی کرد، کەوتەوە مەشق دادانیان.سەرلە نوێ ڕێخستنەکانی هێزی پێشمەرگەوئاوارەی

ئۆردوگاکانی جۆشدایەوە، بۆم ڕوون کردنەوە کە من بۆ ململانێ ودژایەتی کردنی هیچ کەس نەهاتووم، من بۆهاوکاری هاتووم، پێویستە هەموو پێکەوەڕیزەکانی خۆمان یەکبخەین،خۆمان پەروە ردە بکەین، خۆمان ساز وئامادە بکەین هەم بۆپتەوکرنی یەکێتی ناو یەکێتی،هەم بۆ ئەو ئەگەرانەی چاوەڕوانیان دەکەین.لەپاش چەندڕۆژ کارکردن ئەنجام ئەوە بوومن وهەڤاڵان لەیەکتر گەیشتین و یەکترمان خوێندەوە،دەرکەوت کە یەك ئامانج کۆی کردوینەوە،هەربۆیە پێکەوە تەباوهاوکاربووین.ئەوە بوولەوماوەیەدا کۆنفراسی ئامادەکاری بۆ کۆنگرەی یەکگرتنەوەی هەردووڕێکخستنەکانی(کۆمەڵەیرەنجدەران) و(یەکێتی شۆڕشگێڕان)بەسترا،لە بەرئەوەی کاری باشم کردبوو.. جێی ڕەزامەندی هەڤاڵانی بەتالیۆنەکەبووم، بە دەنگێکی باش بۆ ئەندامەتی یەکەمین کۆنگرەی (ی.ن.ك) پالێورام.

- پایزی 1990 بوو،مەترسی ئەوەمان هەبوو بۆ زستانی داهاتوو ئەگەربەفرزۆر بباری،بۆ چەندمانگێك پەیوەندیمان بەدەوروبەرەوە نەمینێ،بارەگاکانمان نۆژەن وچاك کردەوە، ئازوقەو پێداویستی (6) مانگی بەتالیۆنەکەمان ئامادەکرد..

سەنگەری پێشەوەی پێشمەرگەکان لەلوتکەی شاخەکانی(چەکوچ) و(سادر)بوون، لەدوای ئەنفالەکان دەیان هێرشی ڕژێمی عێراقیان تێك شکاندبوو،ناوەناوەسەردەکەوتمە سەرشاخەکان وسەردانی بەرەی پێشەوەم دەکرد،دوا بەدوای کۆبونەوەی هۆشیاری وڕووناکبیری، جارەجارەیش لەسەرداوای خۆیان شیعری(بەرەنگاری)و(دڵداری)یشم بۆ دەخوێندنەوە.

شیعری (ماڵۆچکە)م لە پاش پایزە بارانێك لە بن دارە گوێزەکانی (دۆڵەکۆگە) نووسی و ناردمەوە بۆخۆشەویستەکەم .

ماڵۆچکە

نەمدەزانی
بۆنی پرچ وئەگریجەی تۆ
لەکاتێکدا..
بەم پەنجانەم نەرم دا دێ.
لەگەڵ گەڵای هەڵوەریوی بەرباران دا
کامیان بۆنی کامیان لێ دێ.
کەچی ئەمڕۆ،
پاش نمەیەك ،
زانیم هەردووك .
بۆنی ئەو خاکەیان لێدێ
کەمناڵ بووین ئێمەی بچووك .
لەگوندەوێرانەکەمان ، لەپاڵ کەرکوك .
ماڵۆچکەمان لێدەکرد و
قوڕەکەیمان دەکرد بەبووك .
* * *

پێش ئەوەی بەفروبارانی زۆربباریٚ،فەرماندەیی هێزی پێشمەرگەی کوردستان بەبروسکە داوای کردمەوەبەپەلەبگەڕێمەوەبۆ(قاسمەڕەش) لەویٚ ئەوەم بۆدەرکەوت لەئەنجامی لێکۆڵینەوە لە یەکێك لەئەگەرەکان وایان بەباش زانیبووکە من وکاك مەلافەرمان وەك کادیری ڕێکخستن ودەستەیەك لەپێشمەرگە پارتیزانەکان کەتازە لەناوچەکانی کەرکوك گەڕابوونەوە،لەگەڵ(29)پێشمەرگەی تیپی(21)ی کەرکوك کە ئەوسالە(بلەکیٚ)بوون.

لەگەڵ فەرماندەی تیپەکە کاك(سەربازحسین)بگەڕێننەوەبۆدەوروبە ری (زەڵیٚ)و(نێوزەنگ) تاکەهۆی ئەم کارەش ئەوەبوو کەزۆربەی دانیشتوانی ئۆردوگا زۆرە ملێکانی دەوروبەری هەولێر خەڵکی ناوچەکانی(جەباری وشوان وشێخ بزێنی وساڵەیی وبیبانی)ی دەڤە ری کەرکوك بوون.

ئێمەش پەیوەندیمان درووستکردبوەوە، لەناوئەوجەماوەرەدا خەڵکی زۆرمان ڕێکخستبوو، رێزی تایبەتیمان هەبوو،مەبەست ئەوە بوو هەواڵیان بۆ بنێرین پەیوەندی نویٚبکەنەوە،کاك نەوشیروان داوای لە من وکاک مەلافەرمان کرد ئەوپێشمەرگە دێرینانەیان بۆدەستنیشان بکەین، کەبەپاکی ماون و خۆیان نەدۆڕاندووە ، ئێمەش لیستێکی هەڤاڵانمان ئامادە کرد، لەو ماوەیەدا جوڵانەوەیەکی ڕووناکبیری لەگەشەکردندا بوو،چەندین کادیری حیزبی شیوعی عێراق کەوتنە کۆڕوسیمناربەستن دەربارەی پێکهێنانی حیزبی شیوعی کوردستان، لەوماوەیە داکاك(نەوشیروان نستەفا)سیمنارێکی پوختەی دەربارەی (پرۆسترۆیکاوگلاستنۆست)ئەنجام دا,دوای تەواوبوونی بابەتەکەی دەرگای پرسیاری خستەسەر پشت، ڕێگای پێداین دەربارەی باسەکە وکێشەوگرفتەکانی ناو شۆڕش دەربارەی خۆمان و پاشەڕۆژ هەرچی دەپرسین ودەڵێین ئازاد بین ..

زۆرباش لەیادمە،یەکەم کەس کە پەنجەی بۆمۆڵەتی پرسیارهەڵبڕی من بووم،بەوپەڕی سەراحەتەوە ڕووم تێ کردو پێم ووت:
- بەڕێزكاك نەوشیروان !
باشە ......؟!
لەکاتێکدا کە ئێوە باس لە باهۆزی دیموکراتی ولەگۆڕانکاریەکانی داهاتووی دنیاو یەکێتی سۆڤیەت وئەوروپای شەرقی وگۆڕانکاریە چاوەڕوانکراوەکانی داهاتووی ناوچەکەی خۆمانیش دەکەن...
پێتان باشە کە خۆمان بۆ هەموو ئەگەرەکان ساز و ئامادە بکەین ..؟
ئەدی....ئەی بۆ؟!
هەندێ لەهەڤاڵانی سەرکردایەتی (ی.ن.ک) بەتایبەتی لەمکاتەدا.. براوخزم وکە سیان ڕەوانەی ئەوروپادەکەن؟
ئەی ئێمەش هەقی خۆمان نیە کە بەسەراحەت قسان بکەین؟!
ئێمە هەرخۆمان وبەهەڵبژاردنیش ئێوەمان بەلێپرسراووبەمەسئولی خۆمان هەڵبژاردووە، ئێستایش پەشیمان نین،بەڵام ئەوەی کەئێمەنیگە ران دەکا ئەوەیە..مەترسی دەکەین وەك ساڵی 1975 جارێکی تریش ئێمەببینەقوربانی، تکایەلێمان مەشارنەوە، ئەگەرهەلومەرج نالەباربوو ئێوە وەك سەرکردایەتی نیازتان چیە؟؟
لەگەڵماندا دەمێننەوە یا..نا؟؟؟
ئیترلەحەژمەتادەنگم دانووسا.خەریك بوو دەست بکەم بەگریان، ناچاری وازم لەقسەکانم هێنا،کاك(نەوشیروان)یش لەوڵامدا ووتی:
(بەلێ ڕاستەهەڤاڵی وامان هەیە،ماڵ وخێزان وهەندێ لەکەس وکاری ڕەوانەی ئەوروپا کردووە، ئەوە مەسەلەی شەخسی یە، ئێمە وەك (یەکێتی)لەبەرناحەزەکانمان..ناشێ وناکرێ‌هەموو نهێنیەکانی خۆمان ئاشکرا بکەین،بەڵام ئەوەی کەنایشارینەوە ئەوەیە،با ئێوەیش دڵنیا بن (ئاشبەتاڵ) لەفەرهەنگی ئێمەدا نییە..

من بەش بەحاڵ..خۆم بەمە سئول دەزانم بەرانبەر بەو بارودۆخەی ئێستا گەلەکەمانی تێدایە،پاکانەبۆخۆم ناکەم،بەڵام دڵنیاتان دەکەمەوە تا دووپێشمەرگەی پارتیزان لەکوردستان بمێنن سێیەمیان من دەبم.. دڵنیا بن ! قەت ممکن نیە لەکاتی نوشست وگلاندا هەڤاڵەکانمان بەجێ بهێڵین،ئێمە بۆ هەموو ئەگەرەکان بەرنامەی باشمان هەیە ،جارێکی ترتەئکیددەکەمەوە، لە ناخۆشترین هەلومەرجدا ئامادەم لەگەڵ ئێوەدا بەپارتیزانی بچمەوە دەشتەکانی هەولێر و گەرمیان..ئەگەروەك چۆن (مەلا ئەحمەد)وهەڤاڵەکانی لە ئەشکەوتی(داری خلە)دا ئەشکەوت بەسەریاندا رووخا و شەهید بوون.

لەبەرئەوەی بەقەد دەسەڵاتم لەناوشۆڕشدا خۆم بەبەرپرسیاردەزانم. بەڵێن بێت،ئەگەر بێت و رۆژێک ئاوا..

منیش ئەشـــــکەوت بڕوخێ بەسەرماندا..

دڵنیابن لەبارودۆخێکی ئا وا دژواردا، بەجێتان ناهێڵین)...

***

سازدانەوە و ئامادەکاری

دووەم کەس کە هەڵسا وئەویش پرسیاری کرد هەڤاڵ حیدراسماعیل (مامۆستا ڕێبوار) بوو،لە بیرمە پوختەی پرسیارەکەی دەربارەی ئەوەبوو(ئێمە بە هێزی کەمەوە،بەئیمکانیاتی کەمەوە چۆن دە توانین ئەو دوژمنە بەهێزە،بشکێنین ؟!

خۆ ئەگەر شکاندیشمان چۆن دەتوانین پارێزگاری لەدەسکەوتەکان بکەین، لەکاتێکدا ئێمە ژمارەمان بەش ناکات پارێزگاری لە هەموو دام و دەزگاکانی شارێکی وەك سلیمانی بکەین؟!

بەدووری نازانم کەخەڵکانی دزوشڕە خۆربێن وشکۆمەندی شۆڕش وناوی پیرۆزی پێشمەرگە لەکەدار بکەن؟؟!)

- لەوڵامدا کاك (نەوشیروان) ووتی :

(کاکە..ئێمە کەم نین،ئێمەهەموو جەماوەرمان لەگەڵ دایە،هەر نەبێ هەمووکەسوکاری شەهیدەکان،هەمووکەس وکاری ئەنفالکراوەکان، هەمووجوتیارانیگوندوێرانکراووهەمووخەڵکی زۆرلێکراووچەوساوە مان لەگەڵدایە، ماوەتەوە بڵێم ئێمەدەبێت ببین بەهەوێنی ڕاپەڕین..)

دوای ئەم سمینارە ئێمە کەوتینە پەیداکردنی کتێب و سەرچاوەی باش،کەوتینەسازدانی کۆڕو کۆبوونەوە کردن بە پێشمەرگەکان.

پاش ماوەیەکی کەم سەرکردایەتی (ی.ن.ك) ئاگاداری کردینەوە کە بەرنامەیەك ئامادەکراوە بۆ ڕاپەڕین بۆئەومەبەستە یەکەم لایەن پارتی ئاگادارکرایەوە ئێمەش خۆمان ئامادەکرد بۆهەرئەرکێك بدرێ بەسەرماندا.

تا ئەوەبوو..لە مانگی شوباتی1991دالەبارەگاکانی(زەڵێ)و(نێوزە نگ) لەگەڵ پێشمەرگەکانی(تیپی21 کرکوك)ودەستەیەك لە پارتیزانە کانی هێزی تایبەت،یەکمان گرتەوە،لەسەر بڕیاری فەرماندەیی گشتی چەندین کۆڕوکۆبوونەوە وسیمینارمان بۆ پێشمەرگەکان ساز کرد..

دەربارەی لێبووردنی گشتی، دەربارەی چاوپۆشی کردن لەڕابردوو، دەستودەم وداوێن پاکی،دەربارەی پاراستنی دەسکەوتەکانی راپەڕین خۆلادان لە شەڕی پۆلیس وچەکدارەکانی(خەفیفە)و (سوپا) زۆرمان قسەبۆپێشمەرگەکان کرد.

چەند ین کۆڕی شیعرمان سازدا،لە وانە کۆڕێك لەگەڵ بەڕێزان کاك (ئازادجندیانی) و(هیوا)و(هەڵۆحەسەن)وچەند پێشمەرگەی شاعیردا . لە ڕێی بازاڕی(سونێ)وە پەیوەندیمان بە چەندکەسێکی ناسیاوەوە کرد،لەوانە کەسەردانیان کردین(فاروق حەمەعەلی)مامەی شەهید (مەلائاراس)وکاك(عمرصدیق بیرەسپانی)وکاك(وەستاغالب طە) و چەند کەسێکی تربوون. چەندین زانیاریمان دەربارەی ئۆردوگاکانی (بنصڵاوە،دارەتو،تۆبزاوا، قوشتەپە)دەربارەی هەردووگەورە شاری (هەولێر)و (کەرکوك)دەوروبەریان وەرگرت.دیارەبەپێی بەرنامەی سەرکردایەتی (ی.ن.ك) هێزەکان کرابوون بەچەند(میحوەر) یکەوە، ئێمەبەرمیحوەری(5)کەوتبووین.

لە بیرمە..هەرکادیرێك سەرپەرشتی شوێنێکی بۆدیاریکرابوو،من و کاك(نەهرۆقەسرۆکی) بۆئۆردوگای(بنصلاوە)دانرا بووین.

کاك(مەلافەرمان)وکاك(سەربازحسین)وکاك(سەرکەوتەڕەش) بۆئۆردوگای (دارەتوو) یان پێ سپێردرابوو..

داوایان لێکردم کەکەسێك بۆسەرپەرشتی (تۆبزاوا) دیاری بکەین.

منیش کاك(کوردۆ ڕەحمان)م پێشنیارکرد.. پەسندکراو دانرا.

ئەوەی زۆرنیگەرانی دەکردم،ئەوەبووتەندروستیم زۆرخراپبوو، بەهۆی (انزلاق) پشتەوە، لاقێکم لەگەڵ ئازاری زۆردا سڕدەبوو، بە گۆپاڵ رێم دەکرد.

رۆژی ١٩٩١/٣/٣

له داره تووی (ئۆردوگای خەبات)ی هەولێرشەڕێك لە نێوان پشدەریەکان و پۆلیسدا رویدا،ئەنجام هەڵیان کوتایەسەرپۆلیسکان و دەستیان بەسەر بنکەکەداگرت،رژێم بەتوندی هێرشی کردنەوه سەرو سەرکوتی کردن،ودووهاوڵاتی بەناوەکانی(محمد فاروق)و (بەختیار) لێ شەهیدکردن وودووکەسی تریشی لێ زامدارکردن، دووکەسیش لەچەکدارانی هەرکی ویەکێکیش لە رژێم کوژرا، وێڕای چەند زامدارێك، چەکدارانی هەرکیش سێ کەسیان لە پشدەریەکان بەدیل گرتن، پاشان رێکەوتن لە نێوان رژێم و جەماوەر کراو دامودەزگاکان گەرانەوه.

***

بەشی دووەم

جوولاندنی هێزەکان و راپەڕینی رانیه

- ئێوارەی 4-1991/3/5هێزێکی زۆرلە پێشمەرگەکانی (ی.ن.ک) لە بارەگای(قاسمەڕەش)ەوە بەڕێکەوتین بۆئەوەی بگەینە(کێوەڕەش)و لەوێوە بگەینە(رانیه) تا لەگەڵ راپەڕینی شانەچەکدارەکان و جەماوە ری بتوێن وئاوارەکانی کەرکوك. بەشداربین لەراپەڕینەکەدا، بەڵام سرووشت رێی پێنەداین..ئەوشەوەهێندەبەفرو باران باری،لێمشت و لافاوی چۆم وروبارەکان.بوواری دەربازبونیان نەداین،بەپێی گوتە ی شارەزاکان هەمووپردەکان لەژێرکۆنترۆلی سوپای عێراقدابوون، هەربۆیەبەناچاری بەرەبەیان لەکاتێکداسەراپاتەڕوقوڕاوی بو بووین، گەڕاینەوە بۆبازارەکەی(سونێ)بێتەلەکان هەواڵی راپەڕینی رانیەیان گەیاند،سەربازگەو مۆڵگەورەبایەکانی سەرشاخ هەستیان بەجموجوڵی ئێمەکردبوو،هەواڵی راپەڕینی شاریشیان زانیبوو، لەترسان کەوتنە تۆپبارنکردنی ناوچەکە..مەکتەبینەعسکەری(ی.ن.ك) بەپەلە بەشێك لە هێزەکەی بە فەرماندەیی کاک(حسن کوێستانی) بە بنارئالوەتاندا، لە (کۆپتان)ەوە بەرەو کێوەڕەش بەڕێ کرد.

بۆ ئەوەی شەوی 5-1991/3\6 لەکێوەرەش یەک بگرینەوە وبگەینە رانیە،کاتژمێر(9)ی سەرلەبەیانی کۆمەڵە سەربازێکی شیعە ئاڵای سپییان هەڵکردو بەرەولای ئێمە شۆڕبوونەوە، بەڵام لەدیوی قەڵادزێ

و پشدەرەوەبەخەستی ڕێگاکانی ئێمە تۆپ ورۆکێت باران دەکران ،ئێمەیش لەژێر ڕێژنەی ئاگر باراندا بەپەلەبۆشوێنەکانیان سەرکە وتین،چەك وتەقەمەنی باشمان دەست کەوت،ئەوشوێنەهێشتا بەفری پێوە مابوو ،سەر لەبەیانی 6-3- 1991چەند ئوتومبێلێکی لاندرۆڤەر پڕلەژن ومناڵ،لە ترسی بەکارهێنانی کیمیاوی لەرانیەوەهەڵاتبوون، لەسەرئەو بەفرە خەڵکەکەیان دابەزاندبوو،نەیانەزانی جی بکەن. ئێمە پێشوازی گەرممان لێ کردن،لەزاری ئەوانەوە لەڕاپەڕین

ورزگاربوونی شاری رانیە بەتەواوی دڵنیابووین، یەکێك لەشوفێرە کان زۆردڵسۆزوئازابوو،منی جیاکردەوە،بەچپەوەپێی گووتم:

سەربازەکانی رژێم کۆنترۆلیان نەماوە، کەس بەکەس نی یە، رانیە پاك بۆتەوە.بەڵام دوژمن چەند تانك وزرێپۆشێکی هێناوەتە دەروازەی کۆلێن کەدەکەوێتەباشووری شارەکە گەر(هێزی پێشمەرگەی کوردستان) بەفریامان نەکەون،دەشێ لە دژە پەلامارێکدا شوێنە ئازادکراوەکان بگرنەوە..هەربۆیە وارێکەوتین کە من و(5)پێشمەرگە سواری ماشێنەکەی ئەوببین و لەهیچ یەکێك لەبازگەسەربازییەکانی قەڵادزێ وسەنگەسەر ڕانەوەستین.. گەرخوا نەکردە ویستیان بەزۆر رامان بگرن تەقە بکەین وخۆمان دەربازبکە ین، خۆمان گورج و گۆڵ کردەوە وجامی سەیارەکەمان بەقوڕاو لێڵ کردو ناوی خودا مان لێهێناو بەرێکەوتین..دوای ئەوەی چەند کیلۆمەترێك دابەزین،تووشی دەیان سەربازی بەزیو بووین.

کە بەرەوخوارشۆڕ دەبوونەوە،چەکەکانیان بەشانەوەبوو، بەعارەبی دەپاڕانەوە تا سواریان بکەین، شووفێرەکەیش عەربی باش دەزانی هاواری دەکرد:

سەیارەکەم پرکردووە، بەخوداجیگای هیچ کەسێکی ترمان نییە.

بەناوشوێنەواری دارو پەردووی کەلاوەکانی شاری قەڵادزێ دا تێپەڕ بووین.. لەو بازگەیە کە لە نزیک (گردی حوسنی) بوو، سەربازەکان بە بۆڕییەکی سوور بازگە کەیان داخستبوو، خۆمان بۆ هەموو ئەگەرێک ئامادەکرد..

بەڵام شوفێرەکەمان ناسراو بوو،هیچ نە شڵەژا...

بەئاماژەی لایتی سەیارەکەی(انضباط)ێکی کڵاوسوور بەغارهات، شێشەکەی هەڵدایەوە، تێپەڕبووین،پێش ئەوەی بگەین بە دەربەند، لەبناری لای دەستەراستمان تەقە گەرم بوو..

سایەقەکە لەسەربازێکی لێواری ڕێگاکەی پرسی(ها شکو؟؟)

لەوەڵامدا گووتی: (یابە کل شیْ انتهی..بس الجحوش والاکراد, بیناتهم یتکاونون..) لەشوفێرەکەم پرسی ئەوگوندەناوی چییە؟

لەوەڵامدا گووتی(قادراوا)

ئێمەبۆیەزۆرپەلەمان بوو،دەمانەویست بەگەیشتنمان هەم ورەی جەماوەر بەرزتربێتەوە،هەم چەند سەیارەیەك بنێرین بۆهێزەکەمان بێگومان بەپیادە بۆئێوارە ئینجا دەگەیشتن بەشاری ڕانیە..

***

چۆن گەیشتینە رانیە

پێشنیوەڕۆی 1991/3/6 گەیشتینەڕانیخەڵك لە کۆڵانەکان شاییان دەکرد..مزگەوتی گەورەی ڕانیە جمەی دەهات لە سە ربازی دیل ، یەك ئیڤا بەس پۆستاڵ کۆکرابووەوە.

(ئەحمەد شێواو)ی شاعیرم بینی لەبەردەم مزگەوتی گەورەی شاردا لەسەرپشتی(ناقیلە)یەکی سەربازی شیعری زۆرحەماسی دەخوێندەوە، ئەوجەماوەر زۆر پێی دەخرۆشان، منیش لە بلَندگۆی مزگەوتەکەوە چەندین شیعری حەماسی خۆم خوێندهوە،دوایی پیرۆزبایی(ە.پ.ك)و (تیپی21کەرکوك)م پێ ڕاگەیاندن، لە ناو مزگەوتەکەدا قەرەپەستانێی سەربازی دیل بوو،(٧) سەربازی کورد،کەخەڵکی دەڤەری کەرکوک بوون،منیان بینی شاگەشکە بوون، هەرچۆنێک بووخۆیان گەیاندەلام، داویان کرد ئازادیان بکەین وببنە پێشمەرگەو لەگەڵماندابن، کە ناوی ئەمانەم لە یادە :(لطیف کاکل ئاغا،زرار احمدمحمد،صلاح بیرەسپانی، لقمان احمد،ئازادمحمد کەڵوڕی) ئێمەش بەنووسراوێک لەلیژنەکەمان وەرگرتن وبوون بە(پ.م) دواتر داوام لە لێژنەکەکرد چەند سەیارەی گەورە بخەنەڕێ،بۆ پشتی قەڵادزێو دەوروپشتی شێنێ، بۆگەیاندنی ئەوهێزانەی بەپێ بەڕێوەبوون، لیژنەکان بۆ ئەو مەبەستە زۆردەست و بردیان کرد وئەو ڕۆژەتا عەسرەکەی بەسەدان پێشمەرگەی خاوەن ئەزموون لە پێشمەرگەکانی شاخ گەیشتنە شاری ڕانیە ودابەشی سەر مزگەوتەکان کران...(تیپی21ی کەرکوك) یش لەمزگەوتی (قوولە) ومزگەوتی (ڕەشەمێرگ)ولەمزگەوتێکی تری نزیکی بووین، جەماوە ری گەڕەکەکان وەك ڕۆژی جەژنە خواردنی چاکیان ئامادەکردبوو، بە سەدان سینیخواردن لەحەوشەی مزگەوتەکان ڕیز کرابوون، سفرە ڕاخرابوو،نانی ئەوئێوارەیە دوودووهاوڵاتیەك وپێشمەرگەیەك پێکەوە دانیشتن و نۆشیان کرد...

ئەورۆژە بەکامیراکەی هەڤاڵ (حمید ئۆمەرمەندانی) چەندین وێنەی یادگاری خۆمان و جەماوەرەکەمان گرت.....

بۆ شەوەکەی هەموو هێزەکانی ڕژێم لەسەربازگەی چوارقوڕنە و قەڵاکە شکستیان خوارد.

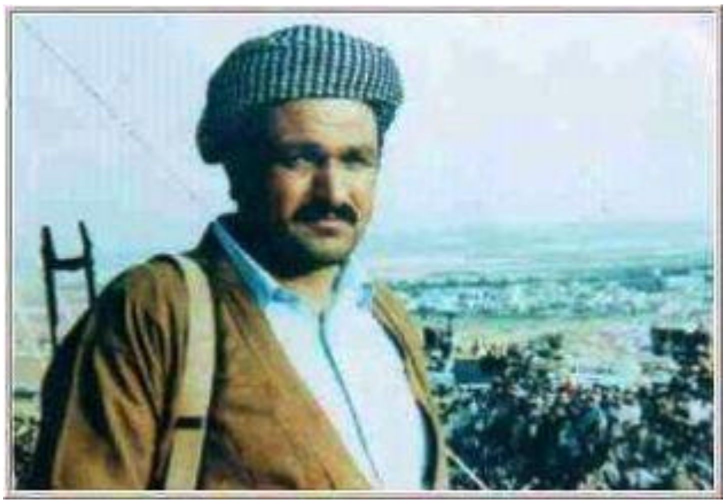

سەردانی کاک عەلی نەبی

-سەرلەبەیانی1991/3/7سەردانی قارەمانی شارکاک(عەلی نەبی) مان کرد، سوپاسی دووهەڵوێسیتی جوامێرانەیمان کرد.

یەکەم:

لەکاتی ئەنفالەکاندا زۆرهاوکاری کردبووین بۆڕزگاربوونی خۆمان و کەس وکارو هەڤاڵەکانمان لە (دۆڵە ڕەقە)ە وە بەرەوبناری(قەندیل)و ناوچەکانی سەرسنوور.

دووەم:

بۆدەوری قارەمانانەی لە هەڵمەتی ڕاپەڕین ولەڕزگارکردنی رانیەدا.

- پێش نیوەڕۆ چوینە پرسەی یەکەم شەهیدی ئاوارەی کەرکوکی کە لە ڕاپەڕینەکەدا لە شەڕی گوندی(قادراوا) شەهید بوو بوو.

بەناوی فاخرمحمدسعید ناسراوبە (تەها) خەڵکی گوندی (ئیلینجاخ)ی بناری چیای خاڵخاڵان بوو،لەوێ زانیمان کەخەڵکی شاری رانیە بە پێشکەشکردنی پۆلێک قوربانی تر تاجی ئەو سەروەرییەی راپەڕینیان لەسەرناوە.. بفەرموون لەگەڵ ناوی هەندێک لە شەهیدەکانیان :

(محمد همزە خدر،عزیزمحمود، خالیدفەقێ قادر، بهرۆزاحمد، خوشکە گوڵەباخ ، محمد احمد ئاڵی، حاجی ابراهیم حمدابرهیم ،عثمان محمود، مصطفی ابوبکر، عەلی حاجی حوسێن، عبداللە عمر،علی رەسوڵ خۆشناو،خالیدعبدالرحمن، نظیرە عومەرخدر، ئەرسەلان عومەر، خالید محمدعبداللە، محمد احمد محمد،

حسین حسن اسماعیل) ئەوڕۆژە.. چەند هەلیکۆپتەرێك هاتنە ئاسمانی ناوچەکە لە ئۆردوگاکانی (حاجیاوا)و (چوارقوڕنە)وە تەقەیان لێکرا، لە قوڵای ئاسمان توندکران.

چەند دەبابەیەك بەهاوكاری خۆفرۆش(قاسم ئاغا)لە(هیزۆپ)ەوە بەرەو ڕانیە دەستیان بە هێرش كرد بەڵام كەوتنەبەر هەڵمەتی پێشمەرگەوجەماوەر دوو تانك گیران چەند سەرباز وجاش كوژران و(10)دەبابەفریای هەڵاتن كەوتن و گەڕانەوەبەرەوهیزۆپ وبناری (هەیبەت سوڵتان) . هەر ئەو رۆژەئێمەپێشمەرگەكانی(تیپی(21)ی كەركوك) گەیشتینەشارۆچكەی چوارقوڕنە، لەبڵندگۆی مزگەوتی شارەكەوەپیرزبایم لەجەماوەروپێشمەرگەكانی بیتوێن كرد..
دلنیام كردنەوەكەبەروح وگیان پاریزگاری لەوسەركەوتنەمەزنە دەكەین، چەندین شیعری حەماسیم بۆ جۆشدانی خەلكەكە خوێندەوە.
ئیتربەچەند سەیارەیەك بەرێكەوتین بۆ(قەمتەران)و دەوروبەری...

یەکەم تفەنگی ڕاپەڕین مێژووی خۆی دەگێڕێتەوە

لەچاوپێکەوتنێکی دەنگی دا بەبۆنەی یەکەم یادی ڕاپەڕینەوە
شەهید عەلی نەبی بەم شێوەیە باسی لە ڕاپەڕین کردووە:

- من ناوم (عەلی نەبی)یە،دانیشتووی ڕانیەمە.لەکاتی ڕاپەڕینی ڕابردوو،لەمەکتەبی سیاسی یەوە،کاک نەوشیروان نامەیەکی لەبۆمە نووسیبوو، لەگەڵ یەک جیهازی (ڕاکاڵ) لە بۆی ناردبووین،لە بۆ ناوشار،قرارببوو لە حەفتی سێ(۳/۷) ڕاپەڕینەکە سەرهەڵداو دەست پێ بکا.گوتی ئەنگۆلەوێنانەوە خۆتان کۆبکەنەوە،خەریکی تەنزیمات بن و ئەوچەکدارانەی کەبرواتان پێیە قسەیان لەگەڵ بکەن وخۆتان ئامادەکەن، کەپێشمەرگەهاتن بۆ ناوشار پشتگیری هێزی پێشمەرگە بکەن وئامادەبن بۆ لێدانی حکومەت،چونکە قراربوو لە ۷ / ۳ لە سەرتاسەری کوردستان ڕاپەڕینەکە دەست پێبکا،لێیان بدرێ، لەمخابەرات وئەمن و ئیستخبارات و ڕژێمی بەحس،بەڵام ئەمە ئەلێرەکە دەستپێشکەریمان کرد،قوەتێکی زۆر بەرێوەبوو، حکومەتی بەحس هەستی بەوەی کردبووکە لە ۳/۷ ڕاپەڕینەکە دەستی پێ ئەکا.. بەفکربوو ئێرە بەنیسبەتی ئەوەی سەرحدودبوو، بەفکر بوو ڕانیەبەقوەت بکا،قوەتێکی زۆربەرێ کەوتبوو بۆ ئێرە،ئەلێرەش ژمارەی ئەمن.دائیرەی ئەمن بەقوەتیان کردبوو، ئیستخبارات بەقوەتیان کردبوو،ژمارەیەکی زۆری لەبۆ هات..

ئەمە گوتمان ئەگەر تاخیری بکەین لەبەرئەوەی حکومەت مسیطر دەبیتەوە دوایی بیشیکەین جهازەکە سەرکەوتوو نابێ..

ئێمە هانی جەماوەرمان داو گۆتن حەزەکەین کەدەست پێ بکەن بەڕاپەڕین و پەلاماری حکومەت بدەین. *

---

* عەلی نەبی/یەکەم تفەنگی ڕاپەڕین مێژووی خۆی دەگێڕێتەوە/youtube

بەشی سێیەم

میحوەری سلێمانی

هەڤاڵ حەمە هەژار

بەم شێوەیە باس لە میحوەری سلێمانی دەکات

لە ناوەڕاستی مانگە ٢ ی سالی ١٩٩١ دا لەلایەن کاک نەوشیروانەوە بانگ کرام بۆ قاسمە رەش ،کاک نەوشیروان پێی وتم کە لە کاتی پێویستدا بجیم بۆ لای بەتالیۆنی ٦ی کەرکوک ،کە کاک سیروان کوێخا نەجیم لێپرسراویان بووە کاک ملازم ئۆمەر عەبدوڵلا لەپرسراو وسارپەرشتیاری گشتی ئازادکردنی سلێمانی و دەور و بەری پێ سپێردرابوو، شەهید شەوکەتی حاجی موشیر و مام رۆستەم کەرکوکی هاوکاری بوون.من پێویست بوو لەگەڵ ماجیدی حاجی عەلی و مەفرەزەکەمان ودەستەکانی کاک ملازم عومەروکاک شەوکەت و مام رۆستەم بپەرێنیمەوە بۆسەر سنوری(جێوە رۆ) کە بەتالیۆنی ٦ی لە بوو.. بۆ شارباژێر و سلیمانی کە لەو کاتەدا ئاو چەمی کە لەنەوان گوندی (مەروێ و جێوە رۆ)ی بەری کوردستانی ئاران لە ئانجامی باران بارین و لافاوی زۆر هەستابوو بۆیە پێوەستی دەکرد کە بە رێگای بەکار هێنانی (سیم یان حەبل)ەوەپێشمەرگەکان لەئاوەکە بپەرێنینەوە، لە رێگای هاولاتیەکی گوندی (چوەی)ی سەر بە (بانە) بەناوی (کاک مستەفا) کە زۆر ئازایانە جوو بۆ(تەبرێز) بۆ(سیم)و زوو پێی گەیاندین..

لەگەل بەستنەوەی بە شوێنی دیاری کراو لە نێوان گوندی (مەروێ و جۆمان) وە کەسێکی ترکە خەڵکی گوندی (ئیج هۆمان)ی سەربە ئیران بوو بە ناوی (ئەنوەر یار ئە حمەد) هاوکاری زۆری کردین،بۆبەستینەوی سیمەکە لە(١٩٩١/3/5)دا هەموو پێشمارگەکانی بەتالیۆنی ٦ ودەستەکانی کاک(عومەروکاک شەوکەت ومام رۆستەم) مان پەراندەوە لە رێگای نێوان(مەروێ- شاناخسێ)وە بەناورەبایە وبارەگاکانی دوژمندا..کەزۆربەچری بەرەبیەو(مین)تەنرا بوو..

هێزەکانمان گەیانده بناری (گمۆ) بۆ شەویش باران وسەرما و لێزمە زۆر بوو، له بناری (گمۆ) رێگای (خوله پیزە) بووبەرە بەیانی ٧ی مانگ له گوندی (میراوە – سەراو)بووین به رێگای جیهازی (راکال) هەواڵی راپەرینی شاری رانیه و ئازاد کردنی سلیمانی مان پێ گە یشت ..

ئێمەدرێژەمان به رۆیشتین دا ، بەرەو شاری سلیمانی،کاک عومەر هەواڵی نارد بۆ شار که سەیارەی پاسمان بۆ بنێرن ..بۆ بەندەنی (واژە) له نزیک (قەلا جۆلان) بۆ دوای عەسری ئەو رۆژە ئێمە گەیشتینه بەندەنی(واژە) سەیارەکانیش گەیشتن.. به سواری پاس گەیشتینه ناو شاری سلیمانی.. له مزگەوتی(عەلی کەمال) دابەزین بەڵام بۆ زانیاری له پەراندنەوە ی گشت هێزکەی بەتالیۆنی ٦ و برادەران که هەر خۆم و ٢ له برادەران لەو بەری ئاوی ئیران مابوین ..کاک ملازم عومەر بانگی کردم ، وتی تۆ لەگەڵ ئەو مەفرەزەیە ی خۆت له سەر فارمانی کاک نەوشیروان بچۆبۆمقەری(جێوە رۆ)چاوەرێی کاک(نێچیرڤان بارزانی) بکە، چونکە کەسی شارەزایلەگەلدا نیه بیگەیەنێته سلیمانی، منیش وتم :

کاک عومەر با بێمە به ئەوبەری ئەسایی یەوە قسە بکەین .....

کاک عومەر زۆرنارەحەت بوو، که به قسەیم نەکرد..

خۆم له سیمەکه هەل بەست و منیش پەریمەوە ..

کاک عومەرزۆر توره بوو،چەکەکەی به زەوی دا کێشا ،پێم وت: کاک عومەرنارەحەت مەبە من دەمەوێت بەشداری راپەرین بکەم، ئامادەم خۆم به کوشت بدەم.ئیتر پێم گوت: باشە کاک نێچیر له هەموو سنووری شاری سلیمانیدابێجگە لەمن،چوارپێشمەرگەی نیه،تا بتوانن بیگەیەننە شآری سلیمانی.

پێم وت ئێمە دوو حزبی جیاوازین ،ئەو پارتی و من یەکێتی .. من نامینیمەوە تا ئەو بگەیەنمە سلیمانی ..

به هەر حال کاک شەوکەت و مام رۆستەم قەناعەتیان به کاک عومەر کرد که واز له تورەیی بهێنێت ..

کەسیش نەبوو بەجێی بێلین تا کاک نێچیر بهێنێت،ئەومەفرەزایەی ئێمە پێک هاتبوون لە:

1- حەمە هەژار(فەرماندەی تیپ لە بەتالیۆنی ٧)کە مۆلەت بوو بۆ٦ مانگ

٢- ماجیدی حاجی عەلی / جێگر تیپ

٣- عوسمان چنارەیی / فارماندەی کەرت

٤ - جمال سیرێنی / رابەر سیاسی کارت

٥- تەحسین گومەڵەیی

٦ یاسین شاناخسێی

٧- بەکر بجکۆل

٨- جەبار یاوەر کە ئاویش نێردرا بوو لەگەڵ ئەوهێزەدا بێت .

بۆ بەیانی بەشداری شەرمان کرد،پاش ماوەیەک تەق وتۆق لە ئەمنە سوورەکە و دەوروبەری سلیمانی ..

هەرهەموومان باشداریمان کرد لەشەرەکانی چەمچەمال و دەوروبەری وقەرە هەنجیر و پاشان ئازاد کردنی کەرکوک دا.

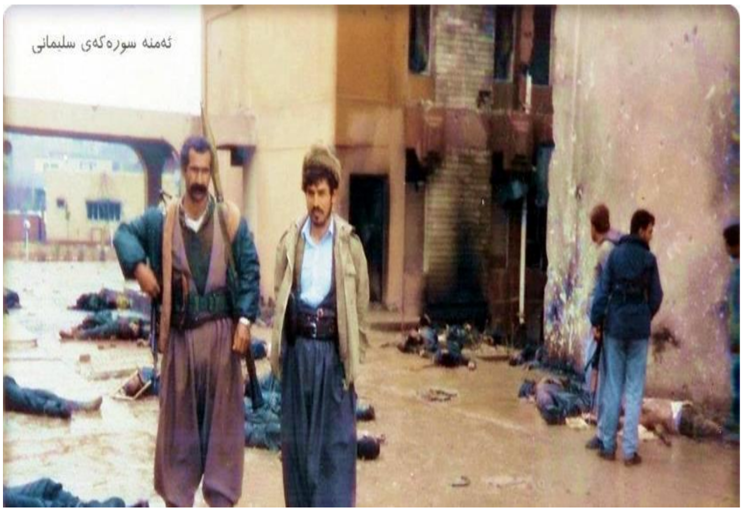

ڕاپەرینی شاری سلێمانی

- رۆژی ١٩٩١/٣/٧ئۆردوگاکانی (بازیان) و (باینجان)رزگارکران. شاری (سلێمانی)یش وەک هەمیشە ڕاپەری وتەپلی سەرکەوتن له (دەنگی گەلی کوردستان)ەوە لێدا،مژدەی ڕزگاری یەکەم شاری گه ورەی کوردستانی بە گوێی دنیا دا راگەیاند.

جەماوەری ناو شاری,هەر زووهەلیان کوتایە سەربنکەی (حامیەیی پۆلیس وسەرا)وئازادیان کرد,هروەها بۆ بەیانی (3/8) قەلای ئەمنه سورەکەی ناو سلێمانی و سەر بازگەی سەلام و پادگاکانی سەر چیای ئەزمەڕیان کۆنترۆل کردبە جۆری بەهەزاران سەرباز تەسلیم بوون وپارێزگاری سلێمانی و دەیان دەرەجەدار و پیاوانی ڕژێم کوژران .

***

له ١٩٩١/٣/٨ڕاپەڕین له (چەمچەماڵ وهەڵەبجە وعەربەت و ئۆردوگاکانی زەڕایەن و سمود ونەسر و باریەکە و پیرەمەگرون و ئەللایی) دەستی پێکردو ,سەرجەم ئەو ناوچانەو ڕێگا سەرەکیە کانی نێوان سلێمانی و کەرکوك و باقوبە کۆنترۆل کران بە خوێنی چەندان شەهید و کوژرانی چەندان کەس لە پیاوانی رژێم , هەر هەمان ڕۆژ (3/8) سەرجەم ڕەبیەکانی سەر مامەندە و قەلادزێدابەزینە خوارەوە و بێکوشتار خۆیان بەدەست گەل دا, لەلایەکی ترەوە قەڵای سەربازی (سوسێ)ی ڕژێم گیراو بەرەو دۆکان چوون و لەلای دۆڵی خەلەکانیش پێشمەرگە و جەماوەر هەر بەرە و بەنداوی دۆکان دەهاتن بۆ ئێوارە ئەم ناوچەیەش بەتەواوی کۆنترۆل کرا.

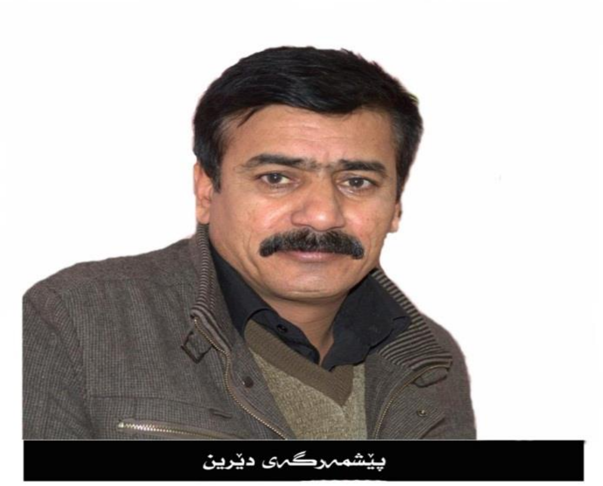

ئازادە ڕەش:
خاوەنی یەکەم تەقەی ڕاپەڕینم

ئازاد کەریم عەلی ناسراوە بە ئازادە ڕەش* لەساڵی 1967 لە دایکبووە و لە ساڵی 1981 پەیوەندی کردووە بەهێزی پێشمەرگەی کوردستانەوە لە ساڵی 1986 دەستگیرکراوە لە لایەن ڕژیمی بەعسەوەو خراوەتە کونجی زیندانەوە و ساڵی 1988 بەلێبوردنی گشتی ئازاد کراوە و لەساڵی 1991 وە کاری هونەری دەکات" تا ئێستا کە خاوەنی زیاد لە 30 بەرهەمی هونەرییە لە سرودو گۆرانیو خاوەنی یەکەم تەقەی ڕاپەڕینیسلێمانییەو بەپلەی مقەدەم خانەنشینە، ئێستا ئازادە ڕەش بەنیگەرانییەوەو بەڕوونیو ڕاستگۆیانە باسی ڕاپەڕینەکەی شاری سلێمانی دەکات.

ئازادە ڕەش لەلێدوانێکیدا بۆ شاخەوان پرێس وتی "هەر ئەوکاتەش ئێمەش وەك پێشمەرگە و کادیرە دێرینەکان شاخ بەئەرکی سەرشانی خۆمان زانی کار بۆ ئازاد کردنی سلێمانی بکەین من و شێخ وەهابە خرە و شەهید خالیدی مەلا عەلی و هاورێ دلسۆز کە هاورێ و

نزیکی یەکتری بووین بڕیارمان دا کار بکەین بۆ دروست کردنی چەند شانەیەکی چەکدار و ئامادەکردنی خەڵك بۆ ڕۆژی ڕاپەڕین ، دوا بە دوای ئەوەی چەندین گروپ و شانەی چەکداری ترمان ئامادەکرد بۆ کۆکردنەوەی پێداویستیەکان بۆ ڕۆژی ڕاپەڕین وەك بەڕیزان شیخ عومەری تیماری و شەهید ئاسۆی باخی سەرو و ئەنوەری قالەی نەجم و یاسینی سالەی کەریمان و دکتۆر نەبەز و نەسرەدین زرگوێزی ،ئێمەسەرپەرشتی قۆلی یەکەممان دەکرد کە بریتیبون لە گەڕەکەکانی سەرکارێز و سەرشەقام و خەبات و حاجی ئاوا، خۆم وەك ئازادەرەش "سەرپەرشتی شانەچەکدارەکانم دەکرد بۆ کاتی ڕاپەڕین ، هەر لەدوای بیستنی ئازادکردنی (ڕانییە)کە 5ی ئازار بوو ، ڕاستەوخۆ ئێمە کەو تینە حالەتی ئامادەباشی ئەوەبوو ڕۆژی 6-3 شارۆچکەی بازیان ڕاپەری و لە وکاتەشدا ئێمەش بڕیارمان دا بەرەبەیانی 7_3 کات ژمێر30:6 بە مکەبە رەو تەقەی تفەنگ بانگەواز بکەین تا خەڵك ئاگادار بکەینەوە ئەوە ڕاپەڕینمان ڕاگەیاندوە و ئێوەش هاوکارمان بن و دلتان خۆشبێت".

ڕەشە وتیشی "یەکەم شوێنیش لە سلێمانی فولکەی دەستارە کە بوو لە سەرشەقام کە دیاری کرا بۆ گرتبونەوەمان لە وێ وە کارمان بەو نەخشەیە کرد کە دامان نابوو سەرەتا ئاگرمان دەکردە وە بۆ قەتح کردنی شەقامەکان هەر لە وکاتەشدا پەیوەنیمان بە قۆلەکانی تری سلێمانی یەوە هەبوو کە ئەوانیش هەستابون بە جێ بەجێ کردنی هەمان بەرنامە" ئەوەبوو لە کات ژمێر 7 ی هەمان ڕۆژدا هێزەکانی ڕژێمی بەعس لە چوار قۆلەوە هێرشیان کردەسەرمان ئەوە بوو لە ماوەی 2کات ژمێردا دوای مقاوەمەیەکی زۆر تونیمان شکستیان پێبهێنین ئەوەبوو بەشێکی زۆر لە گەڕەکەکان کەوتە دەست ئێمە یەکەم شوێنیش مەرکەزی پۆلیسی سەرکارێز بوو کە لەلایەن یاسینی سالەی کەریمان و هاورێکانیەوە دەستی بەسەرداگیراو خەڵکێکی زۆریش چەکدار کران پاشان هیزەکانمان زۆرتر دەبوو بە هاتنە ناوە وەیی‌جەماوەری خەڵك . خەبەرمان پێگەیشت کە لە هەموو قۆلەکانی تریشەوە خەڵك ڕاپەری و هیزەکانی بەعس بە تەواوی شپرزەبوون

کات بوە 12ی نیوەرۆ هەندێك لە برادەرانم کۆکردەوە و بەرەو ناوجەی قرگە و زێرنۆك کەوتینە رێ بۆ پاککردنەوەیمەقەراتەکانی دەرەوەی شار لە تەنیشت سنوری خۆمانەوە ، زانیمان کە لە مقەری سریەی بورجەکەی خەبات دا یەك دۆشکە هەیە ، پێشتر بەرنامەمان بۆ دانا بوو ئەگەر فرۆکە و هیلکۆپتەر هات بەو دۆشکەیە خۆمان دەرباز بکەین و بیان شکێنین ئەوە بوو دوای یەك کات ژمێر دۆشکەکەمان بەدەست هێنا .. کاتێکمان زانی کۆپتەرەکانی رژێم بەرە و ناوشارهاتن بۆ رزگار کردنی بەرپرسە بالاکانی بەعس لە دەست جەماوەر لەوکاتەشدا یەکێك لە ئەندامانیشانەکانمان شیخ عومەر تیماری شارەزای هەبوو لە بەکار هینانی دۆشکە دا ئەومان لەسەر دۆشکەکەمان دانا بۆ بەرەنگاربونەوە ...

دەستمان کردبەتەقە بەرەوروی هیلکۆپتەرەکانبە دۆشکە وجەکی تر.. ئەوە بو ئاسمانی سلێمانیان جیێ هێشتوو ، بەشێکی زۆر لە شاری سلێمانی دەستی بەسەرداگیرا ، ئەوەی ما بۆوە بینای حەسیب ساڵح و قیادەی فرعی حیزبی بەعس وئەمنی بەلدە و مەقەری حگین و ئەمنەسورە کەبوو ،بۆ رۆژی دوو هەم ئێمە لای خۆمانەوە بە هاوکاری چەماوەرێکی زۆر توانیمان دەست بگرین بەسەر خەتی حەسیب ساڵح و ئەمنی بەلدە و جەوازات دا تەواوی ئەوخەتەمان پاککردەوە،لە دەستکەوتەکانمان دەست گرتن بوو بەسەر دوو مدەراعە و زۆرێك لە چەکەکانی تری وەك دۆشکە و هاوەن و ئارپێجی ، لە کات ژمیر12:00 ی 8_3 ئاگادار کراینەوە کە حگین و ئەنفالەکەش گیراوە تەوە تەنها ئەمنەسورەکە ماوە ، ئێمەش تەواوەی چەکدارەکانی لای خۆمان کۆکردە وە و کردمانە بەدوو بەشەوە بەشێکیان کە خۆم سەرپەرشتیم دەکرد وەك ئازادە رەش لە قۆلی گەرەکی عقاری کۆن بەشەکەی تریش شەهید خالید و هاورێکانی لە قۆلی و لای حیزبی سەورە وە بوو ئەوەبو لە دوو فەرعەوە بەروی ئەمنەسورەکە دەرۆیشتین لەگەڵ مەفرەزەیەکی پارتیزانی بەسەرپەرشتی ئاواتی شیخ جەناب و شەهید شیخ کەریم لە هەمان کاتیشدا بەسەدان چەکداری تر هاتنەلامان و هەمومان

پیکەوە گولەبارانی ئەمنە سوورەکەمان دەکرد لە قۆلی حامیەو عەلی ناجیە وە سەدان چەکداری تر بەهەمان شێوەی ئێمە هەموو جۆرە چەکێکیان پێبوو گولەبارانی ئەمنەسورەکەیان دەکرد، دوای بریندار و شەهید بونی زۆر لە چەکدارەکانمان توانیمان لە هەموولایەکەوە بگەینە دیواری ئەمنە سورەکە ..

خۆش بەختانە تا کات ژمیر4ی ئەو رۆژە ئەمنەسەرەکە گیرایەوە و کۆتای بەقەلای ستەم هات ، ئەوەی جێی داخ بوو کە 155 شەهید و زیاد لە 500 بریندارمان هەبوو،لە رۆژی9-3بەهاوکاری رەوتی کۆمۆنیست وکۆمیەتی شوراکان مەسیرەیەکی جەماوەری گەورەمان رێکخست کە هەزاران ژن وپیاو بەشدایان تیا کردو لە تەواوی شەقامەکانی سلێمانیدا ئاهەنگی سەرکەوتن گێردرا. پاشان دەیان بنکەو بارەگای چەکداریمان دانا بۆ هەر بەرەنگاربونەوەیەکی تر کە بێتە پێشمان

....

* شاخەوان ئەکرەم تایبەت بەمالپەری شاخەوان پرێس

رادیۆی گەلی کوردستان و
چەند هەواڵێکی تری سەرکەوتن

_ رۆژی هەشتی ئازاریش لەگەل گوێبیستی چەند هەوالێکی تری سە رکەوتن لەمیحوەرەکانی (سلێمانی-کەرکوك– گەرمیان) ئێمەش لەگە ل پێشمەرگەکانی هەولێروقەرەچوغ و کۆیە..

کەوتینەڕێ بەرەو هیزۆپ و چوار ڕیانی بێستانە، بەڵام لەلایەن هێزەکانی رژێمەوەلەسەر(هەیبەت سوڵتان) ەوە تۆپباران کراین، بەداخەوەبووبەهۆی شەهید بوونی دوو هاوولاتی کەلەکۆیەوەبەنێو رەبیەکاندا بەرەو لای ئێمەهاتبوون. عەسرەکەی لەپاڵ گردۆلکەکانی سەر جادەخۆمان سازوو ئامادەکرد،بۆ ئەوەی شەوێ پەلاماری هە یبەت سولتان وکۆیە بدەین، پاشنیوەڕۆ دووسەیارە بە رێگای سەرەکی کۆیەدا بێباکانە بەرەو لای جایخانەکەی چنارۆک پێشرەوییانکرد، بێ ئاگا لە بۆسەی هێزەکانی دوژمن، لەپر لە هەمووولایەکەوە درانە بەردەسترێژ بەداخەوە کەزۆربەیان شەهیدبوون،دوتر زانیمان ئەم ناوانە لەنێو شەهیدەکاندابوون:

(باپیرعبدالرحمن ،بەهرام رەسول خۆشناو، عەلی عەباس، محمد رشید رسول، محمد ابراهیم ،عباس زرار،علی عزیز، رزگارمحمدامین، احمدصالح غفور، ا براهیم خالید)

کاك کۆسرەت گەیشتەلامان،هەندێ قسەی بۆ کردین، چەند هەواڵێکی نوێ ی پێبوو دەربارەی راپەرینەکانی خواروی عیراق،پێشمەرگەکان بەئامادەبونی ئەو زۆر ورەیان بەرزتربووەوە، هاتنە جۆش وخرۆش .پاشان ئاگاداری کردین کەمامۆستا (چەتۆ حەوێزی) و (کاك رێباز) لەگەل میحوەری (5) دەبن و بەریزیانیش بەهیزێکی گەورەوەدەچێتە شەقڵاوە،دڵنیای کردینەوە لەداهاتوێکی نزیك لەهەولێریەك دەگرینەوە.

من وکاك مەلا فەرمان چەند نامەیەکمان نوسی و ئامادەمان کرد..

بەگەیشتن بەکۆیە و تەق تەق...... ئاراستەی هەڤاڵانی (بنەصلاوە)و

(دارەتو)ی بکەین ...
لەڕێی رادیۆکەوە بروسکەمان کرد: (شەوی10-11/ ئازارلەلاتانین)
پێشتر ئێمە بەرنامەمان بوولەهێزکە جیاببینەوە،لەگەڵ(سەربازحسین)و
(نەهرۆقەسرۆکی) و(سەرکەوتەڕەش)و (خاڵەبەخە)و (عمرببیانی)و
چەندپێشمەرگەی تر،بەپشتی(باوەجی)دالە(حاجی وسوو)و(چەمرگە)
وە بچین بەرەو ئەو دوو ئۆردوگایە.
بەڵام دوای پرس و ڕا بەلێپرسراوی میحوەر..
بە(مامۆستا چەتۆ حەوێزی)ئەو پێ ی باش بوولەوان جیا نەبینەوە,
هەموومان پێمان وابووکە ئەو شەوە دەگەینە کۆیەو
لەوە بە دوا چیمان بوێت دەیکەین...
دەمەو ئێوارە هێزەکان کران بەدوورەتڵە وە :
- رەتڵی یەکەم لەدێی(میرسەید)ەوە بەرێکەوتن شەوێ لەلای
(حەمامۆك)ەوە گەیشتبوونە ناوشاری کۆیە،لەوێش لەقشلەی کۆیە
(جوهرناسکە)شەهید بووبوو.
- رەتڵی دووەم کەئێمەش لەگەڵیان دابوین، دەبوو لە باکووری
چنارۆکەوە ئاو دیو ببین،(کاك چەتۆ حەوێزی)یشمان لەگەڵدابوو.
بۆ شەوەکەی لەدەورو بەری چنارۆك سەرەتا بارانێکی بەلێزمەو
دواتر کرێوە وبەفرێکی زۆر لێیداین،لەگەڵ ئەوەی شارەزای باشمان
لەگەڵَ نەبوو، تۆپبارانیش بەردەوام بوو،
بەناچاری گەڕاینەوە بۆ گوندی (قەمتەران).
لەکۆی (110) پێشمەرگە (7) یان لەسەرما پەکیان کەوتبوو..
بەهەزار حاڵ گەیاندرانە پشتەوە و چارەسەر کران...
لەسەر ئەو هەموو شەکەتی و ماندوویەتییەوە ئێمە هەر بەپێیان
بەرە بەیان گەیشتینە گوندی (قەنتەران)..

دوای پشوویەکی کەم وخواردنی نان و چای بەیانی
کەوتینەوەڕێ بەرەو بناری (هەیبەت سوڵتان)

- بەداخەوە لە پەلەپەلیدا کۆڵەپشتی و کیسەخەو و
کامیراکەی هەڤاڵ (حمید ئۆمەرمەندانی)
کەفلمێک لەوێنەی یادگاری (هەرلەرانیەتابناری
هەیبەت سوڵتان)ی تێدا بوو،لە گەڵ چەند کتێب و بڵاوکراوە ..
لە ماڵێکی ئەو گوندە لەبیرمان چوو..

***

بەشی چوارەم

1991/3/9

رزگارکردنی کۆیە

-ئەوشەوەشارەکەی حاجی(کۆیە)ئازادکرابوو،باجی سەرکەوتنەکانیش خوێنی شەهید(جەوهەرناسکە)وچەندقارەمانێکی دی شاری کۆیە بوو.

- بۆ بەیانی زوو، رۆژی 9/ئازارکوتینەرێ و لەکۆیەیەکمان گرتەوە، دوای رزگار کردنی کۆیە چەند پێشمەرگەیەکی بەرەی کوردستانی سەربە (پارتی) دەستەکەی(مام نامیق) کە (خورشید شێرە)یشیان لەگەڵ بوو گەیشتنەشاری کۆیە.

- ئەو ڕۆژە لەبارەگای یەکێك لەحیزبەکارتۆنیەکان کۆبوونەوەیەکی جەماوەری بەخەڵکی شاری کۆیە کرا..

وتاری(ی.ن.ك)لەلاەن(مامۆستانازم کۆیی)یەوە خوێندرایەوە وتاری (پارتی)یش لەلایەن (مام خورشید شێرە)وە خوێندرایەوە، وتاری حزبی سۆسیالستی کوردستان لەلایەن(م.سەعد عبدالله)خوێندرایەوە.. خواهەڵناگرێ وتارەکەی(م.نازم)لەئاستی ئەوقۆناغە نەبوو، وتارەکەی (خورشید شێرە) یش بەس وتارنەبوو.!

بەڵام وتارەکەی مامۆستاسەعد چ وەک ناوەرۆک چ وەک (خطابە) زۆرلەوانی تر باشتر بوو..منیش شیعرێکی حەماسیم خوێندەوە، ئەوەی ئەورۆژە زۆر نیگەرانی کردم ئەوەبوو،هاوڕێ کۆییەکانمان، ئەوانەی چەند ساڵ لە شاخ پێکەوە خەباتمان کردبوو، لەبەرچاوان ون بوون و نەمانزانی چێیان لێ هات، ئێمەیش بۆ نانخواردنی نیوەڕۆ هەروەک پێشمەرگایەتی جاران دابەش سەر ماڵان بووین..

لەدوای بڵاوەکردنی جەماوەر،دووفڕۆکەی لەجۆری (پیلاتۆز) هاتنە ئاسمانی کۆیەو دایانەبەر ڕێژنەی ڕۆکێت...

خۆشبەختانە کەس شەهید نەبوو..

بەهەزاران ئەفسەروسەربازوجاش بەپێی پەتی وبەبێچەك بەنێو قوڕو چڵپاودا کەوتبوونەئەو هەڵەتانەی نێوان کۆیەتـەق تەق.

لە سەربازێکم پرسی بۆ پێڵاوت لەپێدا نییە..؟

لەوەڵامەکەی بۆم دەرکەوت فەرماندەکەی کە پلەکەی (رائد) بوو (داڵە)ەکەی سەرشانی وپێڵاوەسوورەکانی فرێدابوو بەزۆر پێڵاوەکانی ئەوی لە پێکردبوو،تەنانەت چەند کەسێکیان لەبەررێژنەی باران و سەرمای زۆر لەچیای (باوەجی) ڕەق بوو بوونەوە, لە نێوئەوانەدا جاشێك بەناوی (تۆفیق قادر)کەخەڵکی گوندی(عەمدۆن)ی ناحیە ی(شوان) بوو.

- شەهیدکردنی دوو پێشمەرگە و بیست و هەشت هاوولاتی لە رۆژی 1991/3/9 رۆژی راپەڕینی کۆمەلانی خەڵکی کۆیەی قارەمان، کە دوو پێشمەرگەکە بە بریندارى لەناو قشڵەی کۆیە بەدەستی تاوانبار قاسم ئاغا شەهیدکران، کە بریتی بوون لە ئەحمەدکانی وەتمانی وجەوهەربایزحەمکۆل(جەوهەری ناسکە)هەروەها(28)

هاوولاتییەکەش بریتیین لە:

(ئاکۆ کەریم، بەرزان تۆفیق، ئەمیر عەبدوڵڵا، ئیبراهیم حەسەن، ئیبراهیم سەدرەدین، جاسم فەرحان، جەلیل خالید، جەنگی ئەسعەد،

حەمید مستەفا، ستار حەمید، سەمەد حەمید، سەمیرە ئەحمەد، سوارە عومەر، شێروان ئیسماعیل، عومەر حەمەد، عومەر ساڵح، فەیسەڵ مەجید، قارەمان عومەر، کامەران حەوێز، کاوە حەمەدئەمین، کاوە حەمەد، محەمەد خدر، محەمەد عەبدوڵڵا، میرزا فەتاح ، نازم ساڵح ، نازەنین قەرەنی ، نەسرین سدیق و نامیق سلێمان)

- جاشێکی قاسم فارس ئاغا بەناوی رەحمان عەلی ئیسماعیل لە رۆژی راپەڕین و ئازادکردنی شاری کۆیە لە رێکەوتی (9.3.1991)دا دوای هێرش و فشاری زۆری خەڵکی کۆیە بۆسەر دامودەزگاکانی رژێم و جاشە خۆفرۆشەکان بە قاسم ئاغای گوتبوو: (ئاغا با تەسلیم بە جەماوەر بین)، قاسم ئاغا هەناوی جاشی ناوبراوی پڕ لە گوللە کردبوو و کوشتبووی.

- هەرهەمان رۆژجاشێک خۆی دابوو بەدەستەوەخۆی پێ ناساندین بەناوی (سعید حسن احمد)ەوە،کە لەگەڵ چەند هەڤاڵێکی هێزەکەی ئێمە کێشەی کۆمەڵایەتییان لە نێواندا بوو، بەڵام من زوو فریا کەوتم و بەئەوهەڤاڵانەم گوت لێبوورنیان هەبێت و بەسەر باری دەروونی خۆیاندا زاڵ بن و بیر لە تۆڵە نەکەنەوە،ئەوانیش جوامێرانە بەڵێنیان پێدا م کە لەگوڵ کاڵ تری پێ ناڵێن..خۆیان هاتن..ئەملاو ئەولایان ماچ کردودڵنیاشیان کردەوە هەرکاتێک بگەنەوەکەرکوکیش.بیرلەتۆڵە ناکەنەوە.

***

له ١٩٩١/٣/10 جەماوەری شارۆچکەکانی(مەسیف وتەقتەق ورەواندزو قەرەهەنجیر و ئاغجەلەر و هەریر و باتاس و خەلیفان و سپیلك و سۆران و چۆمان و حاجی ئۆمەران و مێرگەسوور) وسەرجەم ئەو ناوچانە ڕاپەڕین و لەچەند کاتژمێرێکدا ئازادیان کردن، بەجۆرێ لەسەعات (1)ی دوای نیوەڕۆ کۆڕێ گیراو پاشان مەسیف و، لەسەعات (12)ی نیوەڕۆ (هەریرو باتاس) و سپیلك و بێخمە ، لەهەمان ڕۆژدا جەماوەر و پێشمەرگە لەکۆیەوە بەرەو تەق تەق پێشڕەویان کرد و خەلکی ئەوێش لەم ڕۆژەدا راپەڕین و ئازادیان کرد.هەر ئەورۆژەش ئۆردوگای بەستۆرە ئازاد کرا، کەبەدەیان کەس لەپیاوانی رژێم کوژران و چەندان پێشمەرگەو هاوولاتییش شەهید بوون..

بۆوێنە له شەقلاوە (3) پێشمەرگە شەهید بوون.

***

شانە چەكدارەكانی بروسك

لە سۆران و هەریر و باسرمەو
خۆشناوەتی و ڕۆژهەڵاتی هەولێر

وە سمان خدر محمدامین مستەفا ، ناسراو بە (دكتۆر وە سمان)
بەم شێوەیە بۆمان دەگێڕێتەوە:
بەنهێنی و ژیرانە هەستاین بەدروستكردنی شانەچەكداری (بروسك) لەخەڵكانی ناو ڕێكخستنەكانمان و ئەو پێشمەرگانەی كە تەسلیم ببونەوە متمانەیان لەدەست نەدابوو , وەلەو چەكدارانەی كە دۆست و لایەنگری خۆمان بوون و لەگەڵ خەڵكی دڵسۆز توانیمان تا كاتی ڕاپەڕین زیاتر لە (60)شانە چەكداری (بروسك) دروست بكەین , بۆ هەر شانەیەكی چەكدار ژمارەیەك و ناوێكی نهێنی مان بۆدانان كە لەژمارەی (101)ەوە تا ژمارە (165) هی ئێمە بوون , ناردم بۆ ئێزگەی دەنگی گەلی كوردستان , لەڕێگای سەرووی خۆمانەوە , ئەوانەی لەناو ڕێكخستنەكانمان توانای عسكرییان هەبوو لێپرسراون لەناوڕێكخستن,دەمان كردن بەمەسئولی (3-5)شانەچەكداری بروسك,بەم شێوەیەی خوارەوە :- حاجی حمد خدر لەناو هەولێر - شۆڕش حمە ساڵح لەناو هەولێر - حسن احمد وەسمان لەقوشتەپە - جەبار خانە عالی لە ئۆردووگای هەریر - صدیق سعدی عەوڵا لە ئۆردووگای هەریر - محمود ابراهیم ملا لە ئۆردووگای هەریر - كمال حاجی حسێن لە ئۆردووگای هەریر - حسێن بلۆك لە شەقڵاوە - مجید ڕەحمان لەباتاس - مەلا جەلال خەیلانی لە گوندی قاسمیەی دەشتی هەریر -جمال هەروتی لە باسرمە -عارف كانی چرگانی لە دەشتی هەریر - ئەیوب حاجی ڕەشید لە باسرمە - شەهید عوسمان مام ڕەسوڵ لە باسرمە - عەوڵا مەرزانی لە هەریر - ابراهیم حاجی

ناسر /کەس نەزان - زارار مەلا/پیر زین - سلێمان عباس/ خلیفان - سابیر حسن جۆڵەمیرگی لە خلیفان - تەها مستەفا حمد لە دیانان — خدرحاجی عزیز+مامۆستاعەوێزلەباسرمە

-یحیابەك عبدالقادر پیرۆمەری هەریر-عزیزعەتاربناوی لە باسرمە).

لە ١٩٩١/3/11 جەماوەری شاری هەولێری هۆلاکۆ بەزین هەر لەگەڵ سپێدە لەگەڕەکەکانی (شۆڕش و مەلایان و برایەتی)..راپەرین و بەرەو بارەگاکانی ڕژێم دەستیان بەهەڵمەت کرد . لەکاتژمێر (9)ی بەیانی سەرجەم جەماوەرو گەڕەکەکان ڕژانە سەر شەقام و کوچەو کۆلانەکان و بارەگاو دامودەزگا داپلۆسێنەرەکانی ڕژێم، دایەرەی (ئەمن و جەیشی شەعبی و ئەمنی تەواری و مەنزومەی شیمالی و بنکەکانی پۆلیس و ...هتد) کەتا ئێوارە سەرجەم ئەو بارەگایانە کۆنترۆل کران، (لەدایەرەی ئەمن و مەنزومەی شیمالی بەرگریەکی سەخت کرا) بۆیە کوژراوێکی زۆریان لێکەوت، هاوکات لەهەمان ڕۆژ راپەرین لەسەرجەم ئۆردوگاو ناوچەکانی دەوربەری هەولێریش گڕی گرتبوو، دارەتوو بەنیو سەعات (مرکز شورتە) گیراو، لەوێ شەهید دراو ڕژێمیش کوژراوی زۆری هەبوو،ئۆردوگاکانی قوشتەپە و شاوێس وپیرزین ومەلائۆمەریش هەرزوو ئازادکران،هاوکات ئۆردوگاکانی (جدیدەو تۆبزاوە)یش ڕاپەڕین و دوای چەند کاتژمێرێك شەڕ ئازاد کران بەخوێنی چەند هاولاتیەك و کوژرانی زۆرێك لەپیاوانی ڕژێم و لەهەمان کاتدا ئۆردوگای (خەبات)ی داخ لەدڵ هەلی کوتایەسە سەر بازگەی ئاسکی کەلەك و هەرزوو کۆنترۆلی کردو دواتر ئۆردوگاکانی (کەورگۆسك و بەحرکەو بەرحوشتر...) ئازاد کران و سوپای ناوچەکەخۆیان بەدەستەوە دا،لەلایەکی ترەوە بۆ هەر هەمان ڕۆژفەیلەقی (5)ی سەربازگەی هەولێرکۆنترۆل کرا.

- بەیانی ۱۹۹۱/3/12 رەبییەکانی سەربەرزاییەکانی رەشکین و کانی قرژالەو ڕێی گوێرو مەخمور گیران و خۆیان تەسلیمی گەل کردو بەدەیان هەزار سەربازیش لەوانەی پارێزگاری هەولێرو سەربازگەکانی دەکرد شۆڕ دەبونەوە بەرەو موصل و کەرکوك ، بێ ئەوەی لەلایەن خەلك و پێشمەرگەوە بگیرێن یان بکوژرێن، بەلکورفتاری مرۆڤانەیان لەگەڵ دەکراوخواردن وبەرگیان بۆ دابین دەکرا. لە 3/12 جەماوەری جەلەولا ڕاپەرین تائێوارە ناو شارە و دەوروبەریان ئازاد کرد. بەلام دواتر ڕژێم لەهەواو لەزەمین بەچەکی قوورس تۆپبارانی کردن، بۆیە چەندان هاولاتی لەوێشەهید بون و ڕژێمیش زیانێکی زۆری ماددی و مانەوی لێکەوت. هەرهەمان ڕۆژ (خانەقین)یش ئازاد کرا.

بەرەو شاری هەولێر

لەرۆژی ۱۹۹۱/۳/۱۰ قۆڵی ڕێگای شەقڵاوە:

دوای ڕزگارکردنی هاوینە هەواری صەلاحەددین..،هێزەکان گەیشتنە ئۆردوگای بەستۆڕە،بەڵام لەلایەن سووپای عێراقەوە لە"سەربازگەی خانزادەوە ڕوو بەڕووی بۆردوومانێکی سەخت بوونەوە، لەسەر داوای کاک کۆسرەت (بورهان سەعید سۆفی)و چەند پێشمەرگەیەك بەناو چەکدارەکانی (بارامی شێمەی هاڕون) دا خۆیان گەیاندە ئەم سەربازگەیە، ئەوەبوو (بورهان سەعید سۆفی) توانی پلانەکە وەك خۆی جێبەجێبکاتو دەست بگرێت بەسەر سەربازگەکەدا و هەموو ئەفسەرو سەربازەکان بەدیل بگرێتو چەکیان بکات.

دوای ئەوە هێزەکانی پێشمەرگە کۆنترۆڵی ئۆردوگای بەستۆڕەو دەوروبەریان کرد، لە هەولێر زیاتر نزیك کەوتنەوە، بۆیە لەم کاتەدا لەڕووی سەربازیەوە پلانێك دانرا بۆ ئازاد کردنی هەولێر، کە بەرەبەیانی 1991/3/11 ڕێگای موسڵ-هەولێر کۆنترۆڵ بکرێت، هەروەها هێزێك بنێردرێت بۆ هاندانی جەماوەری ئۆردووگای بەڕانەتیو پاك کردنەوەی ناوچەکە، وهێزێك بنێردرێت بۆ ڕۆژهەڵاتی هەولێر بۆ ئەوەی لەگەڵ ئەو هێزەی لە کۆیەوە دێت یەک بگرنەوە،هێزەکانی پێشمەرگە دابەشکران بۆ دوو بەش: بەشێکیان بەسەر پەرشتی (بورهان سەعید سۆفی)و ژمارەیەك پێشمەرگە بەڕێ کەوتن بۆناوچەکانی (بەڕانەتی، زرارەتی،ئۆردوگای کەڵەکی یاسین ئاغا،تۆپ زاواو کەورگۆسك)، بۆ ئەوەی سەرجەمی ئەم ناوچانە ڕزگار بکەنو هەوڵ بدەن ڕێگای نێوان (موسڵ-هەولێر) بپچڕێنن. بەشی دووەمیان بەسەرپەرشتی (کۆسرەت ڕەسوڵ عەلی) لە ئۆردووگای بەستۆڕەوە بەڕێکەوتن بۆ ئۆردووگای شاوەیس، بۆ ئەوەی بتوانن زیاتر لە هەولێر نزیك بکەونەوە.

-لە میحوەری کۆیە شەوە ،سەرلەبەیانی3/10/ بەسەدان پێشمەرگەی شاخ وشارهەڵمەتەکانمان دەستپێکرد،بەرەودەورو بەری(دێگەڵە) و (دەربەندگۆمەسپان)ئەوڕۆژە،هەرلەسەربازگەی (تۆبزاوە)ی کۆیەوە هەتاکوچواررِیانی گۆمەسپان..شەڕێکی سەخت درێژەی هەبوو..
بەدەیان دەبابەمان هەڵبڕی ..
ئێمەهێرشەکانمان جادەوجادەدەکرد،نەئێمەونەئەوان نەمان دەتوانی لەبەر بارانبارینی زۆر وقوڕ ولیتە..لەجادەکەلابدەین..
لەو شەڕەدا دۆژمن زیانی زۆری هەبوو،ئێمەش(3)سەیارەمان تۆپ لێی دان وچەند قارەمانێکی سنووری (رانیە)و(بتوێن) لەجەماعەتی کاک(عەلی نەبی)لە دەوروبەری(دێگەڵە) شەهیدبوون:
(صدیق باپیر،حمد خدرقادر،احمدعوسمان)لەنێوشەهیدەکان دا بوون.
ئێوارە لەچوار ڕیانی(گۆمەسپان)دەبابەکان کەلکیان لەو(مفرەق)ە وەرگرت وبڵاوەیان کرد،ئەو شەوە مەگەرهەرپێشمەرگە بزانێ چەند سەرمابوو،لەیادمەکاک(سەرکەوتەڕەش)بەدەست ئاگاداری کردمەوە کەلەسەرما زمانی گۆناکا.... ڕەشەبای ئەو دەربەندەکەلەسەر چیای (سەفین)ەوەدەهات، خەریك بوو ڕەقمان بکاتەوە.شەوێ‌هێزەکان دابە ش کران کەپەلاماریان بدەین، بەڵام دواتر بڕیاردرا بگەڕێینەوە شاری کۆیە،بۆ بەیانی پەلاماریان بدەین،لەکاتی بەڕێکردنی هێزەکانی خۆمان من وکاك سەربازومەلافەرمان و(فاقەمەخمووری)
هەڤاڵانمان سواری گەڵابەولۆری دەکردوبەڕێمان دەکردن بەرە و کۆیە،لەکۆتایی تارماییەکمان بەدی کرد بەغار بەرەو لامان دەهات هاوارمان لێ‌کرد بەپەلەکەسەرکەوەبەجێ‌دەمینێ‌ی ،ئەویش هیچ قسەی بۆ نەکرا گرتمان بەنێو قەد ولاقی دا وهەڵمان بڕی ، هەڤاڵان قۆڵیان گرت وسەریان خست ،لەنزیك (دێگەڵە) کەگەرمەوە بوو

زمانی کرابۆوەو بەپێشمەرگەکانی گوتبوو من سەربازی رژێمم . کێتان لێپرسراوەتاقسەی لەگەڵدا بکەم ؟ ، لەپڕ لەبۆدی سەیارەکەدرا . ڕامان گرت .ئەوجا بۆمان دەرکەوت فەرماندەی هێزەکەی ڕژێم ئەو سەربازەکوردەی ناردبوو بۆ لامان تا دڵنیایان بکەین کە ئەگەر نەیان کوژین بەخۆیان و دەبابەکانەوەتەسلیممان دەبن ..

ئێمەش هێزەکانمان گەیشتبوونەوەکۆیەوبەسەرماڵاندادابەش بووبوون، زۆرلەسەربازەکە تورەبووین ،بەڵام سوێندی بۆ خواردین کەزمانی گۆی نەکردووە، بەهەرحاڵ ئەوشەوە چووینەوەوە گەڕەکی ئازدی دابەشی سەرماڵان بووین،من لەگەڵ دوو هەڤاڵ چووینە ماڵێکی هەژار

لەژووری میوان جێگایان بۆ راخستین،هەر کەخانەخوێکەمان جوو بخەوێ،من خۆم بە حەمامە ساردو سڕەکەیانداکرد،بەئاوی ساردی بۆری و تایت خۆم و جلەکانم پشیلە شۆر کرد..هیچ نەبوو لەبەری بکەم ،بەناچاری بارانگیر(مطریە)کەم لەسەر گۆشتی رووت لەبەر کرد،جلەکانم لەبەر رەشابایەکی سارد لە تەنافی ماڵەکە هەڵخست و بە لەرزەلەرز خۆم کردە ژێر کۆنە بەتانییەکانەوە..گەرم بوومەوە، لەماندوویەتی و شەکەتیدا خەوم لێکەوت، بەیانی زوو هەڵسام دنیا رووناک بووبووەوە ،کەتەماشای جلەکانم کرد دەبینم رەنگی گۆڕاوە،هی قوورە سوور نیوەی سوورخن بوو بوو،ئاوەکە لەبەر ساردی پاکی نەکردبووەوە،بەپەلە نان وچای بەیانیمان خوارد،هە والّمان بۆ هات دەبابەکان گەڕاونەتەوەبەرەو هەولێر ..

بەشی پێنجەم

رزگار کردنی هەولێر

لە باوکی ڕێناسەوە:

بۆ گشت شانە چەکدارەکانی بروسك، دەست بەکاربن

شانەچەکدارەکان:

دیارە بەر لە ڕاپەڕین و گەیشتن بە دەوروبەری هەولێر شانە چەکدارەکانی (بروسک) لە ناوشاری هەولێر ولەناو ئاوارەکانی کەرکوک لە ئۆردوگا زۆرەملێکان..

زۆربەچوانی شانە بەندی کرابوون،زۆربەی جەکدارە کوردەکان پەیوەنی نهێنییان لەگەڵ دروستکرابوو..هەموو ژمارەی تایبەت و نهێنی تایبەتیان پێ گەیاندرابوو..

ژمارەی تایبەت بۆپەیوەندی نهێنی لەڕێی(بێتەل)و(ڕادیۆ)وەبۆ هەمووقۆڵەکان دیاری کرابوو، من ژمارەکەم (19)بوو.

هەرلەئێوەرەوەگوێیان بۆبروسکە(لەدەنگی گەلی کوردستان)ەوە هەڵخستبوو،هەمووئاگادارکرابوونەوەئەگەرشەوی10-1991/3/11 ئێوارەکەی گوێیان لەو بروسکەیە بوو، کە بەشێوەی هێما بۆیان دانرابوو، ئەوا هەموو دەبێت لە کاتژمێر (12)ەی شەوەوە بچن بۆ ئەو شوێنانەی بۆیان دیاری کراوەو بەیانی کاتژمێر (6) دەست بەکاردەبنو ڕاپەڕین بەرپادەکەن، بۆیە دوای ئازاد کردنی ئۆردوگای (بەستۆڕە) لەڕۆژی 1991/3/10، هێزەکانی قۆڵی ڕێگای شەقڵاوە چاوەڕوانی هێزەکانی قۆڵی کۆیە بوون تاوەکو ئەوانیش بگەنە گۆمەسپانو پاشانیش کەسنەزان، لەگەڵ ئەوەی هێزەکانی قۆڵی کۆیە دواکەوتن، شەوی 10-1991/3/11 ڕێنمایی درا بەهەموو شانە چەکدارەکانو ڕێکخستنە نهێنیەکانی ناوشار بەیانی (3/11) دەست بەکاربن بۆ ڕاپەڕین، کە لە ئێزگەی دەنگی گەلی کوردستانەوە ئێوارەی (10-3/11) لەکاتژمێر (8)ی شەو، چەندین جار بروسکەی: ((لە باوکی ڕێناسەوە بۆ گشت شانە چەکدارەکانی بروسك، دەست

بەکاربن)) خوێندرایەوە، بەمەش چەخماخەی ڕاپەڕینی هەولێر کاتژمێر (6)ی بەرە بەیانی 3/11 دەستی پێکرد.

دوای ئەوەی ڕاپەڕینی هەولێر لەلایەن شانە چەکدارەکانو جەماوەری هەولێربەسەرجەم چینو توێژە جیاوازەکانی وەك: (ژنان، خوێندکاران، لاوان، مامۆستایان، فەرمانبەرانو کرێکارانو...هتد) بەرپاکرا..

هێزی پێشمەرگەی کوردستان لە قوڵی شەقڵاوە شاڵاوی هێنا بۆ ڕزگارکردنی هەولێرو کاتژمێر(8)ی بەیانی 3/11 گەیشتنە بازگەی شاوەیسی نزیك هەولێر، دوای ڕوو بە ڕوو بونەوەو شەڕێکی نیو کاتژمێری توانرا تانکەکانی سووپای عێراق تێك بشکێننو هەڵ بکوتنە ناوشارو تێکەڵ بە جەماوەری ڕاپەڕیوو ببن. بە گەیشتنی پێشمەرگە بۆ ناو هەولێر، هێزەکان کران بەدوو ڕەتڵەوە، ڕەتڵی یەکەم: هێزێك بەسەرپەرشتی کۆسرەت ڕەسوڵ بۆ سەر بارەگای فەیلەقی (5)، وڕەتڵی دووەم: هێزێك بەسەرپەرشتی عەبدولڕەزاق بۆ سەر دەزگای ئەنجومەنی یاسادانانو جێبەجێکردنو ڕێکخراوی هەواڵگری باکوور، لەبەرئەوەی ئەم شوێنانە بۆ ڕۆژی ڕزگارکردنی هەولێر لەڕووی ستراتیجیەوە گرنگی تایبەتی خۆیان هەبوو، چونکە قورسایی هێزی حکومەت زیاتر لەم شوێنانەدابوون،شایانی باسەجگەلە(مام خورشید شێرە)شان بەشانی پێشمەرگەکانی (ی.ن.ك) دەستەیەك لە پێشمەرگەکانی (پ.د.ك) بەسەرپەرشتی (جەمال مۆرتکە) بەشداربوون لە ئازاد کردنی شاری هەولێر..*

- سەر لەبەیانی 11-3-1991 پێشمەرگەکانمان کۆ کردەوەخۆمان ئامادەکرد،کاك مەحموود خورشید حیدرناسراو بە (خوولە) برای (شەهید جوامێر ئۆمەرمەندانی)گەیشتەلامان..گوتی :

ئەمرۆرۆژی تۆڵەی برا کەمە،ئامادەم وەك پێشمەرگەیەك لەگەڵتان بم، من و (کاك سەرباز) و(تالیب فاروق)و(نەهرۆقەسرۆکی)لەگەڵی سواربووین وکەوتینەڕێ بەرەو(گۆمەسپان) بەدوربین تەماشامان کرد دەبابەکان لە(هەورازەنەفتە)روو هەولێردەگەڕانەوە، ئێمە لەدوایانەوە وردە وردەدە ڕۆیشتین لەپێچەکاندا ئیڤایەکمان بینی لەباری پانی لەسە ر ڕێگاکەمان بەجێ مابوو..
گومانمان کرد کە(توقیت) کرابێ،بۆیەماوەیەك لەدوورەوەبەدووربین چاودێریمان کرد لەپڕ بەر لەگەیشتنی ئێمەبە(1700) مەتر ئیڤایەکە تەقیەوە،بەڵام تەنیا زیانی بۆ ئێمەئەوە بوو گڕی لە جادەکە بەردابوو، ئەم بەرو ئەوبەری ڕێگاکەیش پڕبوو بوولە وردە پارچەولەتەئاسن، زۆرلەوەدەترساین سەیارەکەمان پەنچەر بکات..

پێش ئەوەی دەبابەکان بگەنە(کەسنەزان) ئێمەگەیشتینەسەر ئاسۆگە هەولێرمان لێدەرکەوت ڕاپەڕین دەستی پێکردبوو، چاومان لێبوو خەڵکی کەسنەزان هاتنەسەر ڕێی دەبابەکان، دەبابەکانیش لەجادەکە لایاندا بەرەو پشتی (بنصلاوە) تا لەوێوەبڕۆن بەرەو قوشتەپە،بەڵام لە قوڕداشەتڵ بوون،جەماوەرپەلاماری دان وچەك کران،ئیترئێمە ش تەواو دڵنیا بوین ، لەگەڵ هەڵپەرکێی سەرکەوتن گەیشتینەلایان، ئەت ووت کیسەڵن کەوتوونەبەر دەست مناڵان..
هەردەبابەو دەیان مندالی لەسەر بوو،بەداروبەرد دەیان ماڵی پێیاندا.

دوێنێ لەگەڵ (**11**) ی ئازاری ڕاپەڕین

ئەوسای(قەندیل بەغدای هەژاند)

رۆرحیانەتی وەك(منارە)ی(جەمیل رەنجبەر)

لەسەر(قەلاّ) وە دەیڕوانی

خەڵکی هەولێری قارەمان..

کاتێ بیستیان،

هەڵۆکانی(دێدەوان) وشابازەکان...

لە لووتکەی چیاوە دابەزین..

وەك شێر.. لەلانە دەرپەڕین.

منالاّنی (باداوان)و (بەلاشاوا) ..

لەگەڵ زریکە و هەڵهەڵەی (خەجێ باوە)

لەسەربورجی دەبابەکان ،

وەك لەسەر پشتی کیسەڵ بن، هەڵدەپەڕین.

* بەشێکە لە قەسیدەی (دەمامکەکان) شیعری شاخی

خەڵك لەشارەوەدەهات,مژدەی ڕزگاربوونی چەند گەڕەكێكی شاریان پێبوو،لەوانەباداوان وئۆردوگاكانی(بنصلاوەودارەتوو)، پیرەمێردێكی (هەركی)شارەزا تادێی(حەسارۆك)هات لەگەڵماندا، لەحەسارۆكەوە چوینەگەڕەكی(مەلایان)و(باداوا)... پیرۆزبایمان لەجەماوەر كرد ..

ئیتر بۆ سەعات 10ی سەر لەبەیانی ڕۆژی 11ی ئازار گەیشتینەدە روازەی (بنصلاوە) خۆمان بۆ نەگیرا هەریەك چەند فیشەك تەقەی خۆشیمان تەقاند،لەلایەن ئاوارەكانی كەركوك و گەرمیان و شانەچە كدارەكانی (بروسك) ەوەپێشوازییەكی گەرممان لێكرا، سێ كەس لە پیاوكانی(امن)كوژرابوون، (٣٣) كەسی ترخۆیان بەدەستەوە دابوو، خرابوونە زیندان، داوام كرد بڵند گۆیەك ئامادەبكەن ، بەپەلەبڵند گۆ و (مۆلیدە)ی كارەبای(مدیر ئەمن) ی بنەسڵاوەیان ئامادەكرد،لەسەر بینایەی(بەڕێوەبەرایەتی ناحیە)وەوتاری(بەرەی كوردستانی)م پێشكە ش كرد، پێم ڕاگەیاندن كەمن لەلایەن بەرەوەڕاسپێردراوم سەرپەرشتی ئەم ئۆردوگایەبكەم هەم بۆ هاندان و هەم بۆ ڕاپەڕاندنی جەماوەر بۆ ڕزگاركردنی هەمووهەولێرو.سەربازگەی(ڕەشكین)وهەم بۆ ڕێكخستنەوەی پێشمەرگەكۆنەكان، هەم بۆ پارێزگاری كردنی سەركە وتنەكان وخۆسازدان بۆ رزگاركردنی كەركوك ،سێساڵ بوو لەئە نفالەكانەوە كەس و كارو دوو منداڵم بەجێ مابوون ، ئەوانیش زۆربە یان لەهەمان ئۆردوگا دادەنیشتن .بەبیستنی دەنگی من كچەگەورەكە م مزگێنی دابوو بەدایكم ..گوتبووی:

- نەنە..نەنە..ئەوە دەنگی باوكمە،وا كۆبوونەوە بەخەڵک داكات، من دەنگی باوكی خۆم زۆر چاک دەناسمەوە ...

ئۆخەی خۆ نەمردین

وا ئەمجارەش باوكمان هاتەوە..دوای تەواوكردنی وتارەكەم یەكسەر كەوتمەڕێ بۆ سەردانی دایكم و مناڵەكانم ..

بەڵام من لەكۆڵانێكەوە رۆیشتم،ئەوانیش لەكۆڵانێكی ترەوەهاتبوون، هەر بۆیە توشی یەک نە بووین،دواتربەدیداری جەماوەروهەڤاڵە دێرینەكانم وكەس وكارەئازیزەكانم شاد بووم.

***

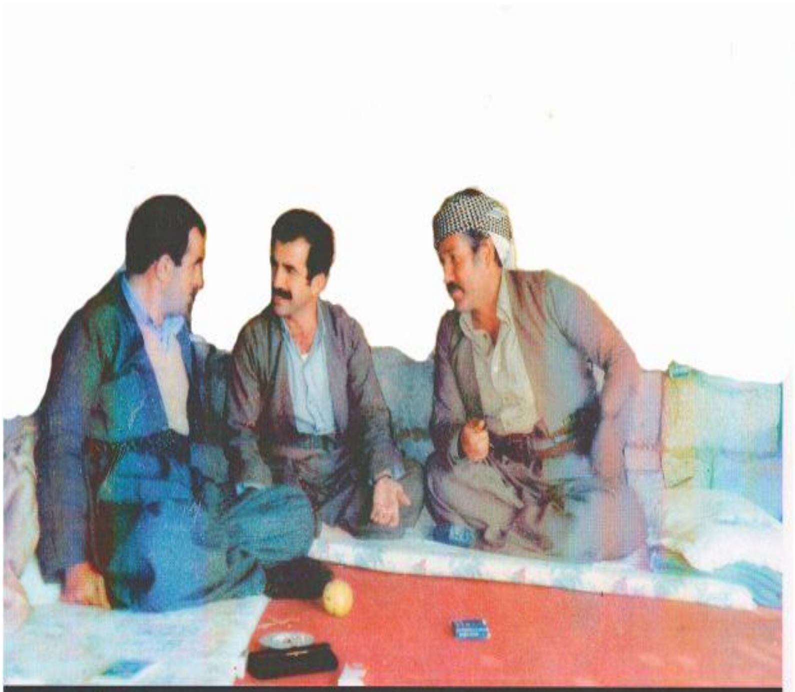

لە ڕاستەوە : شەهید/ عبدالرزاق شەهید / شاخەوان هەڤاڵ فاروق عل

لە قەڵا و منارە وە

- حیدر ئیسماعیل (مامۆستا ڕێبوار) لەساڵی‌بووەتەپێشمەرگەو ئێستاکە پەرلەمانتاروجێگری‌لێپرسراوی‌مەڵبەندی‌ڕێکخستنی‌هەولێره لەدەفتەری بیرەوەرییەکانیدا ڕۆژی1991/3/11بەرۆژێکی پرشنگدار ناودەبات بۆیەدەڵێت: (بەر لەدەستپێکی‌ڕاپەڕین هێزی‌پێشمە رگەی‌کوردستان ئامادەکارییەکی‌تەواوی‌کردبوو، هەرچەندەئەو کاتە عیراق هێزێکی‌گەورەی‌پڕ چەکی‌هەبوو، بەڵام بەهۆی ئەوەی لەلایەن ئەمریکاوەلێیدرابوو و نەشیدەتوانی کاربەهێزی ئاسمانی بکات بۆیە پێشبینی‌ئەوەکرابوو کەگۆڕانکاریەکی‌گەورە لەناوچەکەدێتەئاراوە، ئەوەبوو هێزی پێشمەرگەی کوردستان هەر لەوکاتەوەخۆی‌بۆ ڕاپە ڕین و گۆڕانکارییەکان ئامادەکردبوو، توانی‌چەندین مەفرەزەی‌هێزی پێشمەرگەبەشێوەی‌پارتیزانی‌ڕەوانەی‌ناو شارەکان و دەوروبەری‌شارە کان بکات و کاری‌پارتیزانی‌ئەنجام بدەن و لەهەمانکاتیش ڕێکخستنە نهێنییەکانیش زیاتر خرانەوەگەڕ و بەر لەڕاپەڕینیش چەندین شانەی چەکداری‌سەر بەهێزی‌پێشمەرگەپێکهێنران و لەسەرەتای‌مانگی‌ئازاری ساڵی‌دا ئەو ئاواتەی‌هێزی‌پێشمەرگەو جەماوەری‌خەڵکی‌کوردستان هاتەدی‌وئێمەش ڕۆژی/1991/3بەسەرکردایەتی‌کاك کۆسرەت ڕەسوڵ لەشارۆچکەی پیرمامەوەبەرەو شاری‌هەولێر هاتین و لەبەرەبەیانی‌ڕۆژی/3 توانیمان لەهەمووقۆلێکەوە هێرش بکەینەسەر شاری هەولێر وبە پاڵپشتی...

جەماوەروشانەچەکدارەکانەوەلەماوەیەکی‌کەمداهەولێرپاککرایەوە.

لەڕاپەڕینی هەولێردا ناتوانرێت ئەوەلەیادکەین کەئێزگەی‌گەلی کوردستان هەمیشەو بەتایبەتیش لەڕۆژانی‌ڕاپەڕیندا کاریگەریەکی بەهێزی لەسەر سەرکەوتنەکانی ڕاپەڕین هەبوو، هەروەها یەکگرتووی هێزی پێشمەرگەی کوردستان بەر لەڕاپەڕین ولەکاتی

ڕاپەڕینیشدا و کۆك بوون لەسەر ئەنجامدانی ڕاپەڕین و ڕووخاندنی ڕژێمی بەعس سەرکەوتنی ڕاپەڕینی هەولێر بوو، چونکەماوەیەك بەرلە1991/3/ ئامادەکاری پێویست بۆ ئازاد کردنی شاری هەولێر لەلایەن هێزی پێشمەرگە و جەماوەر و شانەچەکدارەکانەوەکرابوو، ئەوەبوو هێزیپێشمەرگەو جەماوەریشاری هەولێر بەپیاوو ژن و منداڵەوەرووبەڕوویگەورەترین ڕژێمی دیکتاتۆری سەردەم بوونەوەو توانیان لەماوەیەکی کەمدا شاری قەڵاو منارەلەچەنگی بەعسیەکان ڕزگاربکەن

وەرچەرخانە مێژووییەکە

-ڕێباز بێرکۆتی جێگری لێپرسراوی مەڵبەندی ڕێکخستنی هەولێر ڕاپەڕینی بەهاری بەوەرچەرخانێکیگرنگ لە مێژووی خەباتی ڕزگاریخوازیگەلەکەمان دەزانێت وئەم یادەش یادێکی شکۆدارو مەزنەلای ئەو وهەربەگەورەییو مەزنی دەمێنێتەوە، لە سەرووی هەمووشیانەوە گەڕاندنەوەی کەرامەت و سەروەری
بۆ کورد و دروستبوونی چەندین دامودەزگایاساییبووە
لەهەرێمی کوردستان.
(لەئەنجامیسەر هەڵدانیڕاپەڕینیتوانیمان قۆناغیخەباتیئەوکاتە لە خەباتی شاخەوە بۆخەباتی شارو حوکمرانیمەدەنی بگوازینەوەو لەم ماوەیەشەوە تا ئێستا توانراوەچەندین دەستکەوتی
گرنگ بەدەستبهێنین و دۆزی ڕەوای گەلەکەشمان زیاتربەرەوپێشەوە بەرین ، بۆیەپاراستنیئەو دەستکەوتانەش کەئێستا بەدیهاتوون
ئەرکێکیسەرەکیهەموو حیزب و لایەنەسیاسیەکانە)ئەو وتی:
ئەزموونی21ساڵەی حوکمرانی ئێستای خەڵکی کوردستان درێژخایە ن ترین ئەزموونی حوکمرانی کوردییە,بگرە هەر لەسەردەمی

دەسەڵاتی ڕاپەڕین و میرنشینە کوردییەکانەوە تائێستا،
بەمەش هیچ لەشۆڕشەکانی کوردهەرلەشۆڕشی شێخ عوبەیدوڵای نە هریو شۆڕشیشێخ مەحمودینەمرو کۆماریمهابادەوەتەمەنیان وەکو ئەزموونیحوکمرانیئێستای خەڵکیکوردستان درێژ نەبووە، ئەمەش بۆ ڕاپەڕین وبوونییەکریزیوتەباییئێستایمیللەتەکەمان دەگەڕێتەوە، بێرکۆتی دەڵێت: (لەقۆناغیئێستادا دەبێت سەرکردایەتیکوردو حکومەتی هەرێم لەگەڵ هەلومەرجیشەقامیشدا خۆیبگونجێنێت و گوێلەبیروبۆچوون و داخوازیەکانی جەماوەر بگرێت بۆ ئەوەی بزانێت گرفت و داواکاریەکانیان چین وهەوڵ بدرێت هەموو کێشەو گرفتەکانیان بۆچارەسەربکر.) دوای21ساڵ لەئازادی لەسەرئاستی کوردستانیش ئێستادوایساڵ لەخەرمانی ڕاپەڕین، حکومەتیهەرێم توانیویەتی بەسەدان پڕۆژەی ستراتیژیو خزمەتگوزاری لەناوچە جیا جیاکانیهەرێم ئەنجامبدات، بۆیە ڕەوشی ئاوەدانیو خزمە تگوزاریی تائاستێکیزۆرچووەتەپێشەوە،چەندین پڕۆژەی گرنگی وەك تواناسازی لاوان و..
پێدانیسلفەیهاوسەر گیریو خانووبەرەو کشتوکاڵیو پیشەسازی بخرێنەبواریجێبەجێکردنەوە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا دەکرێت هەمووئە و دەستکەوت و کارو پڕۆژانە پەرەی زیاتریان پێ بدرێت و زیاتر خزمەتی جەماوەریکوردستانیان پێبکرێت و لەهەمان کاتیش پانتایی بواری ئازادی ڕادەربڕین و میدیای ئازاد زیاتر فراوان بکرێت و دەرفەتی تەواو بەهەموو هێزو لایەنەسیاسیەکانیکوردستان بدرێت بۆئەوەیبەشێوەیەکیئازادانەتر مومارەسەیکاریسیاسیخۆیان بکەن.
کاک زاهیرعەبدولرەحمان وەك پێشمەرگەیەکی دێرین لەسنووری خۆشناوەتی، لەساڵی فەرماندەی کەرتی شەهید یوسف دەرگەڵەیی بووە، ماوەیەك بەر لە ڕاپەڕینی ئاداری 1991بە بڕیاری

سەرکردایەتیتوانییان دەستەی سرك،شانەچەکدارەکانی بروسك دروست بکەن وئەم دەستەیەش بەهاوکاری هێزی پێشمەرگە ئەرکی راپەڕین وئازادکردنی شاری هەولێری ودەوروبەری پێ سپێردراوە.
- لەرۆژی1991/3/ بە بڕیاری سەرکردایەتی(ی‌ن ك) بەتایبەتی هەڤاڵان کۆسرەت رەسوڵ و شەهیدی سەرکردە حەسەن کوێستانی لە شەقڵاوەو کاوانیان پلانێکمان بۆ ئازاد کردنیشاریهەولێر دارشت، بۆئەم مەبەستەئێمەجفرەیەکینەهێنیمان لە کاك کۆسرەت وەرگرت بەناوی لەباوکی رێناسەوەبۆ شانەچەکدارەکانی بروسك لەماوەیەکی نزیکدا زەماوەندبکەن،ئەوەبووشاری هەولێرمان بەسەر4 میحوەردا دابەشکرد، میحوەری ئیسکان یەکێك بوو لەو میحوەرانەی کە خۆم سەرپەرشتیم دەکردو 2 فیرقەی سەربازی گەورەی دوژمنی لێبوو، بەپاڵپشتی هێزی پێشمەرگەوجەماوەر و شانەچەکدارەکانی بروسك توانیمان سەربازگەیرژێم و هەموو هێزەکانیدوژمن لەم ناوچەیە تێکوپێك بشکێنین و دواتریش توانیمان لەماوەیەکیکەمدا هەموو ناو شاریهەولێر لەهێزەکانیرژێم پاکبکەینەوە.)

لەکاتی ئازادکردنی هەولێردا

-کەمال عومەر لێرسراوی کۆمیتەی رێکخستنی بەحرکە ئەوکاتە پێشمەرگەبووە و بەسەرپەرشتی شەهید مەلاسلێمان وسالح هەولێری و خولە توانییویان بەبەرنامەیەکی تۆکمەبەماوەیەکی کەم ناوچەکانی سنوری بەرانەتی لەدامو دەزگاکانی رژێم بەعس پاکبکەینەوە ودواتریش بەرەو ئازادکردنی شاری هەولێر پێشڕەوی بکەن تا ئەو کاتەیتوانرا لەرۆژی/3 هەموو شاری هەولێرو دەوروبەری پاکبکرێتەوە، ئەو بۆ ئەم قۆناغەش دەڵێت: (گەشەکردنیئەو دەستکە وتانەو بوونی یەکریزی و تەبایێنێو ماڵی کورد لەکاتی ئێستادا وادە و کات کەئەزموونەکەمان دەستکەوتیتریش بەخۆیەوەببینێت.)

***

دەوری ژن لەرزگارکردنی هەولێردا

- گەلاوێژ سالح وەك ژنێکیهەڵسوڕاو لەرۆژی 3/11دا لەگەڕەکی ئیسکانیشاری هەولێرتوانیویانەشانبەشانی هێزی پێشمەرگەو جەماوەر رووبەڕوو دامودەزگا داپڵۆسێنەرەکانیرژێمیئەو کاتەببنەوە، وتی:

(ئێمەی ژنانیش توانیمان لەم رۆژانەدا هاوکاری هێزی پێشمەرگە بکەین وبەهۆی زۆری ژمارەی بریندارانی راپەڕینی شاری هەولێر توانیمان چەندین بوتڵیخوێن ببەخشین بەبریندارەکان،بۆیە ئەم رۆژە مایەی ئازادی و خۆشبەختی تەواوی خەڵکی کوردستان بوو.)

- نیزاله ساڵح له رۆژی ئازادکردنی شاری هەولێردا وەك ژنێکی پەرستارهاوکاری جەماوەروهێزی پێشمەرگەی کوردستانی کردووەو دەڵێت:

(لەنەخۆشخانەی رزگاری کاری پەرستاریم دەکرد،بەرله دە ستپێکردنیراپەڕینیشاری هەولێر تیمێکیپزیشکی خۆمان بۆ راپەڕین و خزمەتی برینداران ئامادەکردبوودواتر لەرێگەیبانگەوازیئیزگەی دەنگیگەلیکوردستانەوەبۆهاووڵاتیان بەگشتیوپزیشکان بەتایبەتی، منیش یەکێك بووم لەوژنە پەرستارانە کاریچارەسەرو تیمار کردنم بۆ بریندارەکانیراپەڕین دەکردو چەندین بوتڵیخوێنمان بۆ ئەو بریندارانە کۆکردەوە.)

* کوردستانی نوێ/ژ (٥٧٢٤)/ فەتاح حەسەن قەلاتی/11/3/2012

وەستا سەلام پێشمەرگەی شانەچەکدارەکانی بروسک

لەبیرەوەرییەکدا دەڵێ:

من بەئەرکی سەرشانی خۆم هەڵساوم وەکو هەر کۆردیکی دڵسۆز بۆ نەتەوەکەی، لەم باسکردنامدا مەبەستم ئەوەنییەخۆم دەرخەم یان داوای پاداش بکەم، بەڵام بەداخەوە، پەردە پۆشکردن بەسەرهاتەکانی راپەرینی هەولێر وای لێکردم رووداوەکان و راستییەکان وەکوو خۆی بگێرمەوە..من ناسراوم بەوەستا سەلام لە ساڵی 1991 دا لێپرسراوی شانە چەکدارەکانی برووسک بووم لەهەولیر، هەرئێمە بووین لەگەڵ جەماوەری شاری هەولێردا، هەولیرمان رزگارکرد. ئێمەبووین کە رۆڵی سەرەکیمان بێنیوە لەراپەریندا، ئێمەبووین خەریکیڕێکخستن و سەرپەرشتی کردن وهاندانی ڕاپەرین بووین، شانە چەکدارەکانی برووسکە بناخەی داگیرسانی مەشخەڵی راپەڕێن بوون لەهەولێر. من نازانم بۆهەندی کەس ولایەن خۆیان دەکەنەخاوەنی راپەڕێن، بۆ دەبێیت ناوی ئەندامانی شانەچەکدارەکانی برووسکە لەکوولەکەی تە ڕدا نەهێنرێیت .

من یەکێک بووم لەو کەسانەی کەراپەڕینی رێکخستووە،بەشدارەم تیا کردووە،گرووپەکەمان بەباشی خۆمان ئامادەکردبوو بۆ، چوونکەدە مانزانی لەدایکبوونی راپەرین لەئان وسەعاتدایە..

- ڕۆژی 10 03 1991 یەکەمینچاڵاکی ساربازی گرووپەکەمان بەجێ هێنا.لەگەرەگی تەیرئاوا، بەرامبەر چاخەنەی کوردوعەرەبان گیانی بەرپرسێکی گەورەی دایرەی مەنزوومە کیشاکەناوی رائید قەحتان بوو. هەر ئەو ڕۆژەگرووپەکەمان پەوەندی کرد بەدانیشتوانی هەولیرەوە، توانیمان کۆمەڵی کەسانی دلسۆز کۆکەنەوە، دەمانزانی بەم زوانا دەتەقێتەوەومەبەستی گرووپەکەمان پاراستنی دایرەگشتییە کان بوو وەکووبانق و نفووس و دادگا ،ئێمەدەمانزانی هەورەتریشقەی

راپەڕێن تەخت ەتاراجی ستەم و زوورداری دێنێتەخوارەوەبۆیەئامادە باشیمان بۆ دەکرد.
رۆژی 11 03 1991من لەگەڵ کاک کەمال مەولودو هەندی برادەرو دۆست خۆپیشاندانمان دەستپێکرد، بەهیتاف دان و ووتنی سروودی نیشتیمانیەوەوردەوردەخەڵکمان لێ کۆبوەوە، زووری نەبرد راپەرین سەرانسەری قەڵاو منارەی گرتەوە. لەسەرەتادا نزیکەی 15 کە سبووین و کەپەلاماری دایرەی حەرێقمان دا، چوونکەچەند پۆلیسیکی لێبوو. پۆلیسەکانبێتەقەتەسلیم بوون، ئیتر دوای ئەمەجەماوەر وردە ور دەهاتنەسەر جادە و ئێمەش ئەو چەکانەی کە گرتمان دابەشمانکرد بەسەریانداو بەرەو پارێزگا رۆشتیین. هەوالمان پێگەشت کەدەستەیەک دزوو جەردە و پیاوکووژی زەمانی بەعس خەریکی تالانکردنی بانقی ئارازن. ئێمەش بەپەلەخۆمان گەیاندەئەوی، تەقە دەستی پێکردوشەرە کە (10)دەقیقەی خایاند. ئەوان رایان کرد و ئێمەش، خۆشبەختانە لە کاتی خۆیدا گەیشتین و بانقەکەمان رزگار کرد. مۆدیری بانقەکە هاواری دەکرد و دەیوت، وەرەقەی ماڵبەندی 3یم پییە، لەلایەن کاک کۆسرەتەوە، ئەو ئەمری دەرکردووەکە،کەس نزیکی بانق نەکە ویت.منێش بانقەکەم قفڵ کرد وحیمایەم بۆ دانا. زۆری نەبرد، بە هیتافکێشان بەرەو دایرەی نفووس ڕۆشتین، نزیکەی 300 کەسێک دە بوو، تا دەبوو ژمارەی خۆپیشاندەران بەرەو زیادبوون دەچوو. بێ تەقەدایرەی نفوسمان گرت. لەناودایرەی نفوسدا رائیدێکی کوردمان گرت و بەکەفەلەت ئازادمان کرد. حیمایەمان بۆ داناو بەرەو دادگا رۆشتین.کەگەشتینە نزیکیدادگا چەند دەستریژژێکمان بەسەردا کرا، من خیرا چوومەناو دادگاوەو 2 پۆلیسی تیا بۆ چەکمکردن. بەپێپلیکانە کاندا چوومەنهوومی 2، لەوێش 5 پۆلیس ۆ مفازیکم چەککرد. مفەوە زەکەتۆرکمان بۆ، شانزەخوریکی بەدوویەدەکەوەپێبوو،ئەوەی شایەنی

باسە،هەرچەندەئەم بووکە دەستریژی لی کربوین بەڵام بۆخوابەرەڵام کرد.بەرەوبنکەی پۆلیس رۆشتین،کەبەرامبەری پاریزگای هەولیربوو. بێ کوشتار دەستمان بەسەر بنکەکەدا گرت. پاریزگاری هەولێر بێ تە قەگێرا چوونکەپێشترچۆڵ کرابوولەوکاتەدا هەلیکۆپتەریک بەنزمی بە رەو رووومان هات، منیش یەک مەخزەنی چلخۆرم تیا خاڵیکردەوە وفرۆکەکەخیرا بۆی دەرچوو.دوایی بەرەو مزگەوتی شیخ مستەفا رۆشتین، کە کەوتۆتەنزیکی قەڵاتەوە،هەرکە گەشتینەئەوی بەهاوەن لەسەرقەڵاتەوە هاوەنباران کراین،چەندکەسیک بوونەقوربانی وجە ندکەسیکمان بریندار بوو بریندارو شەهەدەکانمان رەوانەی خەستە خانەی جمهوری کرد... زۆری نەبرد سەرانسەری شاری هەولێر رزگاری بوو،دوای رزگارکردنی هەولێرکۆمەکی پێشمەرگە گەشت قادرخەبات بەرپرسی هێزەکەبوو..

ئەوەی شایەنی باسەئێمە،بێ یارمەتی پێشمەرگە هەولیرمان رزگارکرد. دێتەوەیادم دەمەو عەسربوو بەرەو مەعەسکەری ڕاشکین و کەڵەک بەڕێکەوتین.پێش ئێمە هێزیکی تری پێشمەرگە بە سە رکردایەتی کاک کۆسرەت ومامۆستا چەتۆ و شەهید حەسەن کۆیستانی و شەهید شاخەوان عەباس گەماررووی ماعەسکەرەکەیان دابوو.

دوای بەرنگارییەکی سووک مەعەسکەرەکەخۆی بەدەستەوەدا.

ئەوەی شایەنی باسەئەو کاتەعەلی کیمیاوی لەمەعەسکەرەکەدا بووەوە بەپەلەبەفرۆکەیەک هەڵهات. بەهەزاران چەک و تەقەمەنی، سەیارەی عەسکەری، دەبابەو مودەرەعەکەوتەدەست پێشمەرگەو هاوڵاتیانەوە.

هەر ئەو ئێوارەیە بەرە و کەرکوک رێکەوتین.. .

ئەمەئەو راستیانەیەکەمن زۆر بەدرووستی باسم لێکردوو

دەمەوییت ببیت بەبەشیک لەمێژووی ڕاپەرینی میلەتەکەمان.

ئۆردوگای بنەسەراوە(قەڵای سەوز)

بە پێی ئەودەسەڵاتە کە بەرلەراپەڕین لە(قاسمەرەش)بەمن درابوو, لایەنەکانی (بەرەی کوردستانی) م کۆکردەوە،لیژنەیەکم لێ پێکهێنان.
پاش نیوەڕۆ چەند کۆپتەرێك ئۆردوگاکەیان دایەبەر ڕۆکێت لەئەنجامدا (مامۆستا محمد باوەیی) و(مناڵێك) شەهید بوون .
سەعات (4)ی پاش نیوەڕۆ لێپرسراوی میحوەری(5)مامۆستاچەتۆ لەگەڵ کاك ڕێباز هاتنەبارەگا نوێیەکەمان،لە ئۆردوگای بنەسەراوە..
پیرۆزباییان لەجەماوەر و لەئێمەکرد..داوایان کرد کەپەیرەوی بڕیارەکانی بەرەی کوردستانی بکەن،کە لەڕێگای منەوەپێیان دەگات ..
خودا هەڵناگرێ جەماوەر وشانەچەکدارەکانی بروسك وپێشمەرگە دێرینەکان..هەمووبەدڵسۆزیەوە ئامادەییان دەربڕی،لەوانەی چالاکانە هاوکارییان دەکردم:

1. هەڤاڵ کانەبی عمر(دڵزار)لەحزبی سۆسیالیستی کوردستان
2. شاخەوان حەساری لەحیزبی شیوعی عێراق .
3. مام هادی محمد خورشیدحەساری لەحیزبی شیوعی عێراق .
4 - جلیل حسن حاجی کۆیی –پێشمەرگەی ئەیلول –

دواتر بەبنەماڵەوەخۆیان ڕاگەیان کەبوون بە(یەکێتی) بەداخەوەچەند ڕۆژێك لەوەدوا(قەندیل)ی کوڕی دوای ڕزگاری پردێشەهید بوو, لەسەرداوای (مامۆستا چەتۆ)مۆرێکم دروست کرد, دەستمان بە چالاکی بەرەی کوردستانی کرد: لەوپێشمەرگە دێرینانەی زۆر دڵسۆزانەهاوکاریان کردین بەرێزان (جەلیل صادق ناسراو بە (حاجی هەڵمەت) و (وریاشوانی) و(خولە)ی برای عبدالرزاق وحەمەحە ساری ومەلائەحمەدگۆگجەوهەڵۆقەرەناوی و ستارقەمەری وجەلال دووشیوانی و (وەستاغالب)وحسین ابراهیم عمرهەولێری، مە لاسابیربیرەسپانی،مەلاخدرمیرزا،مستەفاشەوگێری،محمدقادرعلی، کاک حەمەبۆرمامە دەمە، ڕێباز شەوگێری.لەماوەی یەك حەفتەدا (9) کەرت پێشمەرگەم تەشکیل کرد،پڕ چەکم کردن،بەرێم کردن بەرەوهەڤاڵانمان لەپردێ.

چاک کردنەوەی دەبابەیەک

- کاک محمد ابراهیم خەڵکی گوندی (قادرعەلی)ناوچەی شوان کوڕێکی بەناوی (نیزام) پێشمەرگەی پارتیزانی دوای ئەنفال بوو، لە کۆتایی 1988 لە بناری خاڵخاڵان شەهید بووبوو،کاک محمد خۆی وکوره دەستڕەنگینەکانی زۆر دڵسۆزی کوردایەتی بوون، هاتنە بارەگای بەرەی کوردستانی و داوایان کرد ڕەزامەندی نیشان بدەین کەبچن یەک لە تانک(دەبابە) پەککەوتووەکانی نزیک کەسنەزان چاک بکەنەوەو بیخەنەوە خزمەتی (هێزی پێشمەرگەی کوردستان)
خوا هەڵناگرێ لە ماوەی (24) کاتژمێردا لە سەر ئەرکی خۆیان چاکیانکردەوەو هێنایانە بەر بارەگاکەمان..
ئێمەش بۆ دڵنیا بوون لەکارایی تانکەکەبردمانە پشتی (بنەسراوە)و چەند تۆپێکمان پێی تەقاند..
دوای دڵنیا بوون بە نووسراوێک و سوپاسنامەیەکمانەوە لەرۆژی 1991/3/17ناردمان بۆ قوشتەپە، دوای وەرگرتنی لەلایەن کاک کۆسرەت و بە وەرگرتنی نووسراێکەوە گەڕایەوەبارەگای بنە سراوە..

راپەرینی ئۆروگای دارەتوو

هەرهەمان رۆژ ١٩٩١/٣/١١ دوا بە دوای رزگار بوونی بنەسەراوە ئاوارەکانی کەرکوک وقەڵادزێ خەڵکیئۆردوگای (دارەتوو) راپەرین و پەلاماری بنکەی پۆلیس وبارەگای ئەمنیان دا،دوای شەرێکی دەستە و یاخە پێشمەرگەی دێرینی تیپی ٢١ کەرکوک(لقمان کریم محمد) ناسراوبە (وریا)و دووکەس خەڵکی سنووری هەولێر بەناوەکانی (شکور)و (شازاد) شەهیدبوون ...

پێشمەرگەی دێرینی تیپی ٢١کەرکوک (نەبەز عبدالرحمن عبدالمجید)

کەئێستا کادیری مەڵبەندی٢ی رێکخستنی کەرکوکە بریندداربوو...

لە بەرانبەردا ٣ کەس لە ئەمن وپۆلیسەکان کوژران و ٦ کەسیش بەدیل گیران..

ڕاپێچ و بەبارمتەگرتنی هەزاران کورد
لە کەرکوک و دەوروبەری

- هێشتاباهۆزی ڕاپەڕین نەگەیشتبووەسنووری پارێزگای کەرکوك، کاربەدەستانی ڕژێم کەوتنەدارشتنی بەرنامەی تایبەتی بۆ پارێزگاری کردنی و دوورخستنەوەی مەترسییەکانی.. بۆئەو مەبەستەبڕیاریان دابوو خەڵکێکی زۆر بەبارمتەبگرن .. گوایەبەوکارەیان گوایەدەتوانن کەرکوك لەبازنەکەدەرکەن....

- شەوی9و10و11ی ئازاری1991بەهۆی هێزەکانی سوپاو(مشترکە) چواردەوری هەمووگەڕەکە کوردنشینەکانی(کە رکوك) و (دووبز)یان گەمارۆ دا.یەهەزاران کەسیان لەپیرولاولە شیرین خەوهەڵساندوراپێچی زیندانیان کردن. بۆرۆژانی دواتر هە رهەموویان گواستەوەبۆ تکریت و ڕمادی، بەشێوەی سەردەمی ئەنفال هەڵسوکەوتیان لەگەڵدا کردبوون...

لەچەندهۆڵ(قاعە)ی گەورە گەورەدا دەرگاکانیان لێکلۆم و(لحیم) کردبوون..

هەڵوێستی سەید حمدان

لەدووبز یش ..کەسەدان کوردیان ڕاپێچ دابوو،لەنێویاندا کەسایەتی ئاینی شارەکە (سیدحمدان سید مرعی)یش بەرکەوتبوو،دوای چەند ڕۆژئەوجا زانیبوویان،ئیتر چەند لێپرسراوێك چووبوون بۆلای،داوای لێبووردنیان لێکردبوو، پێیان گوتبوو: ببوورە! تۆمان بەهەڵەگرتووە، نەمانزانی بووتۆلەساداتی(نعیم)وبەقەومیە عەرەبی، فەرموو ئامادەبە.. ئازاد دەکەین.

بەڵام ئەو بەهەڵوێستێکی جوامێرانە..وەڵامی دابوونەوە:

(ڕاستەمن سەیدم، سەیدەکان بەچەند پشتێك دەبنەوە بەعەرەب.

بەڵام دەبێ ئەو ڕاستی باش بزانن کەمن گۆشت و ئێسقانی باوك خاوخێزانم..

بەنان وئاووهەوای کوردستان دروستبووە،چۆن خۆم لەوان جیا دەکەمەوە؟

ئیمە ژن وژنخوازی وخزمایەتی کەوتۆتەنێوانمان...

ئەوان میللەتێکی بێگوناح وخوا پەرستن..

وەڵلا وەڵلا..گەر لێرە زیندە بەچاڵمان بکەن ..

خۆم لەوان جیا ناکەمەوە..

گەرئەوان لە برسا مردن..دەبا منیش لەگەڵ ئەواندا بمرم.

ئەگەرخوا ئەوان ئازاد بکات منیش لەگەڵ ئەوان ئازاد دەبم...)

ئیتر لە گەلیان مایەوە .. هەتا هەموو پێکەوەئازاد کران.

***

شایەتحاڵێك چیرۆکی ڕەشبگیرییەکەی (1991)ی عەلی حەسەن مەجید لەکەرکوك دەگێڕێتەوە *

یەکێك لەو کارەساتانەی بەسەرخەڵکی کەرکوکداهاتووەوتائێستا وەکو پێویست باس نەکراوەو مافی خۆی پێنەدراوەو بەرەو لەبیرچوونەوە دەچێت، ئەو ڕەشبگیرییەیە کە لە(1991/3/10) واتە دە ڕۆژ بەر لەرزگارکردنی کەرکوك،بەسەرپەرشتی عەلی حەسەن مەجید ئەمنیداری نووسینگەی ڕێکخستنی باکووری حزبی بەعسی هەڵوەشاوە ئەنجامدرا، کەمەبەست لێی ڕێگرتن بوو لە ڕاپەڕینی کوردانی کەرکوك.بە جلی نوستنەوە دەستگیر دەکران بەئامانجی ئاشنابوون بەچەند چیرۆکێکی نێو ئەو هەڵمەتە ڕەشبگیرییەو بەدیکۆمێنتکردنی ڕووداوەکە کەلەچەندرووویەکەوە هاوشێوەی ئەنفالە، بەباشمان زانی لەزاری چەند شایەتحاڵێکی نێو ڕووداوەکەوە بەچەند ئەڵقەیەك تیشك بخەینەسەر ئەو مەرگەساتە.

لە یەکەم ئەڵقەداشەهاب محەمەدعوسمان کە لە سەرەتای هەڵمەتەکەدا دەستیگرکرا بەسەرهاتی خۆی دەگێڕێتەوە. ناوبراو لەدایکبووی

(1963)ی کەرکوکەودەرچووی کۆلیژی ئەندازیاری یەو حاڵی حازرکە ئەندازیارەو لەشاری کەرکوك دەژی.

***لەچ رۆژێکدا دەستیگرکرایت،**

ئەوکات چ کارەبووی وبۆچی دەستیگرکرایت؟

- لەبەرەبەیانی رۆژی(1991/3/10) لەکاتێکدا خۆم ئامادە دەکرد بچم بۆ ئەو یەکەیەی لێی سەربازبووم (سریە دووەمی دامەزراوە سەربەخۆکان)، گوێم لەدەنگێکی نامۆ بوو لەدوورەوە دەهات و تا دەهات نزیك دەبووەوە تاکو بەڕوونی لێی تیگەیشتم کە بەفەرمانی عەلی حەسەن مەجید هاتوچۆ قەدەغەکراوەو تەقە لەهەر کەسێك دەکرێت کەئەو فەرمانە پێشێل بکات، منیش لەبەرئەوەی سەربازبووم بەپایسکیلەکەم بەرەو سەربازگەکەم کەوتمەڕێ و گوێم بەبڕیارەکە نەدا، کاتێك گەیشتمە سەر کۆلانەکەمان لەگەڕەکی عاشوور،دوو جامانە سوور کەدەمووچاویان هەڵپێچرابوو بەتوڕەییەوە وتیان ئەوە گوێت لەو هەموو دەنگە نیە کەلەهێلیکۆپتەرەکانەوە دێن و دەڵێن هاتوچۆ قەدەغەیە؟ منیش وتم دەچم بۆ دەوام و ئەگەر نەچم غایب دەدرێم،وتیان کێشە نیە، دواترخۆمان دەتگەیەنینە یەکە سەربازییەکەت، بەلام عەلی حەسەن مەجید بۆ روونکردنەوەی ئەم بارگرژییەی ئێستای کەرکوك و بۆ پاراستنی و سەلامەتی هاوولاتیان وتارێك پێشکەش دەکات لەرێکخراوی قەلا،تەنها پێنچ خولەك دەخایەنێت و دەتگەیەنینەوە یەکە سەربازییەکەی خۆت، بەلام دەبێت پاسکیلەکەت ببەیتەوە بۆ ماڵ، منیش کەگەیشتمەوە ماڵ هەندێ پێداگریم کرد بەهیوای ئەوەی خۆم دوابخەم و نەچمە ژێرباریانەوە،بەلام دوانیان هاتن و دایانمە پێش، لەرێگاش کاتێ سەیری دەوروبەری خۆم کرد بینیم زۆرێك لەهاوڕێ ودراوسێکانمان بەجلوبەرگی نووستنەوە بەرەولای ئەوپاسانە دەبرێن کەبۆ

گواستنەوەی ئێمە تەرخانکرا بوو. هۆکاری دەستیگر کردنەکەیشمان تەنها ئەوە بوو ئێمە کورد بووین و ترسی ئەوەیان هەبوو پەیوەندیی بەهێزی پێشمەرگەوە بکەین و بەشداریی لەرزگارکردنی کەرکوکدا بکەین.

*** لەسەرەتاوە بۆ کوێ بران و ژمارەتان چەند بوو؟**

-بریادنین بۆ سەربازگەی تۆبزاوە، بەلام حەز دەکەم ئاماژە بەوە بکەم، لەناو کەرکوکدا کەلەپردی تەبەقچەلی(خەباتی ئێستا)وە تێپەڕبووین بینیمان هەڵمەتی دەستیگرکردنەکە تەنها گەڕەکەکانی ئەمبەری گرتووەتەوە واتە گەڕەکە کوردنیشەکان، کەچی ئەوبەری پردەکە جووڵەو بازاڕ ئاسایی بوو.

سەعات(10)ی پێشنیوەڕۆ گەیشتینە سەربازگەی تۆبزاوە.

*بارودۆختان لەزیندانی تۆبزاوەدا چۆن بوو؟ خواردنتان، خەوتنتان، **چۆن رەفتارتان لەگەڵ دەکرا؟**

- کەگەیشتینە کەمپی تۆبزاوە کردیانینە هۆڵی(84)ی سەربازییەوە کەبەعەرەبی پێی دەوترا(قاعە منام 84 جندی)تراژیدیاو نائومێدییەکان لەوێوە دەستیانپێکرد، سەدان گەنج و پیرو مێردمنداڵ دەبینرا کەتەنانەت جێگەی دانیشتنیشمان نەبوو لەبەر زۆری ژمارەمان، دەنگە دەنگێکی نائاسایی هەبوو کەکەس لەکەس تێنەدەگەیشت، لەپەنجەرەکانەوە تەماشای دەرەوەمان دەکرد پەیتا پەیتا خەڵکی تریان دەهێناو بەپاڵەپەستۆ دەیانکردنە قاعەکانەوە.

***لەنێو قاعەکاندا هیچ شوێنەوار،**

یان یاداشتێکی ئەنفالکراوەکانتان دەبینی؟

-بەڵێ، لەسەر دیوارەکانی قاعەکە یاداشتێکی زۆر بەزمانی کوردی نووسراوبوو کەرستەی نائومێدی و رەشبینی ئامێزیان تێدابوو و مێژووەکانیان دەگەڕایەوە بۆ سالانی 1987 - 1988 کەدەکاتە

سەردەمی شالاوی بەدناوی ئەنفالەکان، بۆ نموونە ئەم یاداشتانەم لەبیر ماوە (ئای دنیای بێ وەفا)،
(بەرخی نێر بۆ سەربڕینە)، (ئای لەبرسێتی) هەندێ یاداشتی دیکەیش بۆ خۆشەویستی نووسرابوون.

***بەلام وەلامی ئەوەت نەدایەوە، کەخواردن و خەوتنتان چۆن بوو؟**

-ئاوی خواردنەوەمان زۆر کەم و پیس بوو، بەشی ئەو هەموو خەڵکەی نەدەکرد، ئەگەریش داوای ئاوات لەپاسەوانەکان بکردبایە، ئەوا لەچەند گۆلێکی دەوروبەری قاعەکە ئاویان دەهێنا کەباراناو بوو و تێکەڵ بەمیزی زیندانییەکان بوو، چونکە لەدەرگای پشتەوە دەچوونە دەرەوەی قاعەکە بۆ دەست بەئاو گەیاندن و پاشان پاشەڕۆکان تێکەڵ بەباراناو دەبوو کەزۆر جار بۆ خورادنەوە بەکاریان دەهێنا. خراپی خواردنیش ئەوە هەر لەباسکردن نایەت، لەکاتی خەوتنیشدا شەوانە قسەکردن قەدەغە بوو، لەبەرئەوەی زۆربەی دەستیگرکراوەکان سەربازبوون، بۆیە پۆستاڵەکانمان وەکو سەرین بەکار دەهێنا، یەکێك لەو بیرەوەرییانەی کە لەبیرم ناچێت ئەوەیە پیاوێکمان لەگەڵ بوو خەڵکی گەڕەکی ئیمام قاسم بوو ناوی(ئیسماعیل حەمە گەوهەر) بوو کەزۆر پاك و خاوێن بوو، کەئەو رەوشەی دەبینی تووشی شۆك هاتبوو، دانەدەنیشت، زۆربەی کاتەکان هەر بەپێوە راوەستابوو و خەیاڵی دەڕۆیشت، چونکە ئەوەی دەیبینی رەنگە هەرگیزلەخەویشدا نەیبینیبێت و بیریشی لێ نەکردبێتەوە .

***چەند رۆژ لە تۆبزاوە مانەوەو چۆن لەوێ گواسترانەوە؟**

- پاشنیوەڕۆی رۆژی سێیەم جموجۆڵێکی سەیرکەوتە سەربازگە کەوەو پاسێکی زۆر لە دەورەبەری قاعەکان کۆبوونەوە، هەندێك دەیانووت دەمانبەن بۆ بەغدا یان موسڵ یان تکریت، هەندێکی تر گەشبین بوون، وایان دەزانی ئازادمان دەکەم، تا کات گەیشتە ئێوارەی 3/13 هەموومان کراینە نێو پاسەکانەوە و بەڕێی خراین.

***هیچ کەسێکتان لێ َ ئازاد نەکرا؟**

-بەڵێ َ چەند پیاوێکی پیرو ژمارەیەك منداڵ ئازادکران، لەبیرمە یەکێك کەقورئان خوێن بوو بەیەکێك لەبەعسیەکانی وت لەبیرت نییە کە لەپرسەکەی باوکتدا من قورئانم دەخوێند؟ بۆیە ئەویش هاوکاریکردو سەرەنجام ئازاد بوو.

***بۆکوێ َ گواسترانەوە؟ دەکرێت بەکورتی باسی گواستنەوەکەمان بۆبکەیت؟**

-پێش سەرکەوتنمان بۆ پاسەکان بەکامێرای ڤیدیۆ وێنەیان دەگرتین، لەنێو پاسەکەدا بێ ئومێدیی و ماتەمینییەکی زۆر دایگرتین؟ چونکە بەرەو چارەنووسێکی نادیاریان دەبرین، لەپاسەکاندا چەند کەسێك باسیان لەهەڵهاتن دەکرد، بەلام هیچیان بۆ نەکرا،کاتێك تاریکی داهات لەگەڵ رەتڵێك لەموسەلەحەی پاسەوان و چەند ئوتۆمبێلێکی بچوکی مۆدێل تازەو دوای نیو سەعات لەدەرچوون لەکەسێکی تەنیشت خۆم پرسی ئێرە کوێیە؟ دیاربوو ئەو شارەزای ناوچەکە بوو وتی رێگەی عەباسیەی سەر بەقەزای حەویجەیە، پاسەکان زۆر لەسەرخۆیان دەرۆیشتن و هەریەکەیان(2-3) پاسەوانیان لەگەڵدا بوو. شەوێکی دەرنگ گەیشتنە بنکەی مەشقی تکریت، لەوێ َ هەندی سەمونی سەربازییان بۆ هێنان، بەلام زۆر سەرمامان بوو، بۆیە یەکێك لەزیندانییەکان پۆستاڵێکی دۆزییەوەو ئاگری تێبەرداو ژمارەیەکمان لەدەوری ئاگرەکە کۆبووینەوەو کەمێك گەرم بووینەوە، بەلام بەیانی

کەخۆرهەلاتء سەیری دەموچاوی یەکترمان دەکرد پێکەنینمان بەیەکتر دەهات، چونکە دەموچاومان رەش ببوو و وەکو ئەوە وابوو لە(گوڵخان)ی حەمام کارمان کردبێت.

***لەسەربازگەی تکریت بارودۆختان چۆن بوو؟ چەند رۆژ مانەوە؟ ئاگاتان لەهەواڵەکانی دەرەوەی سەربازگەکەهەبوو کەکەرکوك ئازاد کرا؟**

-ئەو قاعە گەورەیەی کەشەو کردینیانە نێوییەوە هیچ دیوارو حەسارێکی نەبوو،کەرۆژبووەوە بردینیانە بینایەك لەسەربازگەی تکریت کەزیاتر لەخوێندنگا دەچوو، لەوێ چەند کەسێك تووشی سکچوون بوون و یەکێك کەناوی (ئازاد) بوو گیانی لەدەستدا کەزۆر خەمباری کردین، رەمەزان بوو ئەوانەی بەرۆژوو بووین خواردنی نیوەڕۆمان بۆ بانگی شێوان هەڵدەگرت، من دوو سەد دینارم پێبوو ناوبەناو حانوتیان دەهێناو خورمام دەکڕی کەزۆر خواردنێکی خۆش و گرنگ بوو بۆ ئەوکاتە، رۆژانە لەسەعات (8-9) دەریاندەکردینە دەرەوە، رۆژێکیان فڕۆکەیەك بەئاسمانەوە بوو،یەکێك لەپاسەوانەکان وتی دڵتان خۆش نەبێت، راستە ئەوە فڕۆکەی هاوپەیمانانە، بەلام هیچیان بۆ ناکرێت.

دەردەکراینەحەوشەی سەربازگەکەنەدەبوسەرمان بەرزبکەینەوە, بەڵکو دەبوو هەمیشە سەیری زەوی بکەین، کاتێکش بۆچەند چرکەیەك سەرمان بەرزبکردبایەتەوە، جنێوی زۆر ناشیرینیان پێدەداین و سووکایەتیمان پێدەکرا.

سێ رۆژی یەکەم لەکەمپی تکریت، لەرێی چەند پاسەوانێکەوە کەخەڵکی کەرکوك بوون و یەکێکیان دانیشتووی گەڕەکی ئیمام قاسم بوو، وردە وردە هەواڵی کەرکوك و راپەڕین و وەزعی حکومەت و شتی ترمان دەبیست، بەلام پاش ماوەیەك ئەو پاسەوانانە لەوێ نەمان.

***کەی گواسترانەوە بۆ ڕومادی و بیرۆکەی هەڵهاتن و ڕفاندنی پاسەکتان چۆن لادروست بوو؟**

-لە(25-3)وە باس لەوە دەکرا کە بۆ ڕومادی-مان دەگوێزنەوە، ترسمان لێنیشت، بەرەبەیانی1991/3/28 لەدەنگە دەنگی وەستانی پاسەکان هەڵساین، هەمووومان کراینە پاسەکانەوە، پاسەکەی ئێمە(50) کەسی تێدابوو ئەفسەرێك و سێ چەکداریش وەکو پاسەوان لەگەڵمان بوون، لەبەرئەوەی ڕەفیق حزبی نەبوون، بەڵکو تەنها سەربازبوون، ڕەفتاریان لەگەڵمان باشبوو، دەوروبەری سەعات(11) بوو لەبەر زۆری ژمارەی دەستگیراوەکان و پاسەکان،پاسەکەی ئێمە لەدەرەوەی پرسگەی سەربازگەکە وەستابوو چاوەڕێی ئامادەبوونی پاسەکانی ترمان دەکردو پاسەوانەکانمان دابەزیبوون لەوکاتەدا هاوکاری شۆفێری پاسەکەی ئێمە کە لەو کوردانە بوو لەدوای نسکۆی شۆڕشی ئەیلولەوە بۆ ڕومادی دورخرابووەوە، هاتە لامان وتی کاکە ئێوەیش بەدەردی ئەنفالکراوەکان دەچن، ئەوانیش هەمان ڕەفتاری ئێوەیان لەگەڵدا کراو پاشان لەناوبران، بۆیە من لەرێگا ئوتۆمبێلەکە پەکدەخەم و بوارتان بۆ دەرەخسێنم رابکەن و خۆتان بۆ ئەو مەبەستە پلانێك دابڕێژن. سەرەتا ئێمە بڕوامان پێی نەکرد، بەلام لەرێگا ئوتۆمبێلەکەی خاوکردەوەو وەستا، کاتێکش پاسەوان و ئوتۆمبێلەکانی تر لەدەورمان کۆبوونەوە، پێی وتن ئێوە بڕۆن پاسەکەمان خەلەلێکی بچوکی تێدایەو هەرئێستا چاکیدەکەین و بەڕێدەکەوین، ئیدی ئێمە ورەمان بەرز بووەو پاسەکانی تر ڕۆیشتن، بەلام لەبەرئەوەی هیچ پلانێکمان نەبوو، هیچمان بۆ نەکرا، بۆیە کوردە دڵسۆزەکە سەرکەوتەوەء زۆر لێمان تووڕەبوو و هەندێك جنێویشیی پێداین.

***چۆن پرۆسەی ڕفاندنی پاسەکتان ئەنجامداو**
هەستان بەچی دەکرد کاتێك لەوشوێنەدوورەدا قەتیس مابوون؟

-دەبێت هێما بۆ ئەوەبکەم کەخاوەنی پاسەکە عەرەبێکی پیری دشداشە لەبەربوو، ئەو بەکەمی پاسەکەی لێدەخوڕی زیاتر کوردەکە لێی دەخوڕی، پێیووتین من ئۆتۆمبێلەکە خاودەکەمەوەو ئێوەش لەدەرگاکەی تەنیشتەوە یەکە یەکە خۆتان فڕی بدەنە خواردوە.راستیەکەی لەبەرئەوەی لەسامەڕاوە دەرچووبووین بەرەو رومادی بواری خۆرزگارکردن زۆر کەم بوو، بۆیە من لەگەڵ بیرۆکەی رفاندنی پاسەکە نەبووم، لەرێگا چەندین کاروانی تانك و زرێپوش و تۆپخانەمان دەبینی کەحەرەسی جمهورییان بەجلی رەشەوە لەگەڵدابوو.وەك باسمکرد من پێموابوو سەرکەوتوونابین لەخۆرزگارکردن، هەندێکیش دەیانووت ئێمە هەر دەمرین باهەوڵێك بدەین بەڵکو توانیمان رابکەین،بۆیە بڕیاردرا پاسەکەبڕفێنین ووشەی نهێنی (یاالله جەماعەت) دیاریکرا بۆ دەستپێکردنی پرۆسەکەء سەرپەرشتیاری پڕۆسەکەیش (عومەر) ناوێك بوو،کەخەڵکی قەلادزیَ بوو رۆژی رەشبیگیرییەکە لەماڵی دراوسێیەکمان بوو لەگەڕەکی ئیمام قاسم.لەگەڵ وتنەوەی وشەی نهێنی هێرشکرایە سەر ئەفسەرو سەربازەکان و دەستبەجیَ چەك کران و دەستیان بەسترایەوە.لەدوای دەستبەسەراگرتنی پاسەکە لەنێو زیندانیاندا بیروڕای جۆراوجۆر هەبوون سەبارەت بەوەی بۆ کویَ بچێن، هەندێك وایان بەباش دەزانی بەرەوبەغدا بڕوێن چۆنکە وەك دەڵێن(بەغداوەك دەریایە)و بەئاسانی ناماندۆزنەوە، بەلام لەو ناوچە هەستیارە دوورەدەستەدا هەستمان بەشڵەژان دەکرد، چونکە دەمانزانی ئاسان نییە لەو هەموو بازگانە دەربازبین، بەهەرحاڵ گەڕاینەوە بۆ سامەڕا لە دەروازەی شارۆچکەکە بازگەیەك هەبوو کەپێی گەیشتین کەسێك بەجلی سەربازییەوە سەرکەوتە ناو پاسەکەو لێی پرسین لە کوێوە هاتوون،یەکێك لە هاوڕێکانمان وتی: لە باشورەوە، لەوکاتەدا شوفێرە

عەرەبەکە وتی ئەمانە موعارەزەن، کابرای سەربازیش سەری سوڕمابوو زۆربەمان جلوبەرگی سەربازیمان لەبەردابوو و ریشمان درێژبوو، بەپاڵەپەستۆ سەربازەکەیان فرێدایە خوارەوەو پاسەکەمان بۆی دەرچوو پاش چەند دەقەیەك سەیری دواوەمان کرد بینیمان چەندین ئوتۆمبێلی جۆراوجۆر دوامان کەوتوون.

***چەند کەستان لەنزیك بازگەکە هەڵهاتن؟**

-وادەزانم پێنج کەس رایان کرد. لەکاتی رفاندنی پاسەکەدا لەڕێگە بەدوو وەجبە زۆربەی زیندانییەکان خۆیان فڕێدایە خوارەوەو من و چوار کەسی تر ماینەوە و بڕیارماندا بەرەو خورماتوو بڕوێن و پاشان بەرەو چەمچەماڵ.

***ئەی شوفێرە کوردەکە کەیارمەتێدان چی بەسەرهات؟**

-راستییەکەی نازانم تەنها ئەوەندە ئەزانم لەپاسەکەدا نەمابوو، لێرەشەوەهەزاران سلاوی بۆ دەنێرم بەڕاستی کەسێکی دڵسۆزوکورد پەروەردە بوو و ئامادەبوو لەپێناو ئێمەدا قوربانی بەگیانی خۆی بدات.

***دواتر چیتان کرد؟**

-کەبینیمان ئەو هەموو ئوتۆمبێلە بەدوامانەوە بوون گەیشتینە ئەو باوەڕەی کەباشتروایە لەپاسەکە دابەزین، دەبێت ئەوەیش بڵێم تائەو کاتەیش ئەفسەرو سەربازەکان بەدەست بەستراوەیی لەپاسەکەدا بوون، کەدابەزین ونزیکەی دووسەد مەترێك دوورکەوتینەوە چەند دەستدرێژێك تەقەمان لێکرا، دواتر زانیمان ئەفسەرو سەربازەکان دەستیان کردووەتەوەو بەچەکەکانی خۆیان کەهەر لەپاسەکەدا بوون تەقەیان لێدەکردین و لەئەنجامدا (جەبار رەشید)کەیەکێك بوو لەزیندانییەکان بریندار بوو، هەر چۆنێك بوو گەیشتنە نزیك مەلەوییەکەی سامەڕا، بەلام خەڵکێکی زورمان لیَ کۆبووەوەو هەرچەندە ئێمە وتمان ئێمە سەربازینء موعارەزە راومان دەنێن،

بەلام هەر گومانیان هەبوو، پاشان بەربوونە گیانمان و زۆریان لێداین، بیرم چوو باسی ئەوە بکەم هێلیکۆپتەریش هەستاو زۆری نەمابوو بەدۆشکە تەقەمان لێبکەن و بمانکوژن.

***دوای دەستگیرکردنەوەتان چۆن رەفتارتان لەگەڵدا دەکرا؟**

-کەدەستگیرکراینەوە بردیانین بۆ بنکەی قەلاچۆکردنی تاوانی سامەڕا، لەوێش بەجۆرەها شێوە ئەشکەنجە دەدراین، سەرەتا بردیانینە بەردەم کونێکی زیندانەکەوە چەند کەسێکی دڕندە ئاسا قژدرێژو نینۆك درێژی تێدابوو کەسەریان دەگرتینء زۆر ئازاریان دەدەیان و بەنینۆکە درێژەکانیان دەموچاویان بریندارەدەکردین.

دوای یەك سەعات لەچوونە ژوورەوەی زیندانەکە ژمارەمان گەیشتە (50) کەس هەریەکەو لەشوێنێك دەستگیرکرابوون، لەناو خانووە چوڵەکان، سەرتاشخانەکان، ئوتێل، مزگەوت و بازارەکاندا دەستگیرکرابوونەوە، تا سەعات (10)ی شەو هەر حیسابی موعارەزەمان بۆ دەکرا، بەلام دوای لێکۆڵینەوە ڕاستیەکانیان بۆ دەرکەوت، بەلام بەردەوام ئازارێکی دەروونی زۆریان دەداین، کەوشە ناتوانێت مافی خۆی بداتیَ.

***هیچ کەسێك لە زیندانییەکان دەربازیان بوو یان هەمووتان دەستگیرکرانەوە؟**

-دووکەس توانیان ڕزگاریان بێت، بەلام ئەوانەی تر هەموویان دەستگیرکرانەوە، بۆ ڕۆژی دووەم کاربەدەستانی زیندانی سامەڕا ناویان تۆمارکردینء وتیان ناوەکانتان دەنێرین بۆ سەرکردایەتی و سەرۆك سەدام دڵی گەورەیەو میهرەبانەو رەنگە لێتان خۆش بێت.

دواترش پاسیان هێنا بۆ گواستنەوەمان و وتیان سەرۆك لێتان خۆش بووە بۆیە لەکاتی سەرکەوتنمان بۆ پاسەکان لەخۆشیاندا تەواوی زیندانییەکان دروشمی(بالروح بالدم نفدیك یاێدام) یان دەوتەوە،

کاتێکیش بردیانین بۆ بنکەی مەشقی ناوچەکە، فەرماندەی مەوقیعی سەلاحەدین خۆی لەپێشوازیماندا بوون،بەلام چۆن پێشوازییەك، دارێکی گەورەی بەدەستەوە بوو تا هێزی تێدابوو هەریەکەء دارێکی دەدا بەپشت وسەرماندا، بەهەرحاڵ ئازارێکی زۆر دراین،دواتربۆمان دەرکەوت ئەوانە ئەوئەفسەرو سەربازانە بوون کەبەهۆی راکردنی ئێمەوە سزا درابوون،بۆیە تۆڵەی خۆیان دەکردەوە .

***کەی گەیشتنە سەربازگەی رومادی؟**

-رۆژی 1991/4/3 بەرەو زیندانی رومادی بەڕێکراین، لەویَ ئەوانەی لەپاسە رفێندراوەکەدا بوون وەکو سزاو تۆڵە کردنەوەیەك دەبووایە جلی سەرەوەیان لەبەر نەکردبایە، هەروەها کاتێك بەنێو رومادیدا تێپەڕ بووین خەڵکی شارەکە بەهێما هەڕەشەی کوشتن و سەربڕینیان لیَ دەکردین، لەزیندانیشدا ئەشکەنجەیەکی زۆر دەدراین بەهەرحاڵ پاش دوو رۆژ سزای لەبەرنەگردنی جلی سەرەوەیان لەسەر لابردین .

***بینینی زیندانیانی کوەیت چۆن بوو؟**

بەڵگە چی بوو کەکوەیتیین؟

-راستییەکەی کاربەدەستانی زیندانەکە زۆر بە نهێنی مامەڵەیان لەگەڵ زیندانیان کوەیتدا دەکردو هەوڵیان دەدا هیچ کەسێك نەیانبینیَ، بەلام من رۆژێك چەند کەسێکیانم بینی دشداشەیان لەبەردابوو و سەرەیان بۆ خواردن گرتبوو هەروەها پاشماوەی خواردن و جل و بەرگەکانیان دەریدەخست کەکوەیتین، پاشان من دشداشەیەکی ئەوانم لەبەرکرد کەدیار بوو کوەیتییە.

***لە زیندانی رومادی ئاگاتان لە دەرەوە هەبوو؟**

-بەڵیَ لەرێی رادێویەکی قیسارەی بچوکەوە کەبەنهێنی لای یەکێك لەزیندانیەکانەوە بوو ئاگامان لەزۆربەی رووداوەکان بوو، هەرچەندە

رادێوکە کێشەی پاتری هەبوو، خاوەنەکەی ناچار بوو چەندین جار بەدان پاترییەکە بقۆپێنێتەوە، پاشتریش لەرێی گۆڤاری ئەلف باوە کەیەکێك لەزیندانیەکان لەپاسەوانێکی وەرگرتبوو، زانیمان وتووێژ لەنێوان بەرەی کوردستانی وحکومەتی عێراقدا هەیە.

***کەی و چۆن ئازاد کران؟**

-رۆژی 1991/4/20 چاوپێکەوتنیان لەگەڵ هەموومان کردو پرسیاری ئەوەیان دەکرد دەتانەوێت بچن بۆ کوێ هەولێر یان سلێمانی؟ لەدوای ئەو چاوپێکەوتنە بەرەبەرە رەفتاری پاسەوانەکان لەگەڵمان باشتر دەبوو.

یەکەم وەجبەی زیندانیەکان لەقوشتەپە ئازادکران، ئێمەیش لە 1991/5/7 بەلۆری بەرەو ئینزباتخانەی کەرکوك براین و من لە 1991/5/8 رادەستی یەکە سەربازییەکەم کراو بەو شێوەیە لەمردن حەتمی رزگارم بوو.

* سایتی کوردستانی نوێ/چاوپێکەوتن/ فەریق حەبیب/ کەرکوك8/7/2011

راپەڕین...
لە بیرەوەری نووسەرانی کەرکوک دا

رۆژنامەنووس (داناعەسکەر) :

دوای ئەوەی لەبەهاری ساڵی 1991 تەواوی شارو شارۆچکەکانی کوردستان لەلایەن هێزی پێشمەرگەوخەڵکی کوردستان ئازادکرا، تەنها شوێنێك بۆمانەوەی هێزەکانی بەعس شاری کەرکوك بوو،لەم سەرو بەندەدا بەعس کەوتەپەلەقاژەی مەرگ و کوێرانەکەوتەراوە دوونان و گرتنی خەڵکی کورد لەم شارەدا ، سەرەتا لە گەرەکەکانی شوریجەو ئێمام قاسم و ئیسکانەوەدەستیپێکرد و دەیان گەنجی لەو گەرەکانەدەستگیرکردو بەرەو تۆپزاواو لەوێیەوەبەرەو تکرێت راپێچیانی کرد،بەدەستگیرکردنی گەنجانی ئەو گەرەکانەگەنجانی رەحیماواوتەپەوعەرەفەوئەڵماس وشوێنەکانی ترتووشی سەرگەردانی و سەرلێشێواوی بوون ، ئەم دۆخەبەشێوەیەك لەناو خەڵك رەنگیدایەوە

کەئیتر تەنانەت بۆ چرکەیەکیش ئارامی لەم شارەدا نەما ، کاتی تەماشای ڕووخساری دایکان و خوشکانمان دەکرد هێندەی تر بارمان قورس دەبوو ، هەموو چرکەیەك بیرمان لەوەدەکردەوەکەئیتر تەواو دەبێ‌خۆمان بۆ دەستگیرکردن ئامادەبکەین و تەنانەت جلی زۆریشمان لەبەر دەکرد بۆ ئەوەی لەکاتی لێداندا و ئەشکەنجەداندا بەرگەی لێدان بگرین ، ئەوەی ئەو ڕۆژگارانەی نەبینیبێت نازانی بەعس یانی چی ، بەعس لەسەر سفرەو خوانەکانیشمدابوونی هەبوو ، بەعس لەخەونە کانیشماندا پاڵەوانی یەکەم بوو ، بەعس مۆتەکەیەکی خەتەرناکبوو ، بەعس ، بەعس ، هەمیشەبەعس لەهەناسەدانیشماندا جلی زەیتوونی و پۆستاڵەکان زرمەیان دەهات،جێدەستی بەعس بەهەموو شوێنێکی دەرگاکانمانەوەهەبوو،بەعس لەسەرکۆڵان وپیاسەکانمادا بوونی هەبوو لەچرپەچرپ و بێدەنگیماندا هەمیشەبەعس ،هەمیشە8 شووبات و 7 ی نیسان و چی و چی بوونی هەبوو ، بەعس لەترپەی پێیەکانم، بە عس لەهەناسەدانمان،بەعس لەپێکەنینەکانمان وهەموو شتێك بۆبەعس وهیچ بۆ ئێمە، من وهەردوو هاوڕێیانم جبار عوبید و کاروان ئەحمەد کەسیَ‌ڕەفیقی منالّیی گەڕەکی ڕەحیماوا و یەك کۆڵان بووین،بڕیارماندا بەرهەرشێوەیەك بێت خۆمان نەدەین بەدەستەوە ،دوای ئەوەی گەڕەکەکانی ئەوبەرحەمەلەی گرتنی گەنجانی تیاکرا، بڕیارماندا خۆمان بگەیەنینەئەوبەر ، سەرلەئێوارەی ڕۆژێك لەو ڕۆژەشوومانەخۆمان گەیاندەدەم خاسە، کەرکوك بۆنی خوێنی لێدە هات کەلەخاسەپەڕینەوەلەناوئاوەکەتووشی خوشکەکانی ئاری بابان بووین بیرم نەماوە ئەگەر براکانیان دەستگیرکرابوون یانا بەڵام کە ئێمەیان بینی ڕێیان لێگرتین و وتیان بۆ خاتری خوا بۆ کویَ‌دەڕۆن جاریکی تر دینەوەبۆ ئێرەو دەتانگرن ، ئێمەچارمان نەبوو دەبوو هەر بڕۆین ، ئەو شەوەلەماڵی خزمێکی کاك جبار لەئیمام قاسمماینەوە، ئە

وماڵەو حەملەیەدا کۆرێکیان دەستگیرکرابوو لەگەڵ ئەوەدا لە زۆربەی گەرەکەکانەوەخەڵك روویکردبووە ئەو ماڵەوە، هەرگیرز قارەمانێتی و دڵگەورەیی ئەو ژنەکوردەم بیرناچێتەوە، بەیانی دوای ئەوەی نانی بەیانیمان هەر لەو ماڵەبگەرێنەوەبەرەو رەحیماوا ، کۆڵان بەکۆڵان خۆمان گەیاندەوەماڵەوە، برسیمانەخێرا،ئیتر نەمزانی چۆن خواردن ئامادەکرا،هەر ئەوەنەمان خۆش بوو دەستمان کرد بۆ خواردن ، یەکسەر لەدەرەوەبوو بەهەرا ، هاتن هاتن ، هەرئەوەنەمان پێکرا پێڵاوەکانمان لەپێکرد و هەڵاتین بەرەو خاسە، کاتژمێر 6 ئیتر هاتووچۆ قەدەغەیە، کاتژمێر 5 پەرینەوەبەرەو ئیمام قاسم ئەمجارە بریارماندا نەچینەوەهەمان ماڵ هەۆرچەندەئەو ژنەقارەمانەپێیوتبووین ئەمشەویش وەرنەوە،ئەوئێوەرەیەنەچووینەوە ئەوماڵەوچوینەماڵێکی تر ، کەچوینەژوورەوەژنەکەوکۆرێکی لەماڵ بوون یەکسەر رەنگیان تێك چووکورەکە هەرلەشوێنی خۆی هەڵنەستا، ژنەکەوتی بەخوا لەوانەیە ئەمشەو دیسان بێنەوەبۆ ئێرە، ئێمەتێگەیشتین ئەوان دەترسن و ناهە قیشیان نەبوو ، سێکەس لەماڵەکەیان بگرێت هەرچەند ناسیاویشیان بێت زۆر قورسە، ئێمەیەکسەر دەرچووین و بەرەو خاسەملمان نا، کات تادێت لەکورتی دەدات،هێدی هێدی بەترسەوە بەرەو رەحیماوا ملمانا ، ئێمەبەرەو پردەکەی قازی دەهاتین ، لەنزێك سەرچنار بووبە تەقەو لەدوورەوەئۆتۆمبێلی ئەمنەکانمان بینی کۆمەڵێك گەنجی سەرگە ردانی وەك ئێمەیان راودەدنا،ئێمەگەیشتینەسەر جادەی بەرانبەر بە نزینخانە ی تەپە، لەشەقامەکەپەرینەوەو ناچاربووین بەرەو فلکەی ئیخوان بۆ ماڵی خوشکەکەم برۆین ، خۆمان گەیاندەماڵی خوشکەکەم ئەوانیش وەزعیان باش نەبوو زاواکەمان بۆ دەربازبوون لەو دۆزە خەی بەعس بۆ شوێنێکی تر رۆیشتبوو، ئەو شەوەلەوێ ماینەوە، بە یانی ئاراسی خوشکەزام لەخەو هەڵیساندم و تی خاڵەهەڵسەدەنگی

سیارەدێت ، وتم کات چەندەوتی هەشت و چارەك ، وتم نا تازەدەرە نگەباوەرناکەم بێن ئەوان فێرن لەبەرەبەیاندا دەدەنەسەرمان ، خە وتمەوە، پاش کەمێکی دی هاتەوەوتی هەڵسەهاتن ، کاتێ‌تەماشام کرد هەموو کووچەو کۆڵانەکانیان گرتووەو ماڵ بەماڵ دەگەرێن ، بە هاورێکانمان وت برادەران تەواو ئێمەگیراین،ئەو ماڵەی تەنیشت ماڵی خوشکەکەم ژێرزەمینێکیان هەبوو هەرسێ‌کورەکەی خۆیان و هە ردوو خوشکەزاکەی من لەوژێرزەمینەخۆیان حەشاردا، ژێرزەمینەکە لەوەزیاتر کەسی تری ناگرت ، ناچار دەستەویەخەخۆمان بۆ دە ستگیرکردن ئامادەکرد ، لەدەرگادرا ، لەدەرگادان لەم کاتەدا واتە رۆح کێشان و رۆیشتن بەرەو دۆزەخی بەعس ، خوشکەکەم چوو بۆ دەرگا ماوەیەکی پێچوو کەهاتەوەوتی ئەوەحاجی ئەمنەی دراوسێمانە هاتووەدەڵێ‌بزانەئەو ماڵەشوێنێك بۆ کورەکەی منیش ناکاتەوەلەو ژێر زەمینە، ئەو تبووی تەنها جێی 5 کەسی لێدەبێتەوەحاجی گیان ئەوەتا من براکەم و دووهاورێی تری لەژوورەوەن ، پاش کەمێکی تر جارێکی تر لەدەرگادرایەوە،ئەمجارەش حاجی ئەمنەبوو،ئەو ژنەش ناهەقی نەبوو ئەو دۆخەهەموو تیکی لەبیربردبۆوە، جاری سێیەم دیسان لەدەرگادرا ، خوشکەکەم وتی بەخوا حاجی ئەمنەسەرمان دە کات بەقورا ، ئەمجاریان ئەو رۆیشت بۆ دەرگاکەو منیش لەپەنجەرە کەوەتەماشام دەکرد ، لەپر جلی زەیتوونیم بینی هاتەژوورەوە، وتم برادەران تەواو گیراین ، کاروان ویستی بەرەو سەربان هەڵبێت وتم نەکەی تەقەت لێدەکەن و پشتەوەش گیراوە، لەبەر دەرگا ئەو ئە فسەرە بەخوشکەکەمی وتبوو،کەس لەماڵەوەهەیە، خوشکەکەمیش وتبووی ئەرەوەڵا سێ میوانمان هەیە، ئەفسەرەکەوتبووی خێرا پێڵاوە کانیان بشارەوە، کەهاتەژوورەوەملازم خالید عبدالرزاق ملازمی ئەوە ل بوو خەڵکی رەحیماوابوو پێشتردەمناسی،کەئێمەی بینی وتی چیدەکە

ن لێره؟ وتم ماڵی خوشکەمە، وتی پێشمەرگەی لێنیە، وتم نەخێر ، وتی مەترسن نایەڵم دەستگیر بکرێن ، ئیتر بەخوشکەکەمی وت هە ندی چای و نان و ماست بهێنەبەردەرگا و پۆلیس و جیش شەعبییە کانی بانگ کرد نان وچایان خوارد تا کاتژمێر 12 ی نیوەرۆ ملازم خالید بەر دەرگای ماڵی خوشکەکەمی بەرنەدا و بواری نەدا کەس بێتەژوورەوە، ئەو هەڵوێستەی ملازم خالید کەئێستا عقیدەلەبەرێوەبە رایەتی پۆلیسی کەرکوك هەرگیز لەبیر ناکرێت و ئەو نەبوایەئێستا ئێمەئیسکیشمان نەمابوو چونکەئێمەهیچ موستەمسەکێکمان پێنەبوو لە کاتێکدا بەعس فەرمانبەریشی دەگرت ، ئەم ڕووداوەبۆ مێژوو دە گێرمەوەو لەو دۆخەدا دەیان و سەدان لەو جۆرەی تێدابوو ، ئێمەتا شەوی 19 لەسەر 20 لەکەرکوك ماینەوەتا ئەو کاتەی کاتژمێر 4 ی بەیانی یەکەم مەفرەزەی تیپی 21 ی کەرکوك هاتنەناو رەحیماواوەو شەرو پێکداداں دەستی پێکرد، هەرلێرەوەسوپاسی زۆرم بۆ ئەو هە ڵوێستەجوامێرانەیەی ملازم خالیدعبدالرزاق کەبەراستی ئەو رۆحە زیندوەبوەمایەی مانەوە ی ئێمەودەیانی تر لەناو کەرکوك.

بەشی شەشەم

ڕاپەڕینی کفری

لەدەفتەری بیرەوەرییەکانی حەمەی مالییەدا

- خەڵکی کفری زۆربەی لەو بڕوایەدا نەبوون کەحکومەتی بەعس بە م هەموو هێزەوەبەم ئاسانییەدەست لەشارێك هەڵگرێ کەساڵەحوکمی تێدادەکات،خەڵکی لەماڵەکانی خۆیانەوە سەرەتاتکێیان دەکرد بڕوایان نەدەکردحکومەتی تێدا نەمابێت، چونکەماوەی تەقەکردنەکان سێ چارە کی نەخایاند، ئەمەش بۆ خەڵکی کفری ئاسایی بوو، چونکەجاری واهەبوو حکومەت بەبێهۆ ئەوەندەتەقەی دەکرد لەترسی پێشمەرگە، لەدوای ئەوەجەماوەروردەوردەهاتن بۆ لامان و دەستیان کردبەتەقە کردن و هەلهەلە لێدان.
یەکەم کەس کەبینیم ئەوکاتە نەمدەناسی ئەبو کاروانی حزبی شیوعی عیراقی بوو دواتر مامەرەزای دراوسێمان بوو بەهوتاف لێدانەوە چووە سەربانی مونەزەمەی حزبی بەعسی کفریی و 3 جار،وتی: الله اکبر . زاڵم نەما، خوایەتەفروتونایان بکەیت و هەتا ماون نەگەڕێنەوە. بەهۆی ئەو هەڵوێستەوەلە کۆڕەوەکەدا ماڵەکەیان هەمووی تاڵانکرا لەلایەن عەرەبەکانی خوار کفرییەوە.دواتر ئەوەی دەهات چەکمان دە دایەو جەماوەرمان چەکدارکرد بۆ پارێزگاریکردن لەو سەرکەوتنەمە زنەی بەدەسمانهێنا، ئیتر بوو بەرۆژی حەشر و خۆشی و شادی بە تایبەت لەنێو خەڵکی چەوساوەو کەسوکاری پێشمەرگەو شەهیدانی رێگای رزگاری کوردستان کەبەتەقەی خۆشی و پیرۆزبایکردن لە ئێمەولەخۆیان ئەو سەرکەوتنەیان پیرۆز دەکرد، بەلای منەوە خۆشترین رۆژی ژیانم بوو کەنەمدەزانی چۆنی دەرببرم. بە ڕاستی رۆژێکی مێژوویی بوو بۆ هێزی پێشمەرگەو خەڵکی بەشەرە فی کوردستان بەگشتی و خەڵکی کفری تەعریبکراوو شاری قوربانی و مەنزڵی کوردایەتی بەتایبەتی ئەو بەیانییەخۆشترین بەیانی بوو لە ژیانمدا. هێشتا خەڵکی کفری بەتەواوی نەیاندەزانی کەکفری تەواو پاککراوە تەوە یان نا، من و نەوزاد کەریم فارس سواری سەیارەیە کی کرۆنای لەبەعسی بەجێماو بووین و وتم، بابچین سەردانی ماڵی خۆمان بکەین، چونکەدایکم نەیدەزانی چیمان بەسەرهاتووە، من سە یارەکەم لێدەخوری و گەیشتینەبەر دەرگا و دابەزین کەس لەکۆلانە

کاندا نەبوو بەتایبەت ماڵی ئێمەدەترسان بێنەدەرەوە، چونکەماڵی پێشمە رگەدیاربوو هیچ هەواڵێکیشیان نەبوو کەلەدەرگامدا کەس نەیکردە وەدواتر لە دەرگامدا، وتم، دایەخۆمانین...

بیکەرەوە، ئەوسا کردییەوەباوەشی پیاماندا کرد و وتی، ئەمەئێوەن خوا بمکات بەقوربانتان.ئەمشەو من نەخەوتووم.دڵم لەلاتان بوو، ئە وسا وتی، بۆیەدەرگاکەمان نەکردەوەیەکەمجار ئێمەوامانزانی کەئەوە پیاوەکانی رژێمەو هاتونەتەگیانی ئێمەو بۆ دەسگیرکردنمان، دواتر وتی: بۆیەدواکەوتین، کاتێك ئێوەلە دەرگاتاندا ئازادی برات رایکردە ماڵەکەی پشتمانەوە دواترسەردانی ماڵ کاك نەوزاد یشمان کردو دە ستمانکرد بەگەڕان بەناو شاردا وەك جەژنەپیرۆزەو خەڵکی چکلێتی بەسەرماندا هەڵدەدا و هەلهەلەی لێدەدا، بەڵام زۆری پێنەچوو کۆپتە رەکانی رژێم پەیدابوون و دەستیان کرد بەبۆردومانی کوێرانەی ناو کفری و بەبێ دەست پاراستن.بەمشێوەیە شاری کفری رزگارکرا کە بۆ هەتاهەتایەلەمێژووی رزگاریخوازی کوردا دەدرەوشێتەوەونەوە دوای نەوەشانازی پێوەدەکەن.

دوای ئەم سەرکەوتنەمەزنانەکەوتمەخەمی چۆنێتی ئیدارەدان وپارێزگاریکردن لەم دەستکەوتەمەزنە، چونکەشەهید حەمەڕەش نزیك نیوەڕۆ، وتی، تۆ و عەلی سوور لێرەبمێننەوەو ئاگاتان لێرەبێت، بۆی هەیەحکومەت هێرشتان بکاتەسەر، زۆرم هەوڵدا کەلەگەڵی بڕۆم، بە ڵام رازی نەبوو، وتی: ئێرەبەلای منەوەگرنگترە، بۆیەئێوەپارێزگاری لەکفری بکەن، منیش هەستم بە مەسئولیەتێکی قورس دەکرد بەتایبەت زۆر کەم پێشمەرگەی دێرینی لێبوو، بەڵام چەکدار زۆر بوو، ئەو چەکدارانە رێکنەخرابوون و ئامادەنەکرابوون بۆ شەڕی پێشمەرگانەو ئیلتیزامکردن بەفەرمان و دابەشکردنیان بەسەرتەواوی کفری و پاراستنی ئەمن و ئاسایشی کفری چ لەناوەوەو چ لەدەرەوەی کفری، ئیتر سەرقاڵی پاراستن و بەرگریکردن بووم لەکفری تا چۆڵکردنی

بەتەواوی دوای داگیرکردنەوەی شارەکانی کوردستان لەلایەن رژێمە وە

لەرۆژی 13ی ئادارەوەتا 4/5 هێرشی رژێم بەپاڵپشتی هێزەکانی موجاهدینی خەڵقی ئێران بەهەموو جۆرەچەکێکی قورس و سووکەو دەیان دەبابەو راجیمەو تۆپ و دۆشکا بەردەوام بوو تا شەوی کشانەوەلەکفری بەتەواوەتی 1991/4/6-5 ئێمەلە شەڕدا بووین وە ك جەبهەبەبێئەوەی بتوانن یەك بستێ لەخاکی کفری داگیربکەن کە نزیکەی یەك مانگی خایاند، شایانی باسەکەمن هەموو ئەو ماوەیەلە کفری دوور نەکەوتمەوە، جگەلەیەك رۆژ نەبێت چووم بۆ کەلار بۆ سەردانی ماڵی مامەکانم، ئەو رۆژەدەبابەی موجاهیدین هاتەناو کەلار و لەبەردەسوور پشتی کەلاریان گرت،بەڵام بەهۆی پەلاماری پێشمە رگەوەنەخشەکەیان سەرکەوتوو نەبوو، ناچاربوون کەبەناو کەلاردا بگەڕێنەوە، دوای دووسەعات گەمارۆدانیان، بەڵام ئەمجارەدەر نە چوون و لەنزیك محەتەی کارەبا لای قەڵای شێروانەهەموو دەبابەو ناقیلەکانیان سووتێنران و سەرنشینەکانیشیان کوژران کە بەداخەوە چەندین هاوولاتی و پێشمەگە بوونە قوربانی لەو پێناوەدا.

بەشی حەوتەم

راپەڕینی خورماتوو

رۆژنامەنووس (عومەر ئاوارە)
لە راپۆرتێکیدا نووسیبووی:

- ئەو ساڵە کە تێدا خەڵکی شاری خورماتوو بە هاوشانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان مانگی ئاداریان کردە مانگی ئازادی وتێدا زەماوەندی ڕاپەڕینییان دژ بە ڕژێمی بەعسی لەناوچوو گێڕاو, وەکوشارەکانی دیکەی هەرێم بەرگی ئازادی پۆشی. خورماتوو کە بە بڕیاری ژمارە 41ی ڕژێمی بەعسی لە ناوچوو ساڵی 1976 لە پارێزگای کەرکوک دابڕاو لکێندرا بە پارێزگای سەڵاحەدینەوە بۆ ئەوەی ئەو شارە بۆنی کوردایەتی تێدا نەمێنێ وبکەوێتە ژێر ڕکێفی ئەو ڕژێمەوە ، لە ماوەی دەسەڵاتدارێتی حکومەتی بەعسدا جگە لە ماڵ وێرانی وکاولکاری زیاتر هیچی دیکەی بە خۆوە نەبینی، بەڵام لە دوای پرۆسەی ئازادی عێراقەوە ئاسۆکانی گەشەپێدان بەدەرکەوتن لەو شارەو دەستی یارمەتی لە لایەن حکومەتی هەرێمەوە گەیشتە ئەو شارەو تەپ وتۆزی چەند ساڵەی داگیرکردن وکاولکاری لە سەر ڕوومەتی ڕاماڵی وچەندین پڕۆژەی گرنگی بۆ ئەنجامدا..

ئیبراهیم سەعید، یەکێکە لەو کەسانەی کە لەو ڕۆژەدا وەکو هاوڵاتیانی دیکەی ئەو شارە بەشداری کردووە لە ڕاپەڕینی بەهاری ساڵی 1991 و رزگارکردنی شاری خورماتوو لە چنگی ڕژێمی بەعس ، سەبارەت بەو یادە وئەو ڕۆژانەی کە شاری خورماتووش هاوچەشنی شارەکانی دیکەی کوردستان تارای ئازادی پۆشی ، وتی:-لە مانگی ئاداری ساڵی 1991 کە ناوی لێنرا مانگی ڕاپەڕین وڕزگارکردنی شارەکانی هەرێمی کوردستان تادەگاتەدەروازەی کوردستان حەمرینی خۆشەویست، خورماتووش وەکودەستە خوشکەکانی لە شارەکانی هەرێمی کوردستان ڕاپەڕی وڕژێمی

بەعسی دەربەدەرکرد وتارای ئازادی وسەرکەوتنی پۆشی، دیارە پێش ڕاپەڕینی شارەکە بە چەند ڕۆژێک پیاوانی ڕژێم ترس ودڵەڕاوکێی نشتبووە هەناویان ونەیاندەزانی چیبکەن،چونکە دەیانزانی خەڵکی شارەکە لەوپەڕی ئامادەباشیدان بۆ ڕاپەڕین دژیان، ناچاربوون دەست بە گرتنی هەندێک هاوڵاتی بکەن وقەدەغەکردنی هاتچوو، بەڵام هێزی میللەت لەهێزی ئەوان بە هێزتربوو وگوێیان نەدا بە هیچ پیلانێکی ئەو ڕژێمە، بۆیە بڕیاریاندا بەڕووی دام ودەزگا داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێمداڕاپەڕن وشارەکەلە چنگی ڕژێم ڕزگاربکەن

هەروەها ئیبراهیم وتی:-(11)ڕۆژشارەکە بە دەست هێزی پێشمەرگەو جەماوەری ڕاپەڕیوودا بوو کە ڕژێم بە توپی دوورە هاوێژ وهێرشی سەربازییەوە لە هەوڵی گرتنەوەی شارەکە بوو کە تێدا هێزەکانی زیاتر لە (10)جار تێک شکان، بەداخەوە کە لەو هێرشانەدا کۆمەڵێک پێشمەرگەو هاوڵاتی شەهید وبریندارببوون....

یەکێکی دیکە لەوانەی کە بەشداری ڕاپەڕینەکەی شاری خورماتووی کردوبوو (قادر محەمەد)ە، ئەو سەبارەت بەو ڕۆژەو ڕەفتارەکانی ڕژێمی بەعس دژ بە هاوڵاتیانی ئەو شارە وتی:- دیارە شاری خورماتووش لە چەشنی شارەکانی دیکەی کوردستان، لەو پەڕی ئامادە باشیدابوو بۆ ڕاپەڕین وهەڵمەت بردنە سەر دام ودەزگاکانی ڕژێمی بەعسی ئەفلەقی، تا ئەو ساتەی کە چەخماخەی ڕابەڕین وبارانی ڕزگارکردن شارەکەی گردەوەو بە هاوکاری هێزی پێشمەرگەی کوردستان خەڵکەکە هەریەکەو لە ماڵی خۆیەوە وەک بروسکە ئازا دەرپەڕی و دەستی کرد بە ڕوە بەعسی وڕاپەڕین وپاککردنەوەی شارەکە لە تاوانباران وپیاوانی ڕژێمی بەعس کە زۆربەیان پێش چەند کاتژمێرێک بەر لە ڕاپەڕینی ئەو شارە هەڵهاتن وبەرەو پارێزگای تکریت ڕایانکرد....

قادر، ئاماژەی بەوەدا گە ڕژێم لە دوای هەڵهاتنی لە شاری خورماتوو، چەندەها هێرشی کردە سەر شارەکە بە هاوکاری هێزەکانی (موجاهیدین خەلق)ی ئێرانی وبە پاڵەپشتیی فڕۆکەوتانک، لە گەڵ هەر پەلاماردانێکدا هێزی پێشمەرگەو هاوڵاتیان دەهاتنە دەست لێیان وبە دەیان سەربازیان لێدەکوژرا، ئەو وتی:- خەڵکی شاری خورماتوو داستانێکی (11) ڕۆژیان بۆ مێژوو تۆمارکرد کە هەموو ساڵێک لە گەڵ یادکردنەوەی ساڵ ڕۆژی ڕاپەڕین باس دەکرێت،داستانێک دەتوانم بڵێم کە قارەمانێتی وئازایەتی وخۆڕاگرێتی خەڵکی شارەکەی بەرامبەر هێزەکەی دوژمنی بەعس سەلماند کە تێدا پۆلێک لە پێشمەرگە قارەمانەکان تێدا شەهید بوون، ئەویش بۆخۆی باشترین بەڵگەی ساڵماندنی ئەم شارەیە وەکو شارێکی کوردستانی....

11 ڕۆژ قارەمانێتی وخۆڕاگری خەڵکی شاری خورماتووو تۆمارکردنی گەورەترین داستانی سەردەم بە خوێنی 360شەهید و بریندار لە پێشمەرگەو هاوڵاتییان، ئەوەندە بەسە بۆ ئەم شارە کە تاکو ئێستاش ناحەزان ونەیارانی میللەتی کورددژایەتی دەکەن و وەکو شارێکی عێراقی عەربی ژێرڕکێفی خۆیان تەماشا دەکەن.

ڕاپەرینەکەی بەهاری(1991)و
ڕۆڵی شاری خورماتوو

دیارەراپەرینەکەی ئاژاری ساڵی 1991 بەیەکێك لەهەرەگەورە ڕووداوەگرنگەکانی گۆرەپانی سیاسی ومێژووی دەناسرێت،وە حوکومەتی هەرێمی کوردستان بەرهەمی ئەو راپەرینەیە، وبەشداری کردنی خەڵکی شاری خورماتوو لەو راپەرینەدا پێویست بەوەدەکات زۆربەی ئەو کەسانەی ماونەتەوەلەژیاندان و شایەتحاڵی ئەو راستیەن بۆ باس کردن لەسەر ئەو ڕووداوەمێژوویە، ئەو راپەرینەی کەبەیەك دەست لەرژێمی بەعسی دا ئەویش تێکەل بوونی پێشمەرگەوشانەچە

کدارەکانی (نهێنی) ناو شار کەسەر بەرێکخستنەکانی ناو شار لەگەڵ جەماوەردا بۆ لیدانی دامودەزگاکانی بەعس لەو شارەدا، لەدوای رزگار کردنی شاری کفری لەبەرواری 1991/3/10 بەسەرپەرشتی شەهید (حەمەرەش)دواتر ئەو هێزەی کەشاری کفری رزگارکرد بەرەو شاری خورماتوو بەرێکەوتن و پەیوەندیان کرد بە مەفرەزەکە ی (کاك عوسمانی حاجی محمود) کەسەر پەرشتیاری قۆلی دووز خورماتووی دەکرد ولەکات ژمێر (3) عەسر لەو رۆژەدا چەکدارە کان و پێشمەرگەقارەمانەکانی شاخ لەگەڵ رێکخستنەنهێنیەکانی ناو شاردا تێکەڵ بوون و لەگەڵ خەڵکی چەوساوەی شاری دووز خورماتوو بەدەستی بەعس ودار ودەستەکەی هەڵسان بەلێدانی نیشانە کانی دامودەزگەکانی درندەی بەعس هەر لە(ئەمن و مقر حزب و ئیستخبارات) نەیان توانی بەرگری لەخۆیان بکەن بۆیەکۆمەڵ کۆمەڵ خۆیان دەدا بەدەستەوە. وەهیچ شتێکی تر نەما تەنها چیاکانی حەمرین نەبێت کەسنووری سروشتی کوردەکەچەندین ساڵەخەبات لەپێناویا دە کات.بەڵام لەبارودۆخێکی کتوپڕدا کەروویدا بۆ دواخستنی هێزەکان بەرەو چیای حەمرین وەلەوێشەوەبەرەو بەغدای پایتەخت.وەئەو کۆسپەی دروست بوو لەبەردەم ئەو هێزەدا هۆکاری هێزەبەکرێ گیراوەکانی (مجاهدی خلق) ئیران بوو کەبارەگایەکیان لەنەوجول بوو لەباکوری رۆژئاوای شارەکەوەدوای رزگار کردنی شارەکەئەوسە ربازگەیەی کەلیی بوون بەجێیان هێڵاو بەرەو باشوری بەغداد بە رێکەوتن لە سەر شەقامی سەرەکی کەدەکەوێتەناوەراستی شارەوەکە زانیان شار رزگار کراوە نوێنەریەکیان لەخۆیان نارد بۆ لای هێزی پێشمەرگەوتیان ئێمەهیچ حەقمان نیەبەسەر ئێوەوە بەس ئەوەنە داواکاریمان هەیەرێگامان بۆ بکەنەوەبۆ ئەوەی بگەینەسەربازگەکە مان کەلە(عظیم) ە کەنزیك شاروچکەی خالێەوەدوای ئەوەی کەوە

ڵامیان ورگرد بۆ ئەو مەبەستەرێگایان پێ درا لەدووز دەرچون بێ ئە وەی هیچ کەسێك دەستیان لێ بوەشێنێت وەدوای پەرینەوەیان لەپردەکە ی (ئاوەسپی)هەڵسان بەتۆپ بارانی خەڵکی شارەکەبەگولەهاون بە هەموو جۆرەچەکێك وەلەناحیەی سلیمان بێگ نیشتەجێ بوون. دور لەوەی کەمەبەستیان رۆیشتن بێ بۆ شوێنی خۆیان لەعزێم. وای کرد رژێمی بەعس بتوانێ سەر لەنوی هێزەکانی خۆی دووبارەکۆبکاتەوە. لەبەر چەند هۆیەکی ستراتیجی ئەم شارەو خۆبەستنەوەی لەگەڵ چەند شەقامێکی سەرەکی کەدەییەستێت بەخۆیەوەوەکو رێگای خوشکەر بەرەو تکریت ئەمەلەرووانە گەیەکەوەوەلەرووێکی ترەوەرێگای بە غداد وەرژێمی بەعس هەستا بەپەلەهێزێکی گەورەدروست بکات وە ئەوهێزەبدات بەدەستی گۆربەگۆر(بارق حاج حنطە)کەرژێمی بەعس دەیان جار نیشانەی ئازایەتی پێ بەخشیوەوەبۆ ئەو هەموو کارە چالاکانەئەنجامی داوەبەڵام دوای ئەوەی حونتەئەم شەرەی دواییەلەگە ڵ خەڵکی شاری دووز خورماتوو کەتێیدا دۆرا بەدەستی راستی خۆی و وەبەدەمانچەکەی خۆی کەدەیان جار نیشانی ئازایەتی کرد بەباڵایدا لەکۆتایدا هەر خۆی کوشتی دوای ئەوەدکتاتور کوری مامی خۆی(علی حسن المجید)کەناسراوە بە " عەلی کیمیاوی" بۆ خۆ ئامادە کردن وناردنی بۆ سەرپەرشتی کردنی ئەو شەرە لەسنووری شاری کەرکوکدا لەرێگای فرۆکەیەکی هەلیکۆپتەرەوەلەدوای ئەوەی شاری کەرکوك رزگار کرا لەرۆژی نەوروزدا

لەبەرواری (1991/3/21)

لەم شەرەدا کەتێیدا بەعس بەهەموو قورسای خۆی بەشدار بوو وەلە گەڵ موجاهیدی خلق بەرامبەر هێزی پێشمەرگەو خەڵکی بەشەرەف و قارەمانی شاری کەرکوك بۆ ماوەی (9) رۆژ شەر لەنێوان خەڵکی شار و هێزی بەعسدا بەردەوام بوو، دەیان کەسی بێتاوان بوون بە

قوربانی وشەهید بوون لەپێناو خاکی کوردستاندا. وەبەدەیان ئامێری جەنگیان سووتاند لەوانەزرێپۆش و تانك وەلەم شەرەدا کەلەپێنج قۆڵە وەدەستی پێکرد وەدەیان پێشمەرگەی شۆرشگێروقارەمانبوون بە قوربانی لەسەروی هەموویانەوە(شەهیدحمەرەش)ئەندامی فەرماندەیی هێز یپ ێشمەرگەی کوردستان، شەهید سوڵتان حەمید، صالح محەمە د حسین (کاکە)، نادر مەجید جوامیر،ئەحمەدزەرداوی، شوکر قە ڵایی، ئازاد رەشید، رمزی حسین، کمال سابیر قازی، کەریم خلیل..) ولەو شەرەدا نزیکەی (390) کەسی بێ تاوان شەهید بوون لەناویاندا منداڵ و گەورەوبچووك بەهۆی ئەو تۆپ بارانەکوێرانەکەئاراستەی ناو شاریان دەکرد لەفرۆکەخانەی "حلیوە"کەنزیکەی(15) کلم لە خۆرئاوای شارەکەوەیە.

وهەستان بەدابەشکردنی شاربۆ پێنج قۆڵ بۆبەرگری بەم شێوەیە:-

1- عوسمان حاجی محمود کەبووبەلێپرسراوی سەرکردەی گشتی هێزەکەلەدوای شەهید بوونی (شەهید حمەرەش).

2- ڕێگای تکریت کەدەکەوێتەخۆرئاوای شارەکەوە

بەسەر پەرشتی تەیب برای شەهید (سوارە).

3- ڕێگای بەغداد لەباشوری شارەکەوەبەسەر پەرشتی شەهید مەجید دووزی وجەبار مەلا عەلی.

4- قۆڵی مەشروعەکەلە سایلۆکەوەبەسەر پەرشتی (حەمەئەخە).

5- ڕێگای کەرکوك کەدەکەوێتەباکوری شارەکەوەبەسەر پەرشتی (مەلا سەعید ئەحمەد) جێگری پێشووی پارێزگاری کەرکوك بووە.

6- قۆڵی چیای(هەنجیرە) ...

پەرشتی (ملازم عباس و حەمەدووزی).

7- قۆڵی خوێکەبەسەر بەرشتی شەهید (سوڵتان حەمید).

ئەو هێزانەی حکومەت کەدابەش کرابوون بۆ لێدانی شارەکە لەم هێزانە پێك هاتبوون (لیواکانی 65، 62،68 لەهێزی تایبەت، لیوای مغاویر دوو کەسەر بەفەیلقی دووە، هێزی بارق، تەشکیلەی سیف القائد، یەکەی سەربازی سەرکردایەتی سێ پاسەوانی سنوور، تەشکیلاتی جیش الشعبی و جاشەخۆفرۆشەکانی کورد)

بروانە کتێبی:

(شعلەالانتفاضە فی محرقە مدینە طوز– عثمان حاجی محمود) بەشی راگەیاندنی بەمەڵبەندی(3)ی یەکێتیی نیشتمانی کوردستان).

* قەیس قەرەداخی/خورماتوو/ماڵپەڕی حەمرین

برینداربوون و شەهیدبوونی حەمەڕەش

بەڕێز (حەمەی مالییە)هەندێ زانیاری وردی سەبارەت بە ڕاپەڕینی گەرمیان و ڕزگارکردنی خورماتوو و بەبریندار بوون و شەهیدبوونی حەمەڕەش بەم شێوەیە بڵاوکردۆتەوە:

-عەسرێکی درەنگ گەیشتینە(دەربەن تالەی)خۆرئاوای کفری کە کم لەشارەوەدورە،لەوێوەبەدوربین سەیری ناو شاری کفریمان دە کردو پێش خۆرئاوابوون کەوتینەڕێ بۆخواری کفری کەمەوعیدمان لەگەڵ برادەران لەنێوان کاریزو کفری لەژێر تاقەدارێکدا هەبوو کەتە نها 50م لەجادەی کفری- بەغداوەدوور بوو، پاش دووسەعات گە یشتینەشوێنەکەبەووریاییەوەلەدارەکەنزیك بووینەوە، دنیا کشومات بوو، وەك ئەوەی شارخۆی بۆ نوسینی مێژوویەکی پرشنگدار ئامادە کردبێت، پاش کەمتر لەچارەکسەعاتێك، کۆستەرێك لەشارەوەبەرەو خوار بۆوەبەرەوکارێز، دواتر گەڕایەوە لەئاستی ئێمەوەستا، کەسیکی دابەزاندو بەرەو لای ئێمەهات، ئێمەیش بەورياييەوەچاودێريمان دە کردن، دوای چەند فیکەیەك وەکو ئیشارەت زەلامەکەهات بۆ لامان،سەيرمان کرد کاك ابوعەلی-یە، پاش ئەوەکاك مەجید ڕەباتی-ش کەهاوکاری ئەبو عەلی بوو هات بۆلامان کەهەندێك خواردنیشی بۆ هێنابووین، پاش گفتوگۆیەکی نیوسەعاتی و نانخواردن کەپەتاتەی سورەوەکراو بوو، وامدەزانی گۆشتی سورەوەکراوە، چونکەهەم تاريك بوو هەم ئێمەئەوەندەخواردنی باشمان نەخواردبو،بۆیەلێمان ببوەگۆشت،بەڕاستی بەلەزەت بوو.پاش ئەوەشەهید حەمەرەش وتی: بابڕۆينەوەو بەرنامەمان وادەبێت بۆ سبەی شەو دێينەوەناو شارو سە رلەبەیانی ڕۆژی 10ی مانگ زەماوەند دەکەین، من وتم: شێخە بۆچی بگەڕێینەوە؟ بابچین بۆ ناو شار وهەواڵ بنێرين بۆ برادەران سبەی شەو بێن لەناو شاریەکبگرینەوە، شەهید حەمەرەش وتی: باشە، بەڵام لەکوێ بمێنینەوە؟ وتم ئەچین بۆماڵی ئێمە، وتی:

کەواتەباشەبەڵام باپرس بەکاك ئەبوعەلی بکەین، ئەویش وتی: هیچ مەترسیەکی نییە.

خانوەکەی حاتەمیش سوتا

لێرەدا دەمەوێت دەوری کاك ئەبوعەلی زیاتربنرخێنم،چونکە ئە وگوێی نەدابەوهەموو مەترسییەی کەڕەنگ بووروبەڕووی بێتەوەبە تایبەت کەشەوی پێشتر لەپاڵ ماڵەکەی ئەودا ئۆتۆمبێلی بەڕێوەبەری ئەمنیان سوتاند و خانوەکەی حاتەمیش سوتا.
وتی:دەچینە ماڵی ئێمە ئەوەکەی موشکیلەیە؟ئیترکاك حەمەرەش رازی بوو بچیینەناو کفریەوە.هەرپێنجمان سواری کۆستەرەکەبووین و فیشە کمان لێخوری و بڕیارماندا تووشی هەرکەسێکی دوژمن بووینەوەبە دیل دەیگرین هەتا بتوانین تەقە ناکەین،بۆئەوەی کارەکەمان لێتێك نە چێ، خۆشبەختانەبەبێ هیچ گرفتێك چوینەناو شارەوە، ئەو شارەی کە هەشت ساڵ بوو بەجێم هیشتبوو بەناچاری، وا ئەمڕۆ بەسەربەرزی و بەپێشمەرگایەتی دەگەڕێمەوەناوی بۆ دەرپەڕاندنی دوژمنان.راستە وخۆ چوینەماڵی ئەبوعەلی بەڵام لەدەرگاکەی پشتەوەچوینەژورەوە گوێمان لێبوو کەبوو بەدەنگەدەنگ، وتیان بچنەئەم ژورەوەکەلەگە وڕی ئاژەڵ دەچوو،بەڵام دواتر ووتیان هیچ نییەوەرنەژورەوە، گلۆپە کانیان هەموو کوژاندبوەوە،دوایچونەژورەوەودانیشتن گلۆپەکانیان داگیرساند، بۆیەکەمجاربوو کەخۆمان لەبەردەمی گلۆپدا ببینینەوە،بە لامانەوەزۆر روناك بوو، وامان دەزانی لەهەموو خەڵکەوەدیارین چونکەئێمەبەشەوان هیچ جۆرەروناکییەکمان نەبوو، چونکەژیانی پارتیزانی وای دەخواست. پاش پشوویەکی کەم، شەهید حەمەرەش وتی: با بچین بۆ ماڵی حەمەی مالیەئەوەبوو کاك کەریم برای کاك ئەبو عەلی ومن وشەهید حەمەڕەش چوین بۆ ماڵی ئێمە،من بەجلە کانی خۆمەوەبەبێ تفەنگ، شەهید حەمەڕەش پانتۆڵیکی لەپێکردو دە مانچە یەکی هەڵگرت، کاك کەریمیش بەبیجامەوەدەرچوین لەماڵ،بە رەو ماڵی خۆمان بۆلای ئەو دایك و خوشك وبرایەی کەساڵانێکەیە کترمان نەبینیوە، گەیشتینەئەوێ و دامان لەدەرگا، خوشکەکەم کردیەوەیە یەکسەر هاواری کرد: دایە،محەمەدە، دەستی کردەملمان و

بەخێرهاتنی کردین، ئەوسا دایکم هات و باوەشی پیاکردم و بەچاوی پڕ لەگریان وخۆشییەوە ماچی دەکردم و وتی:ئەمەلەکوێوەپەیدا بویت؟ ئۆخەی نەمردم ئەمجارەیش بەبینینت شاد بوومەوە،
دواتر دەستی کردەملی شەهید حەمەرەش و پێم گوت:
دایەئەوەکاك حەمەڕەشەلەبرا خۆشەویستترەلای من، وتی:
بەقوربانی ئەبم، دواتر دەستی کردەملی کاك کەریمیش و وتی:
بەقوربانتان بم یاخوا، بەخێربێنەوەئەمەلەکوێوەهاتن چونکەدوژمن زۆر زاڵمە، ئاگاتان لەخۆتان بێت، کاك حەمەرەش وتی: مەترسەدایە، دوژمن بۆ ئێوەی بێدەسەڵات ئازایە، دایکیشم وتی:
من لەئێوەزیاتر نیم رۆڵە.
دواتر مامۆستا ئازادی برام بینی کەئەو کاتەقوتابی بوو لەزانکۆی بەغدا، دوای دانیشتنیکی نیو سەعاتی شەهید حەمەڕەش لەدایکمی پرسی وتی: دایەدەتوانی ئەمشەو لێرەبمانشاریتەوە؟ دایکم وتی:
هەرئەمشەو؟! حەزدەکەیت یەك مانگ لێرەبن خەمتان نەبێت، وتی ئەی لەحکومەت ناترسی؟ دایکم وتی:
ئێمەهیچ کات لەئێوەزیاتر نین. شەهید حەمەڕەش داوایکرد بڕۆین، خواحافیزیمان کردو بەدایکمی وت: کاکەحەمەئیتر دەگەڕێتەوەناوتان.
لەرێگەوتی: کاکەحەمەئەزانی دایکت زۆربەغیرەت دیارە؟ وتم:
ئەی چۆن مەگەر دایکی پیشمەرگەنیە؟.
گەراینەوەبۆمالی ئەبو عەلی و شەو لەوێ خەوتین، بەڵام بەوریاییەوە.

9ی ئاداری 1991

دەمەوبەیان دنیا هێشتا تاریك بوو ئۆتۆمبێلێکی تاکسی کراون هات بەشوێنماندا و گەڕاینەوەماڵی ئێمە، کەدابەزین شۆفێرەکە، وتی:
کاکەحەمەنامناسی؟ من شەهابی حاجی ئەحمەدی کارێزیم،ئەوسا داوای لێبوردنم لێکردو کەلەبەر تاریکی و دووری ئەم چەندساڵەنە مناسیوە، دەستم لەملیکردو خواحافیزیمان لەیەکتر کرد،ئەوسازانیم کە کاك شەهابیش یەکێکەلەڕێکخستنەکانی ناوشار.
خانوەکەی ئێمەکۆن وشێوەیەکڕیزی بوو، واتا تەنها سێ ژوری بەریزی یەکترەوەبوو هیچ بەرهەیوان وشتێکی نەبوو، بۆیەئێمەلەیەکە

م ژوردا ماینەوە، ئیتر هەر کەسێ بهاتایەتەماڵمان ئێمەگوێمان لەدە نگیان دەبوو،بەڵام دەرگای ژورەکەمان گرتبووکەس نەیدەزانی ئێمەلە وێین، تەنانەت خوشکێکی تریشم کەماڵی جیابوو هاتەماڵەوەپێیان نە گوتبوو، بەڵام من گوێم لەدەنگی ئەوبوو ناسیمەوە. ئەو ڕۆژەئێمەهە رسێکمان لەوێ خۆمان شُشت و جلەکانیشمان لەوێ گۆڕی و جلە کانمانیان شۆرد، تەنانەت جلەکانی شەهید حەمەرەش هەرلەماڵی ئێمە مایەوەتادوای شەهید بونیشی، کەهەواڵی شەهید بونیم بەدایکم ووت لە ناخەوەبۆی گریا بەتایبەت کەسەیری جلەکانی دەکرد دەیوت سەد بریا ئەوجارەش نەمدیبایە.نیوەڕۆ خواردنێکی زۆرباشی بۆ ئامادەکردبوین، زۆر بەلەزەت و بەتام بوو، بەتایبەت ساڵانێك بوو نانی دەستەکانی دایکمم نەخواردبوو، شایانی باسەدایکم بەرەحمەت بێت ژنێکی دەستڕە نگین بوو لەچێشتلێنان و خواردن دروستکردندا، بەتایبەتیش خەڵکی کفری کۆن خواردنی زۆرچاکیان دروستدەکرد، دایکمیش یەکێك بوو لەو کەسانە.

دوای نیوەڕۆ و دەمەو عەسر شەهید عەلی سور ماتۆڕیك هات بەشوێنیداو ڕۆیشت بۆ دەرەوەی کفری، وابزانم خزمی خۆی بوو،چوو بۆ هێنانی کاك عوسمانی حاجی مەحمودو هێزەکەی تر کەبەجێمان هێشتبون لەدەرەوەی کفری بوو.

هەموویان تەسلیم بوون

دوابەدوای ئەوەماینەوەمن و شەهید حەمەرەش برادەرانی ناو شار پە یوەندیان کرد بەچەن ئامر سریەی جاش وچەکدارەکانەوەبۆپەیوەندی کردن و هاوکاری کردنمان، چونکەچەکدارەکانی ڕژێم هەمویان جگە لەتەسلیم بوون هیچ هیوایەکی تریان نەمابوو،بیریان لەمقاوەمەنەدە کردەوە بەتایبەت عەفوەکەی بەرەی کوردستانی هەنگاویکی زۆرباش بوو بۆتەسلیم بوونەوەوبەجێهێشتنی ڕیزەکانی ڕژێم وپەیوەندی کردن بەهێزەکانی پێشمەرگەی کوردستانەوە. بۆ ئەم مەبەستە ناردمان بە شوێنی فاتح حەمەئەمین کەخزمی منەو ئامر سریەی جاش بوو، ئە وکاتەدوای قسەکردن لەگەڵیدا ئامادەیی خۆی پیشاندا و وتی من خۆم وسریەکەم ئامادەین بۆ هەر کارێك پێمان بسپێرن، دوای ئەوشەهید

حەمەرەش وتی: من ئەچم سەردانی شیخ کەریمی شێخ شەهاب دەکەم کەئەو کاتەمستەشار بوو لەسنوری کفری، پاش ماوەیەك هاتەوەو وتی ئامادەیەبۆ هەموو هاوکارییەك هەروەها دیاربوو پەیوەندیش کرابوو بەسۆران حەمید کەپیشمەرگەی کۆن بوو بەڵام لەدوای ئەنفال تەسلیم ببۆوەو ئەوکاتەسەرباز بوو لەکوێت و لەوێ هەڵهاتبوو، ئۆتۆمبێلێکی ئۆڕاڵی عەسکەری لەگەڵ خۆی هێنابوو، هەروەها ئامۆزاکانیشەهید عەلی سوور ئەو کاتەچەکدار بوون لای ئیسماعیل عەزیز ئاغا، دیار بوو بەعام هەموو چەکدارەکانی رژێم خۆیان بۆ تەسلیم بوونەوەو خۆ پاراستن ئامادەکردبوو، ئاگادارکرابونەوەکەهەموو چەکدارەکانی رژیم عەفوو کراون و کەس بۆینیەدەستدریژییان بکاتەسەر. شایانی باسەنە وزادی برام ئەورۆژەبەردەوام چاودێری دەکردین وهەواڵەکانی ناو شاری پێدەگەیاندین، پێش نیوەڕۆ دەنگی هێلیکۆپتەردەهات پاش ماوە یەك نەوزاد هات بۆلامان وتی: دووکۆپتەری حەماڵ زیاد لەسەربازی لیوای حەرس جمهوری دابەزاندوەو ئێستا لەداخلیەکەی نزیك مونە زەمەی حیزبی بەعس جێگیربوونەوەهەموو هێزەکانیان خستوەتە ئینزاری جیمەوە.دنیا هەورو باران بوو، زەوی قوڕبوو شەهید حەمە رەش لەناکاو هاتەوەو وتی: خۆت کۆکەرەوەبابڕۆین،کات نزیکی مە غریبەدوای خۆکۆکردنەوەخواحافیزیمان لەماڵەوەکردو دایکم دەستی کردەملی هەردوکمان بەچاوی پرلەگریانەوەخواحافیزی لێکردین و وتی: خواتان لەپشت بێت ئاگاتان لەخۆتان بێت ئەم حکومەتەزۆر زاڵمەو خوانەناسە، جامێك ئاوییشی بەدەستەوەبوولەدوامانەوەرشتی وە کو عادەتیکی باوکەگوایەئەوئاورشتنە ئەوکەسەبەسەلامەتی دەگێڕێتە وە.

11ی ئاداری 1991

ئەم بەیانییەزوو لەخەو هەستام ودەستم کرد بەگەڕان بەناو شاردا، بۆم دەرکەوت کەکاری زۆرمان هەیەڵێویستەبیکەین، بەڵام بەتەنهایش ناکرێت. ڕووداوەکان بەڵەلەتێڵەر دەبوون ئێمەفریایان نەدەکەوتین، شەڕو کوشتار تەواوی ناوچەکانی گرتۆتەوەبەڵام بەرێژەی جیاواز

مەترسییەکانی شەڕێکی خوێناوی تادێت زیاتر دەبێت، هەواڵەکانی دووزخورماتوو باش نین هەواڵێکم لێگەیشت کەدوای ئەوەیدوو کۆستەر لەجەماوەری راپەڕیوی ناوچەی کەلار وکفری بەرەو سنووری دووز رۆیشتوون لەنزیك سلێمان بەگ تووشی هێزەکانی موجاهدین خەلقی ئێرانی بوون ئەوان بەدەبابەو زریلۆش هەرهە موویان یان
شەهید کردون کەلەناو شەهیدەکاندا برایەك و باوکی کاك عوسمانی حاجی مەحمودیان تێدایە. هەروەها دەنگی شەڕی قورسی نێوان هێزی پێشمەرگەولیوای حەرەس جەمهوری وموجاهدین زۆرگەرمە وخەڵکێکی زۆر شەهیدو بریندار بوون لەپێشمەرگەو جەماوەری راپەڕیوی دووز جگەلەکوشتاری دوژمن. بەرایی بریندارەکانی ئەو ناوچەیەگەیشتەکفری وهەواڵی دڵخۆشکەریان لێنەبوو ئەمەیش وای کرد کەخەڵکی تووشی دڵەڕاوکێ بکات. بۆیەئێمەنەمانتوانی وەکو پێویست بەرنامەکانی خۆمان جێبەجێ بکەین بۆیەکەوتینەهەوڵی بیر کردنەوەلەناردنی هێز بەهانای هێزەکانی دووزەوە. بەڵام هە ر چۆنێك بێت ئاگاداری پێشمەرگەکانمان کردەوەلەبەرنامەکانمان لە چۆنیەتی پاراستنی شاری کفری، بۆیەپێشمەرگەکان هەریەکەو هەستا بەکاری خۆیان وهەر یەکەی لەگەڵ چەند کەسێك لەیەکێك لەو شوێنانەیکەدیاریمان کردبوون جێگیر بوون بەو شێوەیەزۆربەی شوێنەکانمان پر کردەوەبەپێشمەرگەبۆ مەرکەزەکەی کارێز کە3کم لە شارەوەدووربوو(چالاك)وتی من دەچم بۆ ئەوێ، ئیتر کاری ئە وانمان دیاری کرد لەچۆنیەتی پاراستن وهەڵسوکەوتکردن لەگەڵ خە ڵکی.بەڵام کێشەی سەرەکیمان ئازوقەبوو هەرچەندەئەوان داوایان نەدە کرد چونکەدەیانزانی کەئەوەحاڵەکەیەبۆیەخۆیان خۆیان دەژیاند لەسە رەتادا. دیارەئێمەیەك دیناریشمان لێنەبووتاوەکو ئەگەر هەبێ بەڵارە

یش بیکرین بۆیەراهاتبووین کەخۆمان بژێنین.عەسرێکی درەنگ بوو خوشکەزایەکم هات بۆ لام وتی دەڵێن لەدووز مەسئولێکی بەرزی پێشمەرگەشەهید بووەناوەکەی حەمەیەکی لێوەیە. لێی بێتاقەت بووم و کەوتمەسۆراخی بەڵام کەس ئەوهەواڵەی نەدەزانی،دیاربوونە یاویستبوو هەواڵەکەبڵاو بێتەوە و ورەی خەڵکی لێدابەزێ،ئەوەندەنەبێت دەیانگوت شەهید وبرینداری پێشمەرگەزۆرە.

12ی ئاداری 1991

سەرلەبەیانی ئەمڕۆ لای بەنزیخانەکەی کفری شەهید سوڵتانم بینی دوای سڵاو و ئەحواڵ پرسین وتم چۆن هاتوی بۆ ئێرەوەزعی دووز چۆنەو برادەران چۆنن سەلامەتن، لەوەڵامدا وتی (ئێمەسەرکە وتووین وشاریشمان کۆنترۆڵ کردوەتەقریبەن بەڵام بەداخەوەکاك حە مەڕەش بریندابووەلەدوێنێ سەعات نزیکی چوارەوەبرینەکەیشی سە ختبوو،ئێوارە هێنامانەوەلەنزیکی شاخی غەرە کەوتینەکەمینەوەو نە مانتوانی دەرچین سەیارەکەیشمان لەکی کەوت بۆیەهەرچۆنێك بێت کاك حەمە ڕەشمان لەسەیارەکەداگرت و لەناو کەنێك دامانناوە،ئێمەتە نها شەش کەس بووین من و نەوشیروان ودووخزمی خۆم ودووخزمی کاك عوسمان بووین، هەرچەندەکاك عوسمان و جەبار مەلا عەلی ئەوان تا نیوەی ڕێگایش ڕەوانەیان کردین، ئیتر ئێمە ترسمان نەمابوو بەڵام ئەوکارەساتەمان بەسەر هات، وتم شەهید نە بووە؟ وتی لێم وانیەبمێنێت بەتایبەت لەئێوارەوەلەو دەشتەیە، دواتر وتی بۆیەمنیش ناچار بووم کەبێم بۆئەوەی سەیارەیەك ببەین و بیهێنینەوە، ئێستایش کاك عادل شوکر وبرادەران دێن و لێکەوەدەڕۆین بۆ هێنانەوەی، وتم باشەمنیش دێم وتی جێگەمان نابێتەوەو ئەم سەیارە یەی تۆیش دەرناچێ، ناشمانەوێ بیکەینەقەرەباڵغی، بەهەرحاڵ ڕێنە کەوت بچم لەگەڵیان، دواتر نەمزانی لەکوێوەرۆیشتن) من دواتر

ڵرسیارم لەکاك نەوشیروان ئەحمەد کرد سەبارەت بەم رووداوە، ئەو وتی (شەهید حەمەڕەش بەهاوەن بریندار بوو لای عەسرەکەی لە ڕۆژی 11ی مانگ ئەوەی شەهید سوڵتان باسی کردووەوابوو هە رچەندەکاك عوسمان ڵێی باش بوو بدەین لەسەیتەرەی مەفرەقەکەی سلێمان بەگ وبەتەقە دەرچین بەڵام برادەران ئەوەیان ڵێ باش نەبوو، وتیان دەرناچین، بۆیەشەهید سوڵتان وتی: بیدەنەدەستی من لەم بنارە وەدەریدەکەم هەقتان نەبێ، کاك عوسمانیش وتی دەبێ بەسەلامەتی بیگەیەنیت، وتی خەمت نەبێت بەڵام دواتر کەوتینەکەمینەوەئەویش دەسەڵاتی کەسی تێدانەبوو، ئیتر شەهید سوڵتان رۆیشت بۆ هێنانی سە یارە لەکفری ئێمەیش بەدیار شەهید حەمەڕەشەوەماینەوە، ئەو وتی شەهید حەمەڕەش تا سەعات 12ی شەویش مابوو،بەڵام من بێئومێدبوو بووم لەژیانی، ئیتر لەسەعات 1ی شەوەوەنەدەنگی ما و نەجوڵەچونکەڵێشتر بەبۆنەی برینەکانیەوەعەزیەتی دەکێشا، ئیتر دڵنیا بووم کەشەهید بووە. دواتر وتی بۆبەیانیەکەی شەهید سوڵتان وکاك عادل وئەحمەد کاکەبراو فەریق ونازم وەستا شەریف هاتن تەرمەکە یمان تەسلیم کردن ومن وشەهید سوڵتان گەڕاینەوەبۆ دووزئەوانیش بەرەوکفری گەڕانەوە). شایانی باسەکەلەڕۆژیئادارەوەهێرشی رژێم بە پاڵپشتی هێزەکانی موجاهدین خەلق ئێرانی بەهەموو جۆرە چەکێکی قورس وسووك دەیان دەبابەو راجیمەو تۆڵ و دۆشکا هاتنە سەر شاری کفری، ئیتر ئەم جەبهەیەش کرایەوە وشەربەردەوام بوو تا شەوی کشانەوەمان لە شارەکە بەتەواوەتی..

5-1991/4/6 کەهەموو ئەو ماوەیەئێمەلەشەڕدا بووین بەبێ ئەوە یبتوانن یەك بست لەخاکی کفری داگیربکەن کەنزیکەی یەك مانگی خایاند.بەپێ چوین بۆ لای ماڵی شیخ کەریم شێخ شەهاب کەکۆلانێك ئەودیوی ماڵی ئێمەبوون،لەوێ یەکێك هات بۆلام لەئۆتۆمبێلێکی

عەسکەری گەورەوەدابەزی سەیرم کرد کاك سۆرانەکەپیشتر لەگەڵ کاك سامان گەرمیانی پێشمەرگەبوو، شەهیدحەمەرەش وتی:
کاك شێخ کەریم هەندێ گوشەئارپیجی و فیشەك و کلاشینکۆفی بۆمان ئامادەکردوەبالەم ئۆتۆمبێلەی کاك سۆران باری بکەین،هەمویمان بارکرد هەرسێکمان لەپێشەوەسواربوین وتی بابچین بۆماڵی کاك سەلام ئامۆزای عەلی سور، دنیا بەرەو تاریك بوون دەچوو شارکش ومات بوو وەك ئەوەی کەچاوەڕوانی روداوێکی گەورەبکەن، دوژمن هەموو گەلەکەی بەبێ جیاوازی چاوترسین کردبوو، خەڵکی چاوەڕوانی گۆڕان و نەمانی رژێم بوون، بەڵام لە ئەنجامەکانی زۆر دەترسان، بەکورتی خەڵکی نەمانی رژێمەکەیان لامەبەست بوو، بەڵام بەبێ سەرلێشیوان و ماڵ وێرانی وکوشتن ودەربەدەری،دیارەئەمەیش ناکرێ و نەبوەداری ئازادی بەخوێن ئاونەدرێ و بەربگرێ.

حەمەی مالییە / هەمان سەرچاوەی پێشوو

کاک مەحموود سەنگاوی لە گەرمیان

لە دوای ئەنجامدانی پرۆسەی ئەنفالیش کە رژێمی رووخاوی سەدام ئەنجامیدا کرامە فەرماندەیی هێزە پارتیزانەکانی گەرمیان، ساڵێك لە گەرمیان مامەوەو دوای ئەو ساڵە چوومە ئێران، ئەوکاتە هێزەکانی ئێمە لە دزلی جێگربوون و پاش ماوەیەك جارێکی تر هاتمەوە بۆ گەرمیان بۆ کاری پارتیزانی تا ئەوکاتەی راپەڕینی 1991، لە دوای ئەوەی لە راپەڕیندا یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان بە سەرپەرشتی سەرۆك مام جەلال بەرنامەیەکی تۆکمەی هەبوو، لەو بەرنامەیەشدا ئەرکی من لە باوەنوربوو لەگەڵ هاوڕێیان کاك فەرەیدون عەبدولقادرو مامۆستا عەلی عەبدوڵلا و کاك عەدنانی حەمەی میناو کوردۆ قاسم هەموومان هاتینە ناو شاری باوەنور، لەوێشەوە هەڤاڵان بەرەو کەلار رۆیشتن و من گەڕامەوە بۆ دەربەندیخان کە سەلامی کۆیخا عەزیزو شەهید مەحمودی مامەعەزمان دانا بوو بۆ دەربەنیخان، من گەڕامەوە سەرپەرشتی دەربەندیخانم کردو دواتر چووم بۆ جەبهەی جەلەولا لە گوندی ئیسلاح جێگیر بووم کە یەکەمین رۆژ شەڕەکە زۆر توند بوو، لە کەلارەوە لەگەڵ عەدنانی حەمەی مینا بەڕێکەوتین و گەیشتینە لای کوڵەجۆ، لەوێ شەڕەکە گەرم بوو و برایەکی کاك عەدنان هەبوو کادرێکی زۆرباش بوو لەوێدا شەهیدبوو، بەڵام کاك عەدنان بەدیار مەیتەکەیەوە دانەنیشت و لەگەڵ ئێمەدا بەردەوامبوو لە شەڕکردن کۆتایی شەڕەکە،لەورۆژەدا چەندین تانکمان گرت و سەربازێکی زۆری سوپای عیراقیمان بەدیل گرت بە پێشمەرگەیەکی زۆر کەمەوە.

بەشی هەشتەم

راپەڕینی ناوچەی بادینان

لەدرێژەی رزگارکردنی شارو شارۆچکەکانی کوردستان، بڵێسەی راپەڕین گەیشتە دەڤەری بادینان وئەو ناوچەیەش لەژێرحوکمەی داگیرکاری بەعسی خوێنرێژ رزگار کرا. دوابەدوای ئازادکردنی ناوچەکانی سۆران و بەردەوامی راپەڕین، بادینانیش بەرووی جەللادو خوێنمژەکاندا تەقییەوە، کڵپەی ڕاپەڕین دەڤەری بادینانیشی گرتەوە، ئەو بادینانەی کەهەردەم دوژمنی سەرسەختی گەلەکەمان هەوڵی جیاکردنەوەو دابڕاندنی ئەم ناوچە خۆشەویستەی دەدا لەناوچەکانی سۆران، هەر بۆیەش بەزەقی کەوتبووە بەرشاڵاوی تەعریبکردن و تواندنەوەی لەبۆتەی عەرەبداو لەناوبردنی سیمای نەتەوایەتی...

- لەرۆژی ١٩٩١/٣/١٢ شارۆچکەی ئاکرێی خۆشەویست رزگارکراو ئەوشارە بوو بەدەروازەی راپەرینی ناوچەی بادینان. لەسەعات چواری بەرەبەیانیی رۆژی ١٩٩١/٣/١٤ بلێسەی راپەڕینی خەڵکی کوردستان لەشاری دهۆک خۆشەویست شەوەزەنگی دەسەڵاتی دوژمنی کردە چراخان, پێشمەرگەو خەڵک روویان کردە مۆڵگەی ئەمن و دام و دەزگاوکانی دوژمن ,لەگەل بەیانی جەماوەری دهۆك لەگەڕەکی (بەرۆشکێ)ی لای سەرەوە سەریان هەڵداو بەتێکڕا دەوری (دایەرەی ئەمن و ئیستخبارات و پۆلیس و ئالیات و لیواو فرقەی حزبی) یان داو،هێرشیان کردە سەرتا نیوەڕۆ هەموویان گیران،جگە لە ئەمن نەبێکەشەڕی مانو نەمانیان کرد، بۆیە زۆربەیان کوژران ، دواتر لیواکەش تەسلیم بوو، بەمەیش ناوچەکانی (زاوێتەو مانگێش و باگێراو سەرسەنگ و ئەنیشك و بامەڕنێو دێرەلوك و ئامێدی و سیریێو شێلادزێو باتوفەوبێگۆڤاو..هتد)ئازادکران،بۆڕۆژانی دواترناو چەکانی تریش کۆنترۆل کران تادەگاتە کانی ماسی وناوچەی بەرواى بالاوریِکان) بۆیە پایەگاکانی سەر چیاکانی(گاراوەتین و شیرین وفاتێو بارزان وبامەڕنێ) بۆ خۆیان تەسلیم بوون.

- لە ٣/١٥ جەماوەری شارۆچکەی (سمێل) ی سەر ڕێی دهۆك ـــ موصل راپەرین و هەلیان کوتایە سەر مونەزەمە، بەلام کەوتە مقامەوەو بە شەڕێکی سەخت گیرا، بەجۆرێکە لاوێك بەدەبابە لەسەر گردی پێش سمێل لەمەنزومەی دەدا تاخڕنۆش و خاپوریان کرد، لەپاشان هەلیان کەوتایەسەر مەرکەزی تەدریبی ناحیەی فایدەی ئەوێشیان ئازاد کردو، دوژمن بەرەو موسڵ و سەر سنووری سوریا پاشەکشەی کرد. لەسەعات ١٠ی سسەرلەبەیانی بەتەواوی دەسەڵاتی

بەعس وحکومەتەکەی لەوشارەئازیزەی کوردستان رووخێندراویێ ەوەبوو کلّپەو بلّێسەی راپەڕینی شارەجوان و قەشەنگەکەی دهۆک، گشت ناوچەکانی دیکەی بادینانی گرتەوە،ئەو ناوچە رەسەنی کوردایەتی بەتەواوەتی کەوتەژێر دەستی جەماوەر پێشمەرگە، کەگەورەو بچوک بەهەموو چین و توێژەکان بەشداریان لەو راپەڕینە مەزنەدا کردو شێرانە بەرەنگاری پیاوانی رژێم بوونەوە, لەئەنجامدا زیاتر لە ١٣٠ کەس لەجەللادو خوێنمژەکانی سەر بەئەمن و ئیستیخبارات و رەفیق حزبی، ئەوانەی ئامادەنەبوون دەسەڵاتەکەیان لەشکستدا ببینن،لەو دەڤەرەدا بەسزای گەل وشۆڕش گەیەنران. هەروەها بەهەزاران پارچە چەک کەوتنە دەست جەماوەرو هەزاران ئەفسەرو سەربازیش بەدیل گیران.

شەهیدەکانی دەڤەری بادینان:

1- محەمەد جەمیل 2- سالّح یاژەنی
3- لوقمان حسێن یونس 4- خالد یونس
5- حەمەد ئیبراهیم 6- جەرجیس خزر
7- جمعە ئەحمەد 8- سالم بوبیان
9- جەمیل حەسەن 10- حسن سلیم
11- حاجی ئەحمەد.

- لە رۆژی١٩٩١/٣/١٧ دوای راپەڕینە مەزنەکەی گەلەکەمان و ڕزگارکردنی زۆربەی ناوچەکانی کوردستان، رژێم هێرشیکردە سەرناوچەی دووز خورماتوو، تا داگیری بکاتەوە، بەڵام خەڵکی ناوچەکەو هێزی پێشمەرگە لێیان هاتنەدەست و هێرشەکەی رژێمی بەعس-یان تێکشکاندو ژمارەیەکی زۆر کوژراوو دیلی رژێم کەوتنە دەست هێزی پێشمەرگە،لە تۆڵەی ئەم شکستەیان کۆپتەرەکانی رژێم بەبۆمبی فۆسفۆری ناوچەکەیان بۆردومان کرد.

بەشی نۆیەم

رزگار کردنی شارۆچکەی پردێ

ڕۆژنامەنووس ڕابەر ڕەشید

بەم جۆرە ڕاپەڕینی جەماوەری پردێ دەگێڕێتەوە:

(لەناحیەی پردێ دوای ڕاپەڕینی ڕانیەو شارەکانی دیکە کۆمەڵێ گەنجی خوێن گەرم کە قوتابیو کاسبکارو کۆنە پێشمەرگەو چەکداری فەوجە سوکەکانی لە خۆگرتبوو.. کەوتنە خۆ بۆ ئەوەی بەپێی بەرنامەیەکی ڕێکو پێك زەمینە خۆش بکرێ بۆ ڕاپەڕینو ڕزگارکردنی پردێ ئەوە بوو لە شەوی (7-1991/3/8) لە ماڵی یەکێك لە کۆنە پێشمەرگەکان (وابزانم هەر ماڵی کاك ڕابەر بووە-نووسەر) کۆبوونەوەیەکیان سازدا لە ئەنجامدا لێژنەیەك پێك هاتوو چەند بڕیارو ڕاسپاردەیەك دران لەوانە:

1- پەیوەندی بە هەندێ‌لاوی تورکمانەوەبکرێ‌وسەبارەت بە ڕاپەڕین قسەیان لەگەڵدا بکرێ.

2- سەرجەم ئامادەبووان هەوڵی کۆکردنەوەی چەكو تەقەمەنی بدەنو لێژنەکەی لێ‌ئاگادار بکەنەوە.

3-زۆربەوردی چاودێری پیاوانی ڕژێم بکرێ‌بە تایبەتی ئەمنو ئیستیخبارات.

4- بڵاوکردنەوەی جۆرەها پروپاگەندە دژی ڕژێم، کە هاندەر بێ بۆ بەرزکردنەوەی ورەی جەماوەر.

5- بەهەر جۆرێك بێت یەکێك لە وێنەکانی دکتاتۆر بە بۆیە عەیب دار بکرێ.

6- پەیوەندی بە هەندێ‌کەسایەتی ناسراوی ناحیەکە بکرێ‌بە تایبەتی ئەوانەی جێگەی متمانەنو سەبارەت بە ڕاپەڕین ڕایان وەربگیرێ، لەگەڵا چەند وردە ڕاسپاردەو بڕیاری تر. شایانی باسە سەرجەم بڕیارەکان بە ڕێکوپێکی ئەنجام دران. تەنها شێواندنی وێنەکانی دیکتاتۆر نەبێ، چونکە ژمارەیەك چەکداری هەژارو بەدبەختی کورد کرابوونە پاسەوانی وێنەکان.

هەروەها ئەو برا تورکمانانەش کە سەبارەت بە ڕاپەڕین قسەیان لەگەڵا کرا ئامادەیی خۆیان نیشان نەدا، بەڵام بەڵێنیان دا کە دژی ڕاپەڕین نەبن. لەو چەند ڕۆژە کەمەدا کارێکی باش ئەنجام دراو زۆربەی ئەندامانی لێژنەکە بوونە خاوەن چەكو تەقەمەنیو شەوانەش هەواڵاو پێشهاتو گۆڕانکارییەکان دەگەیشتە لێژنەکە.

پاش نیوەڕۆی (11)ی ئاداری 1991 ئێزگەی حزبەکان هەواڵی شارو شارۆچکە ڕاپەڕیوەکانو دەستپێکردنی ڕژێم بە گرتنی خەڵکیوشپرزەبوونی پیاوانی ڕژێم شیرازەی دەسەڵاتی سەرکوت کەرانەو سامی بەعسییەکانی بەتەواوی لەباریەك ترازاندبوو زەمینەی ڕاپەڕینی ڕەخساندبوو، بەڵام گەورەترین خەمی لێژنەکە لەوەدا بوو کە چۆن جەماوەرێکی زۆر ڕاکێشێتە ناو ڕاپەڕینەکە، وەك دەڵێن گەلیجار ڕێکەوت دەوری خۆی دەبینێ، جێگای خۆشحاڵی بوو کە پاش نیوەڕۆی (11)ی ئادار هەواڵێك لە کەرکوکەوە گەیشتە لێژنەکە کە گوایە ڕژێم دوو ئامر مەفرەزە خاسەی گوللەباران کردووەو عەلی حەسەن مەجیدیش سەرپەرشتی ڕەشبگیرییەکی فراوانی لە کەرکوکدا ئەنجام داوەو لەوانەیە هەر ئێستاش لە قەزای (دوبز)ەوە (شێخ نایف) بە هێزێکی عەشایری عەرەبەوە پەلاماری پردێ بدەنو هەر پیاوێکیان دەسکەوێ ئەنفالی بکەن. ئەندامانی لێژنەکە هەر زوو ئەو هەواڵانەیان قۆستەوەو هەر کەسێکیان بدیبوایە لەو هەواڵانە ئاگاداریان دەکردەوەو دەیانگوت ئێوارە(پردێ)ش ڕادەپەڕێ. جێگای خۆیەتی لێرەدا ئاماژە بەرۆڵی بەرچاوو جوامێرانەی پیاوێکی ناسراوی ناوچەکەبکەم کەئەویش (سابیری شێخ جامی) یە، چونکە لەکاتی بڵاوبوونەوەی هەواڵی هاتنی عەرەبی عەشایر بۆ ئەنفالکردنی خەڵکی پردێ، شێر ئاسا لە

پێشەوە هاتبووە دەرو بڕیاری شەڕی مانو نەمانی دابووو جەماوەرێکی زۆری لە دەوری خۆی کۆکردبۆوە. کە ئەو هەواڵە گەیشتە لێژنەکە، بە پەلە دوو ئەندامی سەرەکی لێژنەکە، خۆیان گەیاندە ئەو بەڕێزەو دوای ئەوەی لە مەسەلەی بەرگری کردن دژی هەر پەلامارێکی دوژمنو ئامادەیی جەماوەرەکە دڵنیابوون، ئینجا باس لەمەسەلەی راپەڕین کراو ئەندامانی لێژنەکە رایان وابوو کاتژمێر (4)ی پاش نیوەڕۆ پەلاماری دامو دەزگاکانی رژێم بدرێ، بەڵام کاك سابیر بە هۆی تەمەن و ئەزموونی خۆیو خستنەڕووی هەندێپاساوی بەجێئەوانی ناچار کرد کە کاتژمێر (6)ی ئێوارە کاتی دیاریکراو بێو کارەکانیش دابەش کران.
لە کاتژمێر(5,20) خولەك دوو کەس لە ئەندامانی لێژنەکە دوای ئەوەی دەرفەتیان بۆدەرەخسێ دزەدەکەنەناو(قاتع الجیش الشعبی) یەکەو دەست بەسەر دۆشکاو چەکدارەکانی ناو(قاتع)ە کەدادەگرن وهەرزووهەواڵەکەش دەگەیەننە جەماوەرەکە بەوەی کە قاتعی جەیشی شەعبییەکە کۆنترۆڵا کراوەو دەستی بەسەردا گیراوە، بۆیە (10) خولەك بەر لە کاتی دیاریکراو راپەڕین دەستی پێکرد، ئاپۆرای جەماوەرەکە لەبەری ساڵەییەوە پەلاماری دامو دەزگاکانی رژێمیان داو لە چەند ساتێکی کەمدا (بارەگای حزبی بەعسو بەڕێوەبەرایەتی ناحیەو ئەمنو مکافحەو بنکەی پۆلیس)و پۆستەو نەخۆشخانە دەستیان بەسەردا گیراو کۆمەڵێك ئەمنو ئیستیحباراتو پۆلیس بە دیلی کەوتنە دەستی جەماوەرو بەوپەڕی رێزەوە مامەڵەیان لەگەڵدا کراو پاشان رەوانەی هەولێر کران. جێگای ئاماژەیە کە کۆمەڵە گەنجێکی سەر بە لێژنەی ناوبراو بە دەستی بەتاڵ و نارنجۆکەوە هێرشیان کردە سەر بارەگا حزبییەکەو کۆنترۆڵیان کرد.لە لایەکی دیکەشەوە جەماوەری راپەڕیوی

گەڕەکی (تسعین) کە لە چاوەڕوانی کاتی دیاریکراودا دەبن، بەڵام کاتێك گوێیان لە تەقەو پەلاماری جەماوەری راپەڕیو دەبێ، ئەوانیش دەیانەوێبەناو پردێداو لە دیوی لای هەولێرەوە بەسەر دامو دەزگاکانی بەعسدا بدەن، کەچی لەسەر پردەکەی (تسعین)ەوە دەسڕێژیان لێدەکرێو هاوڵاتییەك بریندار دەبێ، بەمەش کەمێك دوا دەکەون، بەڵام دووبارە هێرش دێننەوەو ئەمجارەیان لە پردەکە دەپەڕنەوە، ئیدی کاتێك جەماوەری ئەمبەرو ئەوبەر دەست لە ملانێی یەکبوونو جەژنە پیرۆزەی سەرکەوتنیان لەیەکتر کرد، هەموو پێکەوە کەوتنە پاکسازی کردنی شوێنەکانی دیکەو تا کاتژمێر (9,30)ی شەو هەموو شوێنە دیاریکراوەکان دەستیان بەسەردا گیرا.جێگای خۆیەتی لێرەدا ئاماژە بە رۆڵی بەرچاوی چەکدارەکانی فەوجی (90)و چەکدارەکانی مەفرەزە خاسەکەی ناو ناحیەکە بکەم کە لەکاتی پێویستدا هاتنە دەستو بەشداری راپەڕینیان کردلەرزگارکردنی(پردێ)دا هاوڵاتییەكو چەکدارێکی فەوجی (90) بریندار بوونو پیاوێکی رژێمیش کوژرا.

رۆژی (12و13)ی ئادار لاوە خوێن گەرمەکانی پردێسەرقاڵی دۆزینەوەی پیاوە تۆقیو و بوودەڵەکانی رژێم بوونو لە کونو قوژبنی ماڵان دەیاندۆزینەوەو دەدرانە ئەو لێژنەیەی کە لەبەرەی کوردستانی پێکهاتبوو. ئەندامانی ئەو لێژنەیەی کە لە رزگارکردنی پردێدا رۆڵی کاریگەرو بەرچاویان گێرا، هەر زوو کۆبوونەوەو بڕیاریاندا وەکو خۆیان بمێننەوەو هەوڵی یەکڕیزی لاوەکانیاندا، تاکو بە گیانی بەرەییەوە لەگەڵا هەموو لایەکدا رەفتار بکەن. بۆیە هەموو زوو کەوتنە پاراستنی گیانو ماڵی هاوڵاتیانو دامو دەزگا حکومیو ئیدارییەکان بۆ ئەوەی لە تاڵانکاری بیانپارێزن، لەو پێناوەشدا دووچاری دەیان کێشەی زەق بوون، بەڵام هەر بەردەوام

بوون‌و لە (16)ی ئاداردا توانییان ئێزگەیەکی ناوەخۆ بەهۆی بڵندگۆو چەند جیهازێکەوە بخەنە گەڕو خەڵکی پردێ‌و ئەو لێشاوی جەماوەرەی کە بەناوی ڕزگارکردنی کەرکوکەوە دەهاتنە پردێ‌لە زۆر شت ئاگادار بکەنەوە، هانی ئەو جەماوەرەش بدەن بۆ ڕزگارکردنی دوبزو کەرکوك‌و شوێنەکانی تر. هەروەها لێژنەکە توانی کۆنترۆڵی بەنزینخانەکە بکات‌و بە ڕێك‌و پێکی سووتەمەنی بەسەر خەڵکیدا دابەش بکات، جگە لەوەش چاودێری‌و پاراستنی گیانی دکتۆرەکان‌و ئیش‌و کاری نەخۆشخانەکەی گرتە ئەستۆو دەیان بریندار‌ی لە مردن ڕزگار کردو پرۆژەی ئاوەکەشی خستەوە گەڕو لە هەر هەمووشی گرنگتر پاراستنی گیانی تەبایی‌و برایەتی نێوان کوردو تورکمانەکان بوو. هەر بۆیە زوو سەرجەم حزبەکان کەوتنە پەیوەندی کردن بە لێژنەکەو دانیشتن لەگەڵیان بە مەبەستی ڕاکێشانیان بۆ ناو حزبەکانیان، بەڵام زۆر بە داخەوە لە شەوی 27 لەسەر 28ی ئاداردا کە بڕیار وابوو قەزای (دوبز)یش ڕزگار بکرێ، کەچی هێرشی پێچەوانەی سوپای ڕژێم دەستی پێکردەوەو ڕۆژی (28)ی ئادار ناحیەی ڕزگارکراوی پردێ‌جارێکی دیکە داگیر کرایەوەو سوپای دڕندەی ڕژێم (75) هاوڵاتی بێتاوانی دەسگیر کردو لە سەربازگەی (دوبز) گوللەبارانی کردن کە زۆربەیان لەبرا تورکمانەکانی پردێ‌بوون.

لە کۆتاییشدا دەڵێم،هیوادارم هەرکەسێکی تر،ئەگەرزانیاری زیاتری لایە باراستگۆیانە بۆمێژوو تۆماری بکات.

* ڕابەر ڕەشید / ڕێگای کوردستان ژمارە (445) ساڵی (56) لە (19/ئازاری 2001).

کۆبوونەوەی
کاک نەوشیروان وکاک مەسعود لەپردێ

ئێوارەی 16/15ی ئازاری 1991بەرێزکاك(مەسعوودبارزانی) گەیشتەپردێ،
لەکاتی کۆبوونەوەلەگەڵ کاک نەوشیروان وهەڤاڵانی(ی.ن.ک) چەندفرۆکەیەکی رژێم هاتنەئاسمانی شارەکەو رۆکێتبارانیان کرد لەئەنجامدا(پ.م)ێکی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بەناوی (قەندیل جلیل حسن بیرەسپانی)شەهیدبوو.
دواترکاک مەسعود گەڕیەوەبەرەو میحوەری موسڵ....
رۆژی 18\3\1991 وەرگێر(مترجم)ی کاك مسعود بارزانی کە ناوی (خالدیاسین امین) خەڵکی (تۆبزاوا)بوو، لەگەڵ هەڤاڵێکی بە ناوی (عبداللە جوامیر)، وایان زانیبوو زنجیرەی (کانی دوومەڵان) رزگارکراوەبەسەیارەی خۆیانەوەبەرەو دارەمان چووبوون،
بە هۆی ئەوهەڵە یەوەکەوتبوونەبۆسەی دوژمنەوەو وهەردوکیان شەهید بووبوون.
هەرهەمان رۆژ(بکری حاجی قەرەی ئۆمەرمەندانی)و سێهەڤاڵی ترلەبۆسەیەکی رژێم لەنزیك دارەمان شەهیدبوون.

***

نامەکان

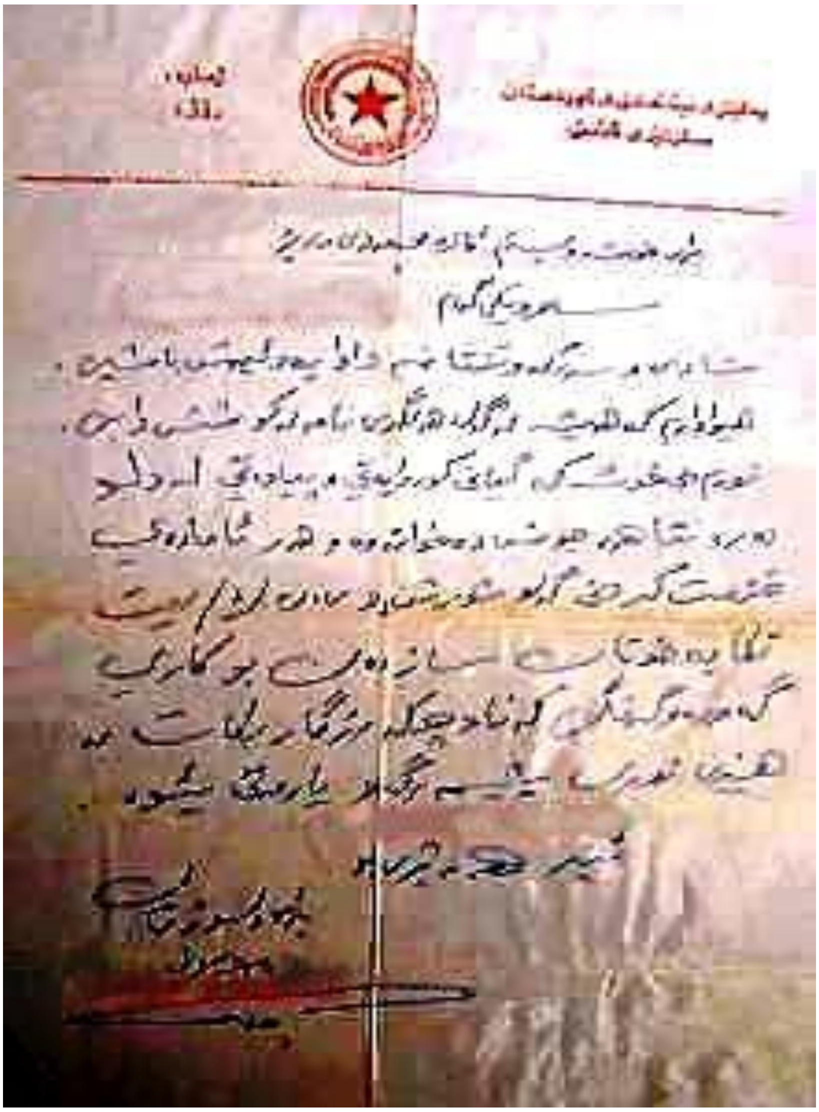

نامەیەکی مام جەلال بەر لەراپەڕین

نامەیەکی کاک نەوشیروان بەرلەڕاپەڕین

نامەی کاک کۆسرەت بەرلەڕاپەڕین

چەند دیمەنێک
لەزیندانی فاشیستەکانەوە..

* هەڵوێستی تورکمانێك بەرلەرزگاری کەرکوک
لەڕشبگیرییەکەدا چەند کەسێکی تورکمانیش راپێچکرابوون...
لەنێوئەوانەدا هەڵوێستی (وفیق)ی وێنەگر ناشێ‌فەرامۆش بکرێ,
لەکاتێکدا لە(رمادی)داوادەکەن:
(کێ‌عەرب وترکمانە؟باجیا ببنەوەئازادیان دەکەین.)
چەندکوردێك خۆیان بەعرب وتورکمان تۆماردەکەن,
بەڵام(وفیق) دەست هەڵنابڕێ...
کەپێی دەڵێن تۆ بۆ دەستت هەڵنەبڕی لەوەڵامدا دەڵێ:
(ئێمەهەمووومان بەناهەق گیراوین...
منیش لەسەر کوردایەتی گیراوم..
رۆحی من لەئێوەزیاتر نییە,بەمردن وژیان جیا نابمەوە....)
* زیندانییەک بەسکچوو(اسهال)ی کۆچی دوایی دەکات
بەهۆی نەبوونی پاك وخاوێنی وخواردنەوەی ئاوی پیسەوە
نەخۆشی دەکەوێتەنێوان زیندانییەکانەوە..
لەزیندانی(تکریت) هاووڵاتی(خلف)بەنەخۆشی سکچوو
کۆچی دوایی دەکات..
*** ئازار و ئەشکەنجە**
زیندانییەکان..جگەلەئازاری دەروونی ئازاری جەستەیش دراون.
کاك (مستەفا شەربەتفرۆش)ی خەڵکی گەڕەکی(رحیماوا).
کاتێك کەبێزاری خۆی لەبەناڕەوا گیرانیان دەردەبڕێ..
دوای کوتان ولێدانێکی زۆربەشیشی سوورەوەکراوهەموو
جەستەی تەنانەت کۆئەندامی زاو و زێشی داخ دەکەن..

شانەچەکدارەکان:

کورتەیەك دەربارەی سوپای ڕزگاری کوردستان(سرك) لەدوای ئەنفالەکان وکشانەوەی بارەگاکانی سەرکردایەتی(ی.ن.ك) بۆ(قه نديل) و(دۆڵەکۆگە)و(زەڵێ)و(نێوزەنگ)و(چێوەڕۆ)وسەرسنووری ئێران..

سەرکردایەتی(ی.ن.ك) بۆهەموو ئەگەرەکان بەرنامەڕێژیکرد..

بیری له دامەزراندنی سەرکردایەتی شاخ،هەندەران،ناوەوە(شاره کان)کردەوە.بۆئەوەی شۆڕش مەیدانی خەباتی پێشمەرگانەچۆڵنه کات،جگەلەمانەوەی پێشمەرگەدانەبڕاوەکان لەسەرسنوور، پارتیزانه کان لەگەرمیان وکەرکوك و هەولێرو خۆشناوەتی.. هێزێکی نوێی تری لەناوچەکانی ژێردەسەڵاتی ڕژێم وەك لەشکرێکی نهێنی بەناوی (سرك) له 1988\11\15 پێکهێنا....

شانەچەکدارەکانی سوپای ڕزگاری کوردستان(سرك)

له شارەزوور و گەرمیان و سلێمانی وکەرکوك وئۆردوگاکانی هەولێرخۆیان سازدا، دەوری جوامێرانەیان هەبوو لەگەیاندنی کۆمه ك وهاوکاری بەپارتیزانەکان..

هەڤاڵان (کۆسرەت ئاغجەلەری) و (صديق بكر-سدیقەڕەش)و (شەهید جباری حاجی ستار)و(حسين حمدمين بارم-ئاسۆ شەل) و(وەستا رسول) و(وەستاصابر)و هەڤاڵەکانیان، هەتا مانگی شوباتی1991چالاکانەئەرکەکانی خۆیان جێبەجێدەکرد.

لەگەڵ ئامادەکاری بۆڕاپەڕین،ئەمانیش لەسنووری ڕانیەو کۆیەو ته قتەق وهەولێرلەگەڵ شانەچەکدارەکانی(بروسك)یەکیان گرتەوەوله ڕاپەڕینەکەدادەوری مەردانەیان بینی لەڕزگارکردنی شارو شارۆچکەوئۆردوگاکان بە کەرکوکی داگیرو زوڵم لێکراویشەوە.

***

سوپای ئازادی کوردستان (سرك)
و ڕۆڵیان لەئازاد کردنی کەرکوکدا

بەڕێز(حەمە نوری) بیرەوەری خۆی دەربارەی سوپای ئازادی کوردستان (سرك) بەم شێوە دەگێڕێتەوە :

سوپای ڕزکاری کوردستان (سرك) لە ماوەیەکی کورتدا کە ڕێخستنەکانی خۆی بەپێی بڕیاری مەکتەبی سیاسی ی.ن.ك دروست کردبوو لەم شوێنانەی خوارەوە:

سلێمانی،عەربەت،ئوردوگای نەسرو باریکە،دەربەندیخان، باوەنوور، کەلار،صمود وکفری هەوڵی دەدا ئەو بۆشاییەی بۆی دیاری کراوە پڕبکاتەوە.

سرك لەوتەمەنە کورتەی خۆیدا چەندین جەنگاوەری خۆی کردە قوربانی بەدەرفەتی دەزانم ناوی ئەو قارەمانانە تۆمار بکەم.

1.حمە ڕحیم (هاوڕێ شەماڵ) شارەزور
2.ئارام بچکۆل سلێمانی
3.ئەنوەر حمەڕەشید عەربەت
4.بکر مەلا فەرەج سید سادق
5.م.بەختیار صالح زەڕایەن
6.حەسەن تۆفیق عەربەت
7.همزە کاکە حمە خلیل عەربەت
8.رەمەزان چاڵەڕەش کەلار

دوای ئەوەی سەرکردایەتی ی.ن.ك بەرنامەی ڕاپەڕینی دیاری کرد جەنگاوەرەکانی سرك تەنسیقی تەواویان لەگەڵ مەفرەزەکان و ڕێخستندا دروست کرد چەند شانەی چەکداریان بەناوی جیاجیا پێك هێناو توانیان ڕۆڵیکی بەرچاو لەزازدان و جێ بەجێ کردنی ئەرکەکانی ڕاپەڕین ببینن .

هێڵی باباگوڕگوڕ

وەستا رەسوڵ مێژوو دەگێڕێتەوە

بەڕیز(وەستا ڕەسوڵ) کەیەکێك لەکادرەکانی ئەو ڕێخستنە بوو لەکاتی گرتنی کەرکوکدا لەچاوپێکەوتنێکدا ووتی: پاش ئەنفالەکان هەڤاڵ مصتەفای سەید قادر بۆ سەر پەرشتی ڕیخستنە کانی ناو شار گەرایەوە قەڵادزێ

لەڕۆژی 1988/2/25 لەگەڵ هەڤاڵان کاك سالار و کاك دلێری مامۆستا قادرو من بەناوی حاجی یونس لەماڵی احمد بچکۆل کاك مستەفامان بینی و لەسەر بەرنامەی بەیەکەوە بەستنەوەی هێڵە بچڕاوەکان ی ڕێخستنە کانی ناو شاری کەرکوك و دەو رو بەری هێڵی بابە گورگوڕمان لەناو شاری کەرکوك دروست کرد من سەرپەرشتیم دەکرد نزیکەی (136)ئەندامی لەخۆ گرتبوو . لەناوەڕاستی ساڵی 1989 بەتەعمیمێك ئاگادار کراین کەشانەی چەکدار لەژێر ناوی سوپای ڕزگاری کوردستان (سرك) دروست بکەین ئیمە لەکەرکوك 3 مەفرەزەمان دروست کرد کەڕاستەوخۆ من بەرپرسیان بووم دیارە (سرك)لەشێوەی سوپایەکی نهێنی لەناو شارەکان دروست کران شان بەشانی مەفرە زە پارتی زانەکان بۆ هەندێ چالاکی دیاری کراو بەکاردەهاتن .دیارە لەپاش دەسگیرکردنی هەڤاڵ مستەفای سەید قادر بەهیمەتی کاك شاسوار و کاك مەلا قادر توانیمان ئەوپەیوەندیانە لەگەڵ سەرکردایەتی یەکێتی لەشاخ بەهێزتر بکەین . لەسەرەتای ساڵی 1991 وە ڕێخستنە کان بەرفراوان دەبوون سەرجەم کۆنە پێشمەرگەکان کەبەهۆی ئەنفالەوە دابڕبوون پەیوەندیان پێوە دەکردین . بۆیە لەگەڵ شەرو خۆمان باسمان لەوە دەکرد هێزێکی گەورە لەژێر ناوی شانە چەکدارەکانی (بروسك)دروست بکەین تا بەشێوەی بەر فراوانتر بۆڕاپەڕین ئامادەیان بکەین ، زیاتر لە(700) کەسمان لەو هیزە ڕیکخستەوە.

بەهۆی سەربازە هەڵهاتوەکانی جەنگی کوەیتهەموو چەکێکمان پەیدا کردبوو. چەند ڕۆژێ پێش ڕاپەڕین کاك فەرهادی حاجی مەحمود ئاگاداری کردین کەواسەربازێ دەبابەیەکی لەکوێتەوە هێناوەدەیەوێ پێمانی بفرۆشێ بە(3000) هەزار دینار لێمان کڕی بەمەرجێ لەڕۆژی ڕاپەڕین خۆی تەقەی پێ بکات ...

دیارە ڕژێم بەوەزعەکەی دەزانی بۆیە علی حەسەن مەجیدی خوێن ڕیژی ناردە کەرکوك و حەملەیەکی گەورەی لەگەرەکە کورد نشینەکان کرد زیاتر لە 5000هەزار گەنج و پیری دەستگیر کرد بەمەش هەموو ڕێسەکەمان لێ بوو بەخوری و زۆربەی هەڤاڵانمان دەسگیرکران.ئەوەی نەگیران خۆیان گەیاندە هەولێر بۆ خۆشاردنەوە پاش ڕزگار کردنی هەولیر لەڕۆژی 3/12/ هێزێکی 500 پێشمەرگەمان لەئاڵتون کۆپری ریکخستەوە لەشەوی 3/16 1991 کاك نەوشیروان و کاك کۆسسسرەت هاتنە لامان و لەکۆبونەوەیەکدا :- وتیان دەبێت کەرکو ك هەرڕزگار بێتو ئێوەش دوا شەهیدهی کەرکوك دەبن .من چەند جفرەیەکم لەژێر ناوی حاجی یونس بۆ پاش ماوەی هەڤاڵەکانمان لێدا بۆناو شاری کەرکوك لەشەوی 18لەسەر 19 /3 /1991 بەهێزێکی 300 پێشمەرگەییەوە دابەزینە ناو شار لەکات ژمێر 4.30دەقیقەی بەیانی لەسەر جادەی ڕەحیم ئاواهێزەکەمان کردە پێنج ڕەتڵ بەم شێوەیە :

1.ڕەتڵی یەکەم کەشەهید هە ڵمەت سەرپەرشتی دەکرد بۆ گردەکەی ڕەحیم ئاوا و قەسری قازی یەکەم RPG بەدەستی شەهید حاجی تەقی

2.ڕەتڵی دووەم بەسەر پەرشتی کاك ڕەوەند بوو بۆ (منظمة).

3.ڕەتڵی سێیەم ماك مەندی حاجی کاکە ڕەش ووەست سابیر بۆسەر مەرکەزەکە

4.ڕەتڵی چوارەم بۆمەقەڕی عەرەفە من سەرپەرشتیم دەکرد

5.ڕەتڵی پێنجەم مامۆستا ئەحمەد گۆگجەی نەسراالدین مستەفا بۆسەر معملی سێوەکە دیارەبەپێی ئەونەخشەیە من پێشترئامادەم کردبوو بۆ هەڤاڵ نەوشیروان مستەفاوبرادەران پێیان باش بووئێمە تەنها تا قەسری قازی بڕۆین هەموو ئەرکی خۆمان بەسەرکەوتویی ئەنجامداو دوژمن کوژراوی زۆری هەبوو.

بەشەهید بوونی حاجی هەڵمەت سەرەتا پشێوی ناو هێزەکەماندا دروستبوو. دوژمن لەقەسری قازی وعەرەفەوە چەند جارێ پەلەماری دای ن و توانیمان هێزەکەی دوژمن تێك بشکێنین وەنەهێلین دوژمن داخڵی ڕەحیم ئوا ببێت .. هێزەکانی فەیلەقی یەك و هێزە تایبەتەکانی علی حەسەن مەجید بەهەموو تواناکانییەوە مەحاوەلەی زۆریان کلاد بۆ گرتنەوەی پتر لە130 دەبابە دەوری ڕەحیم ئاوایان دا تەنها لەماڵی عوسمان چاوشین 21 کەس شەهید بو تاکات ژمێر 4ئێوارە مقاومەمان کرد پاشان هێزەکانی خۆمان بەسەر پەرشتی هەڤاڵان کاك نەوشیروان و کاك کۆسرەت و کاك عبدالرزاق و کاك حسن کوێستانی گەیشتینە ناو شاروو هەمومان پێکەوە پەلاماری باقی موڵگەکانی دوژمنمان داو پاکمان کردەوە دەڤەری ئیمام قاسم شانە چەکدارەکانی ڕاپەڕین هەمووموڵگەکانی دوژمنیان پاك کردەوە .

لەقۆڵی شۆریجە ش هەڤاڵ کریم چاوڕەش وشەهید سەید جەو هەرو هەڤاڵ سیروان دێرەشەی سەر جەم مۆڵگەکانی دوژمنیان پاك کردەوە.بەڕاستی ئیزگەی دەنگی گەلی کوردستان پاڵپشتیمان بوو مایەی وزەو ورەی گیانیمان بوو دیارە ماوەی ڕزگار کردنی کەرکوك 8 ڕۆژبوو لەو ماوەیەدا شانە چەکدارەکانی بروسك دەوری بەرچاویان هەبوو لەشەڕەکانی باجوان و معسکر خالیدو جێگاکانی تر کەبەدەیان شەهیدی هێزەکانی بروسك بوون بەمەشخەڵی ڕزگاری کەرکوك

سەرچاوە :

1 - بازنەی ئاگر- سەلاح ڕەنجدەر-ساڵی چاپ1999 -لا 108

2- نامەیە کی هە ڤال (رزگار سیروان دێرەشە)

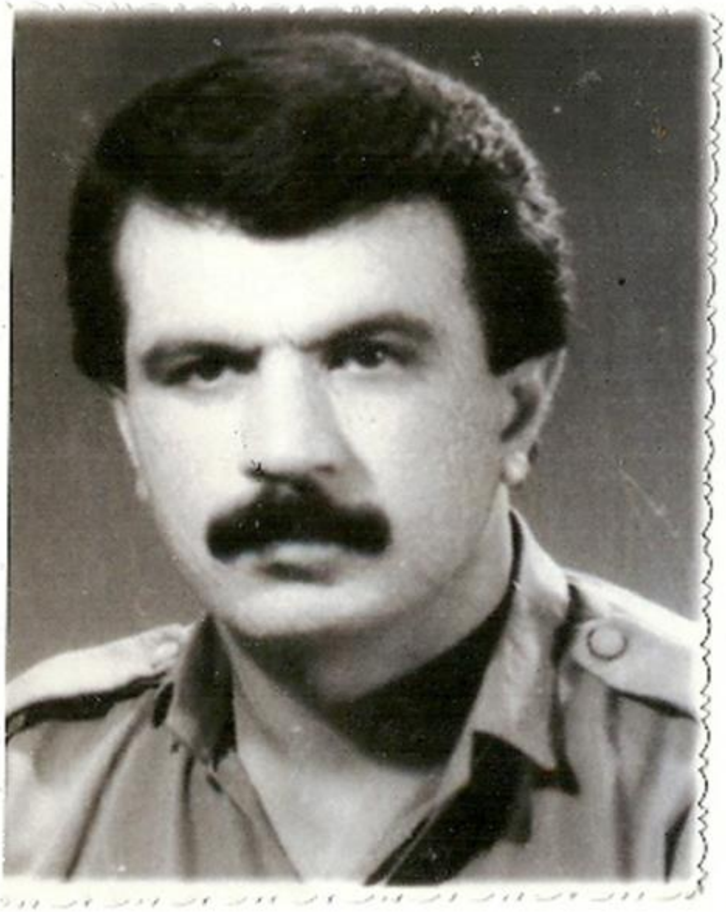

دەوری سالارحکیم حەمەڕەش وهەڤاڵەکانی
لەراپەڕین ورزگارکردنی کەرکوك دا

کاک سالار کوڕی تێکۆشەری ناسراو(حکیم حەمەڕەش) بوو، باوکی پێشمەرگەوفەرماندەیەکی شۆڕشی ئەیلول بوو،برای شه هید(شوان)ه کەیەکێك لەپێشمەرگەقارەمانەکانی (تیپی21 ی که رکوك) بوو.

لەداستانی دابان-هەللاج لە(حاجیتان)شەهیدبوو,خۆشی هەتامانگی حوزەیرانی 1988ئەندامێکی هەڵسوڕاوی (کۆمەڵە)بوولە رێکخراوی (زانکۆی صلاح الدين) بەهۆی ئەنفالەکانەوەدابڕابوو.. ساڵی1989جارێکی ترلەرێی(ئەحمەدبچکۆل)پەیوەندیدەکاتەوە.

بۆ وەرگرتنی رێنمایی وبەرنامەنوێیەکانی شۆڕش..بۆ دارشتنەوەی پەیوەندی و بەرنامەرێژی لەماوەی ساڵێکدا چەندجارێك سەردانی (قەڵادزێ) دەکەن..

- بەرلە روخانی شارۆچکەی قەڵادزێلە رۆژی 1990\8\ جارێکی تر هاوڕێ لەگەڵ هەڤاڵ (دلێری مامۆستاقادر) لەوێچاویان بەکاك (مستەفا سید قادر) وهەڤاڵ مامۆستا أمين (چیا) دەکەوێ ..

داوایان لێدەکەن خۆیان رێکبخەنەوە، پەیوەندی بەرێکخستنەدابڕاوه کان و پێشمەرگەکۆنەکان،خەڵکی دڵسۆز بکەن.. بنکەی ریکخستن و جەماوەری لە کەرکوك وقەزاوناحیەکانی،لەو ئۆردوگایانەی ئاوارە ی کەرکوکی تێدایە..دروست بکەنەوە..

دوای گەڕانەوەپەیوەندی بەسەدان تێکۆشەری کۆڵنەدەرەوە دەکەن، زانیاری ووردلەسەر ئۆردوگاکان، سەربازگەکانی رژێم، دەزگاسەرکوتکەرەکان، خۆفرۆشان... کۆدەکەنەوە...

لەکەرکوك ودووبزوهەولێرچەندشانەی چەکداردروستدەکەن.

- دوای روخانی قەڵادزێ،بەبڕیاری سەرکردایەتی (ی.ن.ك)

کاك مستەفا دەچێتە هەولێرو شوێنی نهێنی بۆدابین دەکرێ.
لەوماوەیەدا بەهۆی دزەکردنی خۆفرۆشانەوەهەندێك نهێنی
دەگاتەسیخوڕییەکانی رژێم.هەربۆیە(کاك مستەفا)وچەندهەڤاڵێکی
لەلایەن رژێمەوە دەستگیردەکرێن..
ئەمەمەترسی لای کاك (سالار)وهەڤالانی دروست دەکات، دواتر بۆ درێژەدان بە بڕیارەکانی سەرکردایەتی، هەڤاڵ(مستەفا سیدبرایم) ناسراوبە (شاسوار)دەبێت بەبازنەی پەیوەندی نێوان (سرك)و سەرکردایەتی وسەرپەرشتی رێکخستنەنهێنییەکان دەگرێتە ئەستۆ، بەهاوکاری هەڤاڵ کاك (مەلاقادر)و هەڤاڵ (خولە)و (وەستارسوڵ) چەند هەڤاڵێکی تر. خۆیان بۆ هەموو ئەگەرەکان..ئامادەدەکەن..
- دوای ئەوەی بەرنامەبۆراپەڕین دابەزیەخوارەوە،هەڤالانی شانە چەکدارەکانی(سرك)چەندین شانەی چەکداری نوێی تریان بەناوی (بروسك)ە وە لەکەرکوك ودوبزوهەولێر..پێکهێنا کەژمارەی هەرشانەیەك لە(3-5)کەس پترنەبوو..

***سەردانی یەکەم بۆ دووبز وکەرکوك**

-1991\2\20بەبڕیاری رێکخستن سالارو وەستاصابروتحسین خیات بەسەیارەیەکی تاکسی دەچنە (دووبز)و هەڤاڵ (یوسف طیب)و (حسین حمەدەمین) (سۆران عبداللە)و(شێرزاد حاجی صالح)دەبینن..
سەردانی چەند پێشمەرگەی کۆن وخانەوادەی شەهیدان دەکەن.
لەوێوە دەچنە شاری کەرکوك،دوو شەو لە ماڵی هەڤاڵ(صدیقەڕەش) هاوسەری(لیلامحمدغریب) دەمێننەوە..
بۆ فراوانتر کردنی جالاکی لەوێ چاویان دەکەوێت بەهەڤالانی هێلی(شەهید رفیق ئاغجەلەری)کە کاک(کۆسرەت ئاغجەلەری) سەرپەرشتی دەکرد..
دەربارەی بەرنامەی راپەرین وخۆسازدان وجۆشدانی جەماوەر

چەندین کۆبوونەوە دەکەن، بۆشەوی سێیەم دەچنەماڵی(وەستارەسول) لەگەڕەکی(حی الواسطی) لەگەڵ هەڤاڵ (وەستاجەباری حاجی ستار)و هەڤاڵانیان کۆدەبنەوە، بەرنامەی راپەڕین تاوتوێدەکەن ،بڕیاری پێکهێنانی چەند شانەیەکی چەکداردەدەن و..
دواترهەڤاڵان (وستارسول)و(وستاجبار)چەکیان بۆدابین دەکەن.
لەگەڕەکەکانی(رحیماوا) و(تەپە)یش چەندشانەیەك پێکدەهێنن.
لەرێی هەڤاڵ(کمال عەجەم)ەوە جگەلەدروستکردنی چەند شانە لەگەڕەکی (تەپەی ملاعەوللا) پەیوەندی لەگەڵ چەندکەسایەتیی لەمەسیحییەکانی کەرکوکیش دروست دەکرێت.

***سەردانی دووەم بۆکەرکوك**

دوابە دوای ئەوەی بەرنامەی راپەرین لەلایەن سەرکردایەتی (ی.ن.ك) ەوە دارێژراو وەکو پرۆژیەك لەگەل سەرکردایەتی (بەرەی کوردستانی)لەوێش بڕیاری لەسەردرا وبووبەبەرنامەی سەرانسەری هەموو هێزەکوردستانییەکان وجەماوەر...
سەرکردایەتی(ی.ن.ك)ژمارەی نهێنی وجوفرە بۆرێکخستنەنهێنی و شانەچەکدارەکان دەنێرێتە خوارەوە، لەژمارە(900) بۆ (1000)بۆ سنووری هەولێرو کەرکوك دیاری دەکرێت، دواتر بە پێشنیاری هەڤالانی بروسك ژمارەکانی کەرکوك بۆ جیاکردنەوە لەهەولێر..
بەم شێوەی لێدێت (0990)بۆ (01000)
لە3\3\1991هەڤالان(سالارحکیم حمەڕەش وئاسۆ شەل ولادێی) سەفەری دووەم بۆکەرکوك دەکەن.
- شەوی یەکەم لەماڵی هەڤاڵ(صدیق بکرمحمد)
کەنهێنی (راستی)بوو دەمێننەوە

- شەوی دووەم لەماڵی (وەستا رەسول) لە(حی الواسطی)وشەوێك لەشۆرجە لەماڵی(وەستا جبار) وشەوێك لەرحیماوا دەمێننەوە..
له ڕۆژی 1991\3\7 له ماڵی هەڤاڵێك دەبن لە(امام قاسم)كە (رادیۆی گەلی كوردستان) هەواڵی سەركەوتنی راپەڕینی سلێمانی رادەگەێنێ،لە ماڵی دراوسێكەیان كە عبید سەعاتچی باوكی (شەهید ملازم سیرواوان) دەبێت ،دەبێ بەهەڵهەڵەلێدان، سەرەتا وادەزانن ئاهەنگی ژنهێنانی دراوسێكانە، كەدەپرسن ئەو بەزمەچییە.؟؟ خوشكەكانی شەهید سیروان مژدەی راپەڕینی سلێمانییان پێرا دەگەێنن..
ئیتر یەكسەر بڕیار دەدەن بگەڕێنەوەبۆهەولێر..
بۆرۆژی دواتر(علی حسن مجید) هێزێكی زۆر دەهێنێ بۆ كەركوك ئابلووقەدەدات،بازگەی پشكنین لەشەقام وكۆلانەكان و لەرێگاكانی دەرەوەی شار دادەنێت، زۆر بەمجازفەدەگەرێنەوەبۆهەولێر....

***

هێڵەکانی ناوشار

لە مەڕباسی راپەڕین ورزگاری کەرکوك داناشێوناکرێ باسی هێڵەرێکخستنە نهێنی یەکانی ناو کەرکوک نەکەین، ئەوەندەی بۆم کرابێ هەوڵمداوە لەچاپی دووەم دا کەم وزۆردەوری هەڤاڵان شاری کەرکوک فەرامۆش نەکەم..

هێڵی شەهید رفیق ئاغجەلەری:

ئەم هێڵەلەلایەن هەڤاڵ (کۆسرەت ئاغجەلەری)یەو
ەسەرپەرشتی دەکرا،
ماڵەکەی هەڤاڵ (صدیق بکر بۆڕیچی- صدیقەڕەش)
کەناوی نهێنی (راستی)بوو
بنکەی چەخماخەی بروسك وقەڵا
لەشکان نەهاتووەکەی(سرك)بوو،لەم قوتابخانەییەی شۆڕش و
لەژێر ساباتی ئەم سەنگەرەنهێنی پارێزەی کەرکوك دا
ئەم هەڤاڵانەیش هەریەکەدەوری جوامێرانەیان لەراپەڕین و
لەرزگاری کەرکوکدا هەبووە:
1- شەهید سیروان دێرەشی
2- شەهید شاهۆ (بی کەی سی)
3- وەستا صابر
4- مجید رۆستەم
5- سیروان أحمد
6-صدیقەڕەش
7- لەیلا (هاوسەری صدیق)
8- سیروان حمەسعید
9- سیروان دیسکۆ

هێڵی شۆڕش:

ئەم هێڵەیش یەکێك لەهێڵەچالاکەکانی ناوشاری کەرکوك بوو، دەوری زۆردلێرانەی هەبوو لە راپەڕین ورزگارکردنی کەرکوکدا، ئەم هێلە لەلایەن هەڤاڵ (کاوەرەحیم رەزا) ناسراو بە (ئارام)ەوە سەرپەرشتی دەکرا، بازنەی پەیوەندی ئەم هێلەکەسێ بوو جێی متمانەی هەمووان بوو،چونکە سێ چوار برای قارەمانی لەشۆڕشی نوێداشەهیدبووبوون، ئەویش کەهەڤاڵ (سعیدعەسکەری)بوو..

ئەم هەڤاڵانەدەوری بەرچاویان هەبووەلەراپەڕینەکەدا:

1- غازی کەرکوکی
2- عبداللەشۆرجەیی
3-شەهید دەشتی عزیز
4-صباح رسول
5-شێرزاد سەرسپی
6-عاصی
7- ستار ەرەش
8- دکتۆر عدنان
9- محمدعبدالقادر
10- عادل عبداللە
11 - شریف – شەل
12- زمناکۆ (دەوری هەبووەلەگرتنی باروتخانە)
13- چەند ژنێکی ئازا (لەوانەبراژنی غازی کەرکوکی)

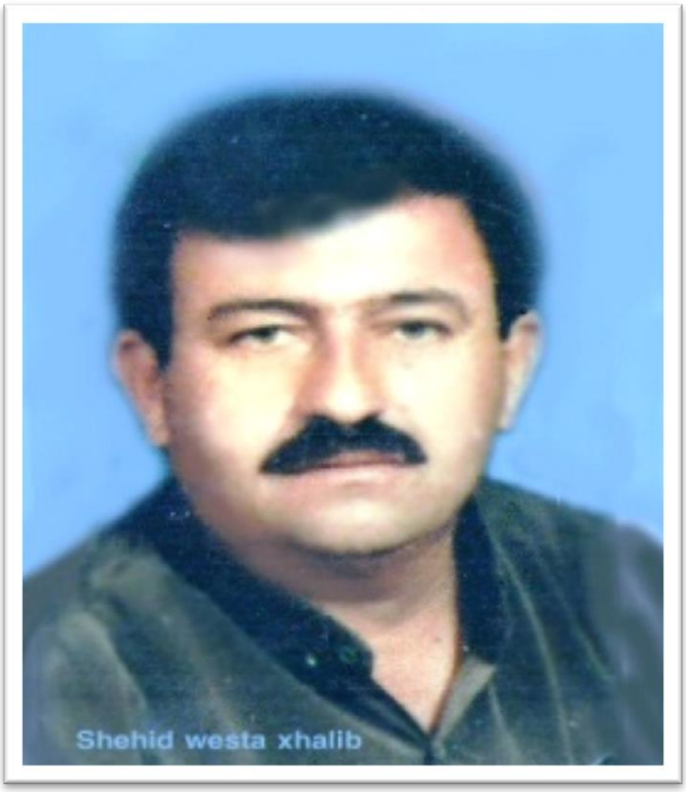

هێڵی زریان:

یەکێك لەهێڵەچالاکەکانی رێکخستنی نهێنی شاری کەرکوك بوو، ئەم هێلە بەرلەراپەڕین ولەکاتی راپەڕین ولە دوای راپەڕینیش یەکێك لەهێڵەچالاکەکان بوو،هەڤاڵ(زریان) سەرپەرشتی دەکرد:

- هەڤاڵ غالب طه محم دقادر ناسراوبە (زریان) تێکۆشەرێکی شۆڕشی ئەیلول بوو.
- ساڵی 1977 لەرێی(مەلاشاخی)یەوە پەیوەندی بە (ی.ن.ك) ەوەکردبوو.

دوای گیرانی هەڤاڵانی(کۆمیتەی ئاگر)هێڵی(زریان)ی پێکهێنابوو، پەیوەندی بەرێکخستنەوەنەپچڕابوو.

لەساڵی 1982 تا1988بەخیزانەوە لەناوچەئازادکراوەکانەوە سەرپەرشتی چەند هێلێلکی لەناو شاری کەرکوك دا دەکرد، دوای ئەنفالەکانیش دوومانگ لەگەڵ پارتیزانەکاندا مابووەوە..
- بەرلەراپەڕینی1991پەیوەندی بەشانە چەکدارەکانی (بروسك)ەوەکردبوو.
- رۆژی1991\3\20بەدەستەیەك پێشمەرگەی ئازاوە، بەچەکی(دۆشکا)وەدەوری کاریگەری هەبوو، لەشکاندنی گەمارۆی هێزەکانی رژێم
لەسەرهەڤاڵانمان لەگەڕەکی رەحیماوا ولەرزگارکردنی شاری کەرکوك دا..
- ئەم تێکۆشەرە دڵسۆزەی شاری کەرکوك لەسالی 1995 کۆمەڵیك چەك و تەقەمەنی هێنایەوەناو شار، بەومەبەستەی لەهەلومەرجی گونجاودا جارێکی تر (ی.ن.ك) بۆ رزگارکردنی کەرکوك سودیان لێوەربگرێت.
بەداخەوە..بەهۆی خیانەتی کەسێکەوەخۆی چەندهەڤاڵێکی راپێچی زیندانکران وچەکەکان ئاشکرابوون، هەڤاڵ(زریان)یش بۆ رزگارکردنی گیانی هەڤاڵەکانی لەبەردەمی دادگای رژێم پاکانەی بۆ ئەوان کردو هەموو کێشەکەی گرتەئەستۆی خۆی ..
لەرۆژی23/٨/ 1997بریاری لەسێدارەدانی بۆدەرچوو..
- لەرۆژی 3\11\1997 لەزیندانی (أبوغريب) لەسێدارە درا.

رۆڵی (مەلائەحمەدی ون)
لەرزگارکردنی کەرکوك

فازڵ عوسمان عەبدوڵڵا نلسراوبە (مەلائەحمەدی ون)

_ ساڵی1955لە شۆڕیجەی کەرکوك لەدایك بووبوو،

- بەشداری شۆڕشی ئەیلوولی کردبوو،

- لەساڵی1975پەیوەندی کردبوو بە (ی.ن.ك)ەوە.

- ساڵی1981 لەگەرمیان بووبوو بەپێشمەرگە.

- لەراپەڕینی 1991دا لەقۆڵی(گەرمیان _لەیلان_کەرکوك)ەوە

لەگەڵ دەستەیەك لەهەڤاڵەکانی دەوری کاریگەر دەبینن

لەڕاپەڕین لەگەڕەکی(شۆڕیجە)و لە رزگارکردنی کەرکوکدا.

کورتەی چاوپێکەوتنی هەڤاڵ ڕەمەند مەلامەحموود

لەگەڵ ڕۆژنامەی کوردستانی نوێ:

لەدیدی هەڤاڵ (رەوەند مەلامەحموود)ەوە ڕاپەڕین ورزگاری کەرکوک جیاوازی زۆری هەبووە لەگەڵ شارەکانی تری کوردستان..قسەلەسەر ئەوە دەکرا کەرکوک تەعریبکراوە، هێزی کوردی تێدا نەماوە..کوردتواناى ڕاپەڕینی نییە،بەڵام بەپێچەوانەوە دەرکەوت کە کورد هێشتا میللەتێکی بەتواناو یەکگرتووە دەتوانێت خۆی ڕزگار بکات ,هەروەها وتی:

- ئێمە ڕاپەڕین بەسەروەتێکی نەتەوەیی و نیشتنانی دەزانین، ڕاپەڕین بەشێکی زیندووی میللەتەکەمانە،ڕاپەڕین توانی مێژوویەک بجوولێنێ...ئەم ڕاپەرین ورزگارییە وای کرد جارێکی ترئەم میللەتە زیندوو بێتەوەو بتوانێت دەسکەوتەکانی بهێنێتە دی...

- خەڵکی کەرکوک لە راپەڕیندا تووشی کارەساتی گەورە بووبوون،جونکە رژێم ..چواردەوری کەرکوکی بە سێ زنجیرە تەنی بوو،ناوشاریش ئەو شوێن و مۆڵگانەی هەبوو پڕکردبوون لە جەیش و قوات خاصە،علی حسن مجید خۆی هاتبوە کەرکوک سەرپەرشتی کوشتن ولەناوبردنی خەڵکی دەکرد،خەڵکێکی زۆری بە بارمتە گرتبوو، گوایە رێ لە راپەڕین دەگرن..
هەندێ لەخەڵک لەژێرزەمین وحەشارگە خۆیان پەنادابوو، چاوەڕوانی ئەوەبوون هێزی پێشمەرگە بگات و راپەڕن..ئەمانە پشکی شەرەفی رزگارییان بەرکەوت....بەڵێ ٣٠٠تا٤٠٠کەس لەم شارەدا شەهید بوون..ئەمە پەیامی خەڵکی ئەم شارە بوو بۆیەکێتی هەرکاتێک ئەگەرئەوبێتە مەیدان هێزی خەڵکی لەپشتە..

بەرنامەی رزگاری کەرکوک

- بەپێی ئەو بەرنامەیەی دامان نابوو،دەبوو لە ١٦ی مانگ کەرکوک رزگار بکەین،بەڵام لەبەر چەندهۆیەک نەکرا..
بەپلەی یەکەم رەشبگیری خەڵک،دووم بارانێکی زۆر،پێمان وابوو لە دۆخێکی ئاوا ئەوهێزەی دێتە ناوشارەوە بەشی هەرەزۆری شەهید دەبێت،جونکە دوژمن لە ئامادەباشیدابوو، بیرمان لەوەکردەوە لەناو شارەوە دەست پێبکەین وشوێنەکان پاکبکەینەوە،لەبیرمەلەقۆلی لای هەولێرەوەئێمە٣٠٠ پێشمەرگە دەبووین،قۆلی سلێمانیشلە(لەیلان)و(قەرەهەنجیر) ەوە..

هەرسێ قۆڵەکە شەوی ١٨-١٩ هاتینە ناو شارەوە،تەقە لەسەنتەری شارەوە لەمۆڵگەو بارەگاکانی بەعسەوە دەستی پێکرد..دوژمن هەموو توانی خۆی بەکارهێنا..
دووسێ شت وای کرد ،سەرکەوتن بەدەست بێنین..
یەکەم پشتیوانی جەماوەری شار
دووەم هاتنی هێزەکانی دەرەوەی شارلەقۆڵی هەولێرەوە بەسەرپەرشتی کاک کۆسرەت و حەسەن کوێستانی وچەندین هەڤاڵی تر ،هەموو بەهێزی زۆرەوە هاتن و لەچەند قۆڵێکەوە پێشرەوییانکرد،لە لای سلێمانیشەوە بەهەمان شێوە،ئەمە وایکرد ئەو هێزەی دوژمن کەئابڵوقەی پێشمەرگەکانی ناوشاریان دابوو،خۆیان کەوتنە نێوان هێزی پێشمەرگەی ناوەوە و دەرەوەی شار ..هەر بۆیە تووشی شکستێکی گەورەهاتن، لە ئێمەش ١٤-١٥ پێشمەرگەوچەندین فەرماندەی قارەمان شەهید بوون..لەقۆڵەکانی تریش شەهیدمان هەبوو،ئیتر بازنەی سەر دوژمن بچووک کرایەوە،علی حسن مجید رێگای زەمینی لێگیرابوو ،بەناچاری بە هەلی کۆپتەر رای کرد..
تا رۆژی ٢٠ ی مانگ زۆربەی شارەکەئازدکراو رۆژی نەورۆز بوو بەرۆژی ئازادی کەرکوک...

* کوردستانی نوێ-ژ(٥٧٣٢)٢٠١٢/٣/٢٠

دەوری هەڤاڵ ئازاد حسین تۆفیق (ئاسۆسوور)

لەشۆڕش ولەرزگارکردنی کەرکوك دا

- ئازاد حسێن توفیق ناسراو بە(ئاسۆ سوور) لەدایك بووی سالی1966 لەگوندی (شەوگێڕ)ناوچەی شێخ بزێنی \ کەرکوك

-لەسالی1981پەیوەندی کردوە بەڕێکخستنەکانی (ی.ن.ك)ەوە

-لەسالی1982بومەتەپێشمەرگەلەدەشتی هەولێرچەکی شەرەف وکوردایەتی هەلگرتوە,هەرهەمان سالْ گوازراوەتەوە بۆتیپی21کەرکوك کەرتی1ی سالەێی

- سالی 1984 لەبەردلسۆزی و لێهاتوویی پلەی فەرماندەی مەفرەزەی وەرگرتووە لەکەرتی (1) ی سالەیی ت21 ی کەرکوك.

- لەسالی 1986 گوازراوەتەوە تیپی(25)ی خالْخالان و ئەرکی لێپرسراوی کەرتی (2) ی شیوەسوری وەرگرتووە, تاوەکو سالی 1988 لەم تیپە ماوەتەوە، لەئەنجامی ئەوچەند سالەی خەباتی پێشمەرگایەتی لەدەیان داستان و نەبەردی سنوری تیپەکان بەشداریکردوە,جگەلەوشەڕانەی کەلە سەرکردایەتیەوە بانگهێشت دەکران وبەخۆشحالیەوە بەشدارییان تێدا دەکرد،ئەمانەی خوارەوەش چەند داستانێکە بەشداری تێدا کردوون :

- شەڕی ناوگوندی (ئۆمەر گومەت – شەڕی کۆزەبۆرە– شەڕی قەرەبەگ
- شەڕی (شیوە سور)– شەڕی (چیمەن)– شەڕی گوندی (تولکی)
- شەڕی گوندی (حەسار)– شەڕی بانی کانی ڕەش– شەڕی دابان هەلاج
- شەڕی گۆپتەپە– شەڕی شیوەسوربۆجاری دووەم
- شەڕی شیوەسور بۆجاری سێهەم
- شەڕی ناو دێ ی (ئەسکەندەر بەگی)– شەڕی بێتواتە
- شەڕی کێوە ڕەش (لەم شەڕە دا بەسەختی بریندار بوو)

– شەڕی دۆڵەڕەقە– شەڕی جادەی کۆیە– شەڕی ناوسور کەل

– شەڕی حەساربۆجاری دوەم – شەڕی سەفرەوزەن

– شەڕی گرتنی قەڵاتە و تەق تەق.– شەڕی لێدانی بیرە نەوتەکانی کەرکوك

– شەڕی لێدانی سەیتەرەی کەرکوك ,ناوشار– گرتنی ڕەبیەی کەلی سێکانیان

– شەڕی گوندی شەوگێڕ – شەڕی گوندی قەرەسالم

– شەڕی لێدانی قافڵەی شیوە سور – شەڕی ناودێ ی ئیلنجاغ

– شەڕی داستانی ڕزگاری – شەڕی خەجەلەرزۆك

لەکاتی ڕزگارکردنی کەرکوکدا،یەکێك لەوفەرماندانە بوو لە (رحیماوا) ورێگای دووسایدی (عرفە) دەوریجوامێرانەی هەبووە، لە تێك شکانی هەموو ئەو هیرشانەی لەقۆڵی(فیلق)ەوە دەکرانە سەرگەڕەکی رەحیماوا و دەوروبەری....

رۆژی 28\3\1991لەکاتی کشانەوە لە شاری کەرکوك دواکەس دەبێت کەشاری کەرکوك بەجێدێڵی و لەکاتی کشانەوەدا لەنێوان شوێنی ئێستای گوندی (گورگەچاڵ)و (سێکانیان)دەکەوێتە بۆسەی(قوات خاصە) هێزە تایبەتییەکانی رژێم لەزەوییەوە وهەلیکۆپتەرەکان لەئاسمانەوە...

لەشەڕێکی دەستەویاخەدا..کە تا دوای خۆرئاوابوون دەخاێنێت،بەدەیان سەربازی دوژمن دەکوژرێ..لەو نەبەردەدا ئەم پێشمەرگانە شەهید دەبن:

1- أحمدعیمان حسن بیرالْك

2- دڵشاد أحمد علی امام قاسم

3- سعیدسعدی اسماعیل سارتك

ئەم پێشمەرگانەیش بریندار دەبن :

1-ئازادحسین توفیق(ئاسۆسوور)

2-نەوزادحسین توفیق\ شەوگێڕ

3- جبارمحمدتوفیق(برینی کاریگەردەبێت)\شوگێڕ

4- حمەدەمین رحمان فتاح\سارتك

5-عبدالله احمدعلی\امام قاسم

6-محمودمحمدعلی\ دەرماناو

بۆشەوەکەی بەسوودوەرگرتن لەتاریکی.. دەتوانن خۆیان وبریندارەکان

بگەنەوە دەرەوەی بازنەی گەمارۆی هێزەکانی رژێم ...

- هەرئەورۆژە بەدەیان ژن وپیاو ومناڵ لەگەرمەی ئەو شەڕەکەدا

دەکەونە بۆسەوە وشەهید دەکرین ولەناوسەیارەکانیاندا گڕدەگرن و دەسوتێن..*

* رۆژنامەی کوردستانی نوێ 18\4\ 2000 \ ئاسۆسوور

ناوی هەندێک لەوپێشمەرگانەی چوونە ناوشاری کەرکوکەوە

شەوی١٤/١٥-٣-1٩٩١هێزی پێشمەرگە و شانەچەکدارەکانی بروسک هەوڵیان دا کەزنجیرەی زوورگی(بەرازە) لە نزیک (قەرغەتووک، کتکە، نەبیاوا) کۆنترۆل بکەن تا لەوێوە بەرەو دووبز پێشرەوی بکەن.. بەڵام بەهۆی ناشارەزایی و نەبوونی زانیاری پێویست لەسەر شوێن و مۆڵگەکانی دوژمن ،سەرکەوتوو نەبوون...

بەشێکی تری هێزەکان کە لە هۆکاشەوە دەیانەوێ برۆن بەرو بەری کۆچەک لەرێگا لە نزیک گوندی (بیبانی) دەکەونە نێو کێڵگەیک لە مینەوە،چەند پێشمەرگە شەهید و بریندار دەبن ،هەربۆیە ئەو شەوە دەگەڕێنەوە بۆ پردێ

***

ئەوپێشمەرگانەی یەکەم شەو چوونە ناوشاری کەرکوکەوە
هەرچەند حەزم دەکرد ناوی هەموو ئەو هەڤاڵانەم لەلابێت کە یەکەم شەو خۆیان گەیاندە ناو شاری کەرکوك..
بەڵام بەداخەوە ..
هەرئەوەندەم بەر دەست کەوت:

- جلیل صادق خورشید(حاجی هەڵمەت)
- صابرحمەصالح (وەستاصابیر)
- فەرهادحمەبۆر قەفاری (شەهید)
- لقمان عزالدین محمود (وەلیپاشایی) (شەهید)
- أحمدنصرالدین (مەلائەحمەدگۆگجە)

-عبيد صديق حمدامين گۆگجەیی
- محمدعلی پێنجه (شەهيد)
- سامی عزيز هيدر
- ناميق خدرشيرنی
- جبارکويخاعبيد پاپيلانی
- عەونی حەساری
- احمد حاجياغا دارەمانی
- ممند حاجياغا دارەمانی
- صمد حاجياغا = =
- محمود حاجياغا = =
- وهاب دارەمانی
-کاکەمەند حاجی کاکەڕەش
- سەربازحاجی کاکەرەش
- شفيق فاتح سعيد (هيوا شێت)
-محمد مەلا نوری سعيد
- خاڵەکريم عمر رانيەیی
- عصام عزيزاحمدصادق شەهيدبوو
- سميع عزيزاحمدصادق شەهيدبوو
- سەرکەوت خليفه عبيدعلی شەهيدبوو
- عبيداسعد (جوتيار)
- جمعه قادر وەلی 1997شەهيدبوو
- نادرمحمدامين (ناله عەشايەر)
- بيستون محمد
- محمدکريم عزيز(حمەحەساری) بريندداربوو
- رمەزان نادر عەمدۆنی = =
- نەريمان نادر = = =
- عمراحمد رسول = =
- سالارحکيم حمەرەش
- ستارأمين کويخاخورشيد (شەهيد)

- سواره أمين كويخا خورشيد
- وەستارەسول
- ئومید کاکەوەیس حەساری (شەهید)
- کاوەمیر عزیز کۆچەکی (شەهید)
- محمد رازی (شەهید)
- صابیرصمد رشید بیبانی (بریندداربوو)
- لاوە کوێخایابە
- نصرالدين ملامحمود (رەوەند) بریندداربوو
- ئازاد سمیع (ئازاد کۆیی) شەهید
- هیمداد حمەرەش مام رەشی
- نجم الدين خسرەو (باپیر) بریندداربوو
- نازم علی مولود
- کاوە سوور
-ئازادحسین تۆفیق (ئاسۆسوور)
- نەوزاد حسین تۆفیق
- رەزا عبدالله رەزا (رزگار) (بریندداربوو)
- فخرالدين رشید قادرزەمەیی (شەهید)
- ملاصابر محمود حمەپیرە
- شاخەوان شفیق رۆژبەیانی
- نجات سلام مەرزیخەیی
- تۆفیق قەرەناوی
- سەرتیپ حسیب صدره (قەرەدەرەیی)
- عبدالله خالد عبدالله – زەردکی
- محمد کۆچەکی شه هید
- خالدمحمدحسین کاولەسواری شەهید
- حسن لە مرکز رحیماوا شەهیدبوو
- قادر علی رفیق (قالەچەرمە)
-انورسعيد قادرباغری(انورخمیس)
- اسعد سعيد قادرباغری

- جاسم علی مولود (وەستا جاسم)
- طاهر عثمان صالح (د. طاهر)
- دکتۆر عدنان
شیوعی یەکان:
– **نصرالدین احمدنەریمان (حمەڕەشاش)**
– **هاوڕیٚ شاهۆ**
– **هاوڕیٚ شالاٌو**
– **هاوڕیٚ کامەران بریندداربوو**
– **هاوڕیٚ حسن حاجی محمد**
– **هاوڕیٚ محمود عبدالحمید**
– **هاوڕیٚ ئاسۆ دارەقوتەیی**
– **هاوڕیٚ عادل ***

تێبینی:
1 :دەستەیەك لەكۆنە پێشمەرگەكانی شۆڕشی ئەیلول بەسەرپەرشتی
هەڤاڵان(نصرالدین مصطفی) و(أحمدحاجیاغا دارەمانی)لەگەڵ ئەم هێزەدا بەفەرماندەیی شەهید(حاجی هەڵمەت) بەشداربوون.
2 :- کچیك بەناوی پەخشان بەشداری کرد

سەرلەبەیانی 1991/3/19 بروسکەمان بۆ کرا
کەشەو بە دەیان پێشمەرگە لە هەڤاڵانمان گەیشتونەتەناو شاری کەرکوك وگەڕەکی (ڕەحیماوا)یان ئازاد کردووە، ئەوفەرماندانەی ناویانم لەبیرە:

1. حاجی هەڵمەت
2. ئاسۆ سوور
3. کاکەمەدکاکەڕەش
4. وەستا سابیر
5. وەستا رەسول
6. لاوەکویخا یابە
7. مەلائەحمەد گۆگجە
8. ڕەوەند
9. فەرهاد چیمەنی
10- لحمد حاجي ئاغا

- لە قۆڵەکانی لەیلان و قەرەهەنجیر یشەوە

پێشمەرگەکانی محوەری سلێمانی- کەرکوک

گەیشتوونەتە ناوشار....

ئەزمونی راپەرین لەنێوان چاوەروانیەکانی ئێمەو خەونە کانی ئاییندەدا

شێخ جەعفەر شێخ مستەفا وەزیری پێشمەرگە :

* ئەگەر پێشمەرگە نەبووایە خەڵك بەو شێوەیە رانەدەپەڕی وسەرکەوتن بەدەست نەدەهات

*بە فیداکاری نەوەکانی پێشوو ئەم ئەزموونەی ئێستا بەدەستهاتووە، بۆیە پێویستە نەوەکانی ئەمڕۆش هەوڵبدەن کوردستان زیاتر پێشبکەوێت و ئاوەدانبکرێتەوەو ژیانێکی خۆشتر بۆ نەوەکانی دوای خۆیان دروست بکەن

* بەشێك لە پەندو وانەکانی راپەڕینی بەهاری 1991 ئەوەیە، پێویستە هەر دەسەڵات و سیستەم و کیانێکی سیاسی سوودی لێوەربگرن و بزانن کە بە خۆسەپاندن و قۆرغکردنی مافەکان و ناهەقی کردن ناتوانرێت هیچ دەسەڵاتێك درێژە بە دەسەڵاتی خۆی بدات ، راپەڕین لە ئەنجامی ئەو زوڵم و ستەمە زۆرەی رژێمی بەعس بوو کە ساڵەهابوو لەسەر گەلەکەمان پیادەی دەکرد، بەڵام میللەتەکەشمان هەمیشە بەهۆی شۆڕشەکانی و ئەو هەستە نیشتیمانپەروەری و ئازادیخوازییەی هەیبووە لەبەرگری کردن لە خۆی و مانەوەو مافەرەواکانی کۆڵی نەداوە، بۆیە کاتێك رژێمی عێراق وڵاتی کوێتی داگیرکردو کەوتە شەڕێکی گەورە لەگەڵ هێزەکانی هاوپەیمانانا، لێرەوە زەمینەیەك بۆ گەلەکەمان هاتەئاراو دەرفەتی خۆرزگارکردنی بۆهاتەپێش وبە تێگەیشتن وسوود وەرگرتن لەو پێشهاتەش جۆش و خرۆشی خەڵکی کوردستانیش لەوکاتەدا گەیشتە ئەندازەیەك کە ئیتر کۆتایی بە زوڵم و زۆری ئەو

رژێمە دیکتاتۆریە بهێنێت. خەڵك ئامادەییەكی باشی بۆ راپەڕین و بەگژداچوونەوەی دەزگا سەركوتكەرەكانی حكومەتی ستەمكاری بەعس تێدابوو، بەڵام پێویستیان بە پاڵپشتی و رێكخستن و پلانێك هەبوو تابتوانن راپەڕین بەرپابكەن، دیارە سەركردایەتی بەرەی كوردستانییش ئامادەكاری بۆ وها بارودۆخێك كردبوو، ئەوەبوو لەو هەلومەرجەدا كە بەرەی كوردستانی زیاتر لەسەر سنوورەكان بوو بەرنامەیەكی تۆكمەی دارِشت كە توانرا پەیوەندی بكرێت بەخەڵكە ناودارو موستەشارو فەوجەكانی رژێمەوە، جگە لە رێكخستنەوەی رێكخستنە نێهینییەكانی شارەكان و هەروها دروستكردنی جۆرەها شانەی چەكداریی لەشارەكانداو، سەرئەنجام لە 3/5 دا راپەڕین بڵێسەی داو پێشمەرگەو خەڵكی كوردستان پێكەوە رژێمی بەعسیەكانیان كوردستان بەدەر كردو وەرچەرخانێكی گرنگ هاتەئارا كە هۆی ئەوەی بەشی هەرە زۆری خاكی كوردستان بە كەركوكیشەوە ئازادبكرێت. لەوكاتەشدا پەیامی خەڵك بۆ راپەڕین ئەوەبوو، كە بتوانن خۆیان لە دەست ئەو زوڵم و زۆرەی كە هەبوو رزگاربكەن، چونكە گەر سەیربكەین ئەو دەزگا سەركوتكەرانەی رژێم كە لە كوردستاندا هەبوون جۆرەها دەزگای دامەزراندبوو بۆ كپكردنەوەی هەموو جموجۆڵێكی میللەتەكەمان و كوشت و زیندانی كردنی گەنجانی میللەتەكەمان، بۆیە راپەڕین پەیامێك بوو بۆ دوژمنان و داگیركەران كە زوڵم و ستەم تا ئەندازەیەك قبووڵ دەكرێت،بەڵام هیچ هێزێك نییە رێگری لە راپەڕینی جەماوەر بكات. رۆڵی پێشمەرگەش لە راپەڕین رۆڵێكی یەكجار گرنگ بوو، گەرچی لەوكاتەدا ژمارەی هێزەكانی پێشمەرگە ئەو ژمارە زۆرە نەبوو كە بەتەنیا بتوانێت ئەو راپەڕینە بكات، بەڵام پێموایە گەر پێشمەرگەش نەبووایە خەڵك بەو شێوەیە رانەدەپەڕی و سەركەوتن بەدەست نەدەهات، چونكە خەڵكی كوردستان بۆ راپەڕین پێشمەرگەیان بە پشتیوانی خۆیان دەزانی. هێزەكانی پێشمەرگە لەراپەڕیندا بە رێنمونی سەركردایەتی بەرەی كوردستانی بەشێوەیەكی بەرنامەدارِێژراو بەسەر پارێزگاكانی كوردستان دابەشكرابوون،

بەجۆرێك بۆ هەر شارێك بەرپرسێك دانرابوو بۆ ئەوەی بتوانرێت بەهاوکاری رێکخستنەکانی ناو شار راپەڕینەکە سەرکەتووبێت، ئەوەبوو خەڵکی ناوشارەکان راپەڕینەکانیان دەکردو هێزی پێشمەرگەش پشتیوانیەکی گەورەبوو بۆخەڵك وسەرکەوتنی راپەڕینەکە، چونکە لەسەرەتاوە زۆربەی خەڵکی کوردستان چەکیان نەبوو، بەڵام کاتێك بەپشتیوانی هێزی پێشمەرگە توانرا دەست بگیرێت بەسەر سەربازگەو جبەخانەکاندا ئەوسا خەڵك چەکی دەست کەوت، بۆیە هێزی پێشمەرگە رۆڵێکی گرنگ و بەرچاوی هەبوو لە راپەڕین و پشتیوانیەکی گرنگ بوو بۆ خەڵك، چونکە هێزی پێشمەرگە هێز و توانای خەڵك بوو. بەشێك لە پەندو وانەکانی راپەڕینی بەهاری 1991 ئەوەیە پێویستە هەر دەسەڵات وسیستەم و کیانێکی سیاسی لێوەی سوودی لێوەربگرن و بزانین کە بە خۆسەپاندن و قۆرغکردنی مافەکان و ناهەقی کردن ناتوانرێت هیچ دەسەڵاتێك درێژە بە دەسەڵاتەکەی خۆی بدات، چونکە دیکتاتۆرێکی وەکو سەدام حوسێن و سوپا دڕندەکەی بەهێزی خەڵك و پاڵپشتی هێزی پێشمەرگە لەماوەیەکی زۆر کورتدا توانرا لە خاکی کوردستاندا دەربکرێت و کۆتایی بەدەسەڵاتەکەی بهێنرێت، ئەمە لەکاتێکدا ئەو رژێمە خاوەنی بەهێزترین دەسەڵات بوو لە ناوچەکەدا،بەڵام لەبەر ئەوەی پەتی زوڵمی گەیشتبووە ئەستورایی نەیتوانی لەبەردەم ویست و ئیرادەی خەڵکدا خۆی راگرێت، بۆیە دەبێت هەموو دەسەڵاتێك سوود لە هەڵەو تاوان و چارەنووسی رەشی ئەو رژێمە وەرگرێت و بزانێت ئەگەر نوێنەری خەڵك و لە خزمەتی خەڵکدا نەبێت و خۆی بەخزمەتکاری میللەتەکەی نەزانێت و ئازادی و دیموکراسییان بۆ دابین نەکات و مافی مرۆڤ نەپارێزێت، ئەوا رۆژێك دێت هێزی خەڵك ئەو دەسەڵاتە رادەماڵێت و لەناوی بەرێت، چونکە خەڵك دەسەڵاتت دەداتێ و هەر ئەویش دەتوانێت دەسەڵاتت بپارێزێت، بۆیە پێویستە حکومەتی هەرێمیش لە خزمەتی خەڵك و ئازادییەکانی دابێت. جگە لە پەرلەمان و حکومەتی هەرێم کە دوو بەرهەمی مێژوویی و ناوازەی راپەڕینن، چەندین بەرهەمی تر لە

دەستکەوتەکانی ڕاپەڕین لە واقیعی ئەمڕۆماندا بەرجەستەن، ئێستا لە عێراقدا پێگەو سەنگ و ڕۆڵی کورد دیارە، سەرۆك کۆمار و جێگری سەرۆك وەزیران و جێگری سەرۆکی پەرلەمان و وەزیری دەرەوە و چەندین وەزیر و پلەی تر هاوشانی کوتلەیەکی پەرلەمانی لە ناو ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقدا بوونیان هەیە، کە هیچ ئیشێك بە بێ ڕەزامەندی ئەو کوتلە پەرلەمانیەی کورد لە عێراقدا ناڕوات کە توانیویەتی پارسەنگێکی باش بێت بۆ کارەکانی پەرلەمانی عێراق، هاوشانی ئەمانە ڕاپەڕین توانی ئازادی و دیموکراسی و ئاسایش بۆ خەڵکی کوردستان دابین بکات، لەپاڵ ئەمانەشدا توانراوە چەندین کونسوڵگەری وڵاتانی بیانی لە هەرێمدا بوونیان هەبێت و شاندی گەورەی وڵاتان رووبکەنە ئەو وڵاتە و شاندە باڵاکانی هەرێمەکەشمان لەلایەن شاندی باڵای وڵاتانەوە پێشوازیان لێ بکرێت، کە ئەمانەش هەمووی دەستکەوتی ڕاپەڕینن، بۆیە پێموایە دەستکەوتەکان ئەوەندە زۆرن ناتوانرێت بژمێردرێن.

هەر لەوسۆنگەیەوەش دەمەوێت ئەوە بەبیر نەوەی ڕاپەڕین و دوای ڕاپەڕینیش بهێنمەوە، کە ئەو دەستکەوتانە وا بەئاسانی وەدەست نەهاتوون، ڕاستە نەوەی دوای ڕاپەڕین نەیانبینیوە، بەڵام گەر گوێبگرن لە باوك و باپیرانی خۆیان کە بە چ بارودۆخێکی سەخت و نالەباردا تێپەڕیون، بەجۆرێك بەدەیان هەزار تێکۆشەری میللەتەکەمان لە سەنگەرەکانیاندا شەهیدبوون و بەدەیان هەزاری تر بە کیمیایی و ئەنفال شەهید بوون، دیارە بە فیداکاری نەوەکانی پێشوو ئەم ئەزموونەی ئێستا بەدەستهاتووە، بۆیە پێویستە نەوەکانی تازەش هەوڵبدەن کوردستان زیاتر پێشکەوێت و ئاوەدانبکرێتەوە و ژیانێکی خۆشتر بۆ نەوەکانی دوای خۆیان دروست بکەن، دەبێت هەموومان دەست لەناو دەست بخەین بۆ پاراستنی ئەم دەستکەوتانە وزیاتر ئاوەدانکردنەوەی کوردستان و بەرەوپێشبردنی قەوارە فیدراڵیەکەمان.

ماڵپەڕی وەزارەتی پێشمەرگە

بەشی دەیەم

قۆلی چەمچەماڵ

جارێکی تر خۆسازدانەوە

دوابەدوای رزگارکردنی (چەمچەماڵ)و(پردی) ئیتر سەرکردایەتی بەرەی کوردستان بەتایبەتی سەرکردە و فەرماندەکانی (ی.ن.ک) هێزەکانیان لەم دووشوێنەدا کۆکردەوەو کەوتنەوە سازدانەوەیان، لەماوەی سێ شەو وسێ رۆژدازۆربەی چەکدارە کوردەکانی رژێم وەک (تحسین شاوەیس)و (صلاح قادرفەرەج)و چەندانی ترلە قۆلی (چەمچەماڵ)و(حاجی علی نەبیاوە)و(کریم قایەباشی) لە سنووری (پردێ) و (احمد کوێخا رجب) لە سنووری (شوان) پەیوەندییان کرد، شانبەشانی ئێشمەرگەو جەماوەر هاتنە مەیدان.

یەکێک لەشەهیدەکانی رزگاری چەمچەماڵ (صلاح قادرفەرەج)بوو -شەوانی ١٤-١٥-١٦-١٧ ی ئازار لە هەردوو قۆڵەکەوە چەندین هەوڵی بێ هوودە دران بۆ شکاندنی ئەوبازنە تۆکمەیەی زنجیرەی (کانی دوومەڵان) و(کەلی سێکانیان)و (بانی مووغان)و زنجیرەی (جەوەل بۆر) چەندین پێشمەرگە شەهیدو بریندار بوون.. چەندین فەرماندەی ئازاوقارەمان وخاوەن ئەزموون،هەڵمەت لەدوای هەڵمەتیان برد، بەڵام تێپەڕبوون بە نێوان (٤٠کم) پراو پڕ لە سوپای پڕچەک و تۆکمە و سەدان کێڵگەی بەمین چێندراو کارێکی هەروا سووک و ئاسان نەبوو.. ئەوفەرماندانەی لەو چوار شەوەدا ورەی هێزەکانی دوژمنیان بەچەندین پەلاماری یەک لەدوای یەک

هێنابووەخوارەوە بریتی بوون لە(مام رۆستەم،کوێخاسیروان، سەربازحسین،غەریب عەسکەری،علی نەبی، عوسمان سێدەری، سەفین مەلاقەرە،رابەرسەیدبرایم،رفعت عبدڵلە، جلال ئلنجاخی، جلال احمدحسن دووشیوانی، نەسردین مستەفا،مەلااحمدی گۆگجە، وەستاصابیر، لاوەکوێخایابە، ئاسۆسوور، رەوەند، کاکەمەند)و دەیان فەرماندەی تری سنوورە جیا جیاکانی کوردستان..

-شەوی١٦-١٧یئازاربەتالیۆنی(٧)بەفەرماندیی(غەریب عەسکەری) پەلاماری شارۆچکەی(لەیلان)یان دابوو..بەڵام بەتەواوەتی بۆیان کۆنترۆل نەکرابوو،گەر چی زیانی زۆریان بەدوژمن گەیاندبوو، دوای شەهیدبوونی چەندین پێشمەرگەی قارەمان کەلەنێویاندا (وەستاهەینی حاجیتانی)هەبوو، بەرەبەیان گەڕابوونەوەچەمچەمال.

بزانین هەڤاڵ (عوسمان سێدەری)چۆن بۆمان دەگێڕێتەوە:

(ئێمەکاتێک کە لە(لەیلان) کشاینەوە زۆر ماندوو وبرسی بووین، درەنگی شەوگەیشتینەوە (شۆڕش)و (چەمچەماڵ) شارەکە بەهۆی پەرچە کرداری رژێم بەشی هەرە زۆری کۆچیان کردبوو،تاکتاکە ماڵ چرای لێ دەسووتا، کەس نەبوو دابەشمان بکات..بەناچاری خۆمان دابەشبووین..ئێمە چەندهەڤاڵێک خۆمان کرد بە ماڵێکدا، ئەوماڵەیش هەموو شتەکانیان پێچرابووەوە،لە ناوەراستی ژوورێکدا شتێک بە بەتانی پێچرابووەوە،منیش هێزم نەما بوو،یەکسەر سەرم لەسەرداناو خەوم لێکەوت..دوای کەمێک ژنی ماڵەکە هاتبووەوە گۆتبووی (ئەو پێشمەرگەیە بەپەلە هەڵسێنن..!نازانن ئەوە تەرمی کوڕکەمە لەژێر بەتانییەکەدا..؟ئەم ئێوارەیەشەهیدبووە،بەڵام کەسمان بەدەست نەکەوتووەهەتا بینێژین) ئیتر منیان هەڵساندو زۆرنیگەران بووین،ویستمان بجینەماڵێکی ترنان بخۆین وخۆمان سازبدەینەوە، بەڵام دایکە شەهیدەکە سوێندی لێخواردین: بەروحی پاکی

کوڕەشەهیدەکەم هەتا نان نەخۆن لەمماڵە ناڕۆن.جا جیاوازی چییە ئێوەش هەر کوڕی منن..

دەربارەی رۆژانی دواتر ووتی:

(١٩ /١٩٩١/٣ملازم عمر بانگی کردین ، زۆر لە کاک (غەریب سعیدعەسکەری)فەرماندەی بەتالیۆنەکەمان تووڕەبوو، ئێوە چۆن لە لەیلان و ئەوشوێنانەی بۆتان دیاری کرابوو کشاونەتەوە، لەکاتێکدا بەشێک لەهێزەکان لە قۆڵی (هەولێر)و (چیمەن)ەوە چوونەتە ناوشاری کەرکوکەوە..

ئیترکاک(غەریب عەسکەری)کۆی کردینەوەوخۆمانسازدایەوە بەرەو (قەرەهەنجیر، چیمەن، زنجیرە تەپۆلکەکانی نزیک کەرکوک، بازگەی کەرکوک..) هێزێکی زۆر لە مۆڵگە و تانک و زرێپۆش لەسەر رێگاکەماندا هەبوون، کاک غەریب عەسکەری لە ئاگر نا گەڕایەوە،پێم گووت دوێنی دوو فەرماندەی ناسراومان لێ شەهیدبوو،تۆناکرێ تۆزێک خۆپارێزی بکەی؟ لەوەڵامداگووتی: خۆ روحی من لە هی هاوڕێکانم و مناڵە ئەنفالکراوەکانم زیاتر نییە.. قیروسیادەبا منیش شەهیدبم..مردن لە لۆمەی خەڵک زۆر باشترە!..)

ئەوە بوو ئێوارەکەی هێرشەکە دەستی پێکرد و زنجیرەکە و رەبیەکانی پاکرایەوە لەکۆتایی دا دوو هەڤاڵ شەهید بون، کە ئەوانیش (زرار سێکانیانی) و (عوسمان ماوەتی) بوون. کە هەردووکیان سەر تیپ بوون لە بەتالیۆنی (7)

ئەوسا من فەرماندەی تیپ بووم،ئێمە توانیمان لە نزیک بازگەکە وباروتخانە چەندین دەبابە بگرین و چەندین چەکی گەورەش بەردەست کەوتن..

لەگەڵ چەندین دیلدا. لەوێ من وچەند هەڤاڵێك بریندار بوین ،دیارە من زۆر تەکلیفکرام بگەڕێمەوە بۆ نەخۆشخانەی سلێمانی بەڵام قبولم

نەکرد،وتم لەکرکوك چارەسەر وەردەگرم ئەوە بوو هێرشەکە بەرەو ناوکەرکوك دەستی پێکرد، کاک غریب لەگەڵ سایەقی دەبابەیەك تەنسقی کرد دەبابەکەی بەرو کەرکوك گەراندەوە،بەرەو ناوشار، هەرچەندە هێرشەکە زۆر سەخت ودژوار بوو، بەڵام سەرئەنجام لەقۆڵی(نەخۆشخانەی صدام)ی ئەوسا و نەخۆشخانەی رزگاری ئێستاوە داخیل بوین، دوای پاکسازی ئەو دەوروبەرە .. یەکەم بریندار بۆ چارەسەر داخل ئەو نەخۆشخانە بوو..من بووم، لەقاتی چوار کەچەندین موزەمیدو دکتۆری کوردو تورکمانی لێ بوو..تیمارکرام.. لەقۆڵی هەولێر _کرکوك و چەند قۆلێکی تر هێزەکان داخل بون شەر بەردەوام بوو، فرۆکە بەردەوام رەمی دەکرد و زۆری گەرەکەکان پاککرابوونەوە ،بۆ ئێوارە بەئازادی ئاگری نەورۆزیش لەزۆربەی گەرەکە کوردیەکان کرایەوە، بۆ بەیانی نەورۆزهێرش بەرەو مەعسکەر خالد و ئەو شوێنانەی تر دەستی پێکرد کە پاکنەکرابونەوە، خۆش بەختانە جگە لە(معسکرخالد) بەشی هەرە زۆری کەرکوك پاککرایەوە، خەڵك بەئازادی شایيان دەکرد،بەداخەوە فەرماندەی تیپ کاک (بکری ئیسێوی) لەسکەی قیتارەکە شەهید بوو، هەروەها مایەی شانازیە کە ئەمرۆ ئەم سەروەریە دەگێڕمەوە،هەرچەندە مشتێك لە خەروارێکە، هەرچەندناتوانم ناوی هەمووهەڤاڵەکانم بێنم چونکە(22)ساڵ تێپەریووە، بەڵام یەکێکە لەو داستانانەی کەشنازای پێوە دەکەم، کەتێدا بەبریندارbووبووم و لەخۆشیدا نەمتوانی شەرەکە جێبێلم ،هەرچەند برینەکەم قاچی راستم بوو، زۆریش سەخت نەبوو..بەگۆچان ئەمتوانی رێ بکەم،بەلام بەردەوام بووم لەگەڵ هەڤاڵەکانمدا.

***

رۆڵی هێزەکانی پێشمەرگە لەئازاد کردنی کەرکوکدا

هەڤاڵ(تارق رشید)

که کادرێکی ئیداری و پێشمەرگەی راپەرینی١٩٩١بووه.

له PUK media بەم شێوەیە باس له میحوەری چەمچەماڵ-کەرکوک و رۆڵی پێشمەرگە دەکات: (هێزی پێشمەرگەی کوردستان لەبەهاری 1991 دا رۆڵێکی کاریگەریان هەبو لەرزگار کردنی شاری کەرکوك تێك شاکاندنی ئەو سوپا زەبەلاحەی رژێمی بەعس کەلەکەرکوکدا کۆی کردبۆوە، وەك گەنجێکی شایەدحاڵ دوای تێپە ڕبونی 21 ساڵ بەسەر راپەڕینە مەزنەکەی بەهاری 1991 رزگار کردنی کەرکوك بەپێویستی دەزانم بەشێك لەو سەروەریانەی هێزی پێشمەرگەبخمەروو له ئازاد کردنی شاری بابا گوڕ گوڕدا . دوای رزگار رکدنی شاری چەمچەماڵ و ناحیەی قەرەهەنجیر هێزە کانی پێشمەرگەکەژمارەیان نزیکەی 300 کەس دەبو بەبێ هە ستکردن بەماندوبون لەمیحەوەری چەمچەماڵەوەبەسەر پەرشتی ملازم عومەر ولەگە ڵ هەردوو جێگری میحوەر شەهید شەوکەتی حاجی موشیر ومام رۆستم لەگە ڵ 300 پێشمەرگەدا کەلەئێرانەوە گەڕابونەوە بەهاوکاری ئەو گەنجەخۆێن گەرمانەی تازەپەیوەندیان کردبو بەهێزی پێشمەرگەوەکەلەژمارەنەدەهات بەرنامەرێژی کرا بۆ رزگار کردنی شاری کەرکوك. ئەو هێزە300 کەسیەو ئەو گە نجانەی پەیوەندیان کردبو بەهێزی پێشمەرگەوەکرا بەچەند رتلێك . رەتڵی یەکەم بۆ بازگەی کەرکوك گەڕەکی ئیسکان و ئیمام قاسم ئامادەکران.رەتڵی دوەم بۆ یاریگای شورجەو گەڕەکی حەی عسکەری و حوڕیە و قادسیە. رەتڵی سێیەم بۆ لیلان و دەوروبەری.

هەموو ئەم رەتڵانەلەچەند لایەکەوەهێرشیان کرد هێرشەکانیش لە14 -3 و 16 -3 بو هەموو ئەو هێرشانەبێ ئەنجام بون .
لەرۆژی 18 -3 دوای خۆ رێکخستنەوەی هێزەکانی پێشمەرگە له گوندی جافان کۆبونەوەکی رێکخرا به شێوازی پێشووکرانه سێ به شەوە لەبەرەبەیانی 18 -3 هێرشەکانی پێشمەرگەدەستی پێکردەوە پێش گەیشتنی هێزەکانی پێشمەرگەبەکەرکوك بەدووری چوارکیلۆمە ترروبەروبونەوەیەکی نابەرامبەرلە گەڵ پێشمەرگەدا دروست بوو، بەو هۆیەوەزیانێکی زۆر بەر (پ-م) کەوت، بەڵام ئەمەنەبوەهۆی روخانی ورەی پێشمەرگەو توانرا ئەو هێزەزەبلاحەبشکێنرێت
لەکاتژمێر 11:30 خولەك لەپشتی گەڕەکی حەی عەسکەریەوەهێزی پێشمەرگەچونەکەرکوکەوە،پاشان هێزەکان بەرێکەوتن بۆ گەڕەکە کوردنشنەکانی شاری کەرکوك لەکاتی گەیشتنی هێزەکان بەهەر گە ڕەکێك رووبەڕوو بونەوەیەکی سەخت لەگەڵ جێشی شەعبی و به عسیەکاندا دروست دەبو لەو روو بەڕوو بونەوانیشدا سێ پێشمەرگە ی قارەمان بەناوەکانی شەهید حمەباوایی و شەهید عەلی تەپەلوی شه هید هەژار کەرکوکی شەهید کران بەشەهید بونی ئەو پێشمەرگانە هێزی پێشمەرگەهێرشەکانیان زیاتر کرد توانران گەڕەکی حوڕیە رزگار بکرێت پاش سێ مانگ لە گەمارۆدان خەڵکی ئەو گەڕەکەهە وای ئازادیان هەڵمژی.هەرهەمان رۆژ هێزەکان بونەدوو بەشەوەبە فەرماندەی شەهیدی فەرماندەسەید جەوهەر پلاماری حساباتیاندا که بارەگای تایبەتی بارقی تێدابو لەماوەیەکی کەمدا تونرا ئەو ناوچە پاکبکرێتەوە بەئازاد کردنی ئەوناوچەیە چەکێکی زۆرکەوتە بەردە ستی جەماوەرو پێشمەرگە.
ئەو هێزەهیرَشیان کرد بۆ گەڕەکی شۆرجەکەلەو کاتەدا رژێم تانك و زرێپۆشی لێکۆکردبۆوەبۆ سەرکوتکردنی دانیشتوانی ئەو گەڕەکە

توانرا ئەو هێزەبشکێنرێت جەماوەرەکەی رزگار بکرێت. ئەوەی شایانی باسە لەرۆژانی راپەڕیندا باسی ئازایەتی جەماوەری کەرکوك بوکەشان بەشانی پێشمەرگە لەشەڕدابون.عەشایەرەعەرەبەهاوردە کانیش پاڵپشتی رژێمی بەعسیان دەکرد بەهاوکاری کۆپتەرو دەبابە کانی رژێمی بەعس هەر ئەوەیش وایکرد کەهێزی پێشمەرگەو جە ماوەر نەتوانن لەو رۆژدا بچنەئەو بەری ئاوی خاسەوەبەهۆی بۆردمانەبەردەوامیشەوەزیاتر لە300 هاوڵاتی و پێشمەرگەشەهید بون هەرلەو رۆژدا هەڤاڵان بارزان قایش پاشای و یاسین بچکۆل شە هید کران،بەڵام هێزی پێشمەرگەو جەماوەر کۆڵیان نەداو توانرا مە رکەزی پیریادی پاکبکرێتەوەلەهێزەکانی رژێمی بەعس . لەگە ڵئە ویشدا رژێم ئابلۆقەیەکی بەدەوەری ناو چەرزگار کراوەکاندا دروستکرد بەردەوام هێرشی دەکرد بۆ ئەو ناوچانە،بەڵام ورەی جەماوەرو پێشمەرگەهێندەبەرز بو تونرا ئەو ئابلۆقەیەبشکێن و بەرو قوڵای شار هێرش دەستی پێکرد لەرۆژی 20 – 3 شاری کەرکوك لەرژێم پاککرایەوەکوردبۆهەموو لایەك سەلماند کەکەرکوك کوردستانیەوەدوای چارەکەسەدەیەك ئاگری نەورۆز بەئازادی لە لایەن جەماوەرو پێشمەرگەکرایەوە.)ئیترئێمەلەبنەسڵاوەوە، کەوتینە خۆمان بانگەوازمان بۆشانەچەکدارەکان کردتوانیمان (200) پێشمە رگەی کەرکوك ودەوروبەری سازو ئامادەبکەین..

لەبەردەمی بارەگای بەرەی کوردستانی کۆبونەوەیەکی فراوانم پێ کردن دەربارەی کەرکوك وسیاسەتی تەعریب وتەرحیل وگرنگی کەرکوکلەڕووی ئابووری وجوگرافی و ئەهمیەتی بۆ داهاتووی کورد، لەبارەی هیمەت کردن بۆ بەفریاکەوتنی ئەو هەڤاڵانەمان لە ناو شارقسەم بۆ کردن،لەچەندکەرت و مەفرەزەڕێکمخستنەوە. بەچە ندسەیارەیەك بەڕێکەوتین بەرەو(پردێ)، لەوێ هێزەکەم لە

شوێنێك داحەساندەوە،خۆم چووم بۆلای بەڕێزان کاك نەوشیروان وکاك کۆسرەت،لەوێچاوم بەوان کەوت، سەرەتا پێیان باش بوو بمان نێرن بەرەو دووبز، بەڵام بۆم ڕون کردنەوەهەموو پێشمەرگە کان شارەزای باشیانلەناوچەی(ساڵەیی)و(بیبانی)و(شوان)ودەوروبە ری (ڕەحیماوا) و کەرکوك هەیە.بڕیاریاندا بچین بەرەو دارەمان– کەرکوك

ئەوشەوە کاك سەربازهێزێکی(متفریقە)ی لەگەڵ خۆی بردبوو بۆ سەر زنجیرەچیای (کانی دوومەڵان) بەڵام پێی نەگیرابوو ..

لەوەزۆر نیگەران بوو بوو،بۆیەخۆی ڕێکخستبۆوە،هێزێکی باشتری ئامادەکردبوو ، بەرلەئێمەکەوتبووەڕێبەرەو دارەمان ..

لەگەڵ هێزەکانی گاردی کۆماری کەوتبووەشەڕەوەوتێکیشکاندبون ،سەرکەوتنی گەورەی بەدەست هێنابوو،لەکاتی وەرگرتنی بەنزین بۆ سەیارەکانمان لەبەنزینخانەی پردێ چاوم کەوت بە(جەنگی)برای کاك سەرباز کزوعاجز دیاربوو، کەدواندم ووتی:

دڵنیام ئەمجارەسەربازی برام ناگەڕێتەوەو شەهید دەبێت ،چونکەبەم بەیانی یەجادەوجادە هێرشی کردووە بەرەودارەمان وکەلی سێکانیان. ئیتر ئێمەش بەڕێکەوتین،هەتا گەیشتینە(دارەمان)لەرێگا چەند جارێك کەوتینە بەر تۆپ باران و هێرشی هەلیکۆپتەرەکان ..

هەرچۆنێك بوو..بووین بەپاڵپشتێك بۆ کاك(سەرباز) وهەڤاڵەکانیان.

ئەو رۆژە زنجیرەی(بەرازە)و(کانی دوومەڵان)هەرلە(کتکە)ەوە هەتا(یاروەلی)لەدوژمن پاك کرایەوە،ئیترشەپۆلهێز پێشمەرگە و جە ماوەرلەهەولێرەوە بەرەو کەرکوك دەستی پێکرد.

لەڕێی (F.M)ەوە گوێمان لەکۆپتەرەکان دەبووکەئەمریان پێ دەکرا لەپشتەوەلەهێزی ڕاپەڕیووبدەن، لەولامدا دەیانگوت لەچی بدەین !؟ هەر لەهەولێرەوەهەتا کەرکوك هەمووی هەر هێزە..

تۆپباران وبۆردومانی فڕۆکەکان نەیانتوانی بەربەهەڵمەتی هێزەکانی پێشمەرگەو جەماوەر بگرن، پێشمەرگەکانی (ی.ن.ک)وەك ڕابەری ڕاپەڕینەمەزنەکەی کەرکوك،بەهاوکاری خەڵک ولایەنەکانی بەرەی کوردستانی وبزوتنەوەی ئیسلامی کوردستان,تاعەسری ئەو ڕۆژە.. گەیشتینە دەوروبەری کۆمپانیای نەوت..

بازگەی کەرکوك-هەولێرلەنزیك گەڕەك ڕەحیماواکۆنترۆل کرا.

ئەو ڕۆژە ڕژێم دەیان دەبابەی هێنابووە دەوروبەری ڕەحیماوا وکۆنترۆلی کردبوو، نیازی وابوو ئەوپێشمەرگانەی ناو شار گەمارۆ بدات ونەهێڵێکەسیان دەرباز بن،کەچی خەیاڵەکانی خاو بوونەوەو دواتر دەبابەکان کەوتنەبەر گورزی دوولایەنەو کەوتنەنێوان بەرداشی هەڵمەتی ئێمەو هەڤاڵانی ناوشار ..

لەئەنجامدا چەند دەبابەیەك تێکشکان وهێزەکەی دوژمن تێك وپێك دران،سەرلەئێوارەشەپۆلی گەورەی هێزی پێشمەرگە و جەماوەر تێکەڵ بەخەڵکی قارەمان وڕاپەڕیوی کەرکوك بوون، هەڤاڵانی قۆڵی سلێمانی و گەرمیانیش لەگەڕەکەکانی (شوریجەو ئیسکان وئازادی)و دەورووبەری (لەیلان)ەوە هاتبوونە ژوورەوە ،هێزی لەبن نەهاتووی ڕاپەڕین سەرکەوت و دوژمنی داگیرکەر شکا ...

هەر ئەوشەوە هێرشمان کردەسەر ماڵەکەی (عەلی کیمیاوی) و گەڕەکی عەرەفەو(تەپە)سەدان تەرمی کوژراوی (رفیق حیزبی) و چەکداری کوردکوژ لەژێرپێی پێشمەرگەوجەماوەرکەوتبوون.
بۆ ڕۆژی دواتر20/ی ئازار هێرشمان کردەسەر ئەمنی کەرامەو قەڵای کەرکوك و پارێزگا و فەیلەق ...
سەرلەبەیانی لەکاتی ڕاپەڕینەوەلەڕووباری خاسە
هەواڵی شەهید بوونی هەڤاڵ (حاجی هەڵمەت)مان پێگەیشت.
هەرئەوڕۆژەگەڕەکەکانی کەرکوك بەفیرقەی دوو و فڕۆکەخانەوەئازادکران..
بۆ ئێوارەی نەورۆز کەرکوك زەماوەندی ڕزگاری سازداو ئەوشەوەخوێنی سووری شەهیدان وگڕی سووری ئاگرەکەی باباگوڕگوڕوئاگری سووری نەورۆزی ڕزگاری کوردستان بوون بەهەوێنی هەرسێیەکێتی یەکە...
ئێمەبەڵێنمان نوێکردەوەبۆ سووربوون لەسەرڕێبازی شەهیدان .

***

بەشی یازدەیەم

دەوری پێشمەرگە شیوعیەکان
لەرزگاری کەرکوك دا

هێزیك لە(حزبی شیوعی عیراق)
بە فەرماندەیی نصرالدین احمد نەریمان (حمەڕەشاش)
کەنزیکەی (50)**پ.م دەبوون،رۆژی** 1991\3\19
هاوشان لەگەڵ هێزی پێشمەرگەی لایەنەکانی تر و
شەپۆلی جەماوەر لەقۆڵی دارەمانەوە بەرەو رەحیماوە،
بەشدارییانکرد لەرزگارکردنی کەرکوك،
ناوی ئەم هاوڕێیانە لەیادە:

1 – **نصرالدین احمدنەریمان (حمەڕەشاش)**
2 – **هاوڕێ شاهۆ**
3 – **هاوڕێ شالاو**
4 – **هاوڕێ کامەران بریندgranربوو**
5 – **هاوڕێ حسن حاجی محمد**
6 – **هاوڕێ محمود عبدالحمید**
7 – **هاوڕێ ئاسۆ دارەقوتەیی**
8- **هاوڕێ عادل ***

* لە(حزبی تودە)بوو لەرزگارکردنی کەرکوك شەهیدبوو.

کۆمۆنیستەکان سنوور ناناسن

لەڕاپەڕین ورزگارکردنی کەرکوکدا ئەگەرچی زۆربەی شەهید و قوربانییەکان کوردوخەڵکی کەرکوك بوون, بەڵام خەڵکی ڕاپەڕیو هێندە شەپۆلی هەڵمەتەکانیان دەریا ئاسابوو,لەگەڵ خۆیدا تێکۆشەرانی دەرەوەی هەرێمەکەیشی هێنا...

(هاوڕێ عادل)کورد نەبوو,بەڵکو کۆمۆنیستێکی ئازەری(ئێران)ی بوو,ئەو بۆ رووخانی دیکتاتۆرێکی ناوچەکە هاتبوو..ئەگەرچی پێشمەرگەی دەستەکەی هاوڕێ (محمد ڕەشاش) بوو,هاوڕێ لەگەڵ (7) پێشمەرگەی تری (حزبی شیوعی عێراق) هاتبوون بۆ رزگاری چەوساوەکان..

سەدمخابن رۆژی 19\3\1991 لە گەڕەکی ڕەحیماوا شەهید بوو.

خوێنە سوورەکەی تێکەڵ خوێنی شەهید(یونس احمدحمەعەلی)

برای شەهید(ئاکۆسوور)بووبۆ ئێوارە لەوچرکەساتەی خەڵکی خەریکی داگیرسانی ئاگری نەورۆز بوون.

جەماوەری شەهیدپەروەرو هاورێکانی لە (پردێ) بە خاکیان سپارد..

دەوری جەماوەر

(خەڵکی شار و ناوچەکانی تر)

لەرزگارکردنی کەرکوك دا

شان بەشانی هێزەکانی پێشمەرگەوشانەچەکدارەکان وشەپۆلی دەریا ئاسای ئاوارەکانی کەرکوك..بەدەیان هێز و گروپ ودەستەی حزبە کوردستانییەکان وهۆزوعەشیرەت وبنەماڵەی نشتیمانپەروەری شاروشارۆچکەوناوچەکانی تری کوردستان،بەشداری کاریگەریان بوو، وەك پشتگیری بۆ ڕزگارکردنی کەرکوك.

بەدەیان قارەمانی کۆیەو هەولێرو رانیەو سلێمانی...

گیانی خۆیان کردەقوربانی،شەهیدانی زنجیرەی

(کانی دومەڵان)و(چیمەن)...

باشترین شاهیدی ئەم راستییەن...

بەداخەو کەناوی زۆر لەشەهیدەکانمان لەبەر دەستدا نەبوو..

هەرگیز لەبیرم ناچێت ،لەبەردەم بارەگای(بەرەی کوردستانی) لە (بنەسەراوە)

پیاوێکی بەشان وشەوکەتی هەولێری بەناوی حسین ابراهیم عمر(مام حسین) لیستیکی 12کەسی لەناوی خزم وکەس وکاری لەبەر دەمم دانا ..گووتی:

(فەرموو ئەم قائیمەیەم لێوەربگرە، ئێمەچەك وپێداویستی شەڕمان تەواوە...

لەکەرتەکاندا رێکمان خەن،ئامادەین،

لەپێناورزگاری کەرکوکدا شەهیدبین.)

لیستی دەستەکەی مام حسین هەولێری:

1- حسن ابراهیم عمر
2- عوسمان ابراهیم عمر
3- لقمان ابراهیم عمر
4- نوری احمد عمر
5- رحمان محمداسماعیل
6- غازی کریم اسماعیل
7- فەرحۆ حسن اسماعیل
8- یوسف کریم اسماعیل
9- بریڤان محمداسماعیل
10- محمد رحمان محمد
11- هێرش حسین ابراهیم
12- بەهزاد حسین ابراهیم

لەگەڵ شانەچەکدارەکانی بروسك رێکمخستن و بەرەو کەرکوك بەرێم کردن..

***

لیستی ناوی شەهیدانی رانیە *

<u>کە لە رزگارکردنی کەرکوک دا شەهید بوون :</u>

1 - مسعود علی رسوڵ
2 - حسین علی عبدالله
3 - حسن قادر رسول
4 - سلیم عزیز سلیمان
5 - کمال علی عبدالله
6 - محمد رسول فتح الله
7 - معروف قادرمعروف
8 - محمدحسن احمد
9 - عمر فەقێ حسین

* لە سەرانسەری کوردستانەوە بە شەپۆل خەڵکی ئازادیخواز بەرەو راپەڕین و رزگاری کەرکوک هاتبوون،بەسەدان کەس لەو پێناوەدا گیانیان کرد بە قوربانی ئەگەر نەشیاوم ناوی هەموو ئەوشەهیدانە پەیدابکەم دەتوانم داوی لێبووردن لە کەسوکاریان و لە خوێنەران بکەم کە نەمتوانیوە ناوەکانیان پەیدا بکەم

هەڵوێستی عەرەب و تورکمان

بەرانبەربە ڕاپەڕین و.. رزگارکردنی کەرکوک

هەڵوێستی تورکمان
لەرزگاری کەرکوك

بەر لەڕاپەڕینی1991 پەیوەندی بەزۆرکەسایەتی تورکمانی
کەرکوکەوەکرابوو، ئەەوانیش ئومێدی زۆرگەورەیان
لەسەر سەرکەوتنی ڕاپەڕینەکەهەڵچنیبوو،
کەهێزی پێشمەرگەگەیشتە
ناحیەی(پردێ- ئاڵتون کۆپری)بەدەیان بنەماڵە
ئامادەییان بۆڕاپەڕین و بەشداری لەرزگاری کەرکوك دەربڕی..
هەرئەوەش بووەهۆی ئەوەی لەکاتی کۆڕەوەکەدا ڕژێم لەتۆڵەی
ئەم هەڵوێستەیان پتر لەکەسی لێگوللەباران کردن...
بەگەیشتنی پێشمەرگەبەشاری کەرکوك، زۆر ڕێز لەپەیوەندی
لەمێژینەی هەردوو گەلی برا گیرا...
هەمیشەبارەگاکانی حزبەکوردستانییەکان بەتایبەت(ی.ن.ك)
دەرگای برایەتی کراوە بوو.
بەسەدان کەسیان پەیوەندییان بەرێکخستنەکانەوەکرد ..
- بابزانین دوای تێپەڕبوونی 18 ساڵ،
(تحسین کهیه)لەمەکتەبی سیاسی (حزبی ئیتحادی تورکمانی)و
ئەندامی ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوك
بۆیادی ئەوڕاپەڕینەچۆن دەدوێ:
ئەوڕاپەڕینەوەك ڕاپرسییەکی میللی وابوو *

ئەو ڕاپەڕینەوەك ڕاپرسییەکی میللی وابوو بۆ ڕەت کردنەوەی داگیرکردن و بەرپەرچدانەوەی سیاسەتی حزبی بەعس ....
ئەوڕاپەڕینەهاوکێشەی سیاسی گۆڕی وئەوەی خستەڕوو کەجەماوە رەکەلەگەڵ ئەو ڕژێمەدا نین ...ئەو گەورەتاوانبارانەی ئەو راپەڕینە یان سەرکوت کرد،بەتوندی سزای قانوونی بدرێن وڕووبەڕووی دادگا بکرێنەوەوهەموو لایەکیش ئاوڕ لەشەهیدانی ئەوڕاپەڕینەبدەنە وە،چونکەروحی پاکی ئەوشەهیدانەداوامان لێدەکەن تۆڵەیان لەگە ورەتاوانبارانی شکست پێهێنانی ئەو ڕاپەڕینەزگاربکەینەوە..بێگومان جەماوەر ئەوڕاپەڕینەی گەیاندەترۆپکی سەرکەوتن وبەبێبەشداری جەماوەر ئەوڕاپەڕینەسەرکەوتوو نەدەبوو...
رزگارکردنی شاری کەرکوکیش هاوکات لەگەڵ ناوچەکانی تری کوردستان وخوارووی عیراق..
گرنگییەکی بەرچاوی هەبوو...
ئەم شارەشارێکی ستراتیژی بوو بەلای ڕژێمەوە،رژێم کاری بۆ ئە وەکردبوو کەبەهەموو شێوەیەك بەرگری لەکەرکوك بکات وهێزی هەمەلایەنیشی لەشارەکەجێگیر کردبوو..
جەماوەری کەرکوك هاوکاری هێزەکانی ئۆپۆزسیۆنیان کردو ئەم شارە ئازاد کرا..

ئەوەشتێکی شاراوەنییە،کەهێزەکوردییەکان هێزی سەربازی
بتەویان هەیەورێکخستنی سەربازییان هەیەو پێشمەرگەو
چەکیان هەیەوئەوەش وایکرد کەشاری کەرکوك ڕزگاربکەن...
پێویستە بۆمێژوو ئەوە بوترێت هەڵوێستی بزوتنەوەی نیشتمانی کورد لەو سەردەمەدا کەبەبەرەی کوردستانی دەناسرا ڕۆڵێکی سە رەکی بینی ،لەسەرخستنی ڕاپەڕین وئێمەئەوکاتەلەگەڵ ئەو بەرە یەدا هاوشان خەباتمان دەکرد، بۆڕزگارکردنی کەرکوك، بۆیەدەڵێم بزووتنەوەی کورد بزووتنەوەیەکی مێژووییەنەك هەر لە ڕاپە ڕینی1991دا بەڵکو لەروو بە رووبوونەوە ولەئۆپۆزسێۆندا بەگشتی قوربانی زۆریان داوە لەوپێناوەدا، تا ئەوەی ئەمڕۆ
بەشی زۆر لەخواستەکانی خەڵکی عیراق هاتۆتەدی..

* سەرچاوە: کوردستانی نوێ- ژ (4826) لە20\3\2009

ئەگەر هێزی پێشمەرگە نەبووایە
ڕژێمی بەعس تا ئێستا پێی لەسەر دڵمان دا دەنا

(نجات حسين) لێپرسراوی لقی کەرکوکی (ئەنجومەنی باڵای ئیسلامی عێراق)
تورکمانێکی شیعەیە،دەربارەی ڕاپەڕینی1991ورزگارکردنی کەرکوك وتی: ڕاپەڕین وشۆڕشەکان لەدنیادا دوای ئەوەبەرپادە کرێن ، کەڕژێمەکان بەشێوەیەکی دیکتاتۆریانەدەیانەوێت مافەکانی هەمووان زەوت بکەن ولەوکاتەدا جەماوەرڕێگاچارەیان بەرپا کردنی شۆڕش وڕاپەڕینە، ئەوڕژێمەش کەبەبۆردومان وفڕۆکەو هەلیکۆپتەرو تۆپباران نەوەستاو چەکی کیمیاوی دەرهەق بەخەڵکی کوردستان بەکارهێناو گوندەکانی کوردستانی خاپوورو وێران کردو شاڵاوی ئەنفالی جێبەجێکرد،خەڵکەکەناچاربوون کەدەست بدەنەچەك وشۆڕش بەرپابکەن وڕابپەڕن..
ڕاپەڕینی1991چرای هیوابووبۆرزگاربوون
و بزمار یەکەمیش بووکەلەتابووتی جەنازەی دیکتاتۆر درا..
بۆخەڵکی کەرکوکیش بەتایبەتی ئەو ڕاپەڕینە گرنگییەکی گەورەی هەبوو،کەبووەسپێدەی ئازادکردنی هەموو عێراق،چونکەکەرکوك زۆر دەلالەتی سیاسی هەبوو، کەکەرکوك ئازادکرا دواتر بەغدا ئازاد بکرایە. ڕژێمەکەدەڕووخا..بۆیە ئێستاشی لەگەڵدا بێت ڕووخانی ڕژێمی بەعس لەئازادکردنی کەرکوك لەساڵی1991 سەرچاوەی گرت..
دەربارەی ڕۆڵی هێزی پێشمەرگەی کوردستان، پێویستەئێمەسوپاسی ئەوهێزەبکەین ، چونکەبەبێبوونی هێزی پێشمەرگەرژێمی بەعس تا ئێستا پێی لەسەر دڵمان دا دەناو لای نەدەبرد..
کاتی لە ڕاپەڕینی1991 پێشمەرگە هاتنە ناو شاری کەرکوك جەماوەر وردەوردەهەستمان بەدڵنیایی کرد...

* سەرچاوە: کوردستانی نوێ- ژ (4826) لە20\3\2009

هەڵوێستی عەرەبی کەرکوك
لە کاتی راپەڕین و رزگاری کەرکوك دا

هەموو عەرەبەکانی کەرکوك هاوهەڵوێست نەبوون لەگەڵ رژێمی بەعسدا ،هەندێ‌هۆزو تیرەی عەرەب وەك عبێدو جبور لەکەرکوك وحەویجە ناکۆکیان لەگەڵ رژێم هەبوو، زۆر بە وردی متابعەی هەواڵەکانی راپەرینی جنوب وکوردستانیان دەکرد.. (وەستاصابر) لەچاوپێکەوتنێکی (کەرکوكTV)دا لە یادی 18 ساڵەی راپەڕیندا ووتی: بەر لەراپەڕینی 1991لە دوکانی سیروان دیسکۆ شێخێکی عەرەبم بینی، پرسیم ئەمە کێیە..؟ گوتیان ئەمە(وصفی العاصی مظهر)ە کەیەکێکە لەشێخەکانی (عبید)ە، دوژمنایەتییان لەگەل ماڵی (صدام) هەیە ، دواتر داوامان لە برادەران کرد کە قسەی لەگەڵدا بکەن.ئەوانیش داوای هاوکاری وبەشدارییان لێ‌کردبوو، لەوەڵام گووتبووی: ئەگەر ئێوە پەیوەندیتان بە (جلال الطالبانی) یەوە هەبیت ودڵنیام بکەنەوە

ئەوە وەڵامتان دەدەمەوە... ئەوانیش بۆدڵنیاکردنی شەپۆلە کانی 41 مەتری و 75 مەتری رادێوەکەی یەکێتی یان بۆ دیاری کردبوو، هەروەها نهێنی ژمارە(0900)یان پێدابوو،پێیان گووتبوو بەوژمارەیە بروسکەت بۆدەکرێ..

دواتر کە لە رادێۆکەوە بروسکەی بۆدەکرێ..

ئیتر دڵنیا دەبێتەوەو و بەڵێنی هەموو هاوکارییەکیان پێدەدات..

هەلوێستی جوامێرانەی کورد

لە یەکەم رۆژی راپەرینەوە تا رزگارکردنی شاری کەرکوک هەرلە مامەندەو بناری قەندیل ودەوروبەری(حاجی ئۆمەران) تادەگاتە بادینان ونزیک موصڵ. لەسەربازکەکانی گەرمیان وکوێستان،لە سەربازگەکانی رەشکینی(هەولێر)و حامیەکەی (سلێمانی) و(فەیلەق) لە (کەرکوک) بەسەدان هەزار سەرباز و ئەفسەرو پلەداری سوپای ئەنفال بەدیلی و یەخسیری کەوتنە بەردەست پێشمەرگەو جەماوەر.. دەکرا (١٨٢)هەزار کەسیان لە تۆڵەی یەنفالکراوەکان لێ بکوژرایەتەوە، بەڵام رێنمایی سەرکردایرتی شۆڕش و ویژدانی مرۆڤدۆستانەی کۆمەڵانی خەڵک..نەک (دیڵ)ەکانیان نەکوشتەوە، بەڵکو پێڵاو و بەرگ و خواردن و پێخەفیشیان بۆ دابین دەکردن..شەپۆلی گەورەی سوپا شکستخواردووەکەی رژێم لە سەرسنووری ئێرانەوە تا زنجیرە چیای (حەمرین)ی سنووری کوردستان نەدەپچرایەوە..

لەیادمەلە١٩٩١/٣/١٧لەهەولێرئاگادارکراینەوەکە(ئەفسەرێک)ی سەربە هەواڵگری رژێم لە ماڵێکدا خۆی حەشار داوە..

کاتێک بەدواداچوونمان بۆ کرد،کە گرتمان و هێنامان لە بارەگا لێکۆلینەوەمان لەگەڵدا کرد بە راشکاوانە گووتی:

(بەڵێ من لە رانیە بەدیل گیرام..کەئازادیان کردم هاتمەوە لە کۆیە پەیوەندیم بە سوپا کردەوە،لەوێش بەشداری شەڕم کرد..بەدیل گیرامەوە..دیسان ئازادکرامەوە..هاتمەوە هەولێر.. لێرەش بەرگریم لە هەولیرکرد..هەم دیسان بەدیل گیرامەوە.. بۆجارێکی ترئازادیان کردمەوە. جووم بۆکەرکووک.. لە(التون کۆپری)پەیوەستبوومەوە بەهێزەکانی خۆمان...کاکە خواغیرەت و ورەی لێمان سەندۆتەوە..

سوێند بەیەزدان لەوێش جارێکی تر(اسیر)بووم..بەدیلی هێنامیان لە قوشتەپە ئازادیان کردم..

منێش کورئەم ماڵەلام سەربازبوو،چاکەم بەسەریانەوە هەبوو.

ئەگەرئەمرۆنەتان گرتبمایە سبەی خۆم دەگەیاندە(موصڵ).

ئاخرسەرۆکی هەرێم ناهەقی نییەلەگوتارەکانیدا باس لەجوامێری و مرڤپەروەری پێشمەرگەو خەڵکی کوردستان دەکات..

فەرمووبابزانین رۆژنامەنووس(عەدنان حسێن)جی نووسیوە؟

سوپاس..کوردەکان

ئەگەر عەرەبەکانی عیراق و هەروەها تورکمان و کلدان و ئاشووریەکان بەویژدانەوە بڕواننە شەریکەکوردەکانیان لە نیشتمان ئەواپێویستەلەسەریان رۆژیسێ جار سوپاسی کوردەکان بکەن. کوردەکانی عیراق بەبەردەوامی جێبەجێکردنی داواکانیان و داننان بەمافەنەتەوایەتی و سیاسی و کلتوری و ئیدارییەکانیان بەمەسەلەی نیشتمانی عیراقیەوەبەستووەتەوەو بزاڤەسیاسیەکەشیان بەشێوەیەکی توند بەبزاڤی نیشتمانی عیراقەوەبەستووەتەوەو هەرگیز خۆی نە خستووەتەوە خانەی هاودژی و نەیاری و ململانێ لەگەڵ بزاڤی نیشتمانی عیراقیدا. کاتێ شۆڕشەچەکدارییە نوێ یەکەیان لەسەرە تاکانی شەستەکانی سەدەی رابردووو هەڵگیرسا وەك کاردانەوەبە رامبەر بەکارهێنانی هێز دژیان بۆ سەرکوتکردنی بزاڤە ئاشتیخوازانەکەیان بۆ جێبەجێکردنی دروشمەکانی شۆڕشی 14ی تە موزی 1958 و جێبەجێکردنی بەڵێنەکانی، بزاڤی نەتەوەی کورد دروشمێکی هەڵگرت کەتیایدا داخوازیەنیشتمانیەکانی عیراق کە وتبووەپێش داخوازیەکانی نەتەوەیی کردنی کەبریتی بوو لە "دیموکراسی بۆ عیراق و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان".لەکاتێکدا بە عسیەکان لەدوای کودەتای 8ی شوباتی 1963 هەموو شتێکیان حە

ڵاڵ کردو هەموو شتێکی پیرۆزو موقەدەسیان هەتك کردو لە هەموو لایەکەوەخوێنی عیراقیەنیشتمانپەروەرەکانیان بەفیڕۆو هەدەردا ئە وانەی لەو نیشتمانپەروەرانەتوانیان خۆیان رزگاربکەن کوردەکان بوونەپاسەوان و پارێزەری دڵسۆزیان کوردستانیش بووەپەناگەیەکی توندو بەهێز بۆیان و جارێکی تریش کاتێ سەدام حسێن جەنگی دژ بەعیراقییەکانی راگەیاند پێش ئەوەی هێرش بکاتەسەر ئێران هە زاران عەرەب و تورکمان و کلدۆئاشووری بەبێ دوو دڵی روویان کردەپێشمەرگەکان بۆ دابینکردنی ئەمن و ئارامی لەلای ئەوان چونکەدڵنیابوون کەلەدەستێکی ئەمیندان و پارێزراون. من بەچاوی خۆم بینیم لەکاتی راپەڕینی 1991 دژی سەدام حسێن ژنانی کورد نانیان ئەکردو چێشتیان لێدەناو لەگەڵ کوڕەکانی خۆیان دەیان برد بۆ هەزاران سەربازو
ئەفسەری عەرەب، ئەو سەربازو ئەفسەرانەی رەوانەی کوردستان کرابوون بۆجەنگ دژی کوردولەکاتی راپەڕین پەنایان بردەبە رمزگەوتەکان
لەشارەکوردیەکان بۆئەوەی لەشەڕانگێزی سەدام بپارێزرێن.
لەکۆتایی ساڵی 1991 کوردەکان هەرێمەکەی خۆیان کەکۆنترۆڵی زۆربەی ناوچەکانی کردبوو،کردە پەناگەیەکی ئارام بۆ ئۆپۆزسیۆنە کانی دەرەوەی عیراق و نەیارەکانی ناوەوەکەسەدانیان روویان کردە هەولێرو سلێمانی و دهۆك و لەوێ بارەگاو بنکەو ئێزگەو تەلە فزیۆنیان دامەزراندو رۆژنامەیان دەرکرد.
هەندێکیشیان توانیان ژیانی خێزانی لەگەڵ هاوسەرەکانیان و کچ و کوڕەکانیان دروست بکەنەوەدوای غوربەتێکی دوورو درێژ. بە رامبەر ئەوانەی ئەو هەموو شتانەیان بۆ ئێمەکردووە، بەرامبەر ئێمەی عەرەب و کلدۆئاشووریەکان و تورکمانەکان کردووە پێویستە

کەلەگەڵ چاخواردنەوەیان قاوەخواردنەوەی بەیانیان بڵێین: سوپاس.بەناوی عروبەو نەتەوەی عەرەب، بەڵکو بەناوی ئیسلامیشە وەحکومەتەکانی عیراق بەشێوەیەکی زەبروزەنگ رووبەڕووی داواکاری کوردەکان بوونەتەوەلەدانانان بەمافەکانیان، لەماوەی حوکمی سەدامئەو زەبروزەنگەپەرەی سەند بۆ جینۆسایدو خاپوورکردنی سەراپای کوردستان بەناوی عروبەو نەتەوەی عەرە ب و ئیسلامیش، کوردەکان چاویان پۆشی لەمێژووەکەمان لەگەڵیان کەمایەی شەرەفمەندێتی نەبووەو دەستی خۆشەویستی و یەکێتیان بۆ درێژکردبن لەچوارچێوەی دەوڵەتێکی دیموکراسی فیدرالی، رووبە ڕووی داخوازیەکانی جیابوونەوەو سەربەخۆیی بوونەتەوە.هەرگیز شتێکی زۆر نیەبەرامبەر ئەوانەی خۆیان بە یەکێتی عیراق بە ستووەتەوە، ئەو یەکێتیەی سەدام خستیەسەرلەپەکانی دێوەزمە، نیوە ڕۆیان پێیان بڵێین: سوپاس. شتێکی زۆریش نیەدەرهەق بەکوردەکان بۆ جاری سێیەمیش ئێواران بڵێین: سوپاس،بەرامبەر لەبەرگریکردنە کانی ئەمرۆیان لەئایندەی دیموکراسی عیراق، کەزۆربەخۆڕاگریی وەستان دژی تایەفەپەرستەتاریکیەکان کەهیچ خەیاریکیان نییەبیخە نەبەردەم گەلی عیراق کەبرِشتی لێبراوەلەدەرەنجامی زۆرداریی نە تەوەیی دوورو درێژو جەنگە نەتەوەییە بەعسیەروخێنەرەکان، ئە مجارەیان سەر لەنوێ بکەوێتەوەناو زۆرداری ئاینی – تایەفی لەسە ر رێچکەی ئەمارەتی تاڵیبان لەئەفغانستان و هەندێ شوێنی تر.سوپاس، سوپاس، سوپاس، کوردەکان، ئەمەکەمترین شتەکەمافی خۆتانە لەلایەن شەریکەعیراقییەکانتان پێتان بگوترێت.

* سەرچاوە : رۆژنامەی ئەلشەرق ئەلئەوستی لەندەنی

بەشی دوازدەیەم

هەڕەشە...

لەراپەرینی1991دا،دوابە دوای رزگارکردنی
شارەکانی کوردستان بەکەرکوکیشەوە..سەرکردایەتی کورد
نەیتوانی بەربەستێکی بەرگری تۆکمەی وا درووست بکات ..
تارێگابگرێت لەهاتنەوەی سوپای داگیرکەر،
لەکەرکوک (معسکرخالد) ئازادنەکرا.
لەخوارووی عێراق راپەڕینی شیعە کانشکستی خوارد..
لەولاشەوەبەهۆی لێکدانەوەی بەرژەوەندی خوازی زلهێزەکانەوە
تیشی سەوز بۆ هیزی ئاسمانی عێراق داگیرسابۆوە.
هەربۆیەسەرانی رژێم کەوتنەهەڕەشەو (صدام حسین)
نامەیەکی هەڕەشە ئامێزی نارد بۆ بەرێز(مام جەلال)
کە ئەمە ناوەرۆکی نامەکەی بوو:
نامەیەک لە.....صدام حسین
بۆ / بەرێز جلال الطالبانی
هێزەکانی ئێوەلەهێزی شیعەبەکرێگیراوەکانی ئێران کارامەترو بە
تواناترنییە.
کەلەشارەکانی (ناسریەو بەسرا وعیمارەو کوت و حیلە..)
تێکمان شکاندن..

بەم دواییەلە(کەربەلا)یش تێکمان شکاندوون.جگەلەنەجەف هیچ شوێنێکیان بەدەستەوەنەماوە،وا بەرێگاوەین بەرەو پاککردنەوەی نەجەفیش.ئەوەی لای ئێمەگرینگەلەم هەلومەرجەدا نامانەوێ وەک خەڵکانی تایفگەری بەکرێگیراوی بێگانەتەماشای ئێوەبکەین..
هەربۆیەهیواداریین لەوەزیاتر پێشرەوی نەکەن..
کەنەک هەر زیان لەعێراق دەدات و بەس، بەڵکو دەبێتەهۆی
لەدەستدانی لێک تێگەیشتن و ڕووبەڕوو بوونەوەیشمان..
هەربۆیەنابێ پێتان وابێت کەوەرگرتنەوەی شارەکانی باکوور گرانتر بن لەسەندنەوەی شارەکانی باشوور..
ئێوەدەزانن کەئێمەبەنیاز بووین.. دان بەدەستوورێکی نوێدا بنێین کەجۆرێک لەدەستەبەرکردنی دیموکراتی تێدابێت بۆ پارت و بزوتنە وەسیاسییەکان و بتوانیین لەهەلومەرجێکی ئا وادا پێکەوەکاربکەین..
ئێوەخۆتان دەزانن بەر لەئابی 1990 ئەونیازەمان هەبوو،
بەڵام گۆرانکارییەکانی ئەم دواییەنەیانهێشت..
ئێستایش ئێمەئامادەین بۆلێک تێگەیشتن وزەمینەخۆشکردن بۆکاری هاوبەش.
درێژەدان بە توندوتیژی لەباکوورئەم فرسەتە لەدەست دەدات.
لەگەڵ ئەوەشدا هێشتا ئێمەئامادەین هەلومەرجێکی ئاوا برەخسێنین کەپارت و بزووتنەوە سیاسییەکان بەشداری فراوانتر لەکاری سیاسی ودیموکراسی وبنیاتنانەوەی عیراقی مەزن،هەرکەسبەپێی توانای خۆی وهەرلایەنەبەپێی شایستەیی لەبەدیهانتی مافەکانی.
(کۆتایی نامە)

بسم الله الرحمن الرحيم

الجمهورية العراقية
رئاسة الجمهورية
السكرتير

رسالة من السيد الرئيس القائد صدام حسين
الى السيد جلال الطالباني

مبدأ :

أ في ظروف كهذه يجب أن يحسب التصرف ليس على أساس آثاره المباشرة والآنية فحسب ، وانما عليه أن يدخل في حسابه المستقبل بالدرجة الاساس ٠

ان عملكم في الشمال ما كان عليه أن يحصل لأنه تزامن مع العمل الاميركي الصهيوني ضد العراق ٠

وعلى أية حال فان قوتكم لن تكون أكبر وأكثر حماسة لأهدافها من قوة الطائفيين عملاء ايران التي قهرت في كل من الناصرية والبصرة والعمارة والكوت والحلة ، وأخيرا" قهرت في كربلاء ولم يبق منها الا شرذمة في مدينة النجف كمركز جدي من مراكز الشغب والعمل جار لتطهير النجف ٠

ان الذى يهمنا هو أن لا يحشر الاكراد في هذا الظرف مع الفعلة الطائفية الغادرة ، لتظهر الفعلة الطائفية كما هي حقيقتها كعمل من اعمال التدخل الاجنبي الخارجي ٠ ولذلك نأمل أن لا توغلوا اكثر فأكثر في هذا المجال غير المشرف ، بما يسيء الى العراق ويسيء اليكم ، ويجعل فرصة التفاهم غير ممكنة بعد الاصطدام بكم ٠

بسم الله الرحمن الرحيم

الجمهورية العراقية
رئاسة الجمهورية
السكرتير

/ ٢ /

لذلك عليكم أن لا تتوهموا ان استرجاع المدن في الشمال اصعب من استرجاع مدن الجنوب •

انكم تتذكرون اننا كنا في طريقنا لاقرار دستور جديد للبلاد واشاعة نمط من الديمقراطية التي تمكن الاحزاب والحركات السياسية من أن تعمل وفق هذه الاجواء ، وكان هذا قبل آب ١٩٩٠ ، الا ان التطورات اللاحقة حالت دون ذلك •

والآن نحن مستعدون للتفاهم لنرسي معا" أرضية العمل المشترك ، الا ان استمرار اعمال العنف في الشمال سيعرقل مثل هذه الفرص ، ومع ذلك فاننا جادون لاتاحة الفرصة المناسبة أمام شعبنا والحركات السياسية لمشاركة اوسع في العمل السياسي الديمقراطي وبناء العراق العظيم وكل حسب امكانياته وكل حسب حقوقه التي تناسب مكانته)•

ـ انتهت الرسالة ـ

سكرتير رئيس الجمهورية
١١ / ٣ / ١٩٩١
٢٢ شعبان ١٤١١

کۆپیەکی تری هەمان پەیام
ئاراستەی مەسعود بارزانی کرا بوو.

عوبێدی حاجی مەجیدی سەرسورلە1974داسەرلقی پێشمەرگە بو، ئاشنایەتی کۆنی لەگەڵ کاک مەسعود هەبو، ئەویان دۆزی بوەوە نامەکەی پێدا رەوانە بکەن.

حاجی عوبێد، پیاوێکی کوردپەروەری دڵسۆز بو، گومان لە نیازی بەعس ئەکا و، ئەکەوێتە دڵەڕاوکێ کە نەوەکو نامەکە بۆ نانەوەی فیتنە و تێکدانی نێوان یەکێتی و پارتی بێ. کە ئەگاتە پردێ بە دوای بارەگای یەکێتی دا ئەگەڕێ و، ئەچێتە لای مەلا فەرمان کە بەرپرسی ئەو بنکەیە بو. مەلا فەرمان و حاجی عوبێد هەردوکیان ساڵەیی بون . باسەکەی بۆ ئەگێڕێتەوە و داوا ئەکا نامەکە بخوێنێتەوە و ناوەرۆکەکەی بنوسێ و بینێرێ بۆ من بۆ ئەوەی ئاگاداری مەسەلەکە بم .مەلا فەرمان دەسبەجێ وێنەیەکی لە بەر نوسی بوەوە هەمان رۆژ بە دەستی بۆی ناردم. لە گەڵ کۆسرەت و حەسەن کوێستانی خوێندمانەوە .دوای تاووتوێ کردنی ناوەرۆکەکەی و، هەڵسەنگاندنی بارودۆخی کوردستان و عیراق، بە تایبەتی کە راپەڕینی شیعە لە شارەکانی خواروی عیراق تێک شکێنرا بو. پێمان وا بو راگرتنی شەڕ لە گەڵ هێزەکانی جەیش لەو شوێنانەدا کە بوبونە سنوری هەردولامان و دەس پێکردنی گفتوگۆ بە قازانجی کوردە. هەڵوێستی کورد لەو کاتەدا لەوپەڕی بەهێزی دا بو، بە پێچەوانەوە هەڵوێستی سەدام و بەعس لەوپەڕی خراپی دا بو.

ئێوارەکەی لە سەلاحەدین لە بارەگاکەی خۆمان بوم و کاک مەسعود لە شەقڵاوە بو بروسکەی بۆ کردم کە بۆ کارێکی زۆر گرنگ یەکتر ببینین دەسبەجێ چوم بۆ لای بەڵام بە هیچ جۆرێ وام پیشان نەدا من هیچ ئاگاریەکم لەو بارەیەوە هەیە.کاک مەسعود میوانی عوسمان

میرانی خۆشناو بو لە شەقڵاوە. داوای لە ماڵخوێ کرد ژورێکمان بۆ کۆبونەوە بۆ ئامادە بکەن. چوینە ژورەکەوە جگە لە خۆی و من، فەرەنسۆ حەریری، ئازاد بەرواری، فازیل میرانی ...لە گەڵ بون. کاک مەسعود دەستی کرد بە قسە وتی:

"ئەمڕۆ حاجی عوبێد لە حکومەتەوە ئەم کاغەزەی هێناوە" کاغەزەکەی دامێ بیخوێنمەوە .منیش بە وردی خوێندمەوە. ئینجا لێی پرسیم: "ڕەئیت چیە؟" دوای ئەوەی بۆچونەکانی خۆمانم بۆ ڕون کردەوە، وتم: "پێم باشە بە ئیجابی وەڵامی بنوسینەوە". ئەوانی تریش هەمان ڕەئیان هەبو.

خۆیشی ڕەئی وەکو ئێمە بو. خۆی نامەیەکی کورتی نوسی ئامادەیی بەرەی کوردستانی دەربڕی بۆ ڕاگرتنی شەڕ و گفتوگۆ. هەر ئەو شەوە بڕیار درا وەفدێ پێک بهێنین دو لە سەرکردایەتی یەکێتی: فەرەیدون عەبدولقادر و عومەر فەتاح و دو لە سەرکردایەتی پارتی: ئازاد بەرواری و فازیل میرانی، هەر کات پێویستی کرد بینێرین بۆ گفتوگۆ. وەڵامەکە بۆ سەدام نێردرایەوە. وەکو دوایی بیستمان نامەکە نەگەیشتبوە جیگەی خۆی چونکە لە ڕێگەی گەڕانەوەی دا کۆپتەر پەلاماری ئۆتۆمۆبیلەکەی حاجی عوبێدی دابو، سەرنشینەکانی لە تاو گیانی خۆیان هەڵات بون. نامەکەش لە ئۆتۆمۆبیلەکەدا سوتا بو.

وەکو دوایی دەرکەوت هەڵوێستی بارزانی و سەرانی پارتی لە کوردستان جیاواز بوە لە هی هاوڕێکانی لەندەنیان،

پێ ئەچو ئاگایان لە یەکتری نەبوبێ.

بەمجۆرە دەسپێشکەریەکەی سەدام لە کوردستانیش بێ بەر بو.

* نەوشیروان مستەفا/ سبەی/مفاوەزاتی بەرەی کوردستانی - بەعس (1991)...

دوای گەیشتنی ئەم نامەیە بە کاک مسعودیش وهاتنی نێردراوی (صدام حسین)بۆکوردستان,ڕژێم هیچ جاوەڕوانی وەڵام دانەوەی (بەرەی کوردستانی) نەکرد..

لە ڕۆژی 28-3-1991 بەپاڵپشتی دەیان فڕۆکەی هەلیکۆپتەر و سەدان تانک وزرێپۆش وبەکرێگراوی(مجاهیدینی خەلقی ئێرانی) سوپای عێراق لەچەندلاوە پەلاماری بۆسەرکەرکوک دەستپێکرد..

لەخوارووی کەرکوک پێشمەرگەکانی(ی.ن.ک)بەفەرماندەیی (عبدالرزاق محمدعمر)بەرگرییەکی زور زور قارەمانانەیان کرد..

لەوبەرگرییەدا هەڤاڵ(عبدالزاق)و دەیان پێشمەرگەشەهیدبوون..

بەڵام بەهۆی ئەوەی هێزێکی گەورەی گاردی کۆماری لەرێگای (دووبز)ەوە(پردێ)وەو بەرەوەوسێ ڕیانی کەرکوک-هەولێر-شوان. پێشرەویانکردبوو، بەهۆی نابەرنبەری هێزەوە زۆربەکتوپڕی وبەبێ بەرنامەهێزەکانی پێشمەرگەدەستیان بەکشانەوەکرد..

کەئەنجامەکەی بووە هۆی کوژرانی دەیان هاووڵاتی و کۆچی زۆربەی خەڵکی کەرکوک بەکورد وتورکمانەوە بەرەو هەولێر و کۆیەو سلێمانی..

سەرلەئێوارەشاری کەرکوک بەتەواوی داگیرکرایەوە..

کۆرەوی ملیۆنی خەڵکی کوردستان دەستی پێکرد..

***

ژياننامەی شەهيدعبدالرزق

- عبدالله محمدعمر ناسراوبە (عبدالرزاق)
- ساڵی ١٩٤٨ لە(ئۆمرگومەت)ناحیەی(سێگردکان)لەدایک بووە.
-سەرەتالە(مەرزیخە)لەلای باوکی(قورئانوئەحمەدی) خوێندووە.
-دواتردەچێتە(هەولێر)لەقوتابخانەی ئاینی دەست بەخوێندن دەکات، هەر لەوێ قۆناغی سەرەتایی تەواو دەکات..
- ساڵی ١٩٦٧ بۆدرێژەدان بەخوێندن دەچێتە شاری کەرکوک هەرلەوێ قۆناغی ناوەندی تەواو دەکات..بەڵام ئەوماوەیە شانبەشانی خوێندن بۆ دابین کردنی بژێوی لە ناو (فندق سلام) کە دەکەوتە تەنیشت بانکی رافیدین. چایخەنەیەک دادەنێت..
لیرەوە تێکەل بە سیاسەت دەبێت،ئەوهاورێیانەی هاتووچۆیان دەکردوبە بیروباوڕی (کۆمەڵە) ئاشنابوون بریتی بوون لە (عەلی بچکۆل،فەریون عبدالقادر،ناسیحە سوور، مەلاشاخی....) جگە لەم هەڤاڵانە سەرەوە بەهۆی خزمایەتی نزیکی لەگەل شەهید (مامۆستاقادرمەلاعومەر گومبەتی)
کاریگەری زۆریان بەسەریەکەوە هەبوو..
- شەهید عبدالرزاق لەسەرەتای لاوییەوە پەیوەندی کردبوو بە (پارتی)یەوە. لایەنگیری باڵی (م.س)یش دەبێت..
- ساڵی ١٩٧٤ پەیوەندی بە شۆڕش دەکات و دەبێتە پێشمەرگە لە گەرمیان وشارەزوور ..
دوای نسکۆی١٩٧٥ دەگەڕیتەوە کەرکوک و پاشان هەولێر..
سرلەنوێ بە نهێنی درێژە بەکاری سیاسی (کۆمەڵە) دەکاتەوە..
- ساڵی ١٩٧٦ لەگەڵ (شوکریەخان)هاوسەرگیری دەکات وخێزان پێکەوە دەنێ..و دەست بە کاسبی دەکات..
-ماڵەکەی دەبێتەمەکۆی نهێنی(کۆمەڵەی رەنجدەرانی کوردستان)
- ساڵی ١٩٧٧ بەهۆی ئاشکرابوونی چەند هەڤاڵێکی و (اعتراف) کردن لەسەری لەشارۆچکەی مەخموردەسگیر دەکرێ،ماوی

نۆمانگ بێ سەرشوێن دەبێت.پاشان هەواڵی دەزانن کە لە (هیئەی خاصە)ی کەرکوکە.دوای ئەوەی هەندێ لەهەڤاڵەکانی لەسێدارە دەدرێن، بەهۆی خۆڕاگرییەوە لەژێرئازار وئەشکەنجە وهیچ نەدرکاندنی.(١٠)ساڵ زیندانی بۆدەبڕنەوەورەوانەی (ابوغریب)ی دەکەن.

-کۆتایی ساڵی ١٩٧٩بەهۆی لێبووردنی گشتی یەوە ئازاد دەکرێت. بەڵام دوای گەڕانەوەی بۆ(هەولێر) بێ گوێدانە چاودیریکردنی سیخوڕەکانی ڕژێم ژیرانە درێژە دەداتەوە بە کاری ڕێکخستن و سەرپەرشتی بەشێک لەرێکخستنەکانی هەولێر دەکات.

- شەهید لەساڵی ١٩٨٤ لەسەر داوای سەرکردایەتی کۆمەڵە دەچیتە شاخ و دەکرێتە بەرپرسی (ڕێکخراوی ٢ ی هەولێر) کە بارەگاکەی لە گوندی (توتمێ)ی خۆشناوەتی بوو..

- ساڵی١٩٨٨لەدوای ئەنفالەکان لەکاتی پاشکشی کردنی (ە.پ.ک) بۆسەرسنوورەکانی ئێران.،منداڵەکانی لە (مەهاباد) دەگیرسێنەوە..

لەکاتی شەهیدبوونی خێزان ومنداڵەکانی هەرلەوێ بوون و (٢٠)رۆژ دوای شەهید بوونی هەواڵیان زانی..

- شەهید چوار جگەرگۆشەی بۆ نیشتمان بەجێهێشتووە بە ناوەکانی (هەڵمەت،تارا،تۆڵە،ئالان)
- بەداخەوە لە رۆژی ١٩٩١/٣/٢٨ لە گوندی(باجوان) لەنزیک کۆمپانیای نەوتی کەرکوک شەهید کرا
- پاش گفتوگۆی بەرەی کوردستانی لەگەڵ رژێم لەمانگی نیسانی١٩٩١تەرمەکی گوێزرایەوە بۆگۆڕستانی(دارەتوو)لە هەولێر..*

٤٠

لە کاتی دانانی پلانی ئازادکردنی کەرکوک زۆر جەختی لە سەر گرتنی دەزگای هەواڵگیری دەکردەوە و پێی وابوو جگە لە دەست گرتن بەسەر هەموو تۆمارەکان،ورەی دوژمن دەڕوخێنێ و شیرازەی دوژمن تێك دەشکێنێ لە قۆناغەکانی شەڕی ناو کەرکوک (منظمة)ی ڕەحیماوە درەنگ گیرا،لە بەر ئەوەی سەرجەم پاشماوەی سوپا تێکشکاوەکانی پارێزگاری هەولێر و دهۆك لەوێ کۆبوونەوە و شەڕی سەختیان دەکرد، لە بەرواری 1991/3/20 هەموو قۆڵەکانی ناو شار لەدوژمن پاك کرانەوە،هەرچەندە دواتر سوپای ڕژێم هێرشی بۆ شاری کەرکوك فرۆکە خانە دەکرد، بەڵام هەردەم هێزی پێشمەرگە لە بەرگری دابوون (1)،لەم کاتەدا حەسەن کوێستانی بە نامەیەك هەواڵی کۆچی دوایی مەلا محەمەدی باوکی پێدەدات و داوای لێ دەکات لە پرسەکەی ئامادەبێت،بەڵام شەهید داواکەی ڕەت دەکاتەوەو لە پشتی هەمان نامە بە سێ دێڕ سێ داواکاری دەنوسێ:

یەکەم:داوای خۆراك بۆ پێشمەرگە نان لێ براوەکان دەکات .

دووەم:داوای چەك و تەقەمەنی دەکات.

سێیەم:داوای هێزێکی پێشمەرگەی تر دەکات بۆ یارمەتی دانی هێزە ماندوەکەی(2)،لەئەنجامدا شەهید عبدالرزاق دەرفەت بەخۆی نادات لە پرسەی باوکی ئامادەبێت،لەم هەڵوێستە دەردەکەوێت کە هەر سەرکردە نەبووە، بەڵکو پێشڕەو و خەمخۆری گەل و خاك بووە،بۆیە شایستەی ئەوەیە پێی بوترێ (سەرکردەی شەهید)،ئاواتێکی هەبوو ئەویش شەهید بوون لە پێناو کەرکوك کە لەپێش ڕاپەڕین دەرکان دەبوی،بەم ئاواتەی گەیشت و لە باجوان لە بەرگری کەرکوك شەهید بوو، لەو کاتەی بە دەستی بەریەستی سیمی بۆ ڕزگارکردی پێشمەرگەکانی بەرزکردەوەو بە گوللە تۆپی دوژمن شەهید بوو،بە شەهید بوونی سەرەتای کۆچڕەوی کورد دەستپێیکرد،کە تەرمی پیرۆزی بەجێماو ماوەی (40)ڕۆژ لەشوێنی خۆی باوەشی گرت بە نیشتیمان ،پاشان لە ئاگربەستی نێوان ڕژێم و بەرەی کوردستانی وەك خاڵێکی داخوازیەکان، داوای تەرمەکەی کراو بە فەرمی وبە نوێنەر لە هەولێر ڕادەست کرایەوەو بە خاك سپێردرا، بە شەهید بوونی عبدالرزاق بۆشاییەکی گەورە لە خەباتی نەتەوەیی لەو قۆناغە دروست بوو(3)

(1)چاوپێکەوتن لەگەڵ/سالار حەکیم،کەرکوك،2010/11/17.

(2)چاوپێکەوتن لە گەڵ/کاك سەفین،هەولێر،2011/3/20.

(3)چاوپێکەوتن لەگەڵ/مەلا قادر،سلێمانی،2011/3/29.

2-رۆڵی شەهید عبدالرزاق لەراپەڕینی ساڵی 1991دا لەشاری کەرکوک وچۆنیەتی شەهید بونی:-

پاش ئازاد کردنی هەولێر و دهوک، پێشمەرگەی ئەو دەڤەرانە بەرەو پردێ چوون و بارەگایان تێدادامەزراندو چەند کۆبونەوەیەکیان کرد بەمەبەستی ئازادکردنی کەرکوک . یەکەم کۆبوونەوە رۆژی 3/15/کرا بڕیار درا 3/17/16هێرش بکرێت بۆ ئازادکردنی کەرکوک ،بەڵام بەهۆی هەڵەی هەندێ پێشمەرگەی ناشارەزا کە کەوتبوونە ناوچەیەکی مین ڕێژکراو ئەم هێرشە سەری نەگرت، لەو کۆبونەوەیە نەخشەی رزگارکردنی شاری کەرکوک ئامادەکرا بەوپێیەی (وەستا رەسوڵ)تازە لە کەرکوک هەڵاتبوو لەترسی رەشبگیری ،هەر ئەو پلانەکەی ئامادەکرد کەلە 56خاڵ پێکهاتبوو لەوێدا سەرجەم مۆڵگەکانی دوژمن دەست نیشان کرابوون ،کاتێک (نەوشیروان مستەفا و کۆسرەت رەسوڵ و عبدالرزاق و حەسەن کوێستانی)چونە پردێ نەخشەی ئازادکردنی کەرکوک خرایە بەر باس و لێکۆڵینەوە، دوای گفتووگۆکردنێکی تێرو تەسەل بڕیاریان لەسەر دا .(1) شەهید عبدالرزاق بەهۆی پڕئەزمونو شارەزایی لەشاری کەرکوک و مۆڵگەکانی دوژمن وهێڵێکی بەرفراوانی ڕێکخستنی نهێنی هێزەکە بەسەرپەرشتی عبدالرزاق بۆئازاد کردنی شاری کەرکوک ڕێکخرا ،هێزەکە لەسەرجەم پێشمەرگە دابراووپارتە سیاسیەکان پێک هاتبوون ،شەهید عبدالرزاق زۆر دووربین بوو لەپرۆسەی راپەڕین و هەوڵی ئەدا سەرجەم ئەندامە نهێنیەکانی ناوشاری کەرکوک لەبەرەی شەر ئاشکرا نەکات ،هەربۆیە پێش راپەڕینی شاری کەرکوک شانە نهێنیەکانی وەک هەواڵگری و پلانی ناوشاری دانا ، ئەمەش بەومەبەستە بوو لەشکستی هەر هێرشێک خۆی و ئەندامە نهێنیەکانی پەیوەندیان هەربمێنێ و لەشار دەرنەچن .(2)

(1)پشکۆ حەمە تاهیر عبدالرحمان:ڕاپەڕینی کەرکوک ساڵی 1991،گۆڤاری:زانکۆی کۆیە،ژ.(8)،2008،ل149-150.

(2)چاوپێکەوتن لەگەڵ/سالار حەکیم،کەرکوک 2010/11/17.

بۆیە شەهید عبدالرزاق بەشێك لە شانەکانی پروسکی بەسەرپەرشتی(حاجی هەڵمەت)نارد بۆ ناوەندی شاری کەرکوك تا شەڕ بکەوێتە دوو پشتێنەوە،سەرەتا لەناو شار هاوکات لەدەرەوەی شار لە پشتێنەکانی(کانی دومەڵان،سێکانیان،دووبز)کە لە هێرشەکانی 17-3/18 سەر نەدەکەوتن لەبەرئەوەی سەرجەم پاشماوەی سوپا شکاوەکانی پارێزگای هەولێر و دهۆك بەسەرپەرشتی(عەلی حەسەن مجید)لە سێ پشتێنەی ئەمنی دەرەوەی شاری کەرکوك شەڕی مان و نەمانیان دەکرد،لەوێدا ڕژێم (133) تانکی لە گەڕەکی ڕەحیماوەی شاری کەرکوك و پشتێنەی کەلی سێکانیانی ئامادە کردبوو، لە بەرواری 1991/3/19 هێرشی یەکەمی هێزی پێشمەرگە شکستی خوارد،لەم هێرشەدا(مەحمود حەمەد ئەمین) دایك برای عبدالرزاق ناسراو بە (خولە) شەهید بوو وە لەهێرشی دووەمی هێزی پێشمەرگە لەئێوارەی هەمان بەرواردا ئەو پشتێنە ئەمنیە سەختەی دوژمن شکا، هەرچەندە عبدالرزاق لە قوژبنێکی شەڕەکەوە هەواڵی شەهید بوونی خولەی برای پێدرابوو وە داوای لێکرابوو کە سەر لە تەرمەکەی بدات، بەڵام شەهید عبدالرزاق لە وەڵامدا وتبوی:((چەندین کوڕە پێشمەرگە تەرمەکەیان بێ کەس کارە با ئەویش وەك ئەوان بێت))(1). عبدالرزاق سەرپەرشتی شەڕەکەی زۆر لا پێویستتر بوو لە سەر لێدانی تەرمی براکەی، هەر بۆیە لە ئێوارەی 1991/3/19 تەرمی شەهید خولە وەك یەکەم گوڵاڵە سورەی نەورۆز هاتەوە بۆ هەولێر و لە ڕێوڕەسمی ناشتنەکەی عبدالرزاق ماوەیەکی کورت ئامادە بوو و دەرفەتی مانەوەی نەبوو بۆ پرسەکەی هەمان ڕۆژ بۆ کەرکوك گەڕایەوە ، ئازاد کردنی کەر کوکی لا پێویستتر بوو لە پرسەی براکەی و گیانی خۆی (2).

(1) چاوپێکەوتن لەگەڵ /سالار حەکیم،کەرکوك،2010/11/17.

(2)چاوپێکەوتن لەگەڵ/نوری حەمەد ئەمین،هەولێر/2011/3/20.

(٤)

لە کاتی دانانی پلانی ئازادکردنی کەرکوك زۆر جەختی لە سەر گرتنی دەزگای هەواڵگیری دەکردەوە و پێی وابوو جگە لە دەست گرتن بەسەر هەموو تۆمارەکان،ورەی دوژمن دەڕوخێنێ و شیرازەی دوژمن تێك دەشکێنێ لە قۆناغەکانی شەڕی ناو کەرکوك (منظمة)ی ڕەحیماوە درەنگ گیرا،لە بەر ئەوەی سەرجەم پاشماوەی سوپا تێکشکاوەکانی پارێزگاری هەولێر و دهۆك لەوێ کۆبوونەوە و شەڕی سەختیان دەکرد، لە بەرواری 1991/3/20 هەموو قوڵەکانی ناو شار لەدوژمن پاك کرانەوە،هەرچەندە دواتر سوپای ڕژێم هێرشی بۆ شاری کەرکوك فرۆکە خانە دەکرد، بەڵام هەردەم هێزی پێشمەرگە لە بەرگری دابوون (1)،لەم کاتەدا حەسەن کوێستانی بە نامەیەك هەواڵی کۆچی دوایی مەلا محەمەدی باوکی پێدەدات و داوای لێ دەکات لە پرسەکەی ئامادەبێت،بەڵام شەهید داواکەی ڕەت دەکاتەوەو لە پشتی هەمان نامە بە سێ دێڕ سێ داواکاری دەنوسێ،

یەکەم:داوای خۆراك بۆ پێشمەرگە نان لێ بڕاوەکان دەکات .

دووەم:داوای چەك و تەقەمەنی دەکات.

سێیەم:داوای هێزێکی پێشمەرگەی تر دەکات بۆ یارمەتی دانی هێزە ماندوەکەی(2)،لەئەنجامدا شەهید عبدالرزاق دەرفەت بەخۆی نادات لە پرسەی باوکی ئامادەبێت،لەم هەڵوێستە دەردەکەوێت کە هەر سەرکردە نەبووە، بەڵکو پێشڕەو و خەمخۆری گەل و خاك بووە،بۆیە شایستەی ئەوەیە پێی بوترێ (سەرکردەی شەهید)،ئاواتێکی هەبوو ئەویش شەهید بوون لە پێناو کەرکوك کە لەپێش ڕاپەڕین دەرکان دەبوی،بەم ئاواتەی گەیشت و لە باجوان لە بەرگری کەرکوك شەهید بوو، لەو کاتەی بە دەستی بەرپەستی سیمی بۆ ڕزگارکردی پێشمەرگەکانی بەرزکردەوەو بە گوللە تۆپی دوژمن شەهید بوو،بە شەهید بوونی سەرەتای کۆچڕەوی کورد دەستیپێکرد،کە تەرمی پیرۆزی بەجێماو ماوەی (40)ڕۆژ لەشوێنی خۆی باوەشی گرت بە نیشتیمان ،پاشان لە ئاگربەستی نێوان ڕژێم و بەرەی کوردستانی وەك خاڵێکی داخوازیەکان، داوای تەرمەکەی کراو بە فەرمی وبە نوێنەر لە هەولێر ڕادەست کرایەوەو بە خاك سپێردرا، بە شەهید بوونی عبدالرزاق بۆشاییەکی گەورە لە خەباتی نەتەوەیی لەو قۆناغە دروست بوو.(3)

(1)چاوپێکەوتن لەگەڵ/سالار حەکیم،کەرکوك،2010/11/17.

(2)چاوپێکەوتن لە گەڵ/کاك سەفین،هەولێر،2011/3/20.

(3)چاوپێکەوتن لەگەڵ/مەلا قادر،سلێمانی،2011/3/29.

28

* ئەم زانیاریانەم لە هەڤاڵ(محمدنورمحمد)ی برای وەرگرتووە

کشانەوە...

شەهید بوونی ڕۆژنامەنووس گادگروس

ڕۆژی29/٣/ ١٩٩١لەکاتی پەلاماری هێزەکانی سوپای عێراق وموجاهیدینی خەلقی ئێرانی بۆ تێکشکاندنی دەسکەوتەکانی ڕاپەڕین وگرتنەوەی شاری کەرکوک،گەرمەی شەڕەکانی بەرگری لە چیمەن و لە هەڵەتەکانی خۆرهەلاتی شاری کەرکوک هێزەکانی ڕژێمی بەعس ڕۆژنامەنووسی ئەڵمانی (گادگروس)یان شەهید کرد.

گادگروس، قەڵەم وزومی کامێراکەی شاهیدی ڕاستەقینەی نەبەردەکانی ناو شاری کەرکوک بوون

هەر بۆیە خۆی لە یاداشتەکانی دانوسیبووی وبەکامێراکەم بەشداری خۆشی و زەماوەندی سەرکەوتنی کوردەکانم کرد

هەر لە هەمان ڕۆژولە گەرمەی تۆمارکردنی داستانەکانی پڕ(چیمەن)دا

و دوای قارەمانێتیەکی کەم وێنە، پێشمەرگەو کادیری (ی.ن.ک) (حەمە عەلی بەرخانەقا)و چەند هاوڕێیەکی شەهیدبوون.

شەهیدانی چیمەن
شەهید حەمەعەلی بەرخانەقا وهاوڕێکانی

رۆژی ١٩٩١/٣/٢٩دوای داگیرکردنەوەی کەرکوک لە لایەن سوپای عێراق وهێزەکانی (مجاهیدخلق)ەوە..تیپێک پێشمەرگەی دەڤەری سلێمانی کەهەفتەی پێشتر بەشداری راپەرین و رزگاری کەرکوک یان کردبوو،لە کاتی کشانەوە لەهەردەکانی گوندی(چیمەن)لە رۆژ هەڵاتی کەرکوک،بەربەوهێزەگەورەیەی رژێم دەگرن کە دەیەوێت بۆ(قەرەهەنجیر،چەمچەماڵ،سلێمانی) پێشڕەوییکات. لەنەبەردێکی دلێرانەدا چەند جارێک پاشەکشە بە هێرشەکانی دوژمن دەکەن.. بەڵام بەداخەوە لە پڕێکدا پۆلێک هەلیکۆپتەر دێنە سەریان و شەری زەوی و ئاسمان دەکەن.. بەداخەوە لەو نەبەردەدا (٥٣) پێشمەرگەی (ی.ن.ک) شەهید بوون، دواتر تەرمەکانیان لە چیمەن بەخاک دەسپێردرێن، لەدوای ڕزگارکردنی عێرا ق

لە ساڵی ٢٠٠٣ ڕووفاتەکانیان بەرەو سلێمانی بەڕی دەخرێن بەزیدی باوباپیرانی خۆیان شاد دەکرێنەوە ..

-لەساڵی٢٠١٢ دا لە یادی ئەوشەهیدانەدا وەکو وەفایەک دەزگای شەهیدانی کەرکوک بەڕێزو پێزانینەوە هەڵسا بەیادکردنەوەیان .

پەلامارهێنانەوی رژێم
بۆ سەر پردێ(التون کۆپری)

یەکێک لە هۆکارەکانی مانەوەی مەترسییەکانی سەرخەڵک و شاری کەرکوک رزگارنەبوونی(دووبز)بوو،هەرکەرژێم بەرنامەو نەخشەی بۆگرتنەوەی کەرکووک خستەمەیدانی جێبەجێکردنەوە. سوودی لە رێگای(دووبز)و(پردێ) وەرگرت..
هێزێکی گەورە بە پاڵپشتی تانگ و زرێپۆش وهەلیکۆپتەر پەلاماری (پردێ) یان داو داگیریان کرد،لە سەر رێگای گشتی (پردێ-کەرکوک) و لەکەلی (قەرغەتوو)و (کتکە) وە...
بەرەو(کانی دوومەڵان) و(داراماان) پێشرەوییان کرد.
وەك تۆڵەسەندنەوەلەخەڵکی شارۆچکەی پردێ (21) کەسیان شە هید کرد و پتر لە(84) هاووڵاتی تورکمان و کوردیان گرت و بەدە ست وچاو بەستراوی لەگۆڕستانی(دووبز)گوللە بارانیانکردن. :

(لیستی ناوی شەهیدانی پردێ)

ز	ناوی سیانی شەهید	پ	شوێنی
1	صائيب قادر	هاوولاتی	پردێ
2	احمد انور عبداللة كؤثرلو	هاوولاتی	پردێ
3	توران احمد انور	هاوولاتی	پردێ
4	اتيلا احمد انور	هاوولاتی	پردێ
5	عامرمدحت عزت *	هاوولاتی	پردێ
6	هانی مدحت عزت	هاوولاتی	پردێ
7	عصام مدحت عزت	هاوولاتی	پردێ
8	قاسم محمد توفيق	هاوولاتی	پردێ
9	هاشم محمدتوفيق	هاوولاتی	پردێ
10	صدام رشيدحسين	هاوولاتی	پردێ
11	سلام رشيدحسين	هاوولاتی	پردێ
12	منصورمظلوم نوری	هاوولاتی	پردێ
13	جنكيز مظلوم نوری	هاوولاتی	پردێ
14	نوری مظلوم نوری	هاوولاتی	پردێ
15	احسان محمود ولی	هاوولاتی	پردێ
16	اردال احسان محمود	هاوولاتی	پردێ
17	عزيزعلی سعيد	هاوولاتی	پردێ
18	محمدخالدمندان	هاوولاتی	پردێ
19	عدنان خالد مندان	هاوولاتی	پردێ
20	مليك فيصل سليمان	هاوولاتی	پردێ
21	شعلان فيصل سليمان	هاوولاتی	پردێ
22	نجيب سعيدصالح	هاوولاتی	پردێ

23	سعاد خطاب عثمان	هاوولاتی	پردێ
24	ارشد خورشيد رشيد	هاوولاتی	پردێ
25	زعيم اسماعيل حسن	هاوولاتی	پردێ
26	صباح احمدحمدی	هاوولاتی	پردێ
27	محمد رشيد ولی	هاوولاتی	پردێ
28	عماد محمد رشيد	هاوولاتی	پردێ
29	احسان علی فيض اللة	هاوولاتی	پردێ
30	هشام احسان علی	هاوولاتی	پردێ
31	طارق بايز خورشيد	هاوولاتی	پردێ
32	عدنان بايز خورشيد	هاوولاتی	پردێ
33	ستارعبدالرحمن عزيز	هاوولاتی	پردێ
34	نوزاد قادر عبدالرحمن	هاوولاتی	پردێ
35	اياد قادر عبدالرحمن	هاوولاتی	پردێ
36	يشار حميد عبدالرحمن	هاوولاتی	پردێ
37	اورهان حميد عبدالرحمن	هاوولاتی	پردێ
38	عمرخورشيدصالح	هاوولاتی	پردێ
39	جتين اسعد بهجت *	هاوولاتی	پردێ
40	حازم انور عبداللة	هاوولاتی	پردێ
41	صلاح سعيدصالح	هاوولاتی	پردێ
42	ايوب صلاح سعيد	هاوولاتی	پردێ
43	عباس صلاح سعيد	هاوولاتی	پردێ
44	خليل فتحی محمد	هاوولاتی	پردێ
45	شكرحمدی محمد	هاوولاتی	پردێ

46	**عثمان جميل**	هاوولاتی	پردێ
47	**عصام عثمان جميل**	هاوولاتی	پردێ
48	**فاضل جهاد فتح اللة**	هاوولاتی	پردێ
49	**جبارصديق رؤوف**	هاوولاتی	پردێ
50	**نهاد عبدالكريم على**	هاوولاتی	پردێ
51	**نظام الدين شكرحمدى**	هاوولاتی	پردێ
52	**جنكيزناصح بازركان** *	هاوولاتی	پردێ
53	**اتيلا ناصح بازركان**	هاوولاتی	پردێ
54	**ارجمند كيلان محمد**	هاوولاتی	پردێ
55	**اوغوز سميع امين**	هاوولاتی	پردێ
56	**شهاب احمد فرج**	هاوولاتی	پردێ
57	**جميل سليمان عباس**	هاوولاتی	پردێ
58	**جونيد سيد بهجت**	هاوولاتی	پردێ
59	**حسين على احمد**	هاوولاتی	پردێ
60	**زين العابدين فاظل**	هاوولاتی	پردێ
61	**سزر جمعة ياسين**	هاوولاتی	پردێ
62	**شامل عبدالرحيم**	هاوولاتی	پردێ
63	**شاهين ناصح بزركان**	هاوولاتی	پردێ
64	**اسكندر على**	هاوولاتی	پردێ
65	**جمال احمد فرج**	هاوولاتی	پردێ
66	**عبدالمجيد عبدالكريم**	هاوولاتی	پردێ
67	**قابيل عباس ترهان**	هاوولاتی	پردێ
68	**كمال صابر اجمد**	هاوولاتی	پردێ

92	جنكيز حيدر بهرم	هاوولاتی	پردێ
93	حيدرغيدان	هاوولاتی	پردێ
94	حسين احمد اكبر	هاوولاتی	پردێ
95	حميد غريب	هاوولاتی	پردێ
96	رشدی خليل	هاوولاتی	پردێ
99	عادل بايز صالح	هاوولاتی	پردێ
100	عبداللة كهية علي	هاوولاتی	پردێ
101	عباس مالی	هاوولاتی	پردێ
102	عبدالسلام رشيد حسن	هاوولاتی	پردێ
103	متين ناصح	هاوولاتی	پردێ
104	معظم عثمان علی	هاوولاتی	پردێ
105	نزار مهدی	هاوولاتی	پردێ
106	نجدت تقی	هاوولاتی	پردێ
107	نظام رشيد	هاوولاتی	پردێ
10۸	هاشم حيدر بهرم	هاوولاتی	پردێ
10۹	نورالدين ترزی	هاوولاتی	پردێ

تێبینی : ئەوناوانەی نیشانەی (*) لەسەر دانراوە چۆنیەتی شەهیدبوونیانمان بۆ روون نەبۆتەوە

بەشی سێزدەیەم

داگیر کردنەوەی کەرکوک

- 3/27 کەرکوك لەلایەن ڕژێم داگیر کرایەوەو بەهۆی ئەوەی کەرۆژانی پێشتر قولە شەڕ هەربوون و ڕاپەڕینش بەپیلانی نێودەولەتی و بڕیاری سەرکردایەتی بەوەی کوردستانی لە کوردستان ڕاوەستاو، نەخشەی خۆ قایم کردن و بەرگری یش نەبوو، بۆیە ڕژێم پەیتاپەیتا دەهاتەوە پێش و لەزۆربەی شارەکانیش نەخاسمە لەکەرکوك بەعسیەکان هەر مابوون، بۆیە لەکاتی کۆڕەوەکە لەدواوە لە خەلکیان دەداو شارەکەیان شڵە ژاند، ئەوەبو سوپای ڕژێم لە (3/29) پردێ و شێراوەی گرتەو و بۆ (3/30) گەیشتە قوشتەپەو لەناوچەکانی نزیك ڕژێم کۆڕەو دەستی پێکردو لە(3/31) بەرەسمی لەهەموولا کۆڕەوە ملیۆنەکەی کورد دەستی پێکردو، لەو ڕۆژەوە هەولێرو چەندان ناوچەکانی تریش کەوتنەوە دەستی ڕژێمی دڕندە تادەگاتە سلێمانی و کۆڕێ و لە(4/7) و (4/11)دووشەڕی گەورە لەکۆڕێ ولەدەربەندی هیزۆپ وبازیان و...هتد بەخوێنی ئالی چەندان پێشمەرگەو کادیر ڕویدا کەبوە مایەی تێکشکاندنی سوپای ڕژێم و بەرەستکردنی تا دانوستانەکە بەرپاکرا، پاشان پێ بەپێ لەشارەکانیش لە(1991/10/7)دامودەزگاکانی ڕژێم کشانەوەوئیدارەی کوردستان کەوتە بەردەستی لایەنە کوردیەکان .

پەلاماری مجاهیدینی خەلق
بۆ سەرکەرکوک

موجاهیدینی خەلق باجی مێژووی خوێناویی ساڵی (1991) دەداتەوە

ريكخراوى (مجاهيدينى خەلق) لە1991لە شارەبانەوە هەتا هەولير لە شەهيد كردنى (حەمەرەش) ەوە تا داگيركردنەوەى كەركوك.. سەدان تاوانيان ئە نجام دا,دەبا بزانين

بەرێز (غەفوورعەزيز) چۆن هەندێ لەو تاوانانە دەگێڕێتەوە:

(ئاری محەمەد نوری خەلیفه)کەدانیشتووی شاری کفرییەو یەکێکە لەو کەسانەی کە برایەکی قوربانی دەستی ڕێکخراوی موجاهیدینی خەلقە، مێژووی ئەو ڕێکخراوەبەمێژوویەکی ڕەش لەقەڵەم دەدات، ئاری دەڵێت: بەهاوپەیمانیکردنی موجاهیدینی خەلق لەگەڵ هێزەکانی بەعسدا بۆ کۆنترۆڵکردنی ڕاپەڕینی ئاداری 1991 ئەو مێژووە خوێناوییەی بۆ خۆی تۆمارکردووە، وتیشی:

لایەنگران ویەکە سەربازییەکانی ئەورێکخراوە بەشکستی ڕاپەڕین تۆمەتبارن.

ئاری ڕونیشیکردەوەکە (سەربازگەی ئەشرەف) ناوچەی پرۆسە سەربازییەکانی مجاهیدینی خەلق بووەدژی هاوولاتیانی کوردستان و چەندین کەس لەدانیشتوانی کفری بەدەستی چەکدارانی ئەورێکخراوە کوژراون.

دادگای بالای تاوانەکانی عیراق ناوی 38تۆماتباری سەر بە موجاهیدین و وەزارەتی ناوخۆی عیراقی لەلایە،هەربۆیە داواکاری تایبەتی بەدەستگیرکردنی 38 تۆماتباری سەر بەموجاهیدینی خەلقی پێگەیشتووە کەتۆمەتبارکراون بەسەرکوتکردنی ڕاپەرینی خەڵك لە مانگی ئاداری ساڵی 1991.

ئایدن خالید بریکاری وەزارەتی ناوخۆی عیراق بۆ کاروباری پۆلیس ئەو هەواڵەنەی بەڕاستزانی و رایگەیاند: کەداواکراوەکان لەسە رکردەو ئەندامانی ئەو رێکخراوەن و تۆمەتبارن بەتاوانی دژە مرۆڤایەتی وبەشداریکردنی لە سەرکوتکردنی راپەرینی ئاداری 1991، وتیشی:بۆ ئەومەبەستەوەزارەتی ناوخۆ فەرمانی دە ستگیرکردنی ئەو تۆمەتبارانەی بۆ سەرجەم بنکەکانی پۆلیس ناردووە، بەلام تا ئێستا زانیارییەکی ئەوتۆ لەسەر شوێنی نیشتە جێبوونی ئەو تۆمەتبارانەلەبەردەستدا نییەتا دەستگیریان بکات. چە ندین کاری تیرۆریستی رێکخراوی موجاهیدنی خەلق-ی ئێران بە شێکەلەئیئتیلافێکی فراوان بەناوی (ئەنجومەنی نیشتمانی مقاوەمەی ئێرانی)و وەك پەرلەمانی ئێرانی لەمەنفا کاردەکات کە5 رێکخراو و پارت و550 ئەندامی دیارو ناسراوی سیاسی و کۆمەلایەتی ئێرانی لەخۆگرتووە، لەگەڵ سەرکردایەتییەك کەبەسوپای ئازادکردنی نیشتمانی ئێرانی ناسراوەو باڵی چەکداری رێکخراوی موجاهیدنی خەلق-ی ئێرانەو لەئێستادا لەسەربازگەی ئەشرەف لەعیراق کۆبونە تەوەو زۆربەی سەرکردەکانی ژنانن،بەلام گەلانی عیراقی نیگە رانکرد لەسالانی 1990ەوە،رێکخراوی موجاهیدینی خەلق هاوکاری سەدام حسینی دیکتاتۆری عیراقیان کردو کۆمەك و زرێپۆش و چەکوتەقەمەنیان بۆلەناوبردنی کوردەکان بە کارهێنا،رێکخراوی موجاهیدنی خەلق چەندین کاری تیرۆریستی قێزەونیان دوورلەهەموو بەهایەکی مرۆڤایەتی دژی کوردەکان ئە نجامداو بەسەدان هاوولاتی کوردیان لەسەرجەم تەمەنەکان لەگەنج و پیرومنداڵ کوشتووە.

23 تۆمەتبار دەستبەسەرکراون
پارێزەر (عەبدولرەحمان زێباری) سەرۆکی دەستەی داکۆکیکارلە کەیسی سەرکوتکردنی راپەڕینی ساڵی1991بەکوردستانی نوێ-ی راگەیاند کەلەئێستادا 23 تۆمەتبار لە جەماعەتی موجاهیدنی خەلق دەستبەسەرکراون وبڕیارەرۆژی2010/7/25 لەیەکەمین دانیشتندا لەلایەن دادگای بالای فیدراڵییەوەدادگای بکرێن، وتیشی: هەرچەندەزیاد لەکەسمان داواکردووەبەمەبەستی دادگایکردن، بەلام تا ئێستا بڕیاری دەستگیرکردنیان بۆنەدراوەهەرچەندە ئەگەر ئەوان دەستگیبکرێن ئەوکاتەئەوان لەکەیسێکی تردا دادگایی دەکرێن.
زێباری ئەوەشی خستەروو کەلەساڵی 2008 ەوەهەموو ئەوانەی کەلەلایەن موجاهیدینی خەڵقەوەزیانیان پێگەیشتووەراپۆرتیان پێشکەش بەوەزارەتی شەهیدان وئەنفالکراوەکان کردووەو ئیفادەیان لێوەرگیراوە، چونکەلەساڵی1991لەلایەن موجاهیدنی خەلقەوەبەتایبەتی لەکفری و کەلار سەرکوتکراون،وتیشی: هەمووئەوکەسانەسکالایان لەهەریەك لەمەسعودرەجەوی ومریەم رەجەوی کردووە، چونکەئەوان هۆکاری سەرکوتکردن بوون دەرهەق بەخەڵکی کوردستان. کوشتنی زیاتر لە25 هەزارکەس بەپێی ئەو بەڵگەنامانەی لەئیستخباراتی ناوەندی بەغداوەدوای پرۆسەی ئازادی عیراق دەستکەوتوون، موجاهیدینی خەڵق بەشداری سەرکوتکردنی راپەڕینی ئاداری 1991 ی کردووە.
لەبەڵگەنامەکاندا ئاماژەبەبەشداری رێکخراوی موجاهیدینی خەڵق لەسەر کوشتنی زیاتر لە25 هەزار لە شیعەکانی عیراق لەپارێزگای دیالەکراوە.
بەتوول سوڵتانی ئەندامی پێشووی سەرکردایەتی ئەم رێکخراوە

دەڵێت بەشداریکردنی رێکخراوی موجاهیدین لەسەرکوتکردنی راپەرینی1991وکوشتنی زیاتر لەهەزارلەخەڵکی بێتاوان لەهەموو عیراق تا رووخاندنی سەدام و هاتنی هێزەکانی ئەمریکا بۆ عیراق بەردەوام بووە، وتیشی: دەتوانن وتەکانم وەکو بەڵگەیەك لەزاری سەرکردایەتی وشاهیدی ئەوبەڵگانە لەدادگا ئاماژەی پێبکەن.
سوڵتانی لەدرێژەی دانپێدانانەکانیدا دەڵێت: بەشداری موجاهیدین لەتاوانەکانی بەعس تەنیا بۆ سەردەمی دەسەلاتی سەدام حسێن ناگەڕێتەوەبەڵکو ئەم رێکخراوەگەنجەعیراقییەکانیشی بۆ کاری تێکدەرانەو کردەوەتیرۆریستییەکان رادەهێنا.
رێکخراوەکانی مافی مرۆڤ قسەکانی سوڵتانی بەبەڵگەیەکی باش دادەنێن بۆ سەلماندنی تاوانباری موجاهیدین.

(................

لەساڵیادی کۆرەودا...

دوا بەدوای ڕاپەڕینە مەزنە کەی1991 دیارە کارەساتی کۆڕەو وەك کارەساتەکانی پێش خۆی. ناوی خۆی هاویشتە نێو لاپەڕە پڕلەسەروەریەکانی گەلەکەمانەوە،هەربەوبۆنەیەوە دەمەوێ چەند بیرەوەرییەك لەسەرکۆڕەو وڕۆژانی دوای کۆرەو بکەم بە مەڵۆیەك هەتا لەداهاتوودا مێژوونووسان بیخەنەسەرخەرمانی پڕلەشانازی خەبات وسەروەریەکانمان ...

- دوابەدوای شکانمان لەشارەکانی کەرکوك وهەولێر و سلێمانی.. پاش کۆرەوی سەدان هەزارخێزان بەروشاخ وپشتی سنوورهکان.. ئێمەیش کەبریتی بووین لەدەیان پێشمەرگەی دێرینی تیپی (21)ی کەرکوك، زۆربەمان لەوانەبووین دوای ئەنفالەکان تەسلیم بەڕژێم نەبووبووینەوە، هەموومان بەشداری ڕاپەڕینەکەو رزگارکردنی کوردستانمان کردبوو ..

بەرلەنەبەردەکەی(کۆڕێ)لەقەزای(سۆران) بڕیاری کۆتاییمان دا کەجارێکی ترنەچینەوەتاراوگەو پەناهەندەیی..

هەموومان لەسەرئەوەرێککەوتین کەبروسکەیەك ئاراستەی بەڕێزان مام جەلال وکاك مەسعودوبەرەی کوردستانی بکەین. بروسکەکەلەلایەن(مەلاشاخی)وەئامادەکراوبەبێتەل نێردرا. پوختەی ناوەرۆکی بروسکەکەپێشنیارو ئامادەیی دەربڕین بوو بۆ دروستکردنی هێڵێکی بەرگری هەرلە دوکانەوەتا کۆڕێ، هەر هەمان رۆژ لەلایەن هەڤاڵ مام جەلالەوە وڵام درایەوە.. ئامادەیی خوێوکاك مەسعودی نیشان دابووبۆ هەمووهاوکارییەك،

هەرهەمان کات بروسکەیەکی ترلەلایەن بەندە(مەلاشاخی)لەڕێی رادێۆی (دەنگی گەلی کوردستان)ەوە بۆپێشمەرگە پەرتەوازەکان بڵاوکرایەوە،لەبانگەوازەکەداداواکرابوولە(سۆران ورانیە)پەیوەندی بەتیپی 21 ی کەرکوکەوەبکەن .

-لە1991\4\8هەڤاڵان(مەلاشاخی،سەربازحسین، نەهرۆقە سرۆکی، سەرکەوتەڕەش، خاڵەبەخە، محمدحەساری)و چەندهە ڤاڵێکی ترکۆبووینەوە بەمەبەستی خۆرێکخستنەوە.

-هەرهەمان رۆژ لەوچەکەزیادانەی لەراپەڕینەکەگیرابوون (5)دانە(BKC) و(RPG)وچەن کلاشینکۆفێك دران بەهەڤاڵان (جلال حاجی)و(تۆفیق کانی وەتمانی)و(مام غەفوور)و چەند پێشمەرگەی تر،بەمەبەستی بەهێزکردنی بەرەی کۆڕێ..

- لە1991\4\2لە(کێوەرەش وکۆلین وبتوێن.)سەنگەرمان گرت.

-لە(رانیە)لەچەن بینای حکومی و مزگەوتی ڕەشەمێرگ بارەگامان دانا .. جێی خۆیەتی دەوری جوامێرانەی ئەو خێزانانەی لەرانیە مابوونەوە فەرامۆش نەکرێ.. لەهاوکاری کردنی پێشمەرگەکان.

- لەهەفتەی یەکەمی مانگی نیساندا بەدەیان کادر وفەرماندەی مەیدانی وەك هەڤاڵان(وەستاسابیر، کاکەمەند،مەلافەرمان، کاك رەفعەت عبداللە، کاك رزگارعلی، مامۆستاجەلال جوهر، راپەرعارف..) و دەیان تێکۆشەری تری کەرکوك..کۆ بوونەوە..

- دواتر زۆر لەتێکۆشەرانی دەڤەرەکەیش گەڕانەوە..

تێکۆشەران خۆیان سازدایەوە،هەرلەشاخی(ئەزمەڕ،سورداش، چەمی رێزان. کۆلێن،کێوەڕەش،کۆڕێ،تابادینان توانرا بەرەیەك بۆبەرگری پێك بێت ، پاش چەندین سەرکەوتن ئیتر رژێم ناچاری گفتوگۆو دان و ستان کرا...

***

دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق :

سزای بەسەر تۆمەتبارانی سەرکوتکردنی راپەرینی1991داسەپاند

دادگای باڵای تاوانەکان لەعێراق دوا بڕیاری خۆی لە بارەی تۆمەتبارانی کەیسی سەرکوتکردنی راپەڕینی 1991دادەرکردو سزای لەسێدارەدانی بەسەر سێ‌تۆمەتباردا سەپاند.

رۆژی 6-6 2011 دوادانیشتنیدا دادگا بۆ سەپاندنی سزا بەسەر تۆمەتبارانی کەیسی راپەرین بەڕێوەچوو، تێیدا سزای لەسێدارەدانی بەسەر هەریەك لەکەمال مستەفا،عەزیز ساڵح نۆمان، مەزبان خزردا سەپاند.

هەروەها هەریەك لەمحەمەد فەیزی هەزاع، وەتبان ئیبراهیم حسن و موحسین خدرخەفاجی بەبەندکردنی هەتاهەتایی و تاریق عەزیز و سەمیر عەبدولعەزیز و بەرزان عەبدولغەفوور بە15ساڵ بەندکردن سزا دران.

هەر یەك لەتۆمەتبارانیش عەبد حەسەن، مەزاحم سەعد حەسەن، سەعد ساڵح،هانی عەبدوڵلەتیف،غالب عومەر مەهدی، ئەحمەد حوسێن، مەحموود فەرەج، محەمەد رەزا، کەریم جاسم نفوس، عە بدولحەمید سلێمان و لەتیف نسەیف جاسم بەهۆی نەبوونی بەڵگەی پێویست لەسەر تێوەگلانیان لەسەرکوتکردنی راپەڕینەکەدا ئازاد کران..

ڕاپەڕین و یادگارییەك

1 – نەنەئامینە:

دایکی دایکم پیرەژنێکی نەخوێندەواری زۆرکۆڵەواربوو،
کەسێکی پاك و دڵ ساف و بێوەی بوو..
هێندەگوناح بوو بەر لەئەنفال یەکجارێك بۆ چارەسەری نەخۆشی
شاری کەرکوکی بینیبوو، لەبیرمەکەهاتەوە.. چووم بۆلای،
لەتەندروستیم پرسییەوە، گووتی :
(ڕۆڵەوەرەبا ئامۆژگارییەکت بکەم..!
بەقسەی نەنکی خۆت بکە..!تا زووەچەکەکەت دابنێ،ئێوەبەم تفە
نگەخراپانەوەلەهەق ئەم حکوومەتە بەرازەنایەن...) منیش گووتم:
(ئێ بۆنەنەگیان..؟
لەم سەفەرەی شارتدا چی ورەو بیروباوڕی ڕووخاندی.؟)گووتی:
(ڕۆڵە..ئەوحکومەتەکافرەهەرچەند بۆڕی درووست دەکات ..
ئەوەندەگەورەیەپیاوی وەك تۆ هەر بەناویدا فڕکەی دێ...)
تووەمەکە نەنکم کارگەی بلۆك و دروستکردنی ئاوەڕۆ
(منهۆل)ی(حاجی متعب) ی لەگەرەکی (رەحیماوا) بینیبوو....
ئەمجارەیان گووتم سێچوار ساڵە(نەنە)م نەمبینیوە،ئێستا
زۆر ِبیریم دەکات،منیش بیری ئەوم دەکرد..کەچووینە
ئۆردوگای(دارەتوو)چووم بۆسەردانی ..
کەبەیەک شادبووینەوەگوێم لێ گرت ..نەنکم قسەی پڕ بایەخ و
سەیر وسەمەرەی دەکرد، دوای ئەوەی زۆرماچی کردم،
دوعای خێری زۆر بۆکردین، ئەوجا گووتی :
(ڕۆڵەهەرچەند کوێربووم و بەرپێی خۆم نابینم،بەڵام ئێستا
(ئامینەسوورە)کەی جارانیم..

ئاوارەیی ولێقەومان منیشیان گۆڕیوە،یاخوا بەخێر بێنەوە،
ئیتر(لەپی کوتا..هەتا تفەنگەکەمی دۆزییەوە،لوولەکەی گرت
وماچی کرد)گووتی:(ڕۆڵە بەقوربان لوولەی چەکی پێشمەرگە
بم،لەدەورت گەڕێم،چانەبوو کاتی خۆی بەقسەت نەکردم،
چە کەکەت دانەنا..بەخوا.بەخوا ئێوەدرێژەتان بەشۆڕش نەدایەو
ڕاپەڕین نەبوایە(صدام حسین) ئێمەشی ئەنفال دەکرد.)
هەندێك گریا و ڕووی تێکردمەوە:
(ئەریٚ‌ڕۆڵە..پرسیارێکی تر.. ئێوەئەم هەمووشەڕەگەورانەتان
کردووە،ئەم لەشکرەگەوریەی ڕژێمتان شکاندووە،
(عەمەلیقا)و(ئینگلیز)تان لەگەڵە..؟؟)
زۆر لەسەرخۆ گووتم :نەخێر..هەرئەوەندەم خۆشبوو..
نەنك دای لەهۆرەی گریان..
بەدەم نسکدانەوەگووتی:(حەیف..سەدحەیف ومخابن..
بەخوا بەخوا لەکوێوەهاتوون هەتا ئەویٚ‌هەڵتان دەبڕێتەوە..)
من زۆر قسەی خۆش خۆشم بۆکرد،دڵم دایەوە، بەڵام بیٚ‌سوودبوو،
ئەو خەمدایگرتەوە...
دوای ڕزگاری کەرکوك وکۆڕەولەیەکێك لەکەلاوەکانی
(حاجی ئۆمەران) نەنکم بەدەنگ منی ناسییەوە، پرسییەوە:
ئەوەمەلاشاخی نییە.؟؟
گووتیان بەڵیٚ..ئەویش وەك جارانی بانگی کردمەوە،
کەچوومەوەخزمەتی،دەستەکانیم ماچکرد..
گووتی: (ها ڕۆڵە..نەمگووت. ..!؟)

***

بەشی چواردەیەم

لەیادی راپەڕین و رزگارکردنی کەرکوك دا

بەڕێزان...!

خوشك وبرایانی خۆشەویست..

کەسوکاری شەهیدوئەنفالکراوەکان.

ئاوارە خۆڕاگرەکان.

لەگەڵ هیوای سەرکەوتن بۆ هەوڵەکانی ئاشتی لەکوردستاندا بەبۆنەی حەوتەمین یادی راپەڕین ورزگارکردنی کەرکوك وجەژنی نەورۆزەوە پیرۆزبایی لەئێوەی بەڕێزو سەرجەم کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان بەگشتی وخەڵکی کەرکوکی خۆڕاگر بەتایبەتی دەکەین..!

ماوەمان بدەن با لە ئاست مێژووی پڕشانازی وبیرەوەری رزگارکردنی شاری کەرکوکدا هەڵوەستەیەك بکەین..مێژووی چەوسانەوەوخۆڕاگری ودیرۆکی خوێناوی ئەم شارە خۆی شاهیدە، کەهەزاران ساڵە لەبەردەم رەشەبای زوڵم وزۆرو هێرشی بێگانەکاندا سەربەرزانە وەك قەڵاسەربڵندەکەی خۆی ..ئاوەدانی وشارستانیەت وشکۆمەندی خۆی پاراستووە.

گرنگی ئەمشارە لەرووی سیاسی وئابووری وجوگرافی..یەوە وای کردووە هەمیشە جێگای چاوی تەماحکارنەی داگیرکەران بووە.هەر رژێمێك لەعێراقدا دەسەڵاتدار بووبێ‌هەوڵی داوە واقعی جوگرافی ونەتەوەیی وروناکبیری وکۆمەڵایەتی بشێوێنی.

لەومەیدانەدا هیچ رژێمێك بەقەد بەعسییەکان چ لەسالی 1963 لەکاتی(حەرس قەومی) چ لەدواتر دوای هاتنە سەرکاریان لە1968 دا خراپتر کەوتنەوە وێزەی خەڵکی کەرکوك ودەوروبەری ..

هەربۆ بەڵگە :

1 – نەخشەی ئیداری پارێزگاکەیان هەڵوەشاندەوەوقەزاکانی (چەمچەماڵ و دوز وکفری وکەلار)یان لێدابڕی وناوەکەیان لە (کەرکوك)ەوە گۆڕی بۆ(التأمیم).
2 – کەوتنە ئاوارەکردن وراگواستنی کورد وتورکمان وئاشووری...
3 – دەستیانکرد بە هێنانی عەرەب ونیشتەجێکردنیان.
4 – کەوتنە گۆڕینی ناوی گەڕەك وشەقام ومزگەوت و خوێندنگا وشوێنەکانی تر.. لەکوردییەوە بۆ عەرەبی.
5 – سەرژمێری ساڵی 1057 یان دەستکاری کرد.
6- هەزاران کرێکاروفەرمانبەروشارەزای کوردیان لەکۆمپانیای نەوت وکارگەو دام و دەزگا کان دەرکردووە ولەمافەکانیان بێبەشیانکردوون.
7- هەزاران کرێکارو فەرمانبەری عەرەب وچەکداریان لە ناوەڕاست وخوارووی عێراقەوە هێناولە کەرکوك ودەوروبەری دایانمەزراندن..
8-درێغییان نەکردووە لەسیاسەتی زەبروزەنگ وتۆقاندن... بەمەبەستی راوەدونان و دەرپەڕاندنی کوردلەشارەکە..
9- زەوی وخانوو وموملکاتیان بەنوی کوردتۆمارناکردو گەڕەکەمیللیەکانیان دەروخاند ودەیان گەڕەکی نوێیان بۆعەرەبە هاوردەکان دروست دەکردولەسەر ئەوەیشەوە تەکریمیان دەکردن.
10- پتر لە (800)گوندی ناوچەکانی (شوان وشێخ بزێنی وساڵەیی وبیبانی وجەباری وگڵ وزەنگنەو...هەمووگرمیانیان وێرانکرد.
11- هەرچی مزگەوت تەکیەوخانەقاو مەرقدومەزاری چاك وپیران هەبوو، هەموویان لەگەڵ خاك یەکسانکرد.
12- شەش شارۆچکەو ناحیەیان دایە بەرکەڵبەی شۆفەڵ و بلدۆزەر وبە (T.N.T) تەقاندەوە.
13- دەیان هەزار ژن ومناڵ وپیرولاویان لەکەرکوك ودە وروبەری ئەنفال وبێ سەروشوێنکرد.
14- بەسەدان بەڵگەنامە کە لەراپەڕینی 1991 دا کەوتنە دەست جەماوەر وهێزی پێشمەرگەی کوردستان دەیانسەلماند کەرژێم چۆن

بەهەزاران تاوانی نامرۆڤانەی دەرهەق بەخەڵکی کەرکوك ودەوروبەری ئەنجامداوە،کەهەموویان دەچنە خانەی پێشێلکردنی مافەکانی مرۆڤەوە.

هەربۆیە زوڵم وزۆری ئەم رژێمەورژێمەکانی پێشووتر وایان کردووە کەخەڵکی قارەمانی کەرکوك وگەرمیان لەهەمووشۆڕش وراپەڕینەکاندا،لەهەموو سەروەرییەکاندا،لەسەنگەرەکانی پێشەوەی قوربانیداندا.گیانفیدایی بکەن.

ئەوەمێژووی کۆن ورابردووی نزیك شاهیدن هەرکاتێك هێزێکی دەرەکی بێگانە سەروەری وشکۆمەندی عیراق وکوردستانی پێشێلکرکردبێ(وەك ساڵی پار روویدا) رۆڵەئازا ونەبەزەکانی ئەودەڤەرە سینەیان کردۆتە قەلغان وپارێزگاریکیان لەنشتیمان کردووە، کەچی رژێم لەپاداشتدا خێزان وخزم وکارەکانیانی تەرحیل کردووە...

ئێستایش لەم بارودۆخەناسکەدا گەلانی عێراق لە هەمووکات زیاتر پێویستیان بەئاشتبوونەوەی گشتی وتەبایی وبرایەتی وبنیاتنانەوەی وڵات هەیە..

هەق وایە کاربەدەستانی عێراق بیر لەپاشەرۆژی عێراق بکەنەوە ،بڕیارەکانی(UN)بەتایبەتبریاری688جێبەجێبکەن،دەست لەشەڕ ئەنگێزی ولاساری وپێشێلکاری مافەکانی مرۆڤـــ هەڵگرن.چیتر هەڕەشە لەیەکپارچەیی خاکی عێراق نەکەن. هەرکردەوەیەکی نالەبار کەرژێم ئەنجامی دەدات،مەترسی لە بەریەك هەڵتەکانی شیرازەی برایەتی گەلانی عێراق دروست دەکات.

تائیستا پێناچێکاربەدەستانی عێراق هیچ پەندو ئەزموونیان لەرابردوو وەرگرتبێ.ئەتانێپێش چەندرۆژێك لەرێی ئەم کۆمەڵێەوە بەڵگەنامەیەکی نهێنی گەیشتە ئاژانسەکانی هەواڵ ورۆژنامەو کەناڵەکانی تری راگەیاندنی ناوخۆودەرەوە،

بەپێی ئەوبەڵگەنامەیەی رژێم

بەنیازەلە15\4تا15\6\1998 پترلە(1468)هەزارخێزانی کورد لە شاری کەرکوك ئاوارە دەربەدەر بکات.

ئێمە بەوبۆنەیەوە لەرێگای یاداشتنامەو کەناڵەکانی راگەیاندنەوە، بەهۆی نووسینگەی سلێمانی(UN)ەوە داوا لەبەرێز کوفی ئەنان سکرتێریگشتی نەتەوەیەکگرتووەکان وئەندامانی ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی وکۆمەڵەی وڵاتانی عەرەبی وسەرجەم رێکخراوەکانی مافی مرۆڤـــ لەجیهان وعێراق وکوردستان وگشت حیزب ورێکخراوەکان دەکەین ..کەگوشار بخەنەسەر کاربەدەستانی عێراق، کەچیتر مافەکانی خەڵك پێشێل نەکەن ودەستبەرداری ئەورفتارانەبن کەپێچەوانەی شەپۆلەکانی دیموکراسییە..

هەروەهاجێی خۆیەتی کاربەدەستانی عێراقیش چاوبەخۆیاندا بخشێننەوە، وەك لەراپەرینی کۆمەڵانی خەڵك ورزگارکردنی کەرکوکدا لەساڵی1991 سەلمێندرا

کەسیاسەتی (تعریب وتبعیس وترحیل) فاشیلە.

سالماندییانەوە کەکەرکوك هەمیشە سەربەرزوسەربڵندوشارێکی کوردستانی دەمێنێتەوە ،ئەمرۆ لەیادی راپەڕینی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان ولەبیرەوەری 20\3\1991رۆژی رزگاری کەرکوکدا سڵاوی رێزو وەفا دەنێرین بۆخەڵکی قارەمان وخۆڕاگری کەرکوك..لەئاستی شەهیدانیش دا سەری رێز دادەنوێنین..

نەمری بۆسەروەران...

نەفرەت وشەرمەزاری بۆداگیرکەران ونۆکەرانیان.

---

*رۆژی 21\3\1998لەئاهەنگێکی قەشەنگدا بەئامادەیی جەماوەرێکی زۆری شاری سلێمانی وئاوارەکان یادی راپەڕین ورزگاری کەرکوك پیرۆزکرا ، ەئەوسا کە سکرتێری رووناکبیری (کۆمەلەی رووناکبیری کەرکوك)بووم ئەم وتارەم پێشکەشکرد.

پیرۆزبیت دەیەمین ساڵیادی
رزگارکردنی کەرکوك

بەڕێز \ نوێنەری برای گەورەمان...مام جەلال
بەڕێزان نوێنەرانی حزب ورێکخراوەکوردستانییەکان ..
ئامادەبووانی ەرێز...!
ئەمڕۆ لەدەیەمین ساڵیادی راپەرین ورزگارکردنی کەرکوك دا پیرۆزبایی خۆمان بەئێوەی بەرێزو هەمووکۆمەڵانی خۆڕاگری کوردستان ودانیشتووانی کەرکوك وناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی رژێم رادەگەیەنین..
هەربەوبۆنەیەوە..ئەوراستییە دووبارەدەکەینەوە کەپتر لەدەیان ساڵە رژێمە یەك لە دوای یەکەکانی عێراق هەمیشە بەردەوام بوونە لەسەرسیاسەتی راگواستن وبەعەرەبکردن وپاکتاوکردنی نەژادی. لەجیاتی بیرکردنەوە لەدۆزینەوەی رێگاچارەی گونجاو بۆمەسەلە گرنگەکان،لەجیاتی چەسپاندنی ئاشتی وبرایەتی بۆگەلانی عێراق.. هەمیشە خەریکی زولم وزۆرو چەوسانەوەبوونە..
تاوانەکانی حوزەیران وتەمموزی1963و راپێچکردنی سەدان پیرولاوی کەرکوك و دەوروبەری بۆزیندانەکانی (نوگرەسلمان)و (موسەیب)، تاوانی لەکارلابردنی سەدان کرێکاری کوردوتورکمان وئاشووری لەکۆمپانیای نەوت وهێنانی عەرەب بۆشوێنەکانیان سەرەتای قۆناغێکی ترسناك بوو بۆتێکدانی پەیوەندی لەمێژینەی نێوان گەلانی عێراق..
ئەم تاوانانە بەمەبەستی گۆڕینی سیمای نەتەوایەتی پارێزگای کەرکوك ئەنجام دراون. تائێستایش بەشێکی گرنگی وەك ناوچەکانی(ساڵەیی وشوان وشێخ بزێنی وجەباری و دوز وزەنگاباد وخانەقین وهتد..لەدانیشتوانە رەسەنەکەی چۆڵکراون و هەوڵی تەعریب کردنیان دەدرێ...سیاسەتی فەرق وجیاوازی کردن ،سیاسەتی کۆچی زۆرەملێ،ئەنفال وکۆمەڵکوژی و کاولکردنی کوردستان..ئەوهۆکارانە بوون کەرقی پیرۆزی جەماوەریان هەڵساندو راپەڕینی لێکەوتەوە..لەنێوان راپەڕینی شارەکانی

کوردستانیشدا راپەڕینی خەڵکی کەرکوك ئەوەی سەلماندەوە کەدوژمنان هەرگیز ..ناتوانن ئەوراستییە بشارنەوە کە کەرکوك شارێکی لەمێژینەی کوردستانەوهەر بەکوردستانیش دەمێنێتەوە...
ئەگەر لەراپەڕینەکەی بەهاری1991دا هەمووکوردستان کۆت وبەندی دیلییەتیان پچڕاند، ئەوا شاری کەرکوکیش تاجە گوڵینەی ئەوسەرکەوتنەی نایە سەر راپەڕینەکە...
امادەبووانی بەرێز...!
ئەگەرچی رژێم لەدوای ئەوراپەڕینەوە چەندین تاوانی نوێی ئەنجام داوە...وەك:راگواستن و(تصحيح القوميه)و رووخانی قەڵا و بەتاڵان بردنی شوێنەوارەکان و داگیرکردنی رووبەرێکی زۆری تری زەوی کوردستان،بەمەبەستی تەعریب..کەهەمووئەمانە دەچنەخانەی پێشێلکردنی(جاڕی گەردوونی مافی مرۆڤــ)و خۆگێلکردن لەئاست یاسانێودەوڵتییەکان وبڕیاری 688ی نەتەوەیەکگرتووەکانەوە....
لەگەڵ هەموو ئەمانەیشدا خەڵکی خۆڕاگری کەرکوك هەمیشە بانگەوازی ئاشتی وبرایەتی وئاوەدانکردنەوەیان راگەیاندووە، بەگوێی کاربەدەستانی عێراق ورای گشتییاندا چپاندووە : کە کێشەی کەرکوك کلیلی کێشەی لەمێژینەی کوردە،تاکێشەی کەرکوك چارە نەکرێ،ناوچەکەیش ئاشتی وئارامی بەخۆیانەوە نابینێ...
خوشك وبرایانی خۆشەویست..ئاوارە خۆڕاگرەکان..!
جێی خۆیەتی لەمەولا بیر لەوەبکەینەوە..بەشێوازی هێمنانە،دوورلە ئاژاوەنانەوە... پەرەبەخەباتی رەوای خۆمان بدەین..بەرپەرچی تاوانەکانی رژێم بەوە بدەینەوە کە داوای مافە زەوتکراوەکانی خۆمان بکەینەوە...دەبا فایلی کەرکوك بەرز و بڵند تر رابگرین،داوا لەبەرێز(کوفی ئەنان)و رێکخراوە مرۆڤدۆستەکانی دنیابکەین تا پاڵەپەستۆ بخەنەسەر رژێمی عێراق بۆئەوەی واز لە سیاسەتی چەوسانەوەوپاکتاوی نەژادی بێنێ...بەخەباتی چوست وچالاکانەی خۆمان ..دەتوانین دۆست وپشتیوانی پتر بۆ دۆزەکەمان پەیدابکەین، کەبێگومان ئەمیش خەباتی هاوچەرخانەوچالاکی سەردەمیانەی

گەرەکە..دەبێ‌هەردەم تێبکۆشین لەپێناوگەڕانەوەی ئاوارەکان بۆشوێنی لەمێژینەی باووباپیریان.
-جارێکی تر بەرزو پیرۆزبێت

ساڵیادی ڕاپەڕین و ڕزگاری کەرکوك
-سڵاولەگیانی پاکی ئەوسەروەرانەی
بوونە قوربانی سەرکەوتنی ڕاپەڕین.
-نەفرەت وشەرمەزاریش بۆئەوزۆردارانەی
کەمافی گەلان پێشێل دەکەن و
مل بۆئاشتی برایەتی وپێکەوەژیان نادەن..

2001 \ 3\ 21

* ئەم وتارە لەلایەن خۆمەوە ئامادەکرابوو لەیادەکەیشدا هەرخۆم خوێند مەوە.

پەیامی کاک کۆسرەت لەساڵیادی رزگارکردنی کەرکوکدا

جەماوەری خۆڕاگرو بەوەفای شاری کەرکوکی قارەمان
بەسڵاوێکی شۆرشگێڕانەی گەرمەوە. ..

پیرۆزبایی ساڵڕۆژی ئازادکردنی شاری کەرکوك لەئێوەو تەواوی خەڵکی کوردستان دەکەم، بەڕاستی ئەوی رۆژێ جوامێری رۆڵە کانی ئێوەو پێشمەرگەقارەمانەکان.

لەگەڵ رێکخستنەکانی بروسك وخەڵکی دڵسۆزی شارەکانی (هەولێرو سلێمانی و دهۆك) پێشمەرگەکانی لایەنەکانی تری ناو بەرەی کوردستانی سەلماندیان کەکەرکوکی بابەگوڕگوڕشارێکی کوردستانییەوهەمیشەکوردستانی بوونی خۆی سەلماندووە.

نەورۆزی ساڵی 1991 رۆژێکی مێژوویی گەورەیەبۆ کورد کەبە ڕزگارکردنی کەرکوکی قودسی کوردستان نەورۆزی کوردانی پیرۆزتر کرد، رزگاری کەرکوك بەخوێنی شەهیدان عەبدولڕەزاق و حەمەرەش و هاوڕێکانیان نەخشێنرا، پاش ئەوەی تەواوی هێزە کان لەهەموو قۆڵەکانەوەلەناو کەرکوك یەکیان گرتەوەو تێکەڵ بە ئامێزی خەڵکی راپەڕیوی کەرکوکی گڕو کڵپەبوون، بەنەعرەتەو هەڵمەتی شێرەکوڕانی کوردایەتی و رزگاری کەرکوك راپەرینی خەڵکی کوردستان تاجی سەرکەوتن و سەروەری .. لەسەرنا رزگارکردنی کەرکوك ئەو راستییەی سەلماندوەکەهێزی گەل تەنها بەیەکێتی و یەکگرتوویی دەتوانێت ئامانجەپیرۆزەکانی بەدەست بهێنێت، چونکەئەوی رۆژێ هەمووان لەژێر چەتری بە رەی کوردستانیدا پێشمەرگەبووین و خەباتمان بۆ رزگاری کوردو کوردستان دەکردو ئامانجمان رزگاری گەل و وڵات بووە،جەماوە ری کەرکوکیش بەکوردوعەرەبەرەسەنەکان وتورکمان و ئاشوری

کلدانییەوە، یەك دەست و یەك دڵ و یەك گیان هاوڕامان بوون، لە بەرامبەریشداهێزەکانی بەعس سەرزلەکانی وەك عەلی کیمیاوی و سوڵتان هاشم و ئەوانی تریشەوەکەلەکەرکوك کۆکرابوونەوە، لەگۆڕنرا،بەڵام لەبەردەم یەکگرتووی جەماوەردا هیچ خۆیان پێڕانەگیراو لە بەردەم ئیرادەی گەلداچۆکیاندا دا.

جەماوەر بەشەرەفی کوردستان ...

خەڵکی قارەمان و خۆڕاگری کەرکوك ...

بایادی ساڵڕۆژی رزگارکردنی کەرکوك بکەینەرۆژی نەتەوەیی هەوێنی برایەتی و تەبایی و یەکڕیزیی تەواوی خەڵکی کوردستان، بەتایبەت لەم کاتەدا کەناحەزانی نەتەوەکەمان تووشی دەردو گرفتی خۆیان بوون، بڕیاری ئازایانەبدەین بۆ یەکلابوونەوەی چارەنووسی کەرکوك و ناوچەداگیرکراوەکانمان و ئەم هەلە بقۆزینەوەبۆئەوەی مافی چارەی خۆنووسین لەدروشم ومزایەدەی سیاسی یەوە بکەینە واقعێکی عەمەلی چەسپێنراو، جارێکی ترپیرۆزبایی گەرم لەخەڵکی بەشەرەفی کوردستان بەگشتی وجەماوەری خۆڕاگری کەرکوکی کوردان ئەکەم.

نەمری و سەربەرزی بۆ شەهیدەنەمرەکانی رێگای کوردایەتی و شەهیدانی رزگاری کەرکوکی شاری دلێران.

بژی کورد ... بژی کوردستان .. نەفرەت لەدووبەرەکی

براتان

کۆسرەت رەسوڵ عەلی

جێگری یەکەمی سکرتێری گشتیی ی.ن.ك

لێپرسراوی ژووری عەمەلیات

2011/03/19

مەکتەبی شەهیدان (ی.ن.ك) بەهاوکاری مەڵبەندی ڕێکخستنی (2)ی کەرکوك لەساڵڕۆژی ئازادکردنی کەرکوک دا مەڕسیمێکی بەشکۆی لەشاری کەرکوك بەڕێوە برد،شایانی ئاماژە بۆ کردنە لەو مەڕاسیمەدا سەرجەم خانەوادەی شەهیدانی ڕاپەڕینی شاری کەرکوك خەڵات کران کە زیاتر لە (250) خانەوادەی شەهیدان ئامادەبوون .

بەیاننامەی مەکتەبی شەهیدانی (ی.ن.ك)

بەبۆنەی ساڵڕۆژی ئازادکردنی شاری کەرکوك..

بەیاننامەی مەکتەبی شەهیدانی ((ی.ن.ك)

بەبۆنەی ساڵڕۆژی ئازادکردنی شاری کەرکوك..

جەماوەری تێکۆشەری کوردستان...

خەڵکی خۆ ڕاگرو قارەمانی شاری کەرکوك و دەورو بەری...

کەس و کاری سەربەرزی شەهیدان...

پێشمەرگە قارەمانەکانی کوردستان...

(21) ساڵ پێش ئیستا شارەکەی بابە گورگوڕ لەکەرنەڤاڵی ئازادیداو لەناو زەماوەندی ڕاپەڕینە بەشکۆکەی بەهاری ساڵی (1991) دا تاجی سەرکەوتنەکانی ڕاپەڕینی لە سەرناو بەخۆینی ڕۆڵە دلێرەکانی ئەوڕاستیەی سەلماندەوە کە(کەرکوك)بەشێکی دانەبڕاو جیانەکراوەیە لەخاکی کوردستان, هەربۆیە ئەوشارەی کە داگیرکەرانی کوردستان پێیان دابوو بەزەبری سیاسەتە شۆڤێنیەکانی وەك (تعریب وتبعیپ وتجهیر) و بە زوڵم و زۆر و ستەمکاری دەتوانن لەخاکی کوردستانی جیابکەنەوە لەچەند سەعاتێکدا بەهیمەتی خەڵکە خۆڕاگر و پێشمەرگە گیان لەسەردەستەکانی کوردستان و لەسەرو هەمووشیانەوە کوڕانی ڕۆژی تەنگانەی (ی.ن.ك) (کەرکوك) دەکەنە دۆزەخی داگیرکەران و کۆلان و گەڕەك و دارو بەردی (کەرکوك) یان لێ دەکەنە ئاگرو جەستەی نەگریسی بەعسیەکانی تیادەسوتێنن و تەخت و تاراجی دیکتاتۆرەکەی بەعس ودام و دەزگاکانی دەروخێنن بەسەر داگیرکەرانداو خاکی پیرۆزی قودسی کوردستان لە دا گیرکەران پاك دەکەنەوە .....

خەڵکی کوردستان هەر لەدوای یەکەمین چەخماخەی ڕاپەڕینەوە لەشاری ڕانیەی قارەمانەوە پێ بەپێ لەگەڵ ئازادکردنی هەر شارو شارۆچکەیەك دا ئومێدی ڕامالینی داگیرکەرانیان لەشارە ستەم لێکراوەکەی قودسی کوردستاندا لەلا گەورەتر دەبوو . ڕزگارکردنی هەر شاروشارۆچکەیەکی ووڵاتەکەمان لەو بەهارە مێژوویەدا بەبێ ڕاپەڕین وئازادکردنی کەرکوك پرۆسەیەکی ناتەواودەبوو .هەربۆیە هێزی پێشمە رگەی قارەمان وڕێکخستنە نهێنی و شانەچەکدارەکانی ناو شاری کەرکوك وخەڵکی خۆڕاگری ئەم شارە زوڵم لێکراوەی کوردستان ڕۆژی 1991/3/20 دەکەنە ڕۆژی سەندنەوەی تۆڵەی دەیان ساڵەی گەلە کەمان لەکەرکوکی خۆڕاگردا وبەهاری ئازادی وسەرفرازی گەلەکەمان لەوڕۆژەدا موژدەی سەرفراز و ئازادی یەك جارەکی خاکی کوردستانی لەپۆستاڵی داگیرکەران گەیاندە گوێی هەمووئازادیخوازانی جیهان.

لەمڕۆشدا لەدوای ڕوخانی ڕژێمە دیکتاتۆرەکەی بەغداد و گلۆربوونەوەی خۆیی ودارو دەستەو دام ودەزگا کورد کوژەکەیان بۆ ناو زبڵدانی مێژوو هێشتا خاکی پیرۆزی(کەرکوك) لەچاو چنۆکی وتەماحی شۆفێنانەی پاشماوەی بەعسیە کان وعەقڵیە تی تاریك پەرستان وئیرهابی کۆنە پەرستەکانی عێراق لەخەم نەرە خسیووە .هێشتاڕۆژانە خەڵکە تێکۆشەرەکەی شەهید دەکرێت و ئارامی لێ دەشێوێنرێت و تیرۆر دەکرێت ٍو هێشتا زۆرێك لە مافە مەدەنی ودەستوری ودیمو کراسیە کانی گەلە کەمان کە لەدەستوری نوێی عێرقدا چەسپیون بەمادەی بەمادەی(140) وکێشەی ناوچە داگیرکراوەکانی دیکەی کوردستان و زۆر مافی دیکەمان هێشتا خەباتێکی دوورو درێژو ڕێگایەکی درێژمان لەپێشە بۆ وە

دیهێنانیان.. هەربۆیە بەگرنگی دەزانیین لەم یادە پیرۆزەدا جارێکی تر جەخت لەیەکڕیزیی و یەك هەڵوێستی سەرجەم لایەن و هێزە سیاسیەکانی کوردستان بکەینەوە لەپێناو دەستەبەر کردنی سەرجەم مافە نەتەوەیی و دیموکراسیەکانی خەڵکی کوردستان بەگەڕاندنەوەی کەرکوك و ناوچە کێشە لەسەرەکانی دیکەمان بۆ باوەشی خاکی پیرۆزی کوردستان ,هاوکات داواکارین لەحکومەتی ناوەندی و حومەتی هەرێمی کوردستان کە ئاوڕی زیاترلەڕوی خزمەت گوزارییەوە لەم شارە دێرینەی کوردستان بدەنەوە . نەمری سەربەرزی بۆ شەهیدانی ڕاپەرینی کەرکوك و
سەرجەم شەهیدانی گەلەکەمان
سڵاولە خۆڕاگری خەڵکی شاری کەرکوکی کوردستان
سڵاو لەکەس وکاری خۆڕاگری شەهیدە نەمرەکانمان
هەرشادو سەرکەوتوو سەرفرازبن.

مەکتەبی شەهیدانی
یەکێتی نیشتمانی کوردستان
2012/3/20

شاڵاو مەحمود:
منیش چیرۆکی خۆمم هەیە
1991/3/16 بەرەو رزگارکردنی کەرکوك

رۆژی (3/16) لەگەڵ سەلیم جافی لێپرسراوی شانەی چەکداریی (50)ی بروسك، بۆ بەشداریکردن لە رزگارکردنی کەرکوك گەیشتینە پردێ، لە پردێ پرسیاری ئەو شوێنەمان کرد کە پێشمەرگە پێی گەیشتوە، وتیان: گەیشتونە بیرە نەوتەکانی کەرکوك، ئێمەش زۆر پەرۆشی گەیشتن بە خاڵی پێشەوە بوین سەیارەیەکی جۆری ئەلبی هات (7) کەسی تری تیابو کە خەڵکی هەولێر بون، ئێمەش (4) کەس سەرکەوتینو ئەوان دەچون بۆ لای هاوڕێکانیان کە پێیان وتبون لە بیرە نەوتەکانن، سەیارەکەمان پێشڕەویی دەکرد بەرەو کەرکوك، ئێمە بێئاگابوین لەوەی هێزێکی زۆری دوژمن لە بناری چیای دارەمان لە ناوچەی کەلی سێکانیان لەبەردەممان خۆیان مەڵاسداوە و ئەو زانیارییەی پیشتر پێیانداوین هەڵە بوە، لەپڕ یەکێکمان کە بە پێوە وەستابو هاواری کرد بوەستە دوژمنمان لەپێشە، ئیتر لەو تەختاییەی نزیك چێشتخانەکەی ئێستا لە هەمو لایەکەوە دراینە بەر ئاگری چەکی جۆراوجۆری دوژمن، گوللـە وەك باران دەباری بەسەرماندا شۆفێرەکە و یەکێکی تر بە ناوی (حسێن حاجی عەلی) لەناو سەیارەکە شەهیدبون، ئەوانیتر خۆمان فڕێداو دەستمان بە تەقەکردن کرد، هەر زو بەشی زۆری برادەرەکانم شەهیدبون تەنیا من و یەکێکی تر لە هەولێرییەکان مابوین تەقەمان دەکرد، نزیکەی کاتژمێر و نیوێك شەڕمان

کرد،جگە لەوەی شەڕەکە زۆر قورس بومنیش ئەزمونم نەبو بەڕیزە تەقەم دەکردو فیشەکی خۆم تەواو بوو (محەمەدکفرەدۆڵی) کە لەتەنیشتم شەهید بوبوو ، فیشەکەکانی ئەویشم تەقاند، کاتێك فیشەکمان پێنەما بڕیارماندا خۆمان بکەین بە مردوئەودو کەسەمان کە مابوین هەموگیانمان خوێن بومن(شەش فیشەکم) بەرکەوتبو، ئەویش فیشەك رانی شکاندبو دوای نیو سەعات لە نەمانی دەنگی تەقەی ئێمە سەربازەکانی دوژمن هاتنە ناومانەوە، یەکەم کەس هاتنە سەر شەهید محەمەد،من کە لەسەر دەم کەوتبوم چاوم لێبو ریزێك فیشەکی گڕداریان نا بە لاشەکەیەوە و جلەکانی دوکەڵیان لێ هەڵسا،دواتر هاتنە لای من وچەکەکەی خۆمیان نایە سەرسەرم ودەستیان نا بە پەلاپیتکەکەیدا و چرکا،سەربازەکە دو شەقی بەهێزی لە شانم هەڵدا,بەڵام من نقەم لەخۆم بڕیو دەنگم نەکرد، چونکە ئەمە باشترین رێگەبوو لەو کاتەدا،گوێم لێ بو سەربازەکە بە عەرەبی بە ئەفسەرەکەی وت؛ گەورەم مردوە ئەویش وتی؛ کەوایە هەقت نەبێت ئەو کەسەی تریش کە تەقەی دەکرد پێشتر نەیان زانی، بەڵام گوێم لە هاواری کەسێکی تر بو گوللـەبارانیان کرد، سەربازەکان زۆر نەمانەوە، چونکە لەو کاتەدا ئۆتۆمبێلێکی تر لە (پردێ)وە بەرەو لای ئێمە هات، گوێم لێ بو ئەفسەرەکەیان هاواری کرد؛ (یرجح جەماعە جای سیارە) بە پەلە ئێمەیان جیهێشتو دور بەدور دەستیان کرد بە تەقەکردن، ئیتر نەهاتنەوە سەرمان، ئەگەر زۆر بمانایەوە دەیانزانی زیندوین بەمجۆرە تا شەو ماینەوە شەو ویستمان دورکەوینەوە، بەڵام ئەو قاچی شکابو

نەیدەتوانی بڕوا منیش هێزم لێ بڕابو نەمدەتوانی هەڵیگرم دواى ئەوەى (20) مەترێك دورمخستەوە داواى كرد من بڕۆم، بەڵكو دەربازببم و كارێك بكەم خەڵكى تر دەربازى بكەن، ئەو شەوە توانیم پەنجا مەترێك دوربكەومەوە و چومە ناو خانويەكى يەك ژوريى كە تائێستاش ماوە تا شەوى دواتر لەوێ بوم دواتر لەوێوە نـــزیـــكـــەى (100)م دوركەوتمەوە و چومە ناو كۆنە رەبیەیەكى دوژمن تا ئێوارەى دواتر لەوێدا خۆم شاردەوە، كاتێک دنیا تاریك بوەوە هاتمە دەرەوە و زیاتر لە (150) مەتر بە لاى راستدا رۆیشتم و چومە ناو خانويەكى دو ژوريى كە پێشى خانوەكە بە چینكۆ كرابو بە كەپرو ژورێكیان قەنەفەو ژورێكیان بەتاڵ بو تینوێتى و برسییەتى زۆرى بۆ هێنابوم،شەو بەرى بەیان دەنگى تەقە لە دورەوە دەبیسترا كاتێ دنیا روناك بو هەندێك تاڵە گیام بینى كە لە درزى قوژبنى ژورەكە روابون هەڵم كەندن بیان خۆم، بەڵام نەمتوانى چونكە فیشەك بەردەمم كەوتبو ددانەكانى پێشەوەم شكابو زۆرم تینو بو بێپەردە دەیڵێم؛ قتویەك كەوتبو كەمێك میزم دەهات كردمە ناویو وەستام گەرمییەكەى نەمێنیت تابیخۆمەوە لەو كاتە باران بارى خێرا رشتم و خستمە بەر چۆڕاوگەى بارانەكە كە بە چینكۆكاندا دەهاتە خوارەوە، چەند جارێك پڕم كرد و خواردمەوە لە ژورەكەدا پارچەیەك ئاوێنەى شكاوم دەستكەوت كاتێ سەیرى خۆمم كرد بە جۆرێك دەموچاوم خوێن و برینى پێوە بو كە لە خۆم ترسام. دواى سێ شەو سێ رۆژ كاتژمێر دەوروبەرى (10)ى بەیانى بو دەنگى تەقە و غەڵبەغەڵبى زۆر لە دەوروبەرم دەبیسترا، بۆیە بڕیارم دا بچمە

دەرەوە بۆ ئەوەی بە مان، یان نەمان ئەم بارودۆخە کۆتایی پێ بێت، کە لەدەرەوە خەڵکم بینی بە جلی کوردییەوە لەخۆشیاندا هیچ قسەم پێ نەکرا، تەنیا دەستی چەپم کە دەمتوانی بیجوڵێنم، بەرزکردەوە وهاوارم کرد؛(ئا ە ە ە) چەند کەسێکیان لولەی چەکیان تێکردم و بەرەو روم هاتن دواتر هەڵیان گرتم و بردیانم بۆ لای هێزەکە و لەوێوە ناردیانم بۆ نەخۆشخانەی پردێ و لەوێشەوە بۆ نەخۆشخانەی فریاکەوتنی هەولێر. رۆژی یەکەم سەلیم جاف، بە برینداری دەرچوبو رۆژی (3/18)واتە دو رۆژ دواتر لەگەڵ سێ کەسی تر هاتبون بۆ دەربازکردنی تەرمی ئێمە، پێیانوابو هەمومان مردوین، بەڵام زۆر بەداخەوە هێشتا زۆریان دەمێنێت بۆ لای ئێمە دەکەونە بەر تۆپێکی دوژمن و سەلیم جاف و کەمال حاجی عەلی، برای ئەو حسێنەی دو رۆژ پێشتر شەهید بوبو شەهید دەبن و دوانەکەی تریش لاشەی ئەوان دەبەنەوە بۆ حاجیاوا. دوای ئازادبونی ئەو سنورە باوکم و خزمەکانم چوبونە شوێنی شەڕەکە ومەیتخانەی هەولێر و لاشەی منیان نەدۆزیبوەوە، دواجار چوبونە نەخۆشخانەی پردێ و پێیان وتبون؛ کە من بریندارم ولەهەولێرم، هەرچەندە بڕوایان نەکردبو بەوەی من مابم، بەڵام هاتبون بۆ ئەوێ باوکم لەناو بریندارەکان دەگەڕا لە من تێپەڕی و منی نەناسی، کاتێ بانگم کرد باوکە ئاوڕی دایەوە و باوەشی پیاکردم، کاتێ گوێم لە هەواڵی ئازادبونی کەرکوك بو زۆر خەمم خوارد،بەجۆرێك گریام،چونکە ئاواتم بوکەرکوك بە ئازادی ببینم،(3)رۆژ پێش کۆڕە و لە نەخۆشخانە دەرکرام،ئەو گۆڕەی بۆ من هەڵکەنرابو کەسێکی تریان تێکرد.

بەشداری کۆمەڵی ئیسلامی کوردستان
لە رزگارکردنی کەرکوک دا

شـوان رابـەر: پێشمەرگەی دێرین،
کارگێری مەکتەبی رێکخستن و رێکخراوەجەماوەری و
پیشەییەکانی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان

لەبارەی چۆنیەتی بەشدارییان لە رزگارکردنی کەرکوک دەڵێ:
لە/ 3 زۆر بەگەرموگوڕی و فراوانی هێزەکانی هەولێر و ڕانیەو پشدەرو شوێنەکانی ترمان وێڕای جەماوەر و لایەنەکان بەشداریەکی گەرم و کاریگەریمان لەئازاد کردنی کەرکوك دا کرد ، لەوێش شوێنەگرینگەکانمان لەدەست بوو ، شتێکی زۆرمان دەسکەوت ، بارە گای سەرەکیمان لەشەریکەی نەوت دانا ، هێزەکانمان بەسەرپەرشتی مامۆستا مەغدید و مامۆستا سەلمان و.. هتد بوون ، هێزەکانی یە کێتیش بەسەرپەرشتی ملازم عومەر و حەسەن کوێستانی بوون، نوێنەرمان لەبەرەی کوردستانی هەبوو،ئەوماوەیەئێش و ئازار و ماندوو بوونی زۆرمان چەشت ، هێزەکانمان تا سەربازگەی خالیدی خوار کەرکوك چوون ...

سەرچاوە :
ماڵپەڕی ستاندەر
2010 / 3 / 4

چاوپێکەوتنی رۆژنامەی کەرکوکی نوێ
لەگەڵ نووسەر(مەلاشاخی)

کەرکوکی نوێ:

- یادەوەریتان لەسەردرمی راپەرین..؟

و/ راپەرین دیاردەیکی خۆرسک وبێ پێشەکی نەبوو،لەهەر شوێنێکی ئەم دنیا یەدا زوڵم وزۆروچەوسانەوەگەیشتبێتەلووتکە، دە رئەنجامەکەی شۆرش وراپەرین بووە، دیارەگەلی کوردیش لە باشووری کوردستاندا لەبەرانبەر پێشێلکردنی مەفەرەواکانی

چەندین شۆرش وراپەڕینی ئەنجام داوە..

کە دوا شۆڕشیان شۆڕشی نوێ بوو..

بەرابەرایەتی (یەکێتی نیشتمانی کوردستان) و گەورەترین راپە ڕینیش هەر بەرنامەدارێژ و جێبەجێکار وهەڵسووڕێنەر و پشتیوانی سەرەکی (یەکێتی نیشتمانی کوردستان)بووە...

من وەک پێشمەرگەیەک شانازی بەوەوەدەکەم

لەرۆژی(3-5-1991)ەوەلەرزگارکردنی(رانیە،چوارقوڕنە، حاجیاوا،کۆیە،دێگەڵە،هەولێر.کەرکوک)دا لەگەڵ کۆمەڵانی

خەڵکدا بوومە،هەم بۆ جۆشدانی راپەڕین،هەم بۆسە رخستنی.

ئەوەی راستیبێت بۆ(ی.ن.ک)یش شانازییەکەپشکی شێری هە بووەلەراپەرین و رزگازگارکرنی زۆربەی شارەکانی کوردستان بە کەرکوک و بادینانیشەوە..

ئەوەی ماوەتەوەبیلێم هەندی لایەنی کوردستانی

ئەوسەردەمەدا هەر نەبوون.یا دەوری کاریگەریان نەبووە..

هەر بۆیەلەدەزگاکانی راگەیاندنەوە دەیانەوێ لەدەوری(ی.ن.ک)و پێشمەرگەکانی کەهەمیشەرۆڵەی هەڵقولاوی جەماوەر بوونە.. کەم بکەنەوە،دەوری جوامێرانەی (پارتیزانەکان)و شانەچەکدارەکانی

(بروسک)و (شاڵاو) نادیدەبگرن،هەزاران رەحمەت لەگیانی پاکی (پیرەمێرد) کەفەرموویەتی:
لەگەرمەی شەڕدا کەس دەنگی نایە. کەدوژمن شکا.. زۆرکەس ئازایە.
ئێمەرۆڵی کاریگەر دەدەین بەجەماوەرەکەمان..لەگەڵ ئەوەیشدابە شداری و رۆڵی هیچ کەس و لایەنێکیش بەکەم تەماشا ناکەین..
کەدەشڵێین خۆمان پێشرەوی راپەڕین بووین ..
بەتایبەتی لەکەرکوک ..
خوێنی شەهیدەکانمان شاهیدە..
رۆحی بەرزەفری شەهید عبدالرزاق و
حاجی هەڵمەت و هەڤاڵەشەهیدەکانیان گەواهیمان بۆ دەدەن.

***کەرکوکی نوێ:**

- خوێندنەوەتان بۆ رەوشی سیاسی کوردستان و
ئێستای(ی.ن.ک) چی یە..؟

و/ رەوشی سیاسی کوردستان..لەبەردم گۆڕانکاری گەورەدایە..
شۆڕشی باکوور و رۆژهەڵات و رۆژئاڤا بەردەوامن..
بیری نەتەوایەتی ،نیشتمانپەروەری،ئاینی ،کۆمەڵایەتی...
لەگەشکردن وپێشکەوتندان,باهۆزی (دیموکراسی)
لەبەرژەو ندیماندایە..
هەربۆیەئەگەرسەرکردایەتی لایەنەکوردستانییەکان
بەدەسەڵاتداروبێ دەسەڵاتەوە.
ژیرانەلەگەڵ باروودۆخەکەهەڵسوکەوت بکەن ..
رەوشی کوردستان گەش دەبینم..
دیارە(ی.ن.ک) یش لەم هەل ومەرجەدا ئەرکی قورسی لەسەرشانە نەیارانی ناوەخۆ و دەوروبەر بەپێی قەوارەی کاریگەری لەشۆڕش و لەراپەڕین دا..

بەپێی شوێنی بەرچاوی لەجووڵانەوەی نەتەوەیی ودەسەڵاتی
هەرێمی کوردستاندا..پیلان لەدژی دادەرێژن..

هەوڵی پارچەپارچەکردن وبچووک بوونەوەی دەدەن..
دەیانەوێ وا ڕابگەیەنن کەمانەوەی کاریگەری ئەم حزبهبەندەبەمانە
وەی جەنابی (مام جەلال)ەوە..بێگومان هەموو هەڤاڵانی (ی.ن.ک)
بەچاوی ڕێزەوەدەروانننەهەڤاڵ مام جەلال،
بەڵام قوتابخانەکەی (ی.ن.ک) کەلەسەردەستی (مام+وەستا)کەی دە
یان شاگردی پێگەیاندووە..هەر یەکەیان دەتوانن ڕابەرایەتی
پارتێکی سیاسی بکەن.. بێگومانم (یەکێتی ناویەکێتی)یان
لەهەموو کەس لەلا گەورەترو گرنگ ترە..
هەر بۆیەخوێندنەوەم بۆ دوارۆژی (ی.ن.ک)یش بریتییەلە:
- درێژەدان بەرێبازەپیرۆزەکەی...
وەک هەمیشەحزبی ڕەنجدەرانی بیرو بازوو دەمێنێتەوە..

کەرکوکی نوێ:

- پێتان وایەڕاپەڕینی 1991 ئامانجەکانی هاتوونەدی..؟
و/ ئامانجی ڕاپەڕین لەسەردەمی خۆی زۆرلەوەکەمتربوو
کەهاتوونەتەدی.ئەوەی ئەمڕۆ بەدەستهاتووە،هەرلەپەرلەمان و
حکومەتی هەرێمی کوردستان وپێشکەوتنی کۆمەڵایەتی و
ڕووناکبیری و ئابوورییەوەبیگرەتا ئاوەدان بوونەوە هەموو
ئەمانەو بەشداری کاریگەر لەدەسەڵاتی ناوەند و
بوونی پێشمەرگەیەکی کورد بەسەرکۆماری عیراق..
ئامانجی باڵاترن و نابێ نادیدەیان بگرێن..
ئەگەر بمانەوێ باس لەئامانجی ئێستاشمان بکەین..
من پێم وایەهەموکوردێکی دڵسۆزدژی گەندەڵی و

نەبونی عدالەتی کۆمەڵایەتی..
وئامانجی گەڕانەوەی ناوچەدابڕێندراوەکان و
رزگاربوونی پارچەکانی ترو
گەیشتنی کوردستانی گەورە یەبەمافی چارەنووس.

کەرکوکی نوێ:

پەیامتان چی یەبۆ کەرکوکییەکان لەساڵیادی راپەریندا..؟
و/ پەیامی خۆم لەچەند خاڵێکدا کورت دەکەمەوە:
- لەناو حزبدا ..لەبەر ئەوەی (ی.ن.ک) هەم دەوری کاریگەری
لەراپەرین ولەکاتی پرۆسەی رۆخانی دیکتاتۆردا هەبووە،
هەم لەهەڵبژاردنەکاندا براوەی (یەکەم) بووە،
پیامم بۆ هەڤاڵان وجەماوەرەکەی ئەوەیە(یەکێتی)خۆیان بپارێزن.!
- ئەورێکەوتنەچەند خاڵییەی ئەم دواییەی لایەنەکوردستانییەکان
بەگرنگ ببینن.
- پەیوندی لەگەڵ پێکهاتەکانی تری شارەکەباشتر بکەن..
- وەک چۆن داکۆکی لەمافەکانی خۆمان دەکەین ..
ئاواش داکۆکی لەمافەکانی برا(مەسیحی)و
(تورکمان)ەکان بکەن..
- پشتیوانی لەئەنجومەنی پارێزگا و(د.نجم الدین)و
پرۆژەکانی خزمەتگوزاری بکەن.
- لەدوژمنانیش خافڵ مەبن،جونکەبۆیان بلوێ ..
خراپترمان بەسەر دێنن.
- جاوتان لەکرێکاران و رەنجدەران و
هەژار و کەمدەرامەتی شارەکەبێت.
- بنەماڵەی شەهیدان و ئەنفالکراوەکانیش فەرامۆش مەکەن..
چونکەئەوان(سەروەری)ی ئێمەن..

بەشی پازدە یەم

پێشمەرگە پارتیزانەکانی کەرکوک (هیزی تایبەت)

1- هیواعبدالله أحمد (هیوارەش)
2- تالب فارووق حمەعلی
3- کاکەمندحمەصالح (خاڵەبەخە)
4- عزیز (عزیزە سوور) کۆیی
5- زولفقار علی (پشکۆ)
6- نورالدین صالح رەمەزان(سامان)
7- ابراهیم فازڵ حمەرحیم (ئیباو)
8- رەمەزان محمدصاڵح نادر (پۆلا) *
9- سلیمان حمە خان سعید (ئاسۆقە رە ناوی)
10- ایوب عمرحیدر(وریا قە فاری)

* ئەم پارتیزانانە تازە لە دەوروبەری کەرکوك وخاڵخاڵان گەڕابوونە وە
بێ ئەوەی پشَوو بدەن،پەیوەست بوونەوە بە ت21ی کەرکوك.

لیستی پێشمەرگە دانەبڕاوەکانی تیپی21ی کەرکەك

1- غازی حسین أحمد (سەرباز)
2- أبوبکرمحمد حاجی (مەلاشاخی)
3- محمود محمدأحمد(مەلافەرمان)
4- فیصل حسین احمد
5- حکیم حسین احمد
6- حسیب حسین احمد(جەنگی)
7- محمدسلیم امین
8- عمررسول علی (عمرمشەوەش)
9- سە عید مارف (نەهرۆقەسرۆکی)
10- خیرالله عبدالله رشید (سەرکەوتەرەش)
11- سەربەست عبدالله رشید (سعدالله)
12- یونس احمدحمەعلی
13- جواد محمدصالح
14- خالدخلیل قادر شەوگێڕی
15- حسین عبالله‌رسول پەلکانە
16- سعدی قادرعلی (مام سعدی)
17- هادی سعدی قادر
18- کاوەسعدی قادر
19- قادراحمدصالح باغەجنێری (مام قادر)

20- هاشم قادر احمد
21- جمعه قادراحمد
22- حميداحمدامين (حميدبچكۆل)
23- نقيب ناصح احمد (نقيب بيبانى)
24- ساماڵ رحيم كاكەوڵلا (ساماڵەشێت)
25- مجيد سعيد محمد ئۆمەرمەندانى
26- چەتۆ رشيدخورشيد (هێمن)
27- ئارام محمد احمد (ئارامەڕەش) *
28- سليم محمدحاجى (لە مقرمايە وە)
29- مصطفى حسين احمد (لە مقرمايە وە)
30- حميد سوورگۆگجه يى (لە مقرمايە وە)
31- نادرقادرعلى (ناله) (لە مقر مايە وە)

* (35) پێشمەرگەی کەرکوك بەرلە هەموو هێزەکانی تری (بەرەی کوردستانی) پێش نیوەڕۆی 1991\3\6گەیشتینە مزگەوتی گەورەی رانیە.

هاتنەخوارەوەی پارتیزانەکانی کەرکوک
- وێنە : کۆپتەرێک کە پاشماوەی شەڕی (عێراق-ئێران)بوو
- شوێن: چیای گۆمەداڵ.. رۆژهەڵاتی زنجیرەچیای ئاسۆس..
ناحیەی بنگرد.. 26/ 6/ 1990

دەستەیەک لە پارتیزانەکانی کەرکوک
بە فەرماندەیی ئاکۆ سور

- لە سەرەتای هاوینی ١٩٩٠دا دەستەیەک لە پارتیزانەکنی کەرکوک
هاتبوونەوە دۆڵی جافەتی و بناری پیرەمەگرون و...
شوان و شیخ بزێنی ودەشتی کۆیە.
ئەم مەفرەزەیەلەلایەن ئەم پارتیزانانەی ڕەتڵی سورداشەوە
(بێستون سابوراوایی, حەیدەر سەعید حاجیتانی ,
ئەنوەر عەبدوڵا تەلانی)
لەئێرانەوەگەیەنرابوونە. بناری چیای پیرەمەگرون،
لەوێشەوەبەڕێکران بۆ ناوچەی دیاریکراوی خۆیان...
ئەوانەی بەپێوەن.. لەڕاستەوە
(1- نەقیب ناسح ئەحمەد.. 2-شەهید وریا عەبدوڵڵا،،
3-شەهید ئاوات،، 4- فەخرەدین مەحمود،،
5-حەیدەر سەعید،، 6- شەهید ئیباو،،
7- پۆڵا محمد ساڵح،، 8-شەهید ئاکۆ سور..
ئەوانەی دانیشتون لەڕاستەوە:
1- بێستون سابوراوایی
2-شەهید بەختیار محمد ساڵح مەرزیخەیی(خاڵە بەخە)

ماڵی مام أنور لە رەحیماوا

ماڵی(مام ئەنوەر) لە (رەحیماوا) ماڵێکی بێ تاوان و خزمەتگوزاری شارەکە بوون، وەك هەر رۆژێکی تری ئاسایی لەماڵەوەبوون.بەیانی زوو کەزەنگی راپەڕین هەموو شاری بەئاگا هێنایەوە، ئەمانیش کەوتنە مەقۆمەقۆ، هەر کەرژێم دڵنیابوو گەڕەکی رەحیماوە کەوتۆتە دەست پێشمەرگەوجەماوەر..
ئیتر (شە لم کوێرم کەس نابوێرم) بەتانگ و تۆپ فڕۆکە کەوتە ئاگربارانی شارەکە...
لەئەنجامدا ناپاڵمێك بەرماڵەکەی مام ئەنوەرکەوت.. بەداخەوە بووبەهۆی شەهیدبوونی(19)هاوولاتی بێتاوان.
بۆرۆژی دووەم کەرۆژنامەنووسێکی بیانی گەیشتە شوێنی رووداوەکە و لەسەر دارو پەردووی ماڵە وێرانەکە، چاوپێکەوتنی لەگەڵ(عوسمان ئەنوەر) تاکە دەرچووی ماڵەکەدا ئەنجامدا،لەوەلامی پرسیاری(لەم ماڵەدا چیتان بۆدەرچوو..؟)
هەرلەو شوێنەدا داچەمایەوە،لەنێوان کەرتەبلۆك و خۆل و خاشاکدا چەپکێ قژەسەری یەکێك لەخوشکەکانی هاتە بەردەست وگووتی:
مەگەر ئەمەمان بۆمابێتەوە ،بەیادگاری هەڵی بگرین...

لیستی ناوی شەهیدانی ماڵی مام ئەنوەر

ز	ناوی سیانی شەهید	رەگەز	تێبینی
1	حیات رەزا	مێ	1919
2	حسین أنورأسعد	نێر	1950
3	فتحیە صابرشاسوار	مێ	هاوسەری‌حسین
4	یوسف حسین انور	نێر	1968
5	ژیان جلیل	مێ	هاوسەری یوسف
6	شڤان یوسف حسین	نێر	منداڵ
7	ئازادیوسف حسین	نێر	تەمەن (١) رۆژ
8	ابراهیم حسین أنور	نێر	1972
9	نەرمین حسین انور	مێ	1974
10	شەرمین حسین انور	مێ	1975
11	شیرین حسین انور	مێ	1976
12	شایان حسین انور	کوڕ	1979
13	پشتیوان حسین انور	کوڕ	
14	ماردین حسین انور	مێ	
15	ئارین حسین انور	مێ	
16	پەروین حسین انور	مێ	هاوسەری مستەفا
17	مستەفا تۆفیق علی	نێر	
18	ریبوار مستەفا تۆفیق	نێر	منداڵ
19	بەختیار أحمد عزیز	نێر	

لیستێك لە شەهیدانی ڕزگاری کەرکوك

ز	ناوی سیانی شەهید	پ	شوێن.
1	عبداللەمحمدعمر(عبدالرزاق)	فەرماندە	کەرکوك
2	جلیل صادق خورشید(حاجی هەڵمەت	فەرماندە	کەڵوڕ
3	محمودمحمدامین محمد(خولە)	پ.م	مەرزیخە
4	یونس احمد حمەعلی	پ.م	شەوگێڕ
5	قەندنیل جلیل حسن	بروسك	بیرەسپان
6	حمیداحمدامین(حمیدبچکۆل)	پ.م	ئۆمەرمەندان
7	حسیب عبدالوهاب محمود	بروسك	ئۆمەرمەندان
8	انورعمراحمد	بروسك	ئۆمەرمەندان
9	صلاح کریم امین	پ.م	ئۆمەرمەندان
10	بایزعزیز نجم	بروسك	ئۆمەرمەندان
11	علی عمرابراهیم	بروسك	ئۆمەرمەندان
12	عمرعلی محمد	بروسك	ئۆمەرمەندان
13	فەرهادحمەبۆر	پ.م	قەفار
14	فخرالدین رشید	پ.م	قادرزەمە
15	لقمان عزالدین محمود	بروسك	وەلی پاشا
16	غازی صالح سعید	بروسك	علی بەیان
17	مجیدرشیدسعید	بروسك	علی بەیان
18	محمدعلی خالان	بروسك	کارێزە
19	ستار رحمان عزیز	بروسك	پردێ
20	رحمان مەلاحمدمین	پ.م	قولی بەگ
21	ابراهیم عباس محمد	بروسك	عەمدۆن
22	محمود محمد امین	بروسك	داراختیار
23	خالدیاسین امین	مترجم	تۆبزاوا
24	عبدالله جوامیر	راپەریو	تۆبزاوا
25	احمد تەها محمد	بروسك	تۆبزاوا
26	بەختیار مولودعبدالله	هاوولاتی	کەرکوك

27	عصام عزيزاحمدصادق	بروسك	على بەيان
28	سميع عزيز احمدصادق	بروسك	على بەيان
29	قاسم حمدامين (قاسمەسوور)	پ.م	شێخەیی
30	نەريمان رسول فتاح	بروسك	کەلەشێرە
31	سامان سليمان محمد	يروسك	زەردك
32	أحمدعمرحمەشريف	بروسك	بیرەسپان
33	نصيب صدرالدين	بروسك	قەرەدەرە
34	سالم حمد احمد	بروسك	تەقتەق\دووبز
35	حسين على محى الدين	بروسك	رحيماوا
36	عبدالصمدمحمدعبدالله		نەبياوا
37	ولى خليل		چەخماخە
38	فاروق ناميق محمد		قەرەبەگ
39	جليل خليل(ملازم شالاٌو)		گەلۆزی
40	فوئاد خليل		گەلۆزی
41	سەمەد شكور		گەلۆزی
42	اكرم انور اسعد		کەركوك
43	اوميد رەزا احمد قادر		کەركوك
44	صبحى مجيدمحمد		کەركوك
45	امين صابر امين		کەركوك
46	حسين ياسين امين		کەركوك
47	انور عمر عبدالله رشيد		کەركوك
48	انوركريم جوامێرعلى		کەركوك
49	انورمحمدسعدون		کەركوك
50	انورعلى مولود(كاكەڕەش)		کەركوك
51	اياد تەيفور نەجم		کەركوك
52	بابل قادرمحمد رەمەزان		کەركوك
53	بەرزان محمدعزيز/قايشپاشايى	پ.م	کەركوك
54	بها الدين فخرالدين محمود		کەركوك
55	برهان عبدول محمد		کەركوك

56	بشری حسن عبدالله		کەرکوك
57	بکر علی صالح علی		کەرکوك
58	برهان جلال محمدامین		کەرکوك
59	تاریق علی احمدصالح		کەرکوك
60	تاهیرعوسمان محمد(د.تاهیر)		کەرکوك
61	تحسین عمر شریف		کەرکوك
62	تەیفور نجم محمدعلی		کەرکوك
63	جاسم محمدامین سعید		کەرکوك
64	جاسم محمد کریم امین		کەرکوك
65	حبیب عبالرحمن توفیق		کەرکوك
66	جلال محمد یاسین عساف		کەرکوك
67	ئازادعمر امین ابراهیم		کەرکوك
68	جلیل عوسمان عمراحمد		کەرکوك
69	جمال کریم ابراهیم محمد		کەرکوك
70	جمعه فازڵ حمه ڕەحیم		کەرکوك
71	جمعه رشید عبدالله		کەرکوك
72	جیهاد عەرەب سعید		کەرکوك
73	حسن علی سعدون		کەرکوك
74	حسن علی قادر		کەرکوك
75	حسن علی محی الدین		کەرکوك
76	حسیب مشیر رەزا		کەرکوك
77	حسین انور اسعد		کەرکوك
78	حسین حسن محمد		کەرکوك
79	حمد محمدعبدالله قادر		کەرکوك
80	حمید احمد امین		کەرکوك
81	فاتیح حسن عزیز(فاتیحه درێژ)		کەرکوك
82	حیدر حمید عمر حیدر		کەرکوك
83	خلیل یاسین امین محمد		کەرکوك

84	دڵشاد احمد علی		کەرکوك
85	دڵشاد عبدالرزاق سعیدعلی		کەرکوك
86	دلێر خورشید فقیٚ احمد		کەرکوك
87	رشید محمد تەها		کەرکوك
88	رشیدخورشید احمد		کەرکوك
89	رەمەزان حمیدمجید		کەرکوك
90	رحمان حسین علی محمد		کەرکوك
91	سالار حمید رەئووف احمد		کەرکوك
92	سالم عاسی علی		کەرکوك
93	ستار سالح تۆفیق		کەرکوك
94	سباح نوری مجید		کەرکوك
95	سەردار سەیفی توفیق		کەرکوك
96	سەرکەوت ناسیح ستار		کەرکوك
97	سعدالله میکائیل محمد		کەرکوك
98	سەردار سدیق سالح		کەرکوك
99	صلاح الدین احمدعبدالرحمن		کەرکوك
100	سلام جلال محمد		کەرکوك
101	سمیع مجیدصدیق		کەرکوك
102	سمین خدر رەمەزان		کەرکوك
103	سلێمان یاسین محمد امین		کەرکوك
104	سوارە نجم حمە عزیز		کەرکوك
105	سیروان محمد حمید		کەرکوك
106	رزگار رفیق سعید		کەرکوك
107	شاکرشکور احمد سعید		کەرکوك
108	شاکرمحمودعلی امین		کەرکوك
109	شەماڵ اسعد خلیل		کەرکوك
110	شێرزاد رشید خورشید		کەرکوك

111	شكورعبدالجبار محمدعزيز		کەرکوك
112	شكورمحمد فەرەج		کەرکوك
113	شێرزادکاکەرەش حسين محمد		کەرکوك
114	شێرزادمحمدصابرسعيد		کەرکوك
115	صباح شفيق عصاف		کەرکوك
116	صدام مجيد صديق قادر		کەرکوك
117	صلاح الدين محمودعزيزعمر		کەرکوك
118	صلاح كريم امين عبدالله		کەرکوك
119	صمد محمد سليمان		کەرکوك
120	صمدمحمدعبدالقادر		کەرکوك
121	صمد محمد مستەفا		کەرکوك
122	چەلەنگ عبدالمجيد عبدالرزاق		کەرکوك
123	عاصی عبدالله مستەفا		کەرکوك
124	عامر عمر محمدعلی		کەرکوك
125	عباس احمد امين محمود		کەرکوك
126	عبدالخالق محمد وەلی		کەرکوك
127	عبدالرحمن صادق سليمان		کەرکوك
128	عبدالرحمن محمد امين		کەرکوك
129	عبدالرحمن مشير رەزا تەها		کەرکوك
130	عبدالكريم علی مستەفا		کەرکوك
131	عبدالكريم عمر رسول عمر		کەرکوك
132	عبدالوهاب رشيد مستەفا		کەرکوك
133	عباس فازل		کەرکوك
134	عدنان عبدالرحمن احمد		کەرکوك
135	عدنان شمسی باوەخان مراد		کەرکوك
136	عدنان حمد محمد امين		کەرکوك
137	عزالدين امين رشيد كريم		کەرکوك
138	علوان كريم ئيمام		کەرکوك

139	علی عمر قادر (علی تەپەلوو)	پ.م	کەرکوك
140	علی عمر حاجی وسوو		کەرکوك
141	علی ناميق موتەلیب		کەرکوك
142	علی احمد امين		کەرکوك
143	علی عباس محمد امين		کەرکوك
144	عمر علی احمد مولود		کەرکوك
145	عمر قادر صديق		کەرکوك
146	عمر كريم محمد صالح		کەرکوك
147	عوسمان جلال تۆفيق		کەرکوك
148	عوسمان عمر قادر امين		کەرکوك
149	ئازاد رمزی حميد شريف		کەرکوك
150	عماد جلال فقێ احمد		کەرکوك
151	عماد رئوف عوسمان		کەرکوك
152	غازی علی فتاح خدر		کەرکوك
153	فوئاد اسعد فەیزوڵڵا		کەرکوك
154	فاخر حيدر حميد عمر		کەرکوك
155	فاخر نوری رحمان جبرائيل		کەرکوك
156	فاروق تاهير محمد امين		کەرکوك
157	فتاح احمد علی محمد		کەرکوك
158	فخرالدين سليم كريم محمد		کەرکوك
159	فخرالدين محمد تالب نادر		کەرکوك
160	فرهاد عبدالكريم عزيز		کەرکوك
161	فوئاد حسين علی		کەرکوك
162	قارەمان امين رشيد كريم		کەرکوك
163	قاسم تاهير امين		کەرکوك
164	قاسم شاسوار خدرقادر		کەرکوك
165	قەحتان عدنان خالد		کەرکوك
166	قنديل جليل حسن حاجی کۆيی	بروسك	کەرکوك

167	کارزان صديق امين محمد		کەرکوك
168	کاکەمەند سليمان صالح		کەرکوك
169	کامەران احمد سەفين		کەرکوك
170	کمال فازڵ احمد		کەرکوك
171	رزگار رفيق سعيد		کەرکوك
172	شهاب صالح کريم		کەرکوك
173	لەتيف صدرالدين محمد		کەرکوك
174	لقمان ابوبکر اسماعيل		کەرکوك
175	لقمان عزالدين محمود(هەژار)	بروسك	کەرکوك
176	احمد محمد نجم		کەرکوك
177	لقمان کريم محمد رجب		کەرکوك
178	ماهير زاهير حميد		کەرکوك
179	مجيد عبدالله حميد		کەرکوك
180	مەنصور رشيد محمد		کەرکوك
181	مەهدی کاکەمەند حسين		کەرکوك
182	مجيد ابراهيم لفته		کەرکوك
183	محمد احمد محمدعلی		کەرکوك
184	محمد خورشيد کاکەوڵلا		کەرکوك
185	محمدسعيدامين محمود(حمه باوەيی)		کەرکوك
186	محمد صابر امين		کەرکوك
187	محمد عبدالله احمدقادر		کەرکوك
188	محمد عوسمان احمد محمود		کەرکوك
189	محمد فتاح احمد		کەرکوك
190	فاتيح توفيق محمد		کەرکوك
191	محمد مستەفا مجيد مستەفا		کەرکوك
192	دڵشاد احمد حسن		کەرکوك
193	مەريوان فايق عبدالله محی الدين		کەرکوك
194	مەريوان محمد عزيزمحمد		کەرکوك
195	مستەفا چۆلی محمد بايز		کەرکوك

196	مسعود شوكر محمدقادر		كەركوك
197	مستەفا جبار محمدامين		كەركوك
198	مستەفا واحيد كريم غفور		كەركوك
199	مصلح قادر رسول		كەركوك
200	موجود محمد امين		كەركوك
201	موعتەسەم مستەفا امين		كەركوك
202	موفق تەها الله ويردى		كەركوك
203	موفق جاسم محمد كريم		كەركوك
204	موفق عمر امين		كەركوك
205	ناجى على سعيدعلى (هاوكار)	بروسك	كەركوك
206	نازم فازيل جابر		كەركوك
207	نجم الدين قادر محمد		كەركوك
208	نجم الدين عبدالكريم		كەركوك
209	نەوزاد عبدالله حميد		كەركوك
210	على صابر شريف		كەركوك
211	نەوزاد نورى صالح		كەركوك
212	نزار سەيد محمد		كەركوك
213	نصيف صدرالدين محمد		كەركوك
214	نيهاد تۆفيق ناميق امين		كەركوك
215	نورالدين شكور عبدالله		كەركوك
216	نورالدين محمد تاليب نادر		كەركوك
217	نورى عەتيه احمد		كەركوك
218	نەوزاد قادر جبار		كەركوك
219	ميقداد احمد محمد(هەژار)	پ.م	كەركوك
220	هێرش سعيد صۆفى صالح		كەركوك
221	وەهبى ناصيح عباس		كەركوك
222	كاكەخان عوسمان محمدعلى		كەركوك
223	يوسف حسين انور		كەركوك
224	يوسف حسين على قادر		كەركوك

225	یوسف عبدالحمید رەزا فەقێ		کەرکوك
226	یاسین عبدال محمد(یاسین بچکۆل)	پ.م	کەرکوك
227	بورهان عبدول محمد		کەرکوك
228	فایق حسن عزیز		کەرکوك
229	حسیب عبدالوهاب محمود	بروسك	کەرکوك
230	انور عمر احمد		کەرکوك
231	محمد قاله فتاح		کەرکوك
232	جبرائیل احمد محمدنجم(زۆراب)	بروسك	کەرکوك
233	جبار عبدالله مەناف		کەرکوك
234	اکرم حسین تۆفیق		کەرکوك
235	بکر صالح کریم		کەرکوك
236	جەزا امین قادر		کەرکوك
237	اقبال جمال محمد		کەرکوك
238	ئارام محمد عبدالله		کەرکوك
239	باباعلی محمد عبدالله		کەرکوك
240	جەزا علی شریف		کەرکوك
241	بەرزان محمد کریم		کەرکوك
242	رەمزی علی رەزا		کەرکوك
243	حمه علی عوسمان		کەرکوك
244	جلال تۆفیق حمه صالح		کەرکوك
245	حسین علی عبدالله		کەرکوك
246	جلال مستەفا محمود		کەرکوك
247	حکمت محمدامین شریف		کەرکوك
248	شێروان غفور حمەصالح		کەرکوك
249	رزگار جلال عزیز کریم		کەرکوك
250	حمه امین حسن		کەرکوك
251	عبدالعزیز محمدامین		کەرکوك
252	رزگار احمد عزیز		کەرکوك
253	سیامەند یەحیا مستەفا		کەرکوك

254	زێوەر عمر قادر		کەرکوک
255	رێبوار محمد مراد		کەرکوک
256	هۆشیار اسماعیل احمد		کەرکوک
257	احمد حسن فەرەج قادر		کەرکوک
258	احمد حسن صالح		کەرکوک
259	ابوبکر مستەفا قادر		کەرکوک
260	فەیدون عەبدول احمد		کەرکوک
261	عوسمان حسین محمود		کەرکوک
262	عوسمان احمد عبدالله		کەرکوک
263	عوسمان رشید فەرەج معروف		کەرکوک
264	ئاوات فاتیح حمەکریم		کەرکوک
265	علی احمد علی		کەرکوک
266	عەتا عمر علی		کەرکوک
267	عەتا علی محمود		کەرکوک
268	نامیق عزیز علی		کەرکوک
269	عبدالوهاب قادر صالح		کەرکوک
270	وەستا قادر رەباتی		کەرکوک
271	لەتیف شریف احمد		کەرکوک
272	نورالدین عزالدین		کەرکوک
273	عبدالله حمه علی		کەرکوک
274	رێبوار محمد رشید		کەرکوک
275	لقمان محمد صابر		کەرکوک
276	لقمان حمەعلی صالح		کەرکوک
277	کەماڵ حمەامین احمد		کەرکوک
278	علی صلاح الدین علی		کەرکوک
279	فاروق محمد رحیم		کەرکوک
280	نەوزاد عبدالوهاب امین		کەرکوک
281	انور رئووف رەحیم	بروسك	کەرکوک

لیستی ناوی شەهیدانی سنووری هەولێر
کەلەڕزگارکردنی کەرکوک شەهیدبوون

ز	ناوی سیانی شـەهید	ڕۆژی شـەهید	شـوێنی
١	احمد تاهيرمحمدامين	٩١/٣/١٦	پردێ-كـەركـوك
٢	ياسين محمد باپير	١٩٩١	پردێ-كـەركـوك
٣	مهداوی رحمان قادرعباس	١٩٩١	پردێ-كـەركـوك
٤	انور مولود حمدمولود	١٩٩١/٣/	پردێ-كـەركـوك
٥	بايزاحمددروێش امين(هەڵۆ)	٩١/٣/١٨	پردێ-كـەركـوك
٦	مجيد سعيدمحمد صالح	٩١/٣/١٨	پردێ-كـەركـوك
٧	ناصح ابراهيم كريم(هەڵكەوت)	٩١/٣/١٩	كـەركـوك
٨	علی خودێده حمۆ خلف	٩١/٣/١٩	كـەركـوك
٩	محمدخورشيدكاكەوڵا	٩١/٣/١٩	كـەركـوك
١٠	سەركەوت كامل احمد شينه	٩١/٣/١٩	كـەركـوك
١١	لقمان قادر حمدامين علی	٩١/٣/١٩	كـەركـوك
١٢	صباح نصرالدين قادر احمد	١٩٩١/٣/	كـەركـوك
١٣	ادريس كاكل حسين عبدالله	٩١/٣/٢١	كـەركـوك
١٤	قاسم عبدالستارحمدامين	١٩٩١/٣/	كـەركـوك
١٥	فيصل نوری حسين امين	١٩٩١/٣/	كـەركـوك
١٦	عبدالله قادراحمد(عبۆ)	١٩٩١/٣/	كـەركـوك
١٧	عبدالخالق صابر كريم	١٩٩١/٣/	كـەركـوك
١٨	صدرالدين حسين محمد خدر	١٩٩١	كـەركـوك
١٩	محمدعبداللهعثمان (هەڵۆ)	٩١/٣/١٩	كـەركـوك
٢٠	محمدعلی عزيزنبی(سيدمحمد)	٩١/٣/١٩	كـەركـوك
٢١	بدرالدين محمداومرمعروف	٩١/٣/٢٠	كـەركـوك
٢٢	بەرزان تحسين حمەشين	٩١/٣/٢٠	كـەركـوك
٢٣	جوهرعلی قادرعمر	٩١/٣/٢٠	كـەركـوك
٢٤	شاخەوان احمدرشيد	٩١/٣/٢٠	كـەركـوك

٢٥	صديق حمەسوورحمدامين	٩١/٣/٢٠	كەركوك
٢٦	نورالدين محمداومر معروف	٩١/٣/٢٠	كەركوك
٢٧	هاوار عبداله حسن اسعد	٩١/٣/٢١	كەركوك
٢٨	كمال عمر عبۆ حمەشريف	٩١/٣/٢١	كەركوك
٢٩	فتاح عمرشێخۆ احمد	٩١/٣/٢١	كەركوك
٣٠	فاروق ناميق محمدياسين	٩١/٣/٢١	كەركوك
٣١	صلاح خالدعبداللهمحمد	٩١/٣/٢١	كەركوك
٣٢	صمد محمدعبدالله قادر	٩١/٣/٢١	كەركوك
٣٣	صباح قادرمستەفا احمد	٩١/٣/٢١	كەركوك
٣٤	تەلعەت عبدالله سعيدعلى	٩١/٣/٢١	كەركوك
٣٥	مغديد عبدالله سليمان	١٩٩١/٣/٢٣	معسكرخالد
٣٦	فائق كرم خورشيد	١٩٩١/٣/٢٦	معسكرخالد
٣٧	عمر رسول حسن (رەشۆ)	١٩٩١/٣/٢٦	معسكرخالد
٣٨	فارس صالح رشيد مولود	١٩٩١/٣/٢٦	كەركوك
٣٩	ناصرمحمد عبدالله اسماعيل	١٩٩١/٣/٢٥	كەركوك
٤٠	مستەفا عبدالله شريف	١٩٩١/٣/٢٨	كەركوك
٤١	فلاح قادر عبدالله احمد	١٩٩١/٣/٢٩	كەركوك
٤٢	احمدخورشيد احمدجرجيس	١٩٩١/٣/٢٧	معسكرخالد
٤٣	لاوكۆ كريم احمد حمد	١٩٩١/٣/٣١	رێگاى هەولێر

شکۆنامەی لیژنەی ئۆلۆمپی کوردستان
بۆیادی 15ساڵەی ڕاپەڕین و ڕزگاری کەرکوك

لیژنەی ئۆلۆمپی کوردستان

نوێنەرایەتی کەرکوك

ڤیستیڤاڵی ساڵیادی ڕاپەڕین– کەرکوك

2006\20-19—1991\3\-20-19

ساڵی یەکەم(2006\28-27

بەڕێز/ مەلاشاخی

لیژنەی ئۆلۆمپی کوردستان نوێنەرایەتی کەرکوك لەیادی پانزە ساڵەی ڕاپەڕین و ڕزگارکردنی کەرکوك،بەشانازییەوە بەشداربوونتان لەیەکەمین ڤیستڤاڵی وەرزشی ڕاپەرین بەرز ڕادەگرێت،دڵنیاشتان دەکەین،ئەو رەنجەی بەڕێزتان لەپێناو سەرکەوتنی وەرزش داوتانە، زوویان درەنگ، دەبێتە هۆکاری پێشکەوتنی رەوتی وەرزش لەشاری کەرکوك.

هەرشادو سەربەرزبن بۆوەرزش....

واژۆ

حربی خالد تاهر

سەرۆکی نوێنەرایەتی کەرکوکی لیژنەی ئۆلۆمپی کوردستان

ژیاننامەی شەهیدی سەرکردە
حەسەن ئەحمەد عەبدڵلا (حەسەن کوێستانی)
لەڕاپەڕین وڕزگاری کەرکوک ڕۆڵی کاریگەری هەبوو

- سالی ١٩٥٠ لە گوندی گەڵالە لەدایکبووە، تا قۆناغی ناوەندی خوێندووە،
لە شەستەکان تا هەرەسی ١٩٧٥ کادرێکی چالاکی بزووتنەوەی
خوێندکاران بووە.
- لە14/١١/ ١٩٧٢ بووە بە کۆمەڵە،
- لە ٦/٩/ ١٩٧٩ چووەتە ڕیزی پێشمەرگەی (ی.ن.ک)
- لە٢٥/٩/ ١٩٧٩ بووە بە لێپرسراوی کۆمیتەی ئازادی
- لە ساڵی ١٩٨٠ بووە بە ڕێبەری سیاسی
- لە ١٩٨١ بووە بە فەرماندەی هەرێمی (١٢) ی سۆرا
- لە ١٩٨٣ بووە بە لێپرسراوی سەربازیی مەڵبەندی سێ
- لە ١٩٨٤ بووە بە ئەندامی جێگر لە کۆمیتەی سەرکردایەتی
کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستان - (کوڕەک)
- هەر لە ١٩٨٤ دا بووە بە ئەندامی دەزگای ڕێکخستنی کۆمەڵە
- لە ١٩٨٥ بووە بە لێپرسراوی مەڵبەندی سێی هەولێر
- لەساڵی ١٩٨٨ بووە بە لێپرسراوی مەفرەزە پارتیزانیەکانی خوارەوە
بۆ ماوەی ٤٠ ڕۆژ لەگەڵ پارتیزانەکان ماوەتەوە
- لە ١٩٩٠ بووە بە ئەندامی کۆمیتەی کارگێری سەرکردایەتی،
لە داڕشتنی بەرنامەی
راپەرینی ١٩٩١ رۆڵی دیاری هەبووەو تا رزگارکردنی کەرکوک ..
- لە شەری دەربەندی کۆڕێ بەرجاوترین رۆلی هەبووە.
- دوای راپەرین بووەتە لێپرسراوی مەڵبەندی سێی هەولیر
- لە کۆنگرەی یەکەمی (ی.ن.ک) بووەتە ئەندامی سەرکردایەتی
- لە یەکەم هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بووەتە ئەندام پەرلەمان
- هەر لە سالی ١٩٩٢ بووەتە لێپرسراوی مەڵبەندی ٤ ی بادینان.
- نووسین و وتاری لە زۆربەی ڕۆژنامەو گۆڤارە کوردییەکان دا
بڵاوکردۆتەوە،
خاوەنی ئیمتیازی گۆڤاری (سەرهەڵدان) بووە.
- ساڵی ١٩٨١ برایەکی بە ناوی(عوسمان)
ناسراو بە (حەمەڕەش) شەهید بووە
- ساڵی ١٩٨٣ش برایەکی تری بە ناوی (حاجی) شەهید بووە
- لەگەڵ خۆیشی دابرایەکی بەناوی (مەحمود) و
ئامۆزایەکی بەناوی (یوسف)
لە ١٧/٥/١٩٩٤ لەگەڵ شەش پێشمەرگە گەیشتنە کاروانی نەمران.

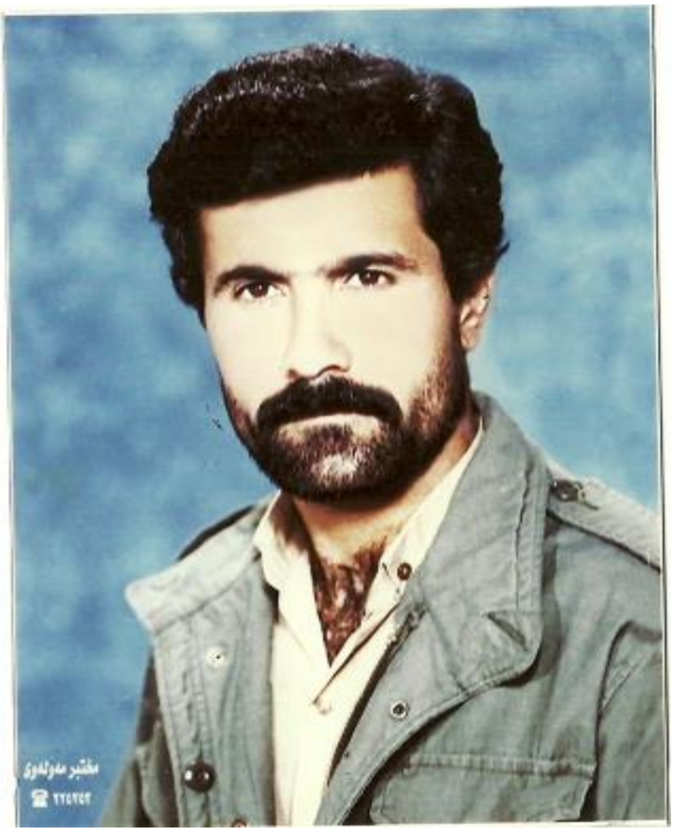

شەهیدی فەرماندە
جلیل صادق(حاجی هەڵمەت)

کورتەیەك لەژیننامەی شەهید حاجی هەڵمەت

- جلیل صادق خورشیدناسراوبە(حاجی هەڵمەت)

*لەساڵی1959 لەخێزانێکی نشتیمانپەروەرچاوی هەڵهێنابوو.

* خوێندنی سەرەتایی لەگوندی (کەڵوڕ)وناوەندی لە(زێوەر)تەواوکرد.

* دەرچووی پەیمانگای پیشەسازی بوو.

*لەساڵی 1979 پەیوەندی کرد بە(کۆمیتەی ئاگر)ەوە.

*لەساڵی 1981بووبە(پ.م)و پەیوەندی بە(هەرێمی2ی کەرکوك)ەوەکرد.

*ماوەی ساڵێك لە(هەرێمی دەشتی هەولێر) پێشمەرگەبوو.

*لەساڵی 1982هاتەوە(تیپی21ی کەرکوك.

*لەساڵی 1986بووبەفەرماندەی (کەرتی1ی ساڵەیی).

*لەساڵی 1988کرابەسەرپەرشتیاری (تیپی 21ی کەرکوك)

*لەماوەی پێشمەرگایەتی دا (5)جاران بریندار بوو.

*بەرلەڕاپەڕین پەیوەندی کرد بە(شانەچەکدارەکانی بروسك)ەوە.

*بەشداری کاریگەری هەبوو لەرزگارکردنی(بنەسەراوە)و(هەولێر)...

*سەرپەرشتی هێزێکی گەورەی کرد بۆچوونەناو کەرکوك ورزگارکردنی.

*رۆژی20\3\1991لەناوشاری کەرکوك لەنزیك قەڵا شەهید بوو.

ژیاننامەی شەهید حەمە ڕەش

ناوی تەواوی (شێخ محمد شێخ کریم عیسي کەسنەزانی) لە شێخانی کربچنەیە ناسراوە بە (حەمە رەش) ساڵی 1957 لە گوندی هۆمەرامانی ناوچەی قەرەداغ چاوی بەدنیا هەڵێناوە . خوێندنی سەرەتایی لە سەنگاو تەواو کردوە . وەك عاشقێکی کوردایەتی ساڵی 1974 لە تەمەنی ١٧ ساڵیدا پەیوەندی کردوە بە شۆرشی ئەیلولەوە لە (زۆزك) پ.م بووە..

- دوای گلانی ئەسپی ئەیلول بۆتە پۆلیس لە(سلێمانی،کەلار، سەنگاو) دژی دزو جەردە و تاوانبار دەیان چالاکی نواندوە .

- ساڵی (1977) پەیوەندی کردوە بەکۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستانەوە .

- سالَي (1978) خەباتی شارو شاخی پێکەوە گرێداوە بوە بە پێشمەرەگە لە هەرێمی (1)ی یەکێتی نیشتمانی کوردستان . لة دەیان چالاکی و نەبەردیدا سەمای مەرگی لەسەر جەستەی داگیرکەران ساز کردوە ڕۆژ لە دوای ڕِۆژ پلەی کۆڵ نەدەری دراوەتێ .

- ساڵی (1980) بوە بە فەرماندەی مەفرەزە لە جەباری . ساڵی (1981) کراوە بە فەرماندەی مەفرەزە لە کەرتی بازیان .

- ساڵی (1982) کراوە بە جێگری فەرماندەی کەرتی (3) ی هەمەوەند .

- ساڵی (1984) کراوە بە فەرماندەی کەرتی (3)ی هەمەوەند .

- ساڵی (1985) کراوە بە جێگری فەرماندەی تیپی (57) ي سەگرمە .

- ساڵی (1986) کراوە بە فەرماندەی تیپی (51) ي گەرمیان .
- ساڵی (1987) گواستراوەتەوە بۆ فەرماندەی تیپی (53) ي شێروانە .
حەمە رەش وێڕای پێنج جار بریندار بوونی رۆڵی گرنگ و بەرچاوی لەم داستان و نەبەردیانەدا بینیوە : شەڕو نەبەردیەکانی گرتنی سەنگاو _ داستانی گرتنی بێتواتە _ نەبەردی دۆڵە رِەق _ داستانی ڕزگاری _ نەبەردییەکانی شارباژێر _ داستانی قەیوان ماوەت _ نەبەردی زیندانە _ یەکەم رِەبیە لە شۆرشي نوێدا لەسەر دەستی حەمە رەش گیراوە ساڵی (1982) لەسەر جادەی چەمچەماڵ _ سەنگاو . لە ئەنفالەکان دا هەزاران هاوڵاتی و پێشمەرگەی لە دەستی ڕژێم ڕزگار کردوەو گەیاندونیەتیە ناوچەی ڕزگار کراو ڕۆڵی بەرجاوی هەبووە بەتایبەتی دوای ئەنفالی (1و3) لەسەر داوای خۆی لە ناوچەکانی سنوری گەرمیاندا ماوەتەوە , دواتر بۆتە فەرماندەی هێزەکانی پارتی زانی لە گەرمیان بەهۆی یارمەتی رِێکخستنەکانی کۆمەڵەی ڕەنجدەرانەوە لە سلێمانی توانیان بنکەو بارەگای هێزی پێشمەرگە لە سنوری گەرمیان و قەرداغ و بازیان دروستبکەنەوە . هەر ئەم بنکانەش بوون بە ناوەندی رِێخستنی جەماوەرو پەیوەندی کردن بە پێشمەرگەی کۆن و رِێکخستنی دابڕاوی یەکێتی بۆ سازدانی رِاپەرِینی ئاداری 1991..
لە رِاپەرینی بەهاری 1991 دا شاری کفری بەسەرپەرشتی شەهید ڕزگار کراوە , بۆ هاوکاری هەڤاڵ (عوسمانی حاجي محمود) و هاورِێکانی بەرەو (دووز) کەوتۆتە رِێ بەڵام لەرۆژی 11\3\1991 دوای ڕزگار کردنی دووز لەسەر جادەی (دووز _ تکریت) بە گوللە هاوەن بریندار بووە بەنیازی گەیاندنی بە نەخۆشخانەی سلێمانی هاورِێکانی بەرەو کفری بردویانە بەڵام لە نزیك (سلێمان بگ) کەوتونەتە کەمینی (مجاهیدینی مریەم رەجەوی) یەوە لەگەڵ دوا سەفەری شەهید بونیدا بێدوا ماڵئاوایی دوا نیگای لەسەر وێنەی(ڕۆژان و کەژوەست) جوتە کیژۆڵەو(کاروخ)ی کورە تاقانەی لێکناوە .

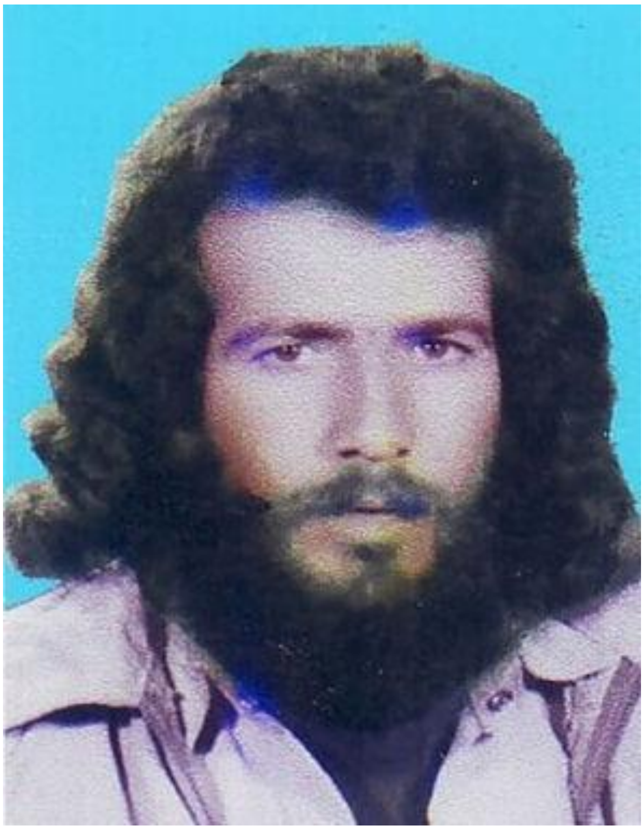

ژياننامەی شەهيد ئاتيلا

شەهید ئاتیلا سعدوﷲ خلیل چاوش

- لە ساڵی ١٩٥٦ لەشاری کفری هاتبووە دنیاوە
- باکی تورکمان و لە هۆزی(ونداوی)و دایکی ناوی(گوڵە باخ محمد شاسوار) کورد ولە هۆزی(زەند)بوو ..
- هەرچەند شەهید پێشتر بە دکتۆر ناسرابوو،بەڵام دەرچووی کۆلیژ نەبوو، بەڵکوتەنیا دەرچووی(پەیمانگای پزیشکی فیرتەرنەری)بەغدا بوو،
- دوای گەڕانەوە لە بەغدا بەهۆی خاڵوانەوە دەچێتە گوندی(بنەکە)ی گەرمیان، لەوێ دەکەوێتە داوی خۆشەویستی کچێکەوە بەناوی (فاتیمە)..

لەکاتی هێرشەکانی ئەنفالی ٣ بۆ سەرگەرمیان ..دەچێتە سەر رێگای کۆچی خەڵک وچاوی بە خانەوادەی خۆشەویستە پاکیزەکەی دەکەوێ،لەوێ هەلیان بۆ دەرەخسێ سوێند بۆ یەکتری دەخۆن(یا بۆ یەک..یا بۆ گڵ)بن..

بەداخەوە پاش جەند رۆژێک فاتیمە بەرشاڵاوی ئەنفال دەکەوێ،دواتر ئاتیلایش وەک پارتیزانێکی دوای ئەنفال لەگەڵ هەڤاڵ

(عوسمان حاجی محمود)و هەڤاڵەکانی دەمێنێتەوە،دوای سێ ساڵ درێژەدان بەخەبات..لەراپەرینی ١٩٩١ دوابەدوای رزگارکردنی(کفری)

لە شەرێکی بەرگری قارەمانانەدا شەهید دەکرێت..

شەهیدێکی چەمچەمال ..شەهید ناصح ملا طیب

- لەساڵی ١٩٤٥ لە چەمچە ماڵ لەدایك بووە .
- لەتەمەنی لاوێتی دا بووە بە پێشمەرگەی ئەیلوول لەبەر لێهاتووی دەبێتە سەر پەل لەهێزی ڕزگاری ، لەچەندین داستانی قارەمانانە ڕووبەڕووی (حەرەس قەومی) و دەبابەی دوژمن ، لەداستانێکدا لە زەنان ، پاش بەرەنگاری تۆپ تانک و دەبابە.. نەی هێشت بوو لاشەی هاوڕی ی شەهیدی (ملا ئەحمەد زەنانی)بکەوێتە دەست دوژمن،
بەکۆڵ ڕزگاردەکات. لەکاتی بە خاك سپاردنی پێشمەرگە یەك لەگردی سەیوان ، ڕژێم لە هەوڵی پلان بۆ کوشتنی بەڕێز مام جەلال هاوەڵەکانی . بەنەبەردی شەهید مەلا ناصح پووچەڵ کراوەتەوە,هەر لەو شەڕەوە بەڕێز مام جەلال نازناوی کوڕەکەی گەرمیانی لێ ناوە.لەسەرەتای دەست پێکردنەوەی شۆڕشی نوێ پەیوەندیبە ڕێکخستنەکانی (ی.ن.ک) ەوە کردووە ، بەردەوام بوە لە چالاکی ناوشارو ناردنی یارمەتی وتەقەمەنی بۆ پێشمەرگەوئاشکرابوونی لە(آستخباراتی سلێمانی) زیندانی دەکرێت .
لەئەنفالەکە شوێن دەستی دیاربوولەڕزگارکردنی خەڵک.
لەڕاپەڕینی چەمچەماڵیش دا.. گیانی بەخشیوە..

شه هيد على ته به لو

خه لكى گوندى ته په لوى قه ره حه سه نه

ساڵی 1984بو بيشمه رگه له كه رتى چوارى جه بارى
ساڵی 1987 كراوه به فه رمانده يى مه فره زه ساڵی 1988
بو ه به فەرماندەی کەرت بارتیزانی دوای ئەنفال بووە.
له كاتى رزگار كردنى شارى كه ركوك
له گه ره كى قادسيه شه هيد كراوه

شه هيد ياسين عودل ناسراو به ياسين بجكول

خه ڵكى گه ره كى شۆرجه ى كه ركوكه
ساڵی 1983 بو به بيشمه رگه له كه رتی جوار جه باری
سالی 1987 كرا به فه رمانده ی مه فره زه
دوای انفال كرا به فه رمانده ی كه رت بارتيزانی
له سالی 1991له كاتی گرتنی مه ركه زی پيريادی
له ناو شاری كه ركوك شه هيد كراوه.

شەهید محمد سعید (محمدباوایی)

- خەڵی گوندی باوا ی قەرەحەسەنە
- لە سالی١٩٨٤ بووە بە پێشمەرگە لەکەرتی ٤ی جەباری
- لە راپەرینی ١٩٩١دا لە کاتی رزگارکردنی شاری کەرکوک

لە گەرەکی راپەڕین(قادصیە) لەگەل شەهید عەلی تەپەلوو شەهید کران.

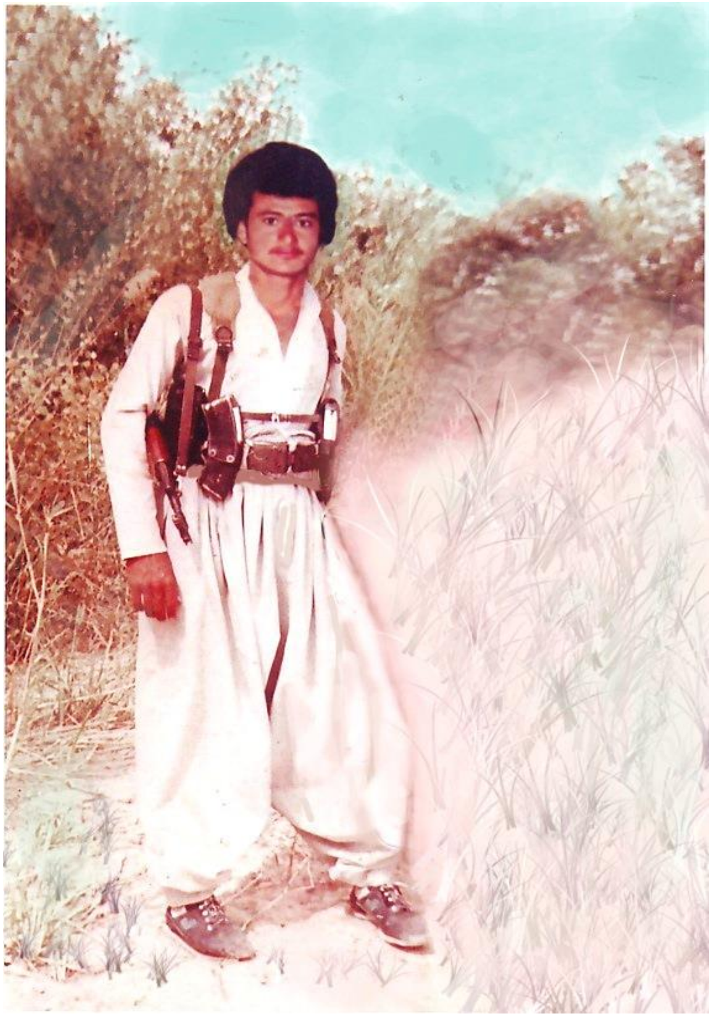

شەهید سەڵاح عەباس زەمۆ

ژیاننامەی شەهید.

ناو: سەڵاح عەباس عەلی ڕۆستەم ناسراوەبە(سەڵاح عەباس زەمۆ)

- ساڵی (1973) لەگوندی شۆراوی سەر بەناحیەی نەوجول لەناوچەی داووده لەبنەماڵەیەکی کوردپەروەر چاوی بەدونیا هەڵهێناوه.

شەهید لەساڵی (1987) پەیوەندی بەرێزەکانی (ی. ن. ك) ەوەکردوه.

- ساڵی (1990) بووتەپێشمەرگەلەگەڵ (کاك عوسمانی حاجی مەحمود، شه هید مەجید دووزی، شەهید حەمەئاخە، شەهید نادر وارانی، شەهید کاکه توکنی، کاك حەمەڕەشید توکنی، کاك عەقید عەباس، کاك نەوشێروانی که لار، کاك جەلیل کۆکسی، سەباح شێخ حەمیدی، کاك عوسمان مەلا جەمیل، جەمال شێخ حەمید...)

- شەهید لەهەڵسوڕاندنی ئیشوکارەکانی ناو شاردا ڕۆڵێکی باڵای بینیوه خۆی و چی خانەوادەبەڕێزەکەیان بەناردنی زانیاری و هاریکاری مادی و مەعنەوی پێشمەرگەو پارتیزانەکانی ناوچەی گەرمیانیان کردووه.

شەهید سەڵاح پێشمەرگەیەکی ئازاو و چاونەترس و بوێر چالاك بووه، ئەو کارانەی کەپێیان ڕاسپاردوه ئەنجامیداوه، و ڕۆڵێکی باڵای هەبووه لەڕێکخستنەوەی شانەچەکدارەکانی ناو شاردا.

سەد مەخابن شەهید سەڵاح لەیەکەم ڕۆژی ڕاپەڕینەمەزنەکەی شاری خورماتوودا و لەبەرواری (1991/3/9) لەشەڕی ناسراو بەشەڕی (قاتعەکە) ی دووزدا کاتژمێر (5) ی ئێوارەشەهید دەبێت و بەمەش دەبێتەیەکەم شەهیدی ڕاپەرین لەشاری خورماتوودا.

هەزاران سڵاو لەگیانی پاکی شەهید سەڵاح و

سەرجەم شەهیدانی ڕێگای ئازادی کورد و کوردستان.

....

سەرچاوە : موحسن زەمۆ برای شەهید.

وێنەکان

ئەلبوومی شەهیدانی چیمەن *
(حەمە عەلی بەرخانەقا و هاوڕێکانی)

* سوپاس بۆ هەڤاڵ مام داود و ستافی بەشی شەهیدانی مەڵبەندی ٢ ی کەرکوک

کە وێنەی چەند شەهیدێکی راپەرنی ١٩٩١ یان بۆ دابین کردم

شەهید حەمە عەلی عثمان

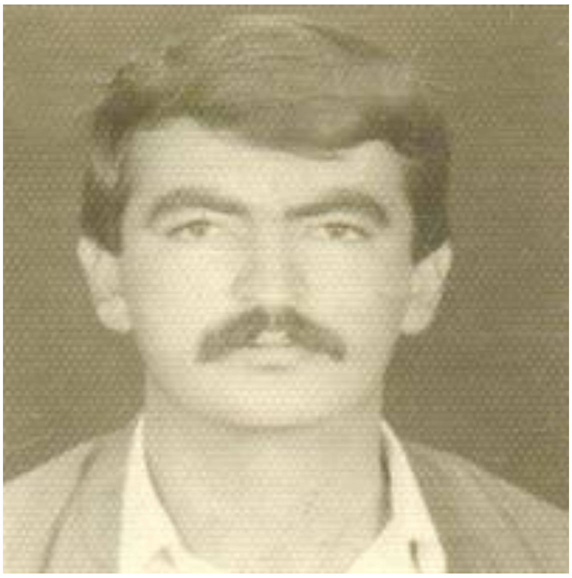

شەهید عبوبکر مصطفی قادر

شەهیدچبار عبدالله مناف

شەهید اکرم حسین توفیق

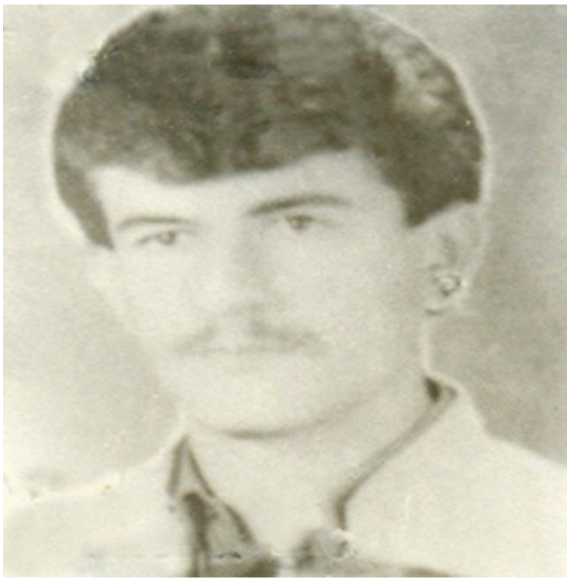

شەهید لوقمان حەمە عەلی صالح

شەهید احمد حسن صالح

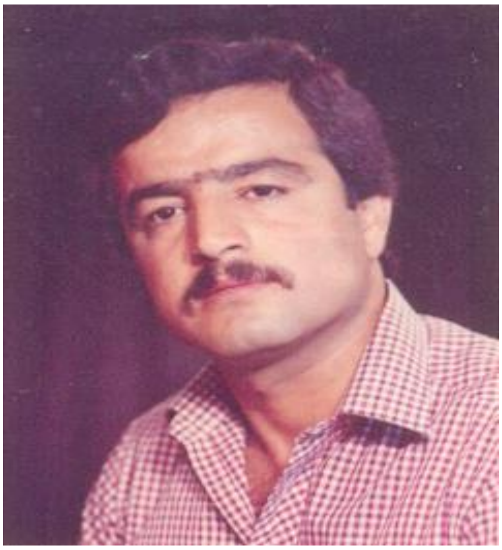

شەهید احمد عسن فەرەج

شەهید اقبال جمال محمد

شەهید ئارام محمد عبدالله

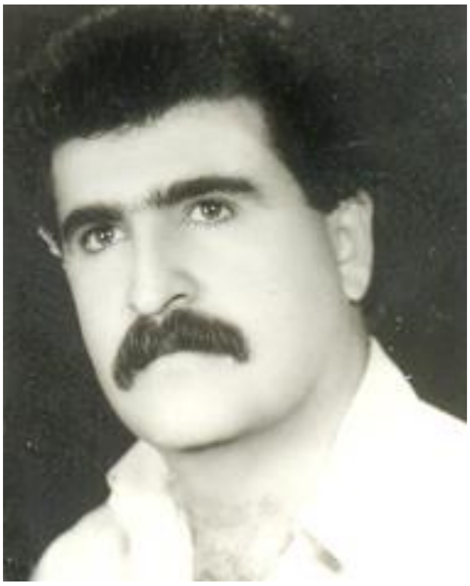

شەهید بابا علی محمد عبداللە

شەهید بەرزان محمد کریم

شەهید بکر صالح کریم

شەهید بێستون مجید حمید

شەهید جەزا امین قادر

شەهید جەزا علی شریف

شەهید جلال توفیق حمه علی

شەهید جلال مصطفی محمود

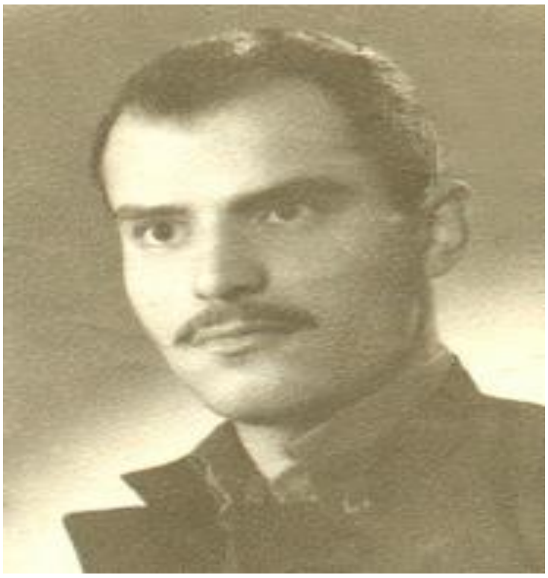

شەهید حسین علی عبداللە

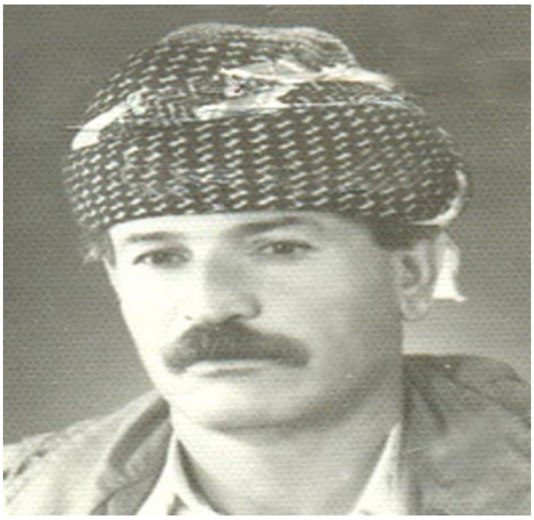

شەهید حیکمت محمد شریف

شەهید حمە امین حسن

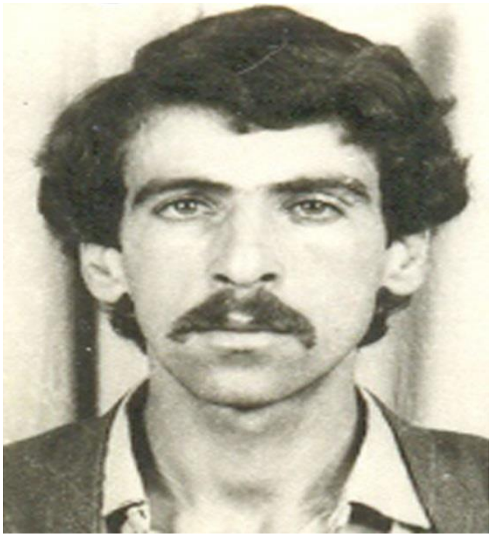

شەهید رەزا علی رەزا

شەهید رزگار احمد عزیز

شەهید رزگار جلال عزیزکریم

شەهید ڕێبوار محمد رشید

شەهید ڕێبوار محمد مراد

شەهید زێوەر عمر قادر

شەهید سیامەند یەحیا مصطفی

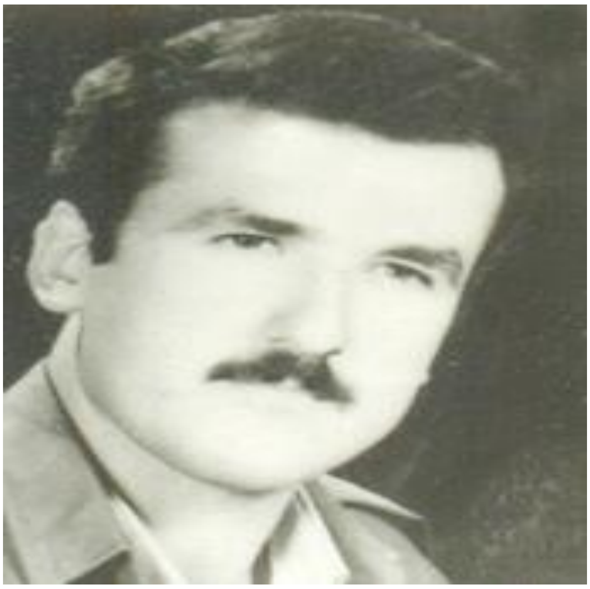

شەهید عطا علی محمود

شەهید عطا عمر علی

شەهید علی احمد علی

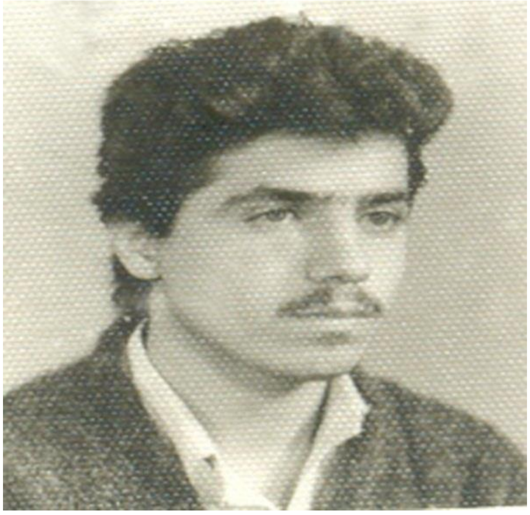

شەهید علی صلاح الدین علی

شەهید عثمان احمد عبداللە

شەهید عثمان حسین محمود

شەهید شێروان غفور حمەصالح

شەهید عبدالعزیز محمد امین

شەهید عبداللە حەمە علی

شەهید عبدالوهاب قادر صالح

شەهید عثمان رشید فەرەج

شەهید فاروق محمد رفیق

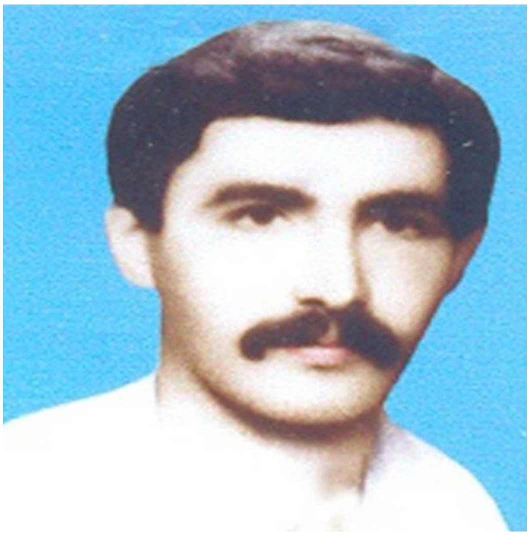

شەهید فەرەیدون عەبدول احمد

شەهید کمال حمە امین احمد

شەهید لەتیف شریف احمد

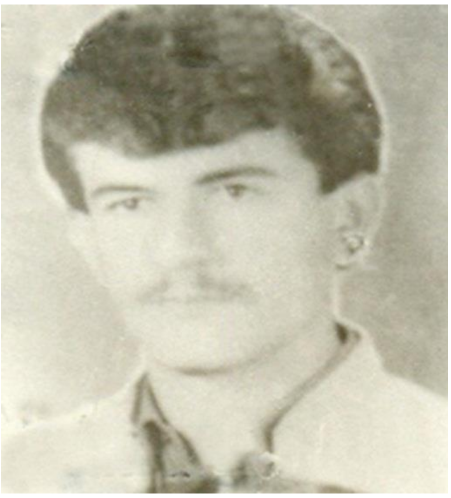

شەهید لقمان حمە علی صالح

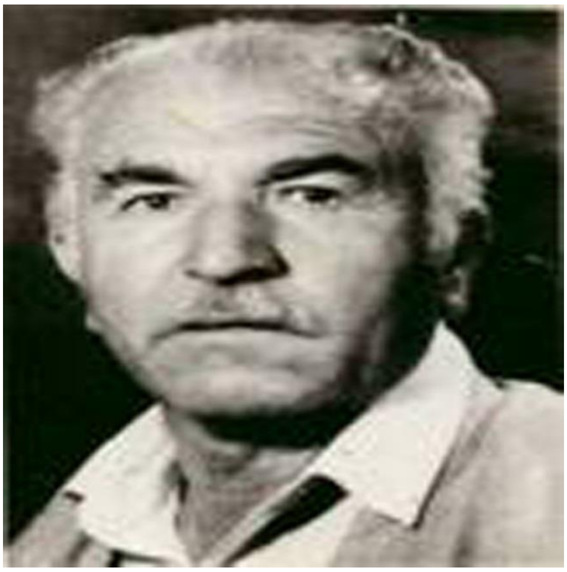

شەهید وەستا قادر ڕەباتی

شەهید نورالدین عزالدین

شەهید ئاوات فاتیح حمە کریم

شەهید هۆشیار اسماعیل احمد

شەهید نامیق عزیز علی

شەهید لقمان محمد صابر

1991 / 3 / 6
بیشکه شه به کادیروبیشمه رکه ی دیرینی ی. ن. ك
مه لا شاخی که له شاری رانیه به وتار و شیعر
بیشمه رکه و خه لکی جوش ده دا ...
عبدولواحید ئیدریس

شەهید نەهرۆ وشەهید خاڵەبەخە و
شەهیدحەمیدبچکۆل و هاشم باغەجنێری
١٩٩١/٣/٦ شاری ڕانیە

پێشمەرگەکانی کەرکوک لەگەڵ لاوانی ڕانیە
١٩٩١/٣/٦

دەستەکەی شەهید سەرکەوتەڕەش
لەگەڵ منااڵنی ڕانیە
١٩٩١/٣/٦

جه ماوه ر

بەرێز د.بەرهەم صالّح

سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان

سەردانی مەزاری شەهیدانی راپەڕین

سەر گڵکۆی شەهید عەلی نەبی

راپەرین 9-3-1991 کۆیە
لەبەردەم پەیکەری حاجی قادری کۆیی

لەگەڵ هەڤاڵ عبدلواحید ادریس
١٩٩١/٣/٩ کۆیە

6-3-1991 رانیه

کاک سەرباز فەرماندەی تیپی 21ی کەرکوک و
مامۆستا عادل شریف فەرماندەی کەرتی تیپی 25ی خاڵخاڵان

شەهید خەجێ باوە
١١ی ئازاری ١٩٩١ لە هەولێرشەهید بوو

شەهید نەهرۆ قەسرۆکی
یەندامی لیژنەی بنەسەراوەی بەرەی کوردستانی
لە ڕاپەڕینی ١٩٩١

پێشمەرگەکانی تیپی ٢١ی کەرکوک

لەگەڵ شەهید عەلی نەبی

١٩٩١/٣/٦

Peshmerga

شەهید د. ئاتیلا و هەڤاڵێکی

ڕاپەڕینی ١٩٩١ :
پێشمەرگەکانی گەرمیان
بەدیار تەرمی هاوڕێیەکی شەهیدەوە

وەرزێکی نوێ

بۆشەهیدی نەمرجلیل صادق (حاجی هەڵمەت)

سەرەتای وەرزێکی نوێ بوو.
هێشتا پشکۆی خاکی تەزیو،نەکەوتبوو.
هێشتا ڕقی وتۆف و زریان ..نەسرەوتبوو.
هێشتا هۆبەی بازی بێریان ،
دەوارێکیان هەڵنەدابوو.
بەهەزاران ئەستێرەی سوور،
بوون بەنەخشی سەرکاشانی،تێکۆشانم.
بوون بەرەمزی،راپەڕین وکۆڵنەدانم .
لەگەڵ یەکەم چەخماخەدا،
لەسەرسینەی تەوارێکدا،
گوڵێك پشکووت.
(گوڵە) بووبەهەتوانی زامی(زەکیەئەلکان)
بووبە هەناسەی (لەیلا)خان.
گەیشتە لووتکەی هەڵەمووت .
*** * ***
سەرەتای وەرزێکی نوێ بوو.
(زەڵێ) و (ناوزەنگ)
پێیەکیان هەرلە(شێنێ) بوو.
(چەکوچ)و(سادر)،
لەگەڵ قوتەی (مامەندە)دا چاویان لێ بوو.

لە(بلەکیٚ)وە لافاویٚك هاتەخواریٚ,بەرەو(سیروان).
بەرەو(ئەزمەڕ)و(خاڵخالاٚن).
بەرەو لای(حەمرین) لەڕیٚ بوو.
سەنادیدە بەزیوەکان.
گۆڕهەڵکەنە تۆقیوەکان
لەقوڕی شەرمەزاریدا دەتلانەوە .
لەوکاتەدا(حاجیلە)ی کۆت وبەندکراو،
گەردنی بلوورینی شاخی،
زەندومەچەکی هەورازوکەندولەندی
تەوقی دیلیان پساندو
لەسندمی (مۆڵگە)و (ڕەبیە)کرانەوە
* * *
سەرەتای وەرزیٚکی نویٚ بوو.
چیٚشتەنگاوی شەشی سیٚ بوو.
لەبڵندگۆی مزگەوتەکەی(دەروازە)وە
من و(شیٚواو)..گویٚمان لیٚ بوو.
(عەلی نەبی) سروودیٚکی دەخویٚندەوە :
سۆران..چاوگەی بەرخۆدانە.
بتویٚن ..دەروازەی ڕاپەڕین.
سلیٚمانی ..شاری هەڵمەت وقوربانی ،
واخەریکی خۆسازدانە .
لەپالٚ (بەردەقارەمان) دا

زەماوەندی سەرهەڵدانە.

سبەینێ نۆرەی (گەرمیان) دێ.

لەدوای هەولێری منارە.

لەدوای (دهۆك)ی خۆڕاگر..سەرانسەری کوردستانە.

من دڵنیام ..تاجەگوڵینەی سەرکەوتن،

لەسەرقەڵای (کەرکووك) دەنرێ.

مزگێنی بێ (مامەڕیشە)

موژدە ئەی (کۆمیتەی ئاگر)

نیشتیمانم دۆزەخی داگیرکەرانە.

سەرەتای وەرزێکی نوێ بوو.

(خاڵەبەخە)و(سەرکەوت)و(نەهرۆقەسرۆکی).

رۆحی هەرسێکیان لەوێ بوو.

لە(قادراوا)پاچی جوتیاری راپەڕیو.

گۆڕی مەرگی چەوسێنەری هەڵدەکەنی.

لەگەڵ گرمەی تۆپ ودۆشکا.

دایکی شەهید،خوشکی شەهید،

دیسان دڵیان ڕادەچەنی.

(کێوەڕەش)سەرچۆپی گرتبوو.

(ئاسۆس) لەگەرمەی زەماوەند.

تاوێك لەخۆشیدا دەگریا ..

تاوێکی تر پێدەکەنی...

* * *

سەرەتای وەرزێکی نویٚ بوو.
روحیانەتی (مەلای گەورە)چاوی لیٚ بوو.
کوڕانی (دەشتی هەولێر)و(باباگوڕگوڕ)
نەوەکانی(حاجی قادر)
بەنێوانی(چنارۆك)و(میرسەید)دا،تیژ تێپەڕین.
چوونەکۆڵی (هەیبەت سوڵتان)
باوەجی..بووبەنهێنی وبەناونیشان.
(بەفری قەندییان) یەك یەك پەلی ڕادەکێشان.
(جەعفەر)وتی: با(جەوهەر)تان لەگەڵدابیٚ
جەوهەر..جەوهەری دەبان بوو.
جەوهەر..بەگورجی(شەماڵ)بوو.
بەئازایی کاك(خالید)بوو
وەکو(سەربان)قارەمان بوو.
جەوهەر..وەك (ئەحمەدقەمبەری)و
(ئازادی حەمەی گەمحان) بوو.
جەوهەر وەك (سالارەسوور)بوو
تفەنگەکەی (شەهریار)ی لەسەرشان بوو.
هەر ئەو شەوە.. لەپاڵ دیوارەکەی (قشڵە)
خوێنی سووری بوو بە تۆفان.
بوو بە هێزو وزە وتەکان.
تەخت وبەختی زۆردارانی لە ڕەگ وڕیشە هەڵتەکان .
* * *

سەرەتای وەرزێکی نویٚ بوو .

(کۆسرەت)و(سەفین)پێکەوە،

(دێدەوان)یش ئاگای لیٚ بوو.

(قەلاٚ) مزگێنی ڕزگاری

(پایتەختی هاوینە)ی پیٚ بوو.

لە(کەسنەزان)

چەند تانگێکی دوژمنی ساویلکەو نەزان

هەر کە لەجادە.. ترازان .

وەکو کیسەڵ،چۆن بخزێتەکۆنەچالاٚن،

کەوتنە بەر دەستی مندالاٚن.

هەر ئەو ڕۆژە..پەیکەری کارتۆنی ڕوخا،

لەبڵندگۆی مزگەوتەکەی (خانەقا)وە،

لەسەر(منارەی چۆڵی)یەوە،

جاڕی ڕزگاری شارماندا،بڵند بوو، ئالاٚی شەکاوە

تەوار... (داڵ) ی هێنا خواریٚ،

لەگەڵ هەواڵی سەرکەوتن

تاجی سەروەری ئەم شارەش،

نرایە سەر (خەجە باوە).

* * *

سەرەتای وەرزێکی نویٚ بوو.

هۆزانێکی (بەرەنگاری)م،

بروسکەیەکی بەپەلەی،بۆمەکۆی(بروسك)پیٚ بوو.

کێ دەزانێ لەوکاتەدا،

رۆحیانەتی(حەکیم حەمەڕەش) لەکوێ بوو.؟

(مامەپیرە)گێڕایەوە:

ئاوارەکان..لەئۆردوگاولەشارەکان .

موژدەی سەرکەوتنیان پێ بوو.

(حاجی هەڵمەت)چۆن جارانی،

بەگڕی سوور..هەوری ڕەشی شەقار دەکرد.

ئەمجارەیشیان چاوم لێ بوو

لەگەڵ شەپۆلی میللەتدا

شێخی چۆلی رزگار دەکرد...

ئەمجارەیشیان، لەگەڵ لاوە عگیدەکان،

لەگەڵ پیرە ڕەشیدەکان،

لەگەڵ خزم وکەسوکاری شەهیدەکان.

تفەنگی تۆڵەی سوار دەکرد.

* * *

سەرەتای وەرزێکی نوێ بوو.

(بنەسەراوە)..ئاگردانی ڕاپەڕین و،

مەکۆی(سرك)و(بروسك)ی لێ بوو.

ئێوارە بوو..شانە ،شانە، ...کۆبوینەوە.

هەرپێشمەرگەوچەندنوردێك نان .

لەگەڵ پشتێن وفیشەکدان. شەتەك دران.

بەڕێ کەوتین..بەرەو مەبەست.

لەگەڵ گڕی(بابەگوڕگوڕ)،
لەگەڵ(کانی دوومەڵان)دا پەیمانمان بەست.
هەر ئەوشەوە ،سەدان پێشمەرگەلەڕێ بوون.
ڕۆحیانەتی (مەلائاراس)و(مام برایم)..
لە(هۆکاشە)چاوەڕێ بوون.
(تەپە)وەك جاران بەئاگا..نەنووستبوو.
(رەحیم ئاوا)...
تەنووری مەرگی داگیرکەری داخستبوو.
بۆیە منیش لەسەر(کەلی یاروەلی)یەوە
هاوارم کرد:هۆهۆ مێژووی پڕشانازی.
دیسان موژدە!.مووژدەبۆخەڵکی بارمتە ،
بۆکەس وکاری(ئەنفال)وبۆزیندانی.
پیرۆزبێ واجارێکی تر(کەرکووك)ی قیبلەی کوردستان.
دێتەوە ئامێزی دایکی نیشتیمانی.
* * *
سەرەتای وەرزێکی نوێ بوو.
بەرلەنەورۆز(ئەسیری) لە(شێخ محی الدین)بوو.
موژدەی رزگاری (شۆراو)و
(سێکانی)و(بەرتەکیە)ی پێ بوو.
ئیتر ڕۆحیانەتی پاکی، شیعرەکانی،
بوون بەسروود، بوون بەمارشی گڕێکی سوور.
شار .. ڕاپەڕی،

ئالأی(کۆمیتەی ئاگر)یش شەکایەوە.
چەپکەگوڵی سەرکەوتنیش ،
لەسەر سەری بەرزی قەلأنرایەوە.
لەبەر ڕوناکی ئاگری ئەو نەورۆزە،
دیسان مێژوو بەخوێنی سوور نوسرایەوە.

* * *

سەرەتای وەرزێکی نوێ بوو
(مەلای لالۆ) لەتۆبزاوا چاوی لێ بوو.
سەدان گەوجی زراوتۆقیو،
لە(حەمرین)ە وەئاودیو بوون ،بەرەو ئەودیو.
تەرمی(حاجی)یش بۆ(بیبانی)گەڕایەوە.
ئەم بەهارە بۆیەبەهارێکی کورت بوو،
دیسان ڕەشەبا هەڵی کرد،
نێرگزەجاڕو(چیمەن)ی کردبەخەزان .
لەوکاتەدا..شیعرێکی نوێ بووبەداستان.
بووبەڕۆمانێکی گەورە،
بەشاکارێکی مەزن و بەمێژوویەکی کەڵگەت.
خەڵکی(کەرکووک)ی ڕاپەڕیوو،
پێشمەرگەکانی(بروسك)..
هەمووناویان لێنا (هەڵمەت)*

1992 رانیه

*لەساڵی 1992لەبیرەوەری ڕاپەڕین دا لەشاری‌رانیەو لە1999
لسەرپەیکەری‌شەهیدحاجی هەڵمەت لەشاری هەولێرپێشکەش کرا

پانۆرامای ڕاپەڕین

٣/٤/ 1991 چەخماخەی ڕاپەڕین لە ئۆردوگای (حاجی ئاوا)
٣/٥/ 1991ڕاپەڕین و ئازاد کردنی شاری ڕانیە دەروازەی ڕاپەڕین
٣/٦/ 1991 ڕاپەڕینی شاری (چوارقوڕنە و بازیان)
٣/٧/ 1991 ڕاپەڕین و ئازادکردنی شاری سلێمانی .
٣/٨/ 1991 ڕاپەڕینی ناوچەکانی (چەمچەماڵ، پیرەمەگرون، شارەزوور، هەڵەبجە،عەربەت،ئەڵڵایی،زەڕایەن)
٣/٩/ ١٩٩١ رزگارکردنی شارەکەی حاجی(کۆیە)
١٠ /٣/ 1991 ڕاپەڕین و ڕزگارکردنی (تەق تەق ، ئاغجەلەر، قەرە هەنجیر، کۆیە، کفری ، هەریر،باسرمە، چۆمان، حاجی هۆمەران، خەلیفان،دیانا، ڕەواندوز،میرگەسور) .

٣/١١/ 1991 شەوی 12/11 شەهیدبوونی پێشمەرگەی قارەمان و پارتیزان (حمە ڕەش) لە ئەنجامی تۆپ بارانی دوژمن لەناو شاری دووز و ڕاپەڕین و ڕزگار کردنی هەولێر، خانەقین، دووزخورماتو، قوشتەپە، خەبات.

٣/١٢/ 1991 ڕاپەڕین وئازاد کردنی(باوەنور،ئاڵتون کۆپری،جەبارە، کوڵەجۆ و تەواوی ناوچەی قەرەهەنجیر.

*1991 شەوی 12-١٩٩١/٣/١٣ سەربازگەی دارەمان گیرا و ڕێگاکانی (کەرکوک ـ سلێمانی، کەرکوک ـ بەغدا،کەرکوک ـ هەولێر) کەوتە بەردەستی هێزی پێشمەرگە.
٣/١٣/ 1991 ڕاپەڕین و ڕزگار کردنی مەخمور و ئاکرێ.

١٤ /٣/ 1991 ڕاپەڕین و ئازاد کردنی (دهۆک، زاخۆ، ئامێدی، سوارەتوکە ،ئانیشکی ، سەرسەنگ)

١٥ /٣/ 1991 دوژمن هێرشی هێنایە سەر دوزخورماتوو و تێکشکا و هەر لەو شەرەدا کۆپتەرێک خرایە خوارەوە و (35) سەربازیش کوژران.

* هاتنی ڕادیۆی (41) مەتری دەنگی گەلی کوردستان بۆ ڕانیە.

۱۷/۳/ 1991 ڕژێمی بەعس هێرشیکردە سەر ناوچەی دووزخورماتوو، تا داگیری بکاتەوە، بەڵام خەڵکی تێکۆشەری ناوچەکەو هێزی پێشمەرگە لێیان هاتنەدەست و هێرشەکەی ڕژێمی بەعس-یان تێکشکاندو ژمارەیەکی زۆر کوژراوو دیلی ڕژێم کەوتنە دەست هێزی پێشمەرگە،تەرمی (50)کوژراوی لێ بەجێما. لە تۆڵەی ئەم شکستەیان کۆپتەرەکانی ڕژێمی بەعس بە بۆمبی فۆسفۆری ناوچەکەیان بۆردومان کرد.

۱۹/۳/ 1991 ڕادیۆی (75) مەتری دەنگی گەلی کوردستان گەیشتە شاری سلێمانی و لە گردی علی ناجی دامەزرا.

* ڕاپەڕینی شاری کەرکوک، لە هەمان ڕۆژیشدا دەست بەسەر فڕۆکەخانەی تسعین و سەیتەرەی کەرکوک ـ سلێمانی دا گیرا .

۲۰/۳/ 1991 ئازاد کردنی شاری کەرکوک قودسی کوردستان .
۲۸/۳/ 1991 شەهید بوونی هەڤاڵ (عبدالرزاق) ئەندامی فەرماندەی هێزی پێشمەرگەی کوردستان و ناوەندی کۆمەڵە لە شاری کەرکوک.

۲۹/۳/ 1991 لە دوای پاشە کشێی هێزی پێشمەرگە لە شاری کەرکوک و هێرشی ڕژێم بەرەو قەرە هەنجیر . لە گوندی چیمەن پێشمەرگەکان بەریان بە پێشڕەوی هێزەکانی دوژمن گرت و داستانێکی گەورەیان تۆمار کرد کە ناسراوە بە داستانی چیمەن . ئەم داستانە بە خوێنی شەهید (حمە علی بەر خانەقاو) هاوڕێکانی تۆمار کرا.

* هەروەها شەهیدبوونی ڕۆژنامەنووس (گاد گروس)
۳۰/۳/ 1991 پەخشی ئەزموونی تەلەفزیۆنی گەلی کوردستان لە سەعات (8)ی شەو بۆ ماوەی چەند سەعاتێک بەردەوام بوو.
۳۱/۳/ 1991 سەرەتای دەست پێکردنی کۆڕەوە ملیۆنیەکەی گەلی کوردستان و چۆڵکردنی سەرجەم شارەکانی کوردستان و ڕۆیشتنی بەرەو سنورەکان و ڕوودانی کارەساتێکی مرۆیی مەزن .

٤/٢/ 1991 شەهید بوونی حاجی یونسی تۆپخانە و هاوڕێکانی لە دەربەندی بازیان لە کاتی بەرگری کردن لە پەلاماری هێزەکانی دوژمن بۆ سەر شاری سلێمانی .
٤/٣/ 1991 شەهید بوونی مامۆستا (حسەین ڕەزا ڕەزا) و دوو هاوڕێی تری لە دوڕیانی سەرچنار لە ئەنجامی بەرگری کردن لە شاری سلێمانی لە کاتی کۆڕەوەکەدا .
٤/٤/ 1991 داگیرکردنەوەی شاری سلێمانی لەلایەن سوپای عێراقەوە.
٤/٥/ 1991 ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی بڕیاری ژمارە (688) ی دەرکرد کە تایبەت بووبە پاراستنی کوردستان لە پەلامار و دەست درێژیەکانی رژێمەکەی سەدام حسێن.
١٩٩١/٤/٨ شەڕی قارەمانانەی مەفرەزەیەکی (ی.ن.ک) لە لۆفەکانی سەڵاحەدین لە کاتی کشانەوەی هێزەکانی بەرەی کوردستانی .
٤/١١/ ١٩٩١ داستانە مەزنەکەی کۆڕێ .
١٩٩١/٤/١٦ دانانی ناوچەی دژە فڕینی فڕۆکەکانی ڕژێمی بەعس لە باکوری هێڵی (36) وە.

یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
خەڵاتی پێزانین
بەڕێز: مەلا شاخی
بەشایستەتان دەزانین خەڵاتی پێزانینی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانتان پێشکەش بکەین کە بەچەک و قەڵەم بەشداریی شۆڕشی نوێی گەلەکەمانتان کردووە.
پیرۆزبێت
جەلال تاڵەبانی
سکرتێری گشتی
یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان

بەرهەمە بڵاوکرا وەکانی نووسەر

1- دا ستانی ئاوارە یی (شعر)		1989
2- هۆرەی چیا (شیعر)		1991
3- سوتەن (دەربارەی مافی مرۆڤ)		1992
4- ئەنفال و شۆڕەبی (شیعر		1998
5- شیوەنێك بۆرەندی خان (شیعر)		1999
6- ئەنفالی خاڵخاڵان		2000
7- ڕاپەڕین ورزگارکردنی کەرکوك	چاپی یەکەم	2000
8 ـ فیدرالی لەنێوان لکاندن وجیابوونەوەدا		2001
9 - أنفال خالخالان	چاپی عەرەبی	2006
10- Anfal.of.Khalkhalan	چاپی ئینگلیزی	2006
11- ئەنفالی ڕەش		2007
12 - دڵسۆزی کەرکوك		2007
13 – دیوانی شاخی		2009
14- ئەنفالی چوار لەدادگای باڵای تاوانەکان..		2010
15- راپەڕین و رزگاری کەرکوك	چاپی دووەم	2012

نووسەر لەچەند دێڕێکدا

* ابوبكر محمد حاجی ناسراو به (مەلا شاخی)
*لەدایك بووی 1953 دێی بیرە سپان/ پردێ/ کەرکوك
*بەشداری (شۆڕشی ئەیلول)ی كردوە.
*لە (1975)ەوە كادر ی (ی.ن.ك)بووە.
* لەساڵی 1981 بووە بەپێشمەرگەی شۆڕشی نوێ.
*ئەندامی یەكەمین پەرلەمانی كوردستان بووە.
*ئەند امی هەرسێ كۆنگرەی(ی.ن.ك) بووە .
*ئەندامی (یەكێتی نووسەرانی كورد)ە .
*ئەندامی دەستەی دامەزرێنەرو لێپرسراوی بەشی ئەدەبی
(كۆڕی رۆشنبیری لاوانی كورد) بووە لەشاری (نەغەدە).
*ئەندامی دەستەی نووسەرانی گۆڤاری (كرمانج) بووە .
*لە دامەزرێنەرانی(بنكەی رووناكبیری شەهید) و
بەرێوەبەری نوسینی گۆڤاری (شەهید)ە.
*یەكەم سەرنوسەری گۆڤاری (كەركوك) بووە .
*سكرتێری رۆشنبیری (كۆمەڵەی روناكبیری كەركوك) بووە .
*ئەندامی (یەكێتـی ی زانایانی ئاینی كوردستان)ە
* ئەندامی (سەندیكای رۆژنامەنووسانی كوردستان) ە
*خەڵاتی رێزوپێزانینی یەكیتی بە واژۆی مام جەلال وەرگرتووە
كەبەچەك وقەڵەم بەشداری شۆڕشی گەلی كوردستانی كردووە.
*چوارساڵ نوێنەری (هەڤاڵ مام جەلال) بوو لە كەركوك .
* بەرپرسی لقی كەركوكی(یەكێتیی پەرلەمانتارانی كوردستان)ە

سەرچاوەکان:

- شاخەوان ئەکرەم تایبەت بەمالپەری شاخەوان پریس
- ڕاپەڕینی شاری هەولێرلەساڵی 1991دا \ هۆشمەند عەلی \K21
- سەرچاوە:ڕۆژنامەی کوردستانی نوێ \2000\4 \ ئاسۆسوور
- ڕێگای کوردستان ژمارە (445) ساڵی (56) لە (19/ئازاری 2001).
- کوردستانی نوێ- ژ (4826) لە2009\3\20
- رابەر رەشید / ڕێگای کوردستان ژمارە (445) ساڵی (56) لە (19/ئازاری 2001).
- مۆتەکە - نەوشیروان مستەفا
- عەلی نەبی/یەکەم تفەنگی ڕاپەڕین مێژووی خۆی دەگێڕێتەوە /youtube
- شاخەوان ئەکرەم تایبهت بهمالپهری شاخهوان پرێس
- سایتی کوردستانی نوێ/چاوپێکەوتن/ فەریق حەبیب/ کەرکوك 2011/7/8
- قەیس قەرەداخی/خورماتوو/ماڵپەڕی حەمرین
- حەمەی مالییە / هەمان سەرچاوەی پێشوو
- بازنەی ئاگر- سەلاح ڕەنجدەر-ساڵی چاپ1999 -لا 108
- نامةیە کی هة ظال (رزطار سیروان دیَرةشة)
- چاوپێکەوتن/ هەڤاڵ(محمدنورمحمد)ی برای شەهید عەبدولرەزاق
- بازنەی ئاگر- سەلاح ڕەنجدەر- ساڵی چاپ1999 -لا 108

* تێبینی: کتێبەکەچاپی یەکەمی لە ساڵی دا بڵاو کراوەتەوە.

** کتێبێکەدەربارەی ڕاپەڕین ناوەناوەتا نەورۆز لێی بڵاودەکەمەوە

***هەرکەسێک دەیەوێ خزمەت بەدەوڵەمەند کردنی ئەم بابەتەبکات دەتوانی بەناردنی زانیاری و ناوی سیانی شەهیدانی ڕاپەڕین و ڕزگاری کەرکوک بەم ئیمێلە رە وانەی بکات

kuk953@yahoo.com

انتفاضة كوردستان العظيمة 1991

ومن الشراره تندلع اللهيب

في ربيع 1991م وفي الأول من آذاره اندلعت انتفاضة كردستان العظيمة بعد اكثر من خمسة عشر عاما من حرب العصابات والإبادة الجماعية للسكان وسياسة الأرض المحروقة في انفالات دمرت اكثر من خمسة آلاف قرية وما يقرب من ربع مليون انسان تم تهجيرهم الى جنوب ووسط البلاد ومن ثم قتلهم ودفنهم في مقابر جماعية بصحراوات العراق حقا لقد كانت الانتفاضة الاولى التي مزقت حاجز الخوف من الدكتاتور واجهزته وانطلقت لكي ترسم نظامها الجديد، فأقامت أول برلمان منتخب من الشعب مباشرة ليمثل كل مكونات المجتمع وفعالياته السياسية والثقافية، وليمنح الثقة لأول حكومة كردستانية وطنية في التاريخ المعاصر لحركة التحرر الوطني الكردي منذ إسقاط جمهورية مهاباد الكردستانية عام 1946م.

لقد واجهت حكومة وبرلمان كردستان تحديات كبيرة من الداخل، حيث الدمار الشامل للبنية التحتية، ومن الخارج وضغوطاته بسبب الخشية من انتقال عدوى الاستقلال الذاتي لبقية أجزاء كردستان التي أصبحت واحة حرة في بلاد يحكمها الحديد والنار والحصار، تحولت خلال عدة أشهر من ملاذ آمن للكردستانيين فقط الى ملاذ آمن لكل العراقيين وفعالياتهم السياسية ووسائلهم النضالية إعلاميا وعسكريا وتنظيميا، حتى دخلت مرحلة ما بعد السقوط بمؤسسات موحدة ومتكاملة تعمل ليل نهار من اجل إحداث تغييرات مهمة في البنية التحتية للبلاد بدت واضحة جدا خلال السنوات الثماني الماضية من خلال الاطلاع على بيانات الأعمار والبناء والصحة والكهرباء والماء والتعليم الأولي والعالي والمواصلات والاستثمار الداخلي والخارجي، إضافة الى تطور ملحوظ في البنية الاجتماعية والتنمية البشرية وتحسن المستوى المعاشي للأكثرية من الأهالي وانخفاض واضح في نسب الفقر قياسا ببقية محافظات البلاد والدول المجاورة، ان انتفاضة كردستان 1991م ارست نظاما ديمقراطيا برلمانيا يكرس التداول السلمي للسلطة ويعتمد التعددية وقبول الاخر ويعتبر صناديق الاقتراع في أي تنافس سياسي هي اقصر الطرق واسلمها لتداول السلطات، وقد اقرت كل الاحزاب والفعاليات

السياسية والاجتماعية ومكونات الاقليم العرقية والدينية الكبيرة والصغيرة هذا الشكل من النظام، وهي بالتالي تؤمن بانه النظام الانجع لتطور الاقليم وتحقيق اماني الشعب واهدافه وحل كل مشاكله سواء في الداخل او مع الحكومة الاتحادية وفي مقدمتها المناطق التي ما زالت تعاني من ازدواجية العلاقة وهي التي تقع ضمن خريطة المادة 140 من الدستور العراقي الدائم.

انطلقت الشرارة الاولى للانتفاضة من مدينة رانية

في الخامس من اذار العام 1991 انطلقت الشرارة الاولى للانتفاضة الكردية من مدينة رانية حيث تقدمت جموع الشعب الكردي نحو مدينة كركوك بعد ان تحملت مالم يأت به التاريخ الا نادرا من مآسي الإبادة الجماعية والتطهير العرقي ، وفي الحادي والعشرين من اذار تم تحرير مدينة كركوك من ازلام النظام ودخلت قوات البيشمركة، وجماهير كركوك تحتفل مرحبة بدخولها وخلاصها من الطغيان الجاثم على صدرها وتم تحرير العديد من المعتقلين والمحتجزين في المدينة.. التي تزامنت مع هزيمة النظام بحربه وعدوانه على الجارة الكويت".

- **السليمانية**

يومي 4 و5 شهدت مدينتا "رانية" و"جوارقرنه" والمجمع القسري في "حاجي آوا" تحركات جماهيرية، وقد أفلح المنتفضون في السيطرة على جميع المؤسسات في "رانية" في غضون ساعة واحدة، عدا منظومة المخابرات التي قاومت قرابة 8 ساعات.

وفي 9 آذار تم تحرير قضاء "كويسنجق".

وفي ليلة 7/6 آذار أعلن منع التجوال في "السليمانية"، وفي صباح 7 آذار انتشرت المدرعات والقوات في شوارع المدينة والازقة. كانت جماهير السليمانية تستعد لاجتراح ملحمة ثورية فريدة.

وبالفعل خرجت ذلك اليوم عن بكرة أبيها متحدية قرار حظر التجوال، وتقدمت النساء والاطفال صفوف الغاضبين، الذين كانوا يحملون السلاح الخفيف والسكاكين والعصي وراحت مراكز السلطة تستسلم لهم واحداً تلو الآخر. وعند الساعة الثالثة عصراً أصبحت سيطرة الجماهير واضحة.

أما مناطق "عربت" و"حلبجة" ومجمعاتها و"دربنديخان" و"جمجمال" فقد تحررت تباعاً وبسرعة بعد تحرير مدينة السليمانية.

- أربيل

شهدت المدينة تظاهرة يوم 6 آذار شارك فيها مئات المواطنين، وكان البعض منهم مسلحاً، واستمرت التظاهرة لمدة ساعة.

وبعد ذلك بخمسة ايام،في الساعة السابعة من صباح 11 آذار، انطلقت حشود أبناء "اربيل" نحوأهدافها المحددة، وتمكنت من السيطرة على مراكزالسلطة ومقراتها خلال 3-4 ساعات، بإستثناءمقرمنظومةاستخبارات المنطقةالشمالية،الذي لم يسقط إلافي الساعة 3 عصراً.

بعد ذلك تم تحرير مدينة "شقلاوة"، وسهل "حرير"، ومدينة "عقرة" التي استسلمت حاميتها العسكرية للجماهير المنتفضة، و "مخمور".

- دهوك

اعتباراً من 10 آذار لاحت بوادر الانتفاضة في منطقة بهدينان، وفي 12 منه أطلقت جماهير"العمادية" غضبها ضد رموز السلطة وحررت المدينة.

بعد منتصف ليلة 14/13 آذار انطلقت أول قذيفة على مركز شرطة "بروشكي" في مدينة "دهوك"، وكانت بمثابة اعلان لساعة الصفر.

وتحت ضغط الانفجار الجماهيري العارم، استقل المحافظ وآمر الحامية ومدير الأمن طائرة عمودية هرّبتهم الى الموصل.

ولم تحلّ ظهيرة 14 آذار حتى تنفست دهوك هواء الحرية، ثم تبعتها مدن "زاخو" و"بعشيقة" و"بحزاني".

- كركوك

ليلة 18/ 19 من آذار بدأت وحدات البيشمرگة مع الجماهير المنتفضة هجوماً جريئاً على قوات السلطة داخل كركوك، وجرت معارك ضارية اقترفت فيها السلطة جرائم بشعة.

ورغم استخدام السلطة للطائرات والمدفعية فقد تم تحرير أحياء "قوريا" و"شركةالنفط"و"آزادي"و"الاسكان"،بالإضافة الى"رحيم آوا" و"الشورجة".

في صباح 20 آذار تحرر "معسكر خالد" و"المطار"، ليتم في الساعة الرابعة من عصر اليوم ذاته تحرير مدينة "كركوك" بالكامل.
يذكر أن (عزة الدوري وعلي حسن المجيد وقصي صدام حسين) كانوا في المدينة حتى صباح 19 آذار.

ايقاظ الرأي العام

ويوضح حاجي محمد احمد ولي 59 عاما وهو شاهد على تلك الايام :لقد حاول النظام المباد ان يستخدم كل اسلحته مجددا ضد التركمان والكرد فالحق الاذى باهالي كركوك ما جعلهم يتركون بيوتهم ويقصدون العراء مواجهين مصيرا مجهولا بين طفل يغوص في الثلج وعجوز لاتساعده قدماه على المضي في المشي فيبقى واقفا وقد غاص الى ركبتيه في الثلج حتى الانجماد والموت في مسيرة مليونية في سبيل ايقاظ الراي العام على مأساة شعب تحدى كل شيء في سبيل حريته.
من جانبه استذكر القيادي في الحزب الديمقراطي الكردستاني عدنان كركوكلي تلك الايام قائلا :ان الشرارة الاولى للانتفاضة كانت قادمة من رانية وانتقلت من مدينة الى اخرى في عموم كردستان العراق لتصنع سفرالتحررالانساني من اعتى نظام دكتاتوري لم يعرف رحمةبشعبه يوما.
اما شيرزاد عبد الله حمه من الاتحاد الوطني الكردستاني فاشار الى ان الاهالي خلال ايام الانتفاضة و أثناء حكم نظام صدام كانوا متحمسين للخلاص من الطاغية وكانت
الاوضاع تتجه نحو الانفجار في أية لحظة اذ إن النظام كان قد ارتكب العديد من الجرائم والفظائع بحق ابناء الشعب ودول المنطقة ما دفعت بالاوضاع نحو الاحتقان والغضب الجماهيري واستجدت في تلك الفترة أوضاع داخلية وخارجية كان على القوى الوطنية استثمارها لمصلحة الشعب .

بوابة الانتفاضة

ويشير احد المشاركين في انتفاضة اذار يوسف هيوا خورشيد 55 عاماً الموظف بتربية كركوك الى ان مدينة رانية استحقت يوم 5/ 3/ 1991 ان تحظى بلقب بوابة الانتفاضة لتندلع منها الشرارة الأولى لتصل خلال أيام معدودات إلى كل المدن والقصبات الكردستانية فكان يوم 7/ 3/ 1991 عرس

السليمانية تلك المدينة الجميلة التي تحررت وللأبد من الظلم والطغيان ومن ثم توالت تحرير المدن الأخرى كأربيل ودهوك وخانقين لتكمل الانتفاضة مسيرتها المباركة ليلة 18-19/آذار/ 1991 بتحرير مدينة كركوك التي وضعت على رأسها ولأول مرة في التاريخ تاج الانتصار الكبير فكان يوم تحريرها عرسا كبيراً لأهلها الشرفاء الذين استقبلوا قوات البيشمركة الابطال بالزغاريد والأحضان ورفع أكف الشكر إلى الله لنعمة التحرير والحرية . وبين ان النظام البعثي وقبل أيام من تحرير كركوك وكعادته اتبع إجراءات قمعية بهدف قطع الطريق على الانتفاضة داخل المدينة بعد إن تقهقرت قواته في المدن الكردستانية الأخرى التي تجمعت بالكامل في تخوم المدينة فتم قطع جميع الطرق المؤدية من والى كركوك وحشد قوات اضافية وفرض حالة منع تجوال تام على المدينة التي أصيبت الحياة فيها بشلل وغطتها غمامة سوداء وكأنها ثكنة عسكرية حيث لم يكن يسمع فيها إلا أصوات الرصاص التي كانت تطلقها أزلام النظام بهدف إخافة المواطنين فيما كان الأهالي العزل يقبعون في بيوتهم .

واضاف كان الأهالي ولمعرفتهم بنيات النظام التي خبروها منذ سنين قد أخذوا كامل احتياطاتهم لمواجهة أية احتمالات لذلك بنوا داخل منازلهم أماكن وحفراً وسراديب للاختباء وكانت إذاعة صوت شعب كردستان تبث أخبار المناطق الأخرى من كردستان والعراق وما كانت تبثها تلك الإذاعة من نداءات وتوجيهات للتنظيمات السرية في خلايا (بروسك وشالاو) المسلحة ،وفي هذه الأثناء قامت الأجهزة القمعية وابتداءً من يومي 10 و 11 آذار / 1991 وباشراف مباشر من المجرم علي الكيمياوي بأوسع حملة تفتيش في مختلف مناطق كركوك كمناطق رحيماوا وإسكان وآزادي و الشورجة والحرية والمصلى وغيرها من المناطق والتي نجمت عنها أعتقال الآلا ف من المواطنين العزل ومن مختلف الأعمار والشرائح بين طفل وشاب وشيخ طاعن في السن والتي كان يقدر عددهم بحوالي (20000) مواطن لا يزال مصير العديد منهم مجهولاً إضافة إلى قتل واعتقال العديد منهم في مختلف أرجاء كركوك أثناء محاولتهم ترك المدينة."

الأستاذ نوشيروان مصطفى:

أن واحدة من المفاخر التي أستطيع أن أفتخر بها على مدى سنين عمري هي، المشاركة الفعلية للتخطيط وتحرير كركوك.في 20 آذار 1991 ، ومن كركوك، كتبت بخط يدي التهنئة للشعب الكوردي على إحدى السيارات التيكانت في طريقها إلى المدن الكوردستانية الأخرى، مهنئاً إياه بتحرير مدينة كركوك، وقرأت بيان التهنئة من إذاعة صوت الشعب الكوردستاني آنذاك.وعندما هاجم العراق الكويت واحتلها، إنقلب العالم ضد النظام العراقي، هددوه، ونصحوه بالانسحاب، لميستجب النظام العراقي إلى ذلك، فظهرت بوادر بأن العراق سيُضرب من قبل تلك القوى، فأخذنا نحن فيقيادة الاتحاد الوطني الكوردستاني نتدارس الوضع لحالة ما إذا حدث وضرب العراق، أو في حالة انسحاب القوات العراقية من الكويت. ما هي الخطوات التي يجب اتخاذها؟ وماذا يجب أن نفعل؟ درسنا الوضع ملياً، وبشكل دقيق، وبدأنا العمل على قدم وساق، عن طريق اللقاءات والاجتماعات مع الكوادر السياسية، ومع القادة العسكريين في الاتحاد الوطني، ونتيجة المشاورات، استطعنا أن نحصي بدقةقوات الجيش العراقي وتشخيص أماكن تواجدهم، وبعثنا بالرسائل إلى رؤساء المتعاونين من الأكراد مع النظام العراقي شارحين لهم الوضع القائم ونصحناهم بأن يلزموا جانب شعبهم والتخلي عن هذاالنظا الخاسر لا محال.بدأنا الاتصال بشكل منظم بجميع منظماتنا في كوردستان وتحريكهم والاستعداد للمعركة المقبلة، استطعنا الحصول على خرائط بلدية كركوك، وتعيين أماكن مقرات الحزب الحاكم ودوائرالأمن والمخابرات والاستخبارات، كذلك تعيين مواقع ومقرات وبيوت العملاء والجواسيس، على ضوء تلك الخرائط، عملنا مسحاً

كاملاً لمدينة كركوك، وعلى أساس ذلك الإجراء عيّنا الأشخاص المناسبين لكل موقع وأن يكونواعلى أهبة الاستعدادفي ساعة الصفر في الحقيقة كانت الخطة محكمة،وتم تنفيذها ببراعة.

أولئك الذين لم يشاركوا في الانتفاضة ولم يناضلوا، يقولون بأن الانتفاضة كانت جماهيرية وعفوية، نتجتبعد انهيار النظام، لكن الواقع غير ذلك، وإذا سلمنا بأقوال هؤلاء لكان وضع كوردستان الآن، كما عليه الوضع في جنوب العراق.بدأت الانتفاضة من رانية والمناطق المجاورة لها في5 /3/ 1991ونتيجة لتحرير رانية وتلك المناطق،فُتح الطريق أمام القيادة السياسية للجبهة الكوردستانية والقوات العسكرية التابعة لها للدخول من هذا المنفذ.

وفي 3/7/ 1991 بدأت الانتفاضة في السليمانية، وفي 11الاتفاق على أن يتم تحرير كركوك في آخر مرحلة، وذلك للوضع الاستثنائي لهذه المدينة وكثافة القوة العسكرية الموجودة فيها بالإضافة إلى قوة حماية شركة النفط، والقاعدة الجوية العسكرية، ومقرالفيلق، وفي كركوك أعداد كبيرة من العرب المسلحين هؤلاء الذين جلبهم النظام لتعريب المدينة، لهذه الأسباب، ولأنه ميدانياً لا يصح أن تهاجم منطقة بعيدة عنك قبل أن تبدأ بالمناطق الأقرب، اتفقنا على أن نباشر بعملية تحرير كركوك في المرحلة الأخيرة، أي بعد تحرير السليمانية وأربيل وبهدينان ومنطقة كويسنجق وصلاح الدين وشقلاوة وكرميان، ومن ثم وبجميع قوات هذه المناطق نبدأ الهجوم. في الحقيقة لم تكن عملية تحرير كركوك سهلة أبداً، كانت المعركة على أشدها واستشهد المئات من أبناءالشعب الكوردي في تلك المعركة.

أما بالنسبة للتخطيط لهذه العملية، كانت كالآتي:

استعدنا نحن في الاتحاد الوطني الكوردستاني بكافة إمكانياتنا وقواتنا المسلحة وبالتنسيق مع باقي قوى الجبهة الكوردستانية وبالاتفاق مع

أفواج الدفاع الوطني كما يسميهم النظام، ويطلق عليهم الكورد الجحوش وبعد التحاقهم بنا وتعاونهم معنا أطلقنا عليهم إسم المسلحون الثوريون كان الاتفاق على أنتتوحد جميع القوى ويبدأ الهجوم لتحرير كركوك من ثلاثة محاور، المحور الأول من أربيل عن طريق آلتون كوبري، والقوة الثانية كانت مؤلفة من قوة السليمانية، وأن يبدأ الهجوم من جمجمال وقرة هنجير صوب كركوك، أما القوة الثالثة فكانت هي قوة كرميان، وكان من المتفق أن تهاجم هذه القوة من طوز خورماتو لتدخل كركوك أي من الجنوب، لكن مع الأسف الشديد لم تستطع تلك القوة من دخول كركوك وذلك لاصطدامهم مع قوة ضخمة من قوات مجاهدي خلق الإيراني، الموالي للنظام العراقي، وللأسف استطاعت قوة مجاهدي خلق إشغال قوة كرميان وعدم تمكينها من دخول كركوك، وخاصة هذه الجبهة التي كان معسكرخالد للقوات الخاصة يعسكر فيها.

أما بالنسبة للقوتين الأخريين وباسناد من آلاف المدنيين الذين لم يستعملوا السلاح سابقاً، وحتى النساءوالصبيان كانوا يأتون إلينا للحصول على السلاح،ولحصولهم على شرف تحرير كركوك.

في تلك المعركة وعلى مدار الأيام التي استمرت، كان الأهالي من أربيل والسليمانية يطبخون الطعامويمدون المقاتلين في جميع الجبهات كمشاركة فعلية لهذه العملية المقدسة وفي نفس الوقت كدعم معنوي للمقاتلين.

بدأ الهجوم الفعلي يوم 19 /3/ 1991 . لكن قبل هذا التاريخ كنا قد بعثنا المئات من قوات البيشمركة بصورة سرية للتسلل إلى داخل المدينة لمهاجمة بعض الأماكن الحساسة التي كنا قد حددناها لهم، وفي نفس الوقت كنا قد أبلغنا عن طريق الإذاعة أهالي كركوك والشباب والخلايا السرية الأستعدادللمعركة الآتية.

لكن للأسف استطاع حسن علي المجيد علي كيمياوي من إلقاء القبض على حوالي خمسة آلاف م الشباب داخل المدينة، وإرسالهم إلى الرمادي إلى قفص الأسرى وذلك بغية عدم مشاركتهم في عملية التحرير.

وفي 19/3/ 1991 و20/ 3/ 1991

جميع الجبهات يوم وكما ذكرت سابقاً بدأ الهجوم ومن استطعنا دخول المدينة، ومساء نفس اليوم طلبت شخصياً من مسؤولي الجبهة الكوردستانية الحضور إلى مبنى محافظة كركوك لعقد اجتماع، لتدارس الأوضاع ووضع الخطط اللازمة للمحافظة على الأمن داخل المدينة،وخطط الدفاع وحماية كركوك من الهجوم المعاكس المرتقب،

وفي 21/ 3 / 1991 وهو اليومالمصادف لعيد نوروز التاريخي للكورد، كان يوماً مشهوداً، أدخل الفرحة لقلب كل كوردي، لأنه يوم تحرير كركوك ورجوعها إلى أحضان الوطن.

أنا لست متعصباً شوفينيا، ومن الطبيعي جداً أن أرى العربي والتركماني والآثوري يعيشون في كركوك بجانب الكوردي بهدوء وسلام، لكن عندما أرى بأن يقتلع الكوردي من جذوره التاريخية من أرض آبائه وأجداده ويحرم من العمل والدراسة بلغته وتصادر جميع حرياته، وفي المقابل يجلب شخص آخر ليحل محله فالنضال يصبح واجباً مقدساً.

أما عن مستقبل كركوك، أقول كيف استطعنا أن نحررها في العام 1991 سنعيد الكَره تلو الأخرى وبالقوة، ليست كركوك وحسب بل جميع الأراضي والمناطق الكوردستانية، وإعادتها إلى ظل الإدارة الكوردية. أتمنى من كل قلبي أن نرى كركوك محررة، معزة، مكرمة،في المستقبل القريب.

اعدامات وتهديم الدور

وتروي الحاجة ام سوران شوقية عزيز زنكنة التي فقدت اربعة من اولادها وخمسة عشر من اقاربها الاحداث كما شهدتها " لقد شهدنا عصر يوم 11/ 3/ 1991 وبعد أن انتهى النظام من أكبر حملة للاعتقالات في كركوك بإعدام أكثر من ثلاثين شاباً رمياً بالرصاص وأمام أنظار المواطنين وذلك في ساحة العمال في منطقة الشورجة التي تضم اليوم لوحات للشهداء وصورهم وقيامه بهدم أحياء كاملة في منطقة ساحة الطيران وتشريد سكانها وكذلك هدم اكثر من (700) دار فى منطقة جنكلاوة داخل كركوك بعد قمع الانتفاضة "، واكدت ان تلك الاعمال الوحشية لم تحول إنتفاضة أهالي كركوك فكان إن تهاوت الوحدات والاستحكامات والفصائل العسكرية والقوات غير النظامية الأخرى واحدة تلو الأخرى وهروب جميع المسؤولين وقادة الأجهزة الأمنية إلى مناطق أخرى خارج المدينة لتتحرر بالكامل مساء يوم 19/ 3/ 1991 و لتتوهج مشاعل نوروز بكل حرية لأول مرة في التاريخ .

ويرى الفنان سربست حسن طاهر ان الانتفاضة الربيعية المباركة كانت النبراس والأمل الحقيقي لأهالي كركوك للخلاص النهائي من الدكتاتورية الذين صبروا رغم قمع الانتفاضة وقال :ونحن نستذكر الذكرى العشرين لتحرير مدينة كركوك تحية إجلال وإكبار لأرواح شهداء حرية والعراق والحياة الحرة الكريمة لأهل كركوك من كرد وتركمان وكلدوآشوريين وعرب أصلاء والخزي واللعنة الأبدية لازلام النظام البعثي البائد وكل من هو على شاكلتهم.

شهادات من أيام الانتفاضة في كركوك *

بعد حصولي على اللجوء من مكتب اللاجئين في انقرة عام 1994 ، عشت مع عائلتي وأولادي الأربعة عاما كاملا في معسكر (سيلوبي) بتركيا .ورغم مرارة التجربة والعيش في ظروف قاسية ،الا انها أتاحت لي فرصة التعرف والتعايش مع العديد من اللاجئين ، خاصة وأن عدد اللاجئين في المعسكر كان يبلغ أكثر من 1500 لاجئا. وقد تعرفت خلال هذه الفترة على العديد من اللاجئين التركمان. وتعرفت على قصصهم والمعاناة التي تعرضوا لها .كان من بين هؤلاء أشخاصا قضوا سنوات طويلة في سجون النظام السابق ، تعرضوا خلالها الى مختلف صنوف التعذيب والاضطهاد .ومن بين هؤلاء أزل عبدالرزاق الذي قضى في سجن أبو غريب 8 سنوات من عمره ، بسبب تعليقه وهو يتفرج على برنامج (صور من المعركة) الذي كان يعرض خلال سني الحرب العراقية ـ الإيرانية مع أخلص أصدقائه في احد النوادي ، بأن طراز الدبابات في الجيش التركي أفضل من دبابات الجيش العراقي.. ولم يكن يعلم أن صديقه المخلص يسجل على شريط كل مايقوله. فكان أن تم القبض عليه بتهمة التجسس لصالح تركيا ، وحكمت محكمة الثورة عليه بالسجن لمدة 8 أعوام. كما تم اعتقال أخيه ناظم عبدالرزاق أيضا. وقد تعرفت على شاهين قصاب (القصاب) الذي حكم بالإعدام من قبل محكمة الثورة أيضا نتيجة وشاية صديق مخلص أيضا، وطيار تركماني أعتقل لسنوات وغيرهم. ومنهم عرفت الكثير عن تفاصيل عن الحياة اليومية للسجناء التركمان في سجن أبو غريب من أمثال صباح عزيز و نجم الدين قصاب و سعدون كوبرلو وغيرهم .وكان من بين اللاجئين شباب اشتركوا في انتفاضة كركوك ، فجلست معهم وطلبت منهم أن يتحدثوا عن مشاركة

التركمان في الانتفاضة ، وقمت بكتابة شهادتهم لكونها قيمة وثائقية مهمة في موضوع لا يعرف عنه الكثير .
هذه شهادات يرويها شهودعيان عن واقع مشاركة التركمان في انتفاضة في كركوك وماتعرضوا له من ظلم وقمع ، أوثقتها كما ذكرها أبطالها الذين يقيمون الآن في مختلف المنافي دون زيادة أو نقصان :

شهادة عبدالهادي عبدالخالق :

قام علي حسن المجيد (الكيمياوي) باختيار عشرين من الشباب التركمان الذين أخرجهم من بيوتهم عنوة وبشكل عشوائي ، ورميهم بالرصاص أمام المواطنين وذلك بمنطقة (القورية (في 15 آذار 1991 ، ظنا منه أن رياح الانتفاضة بذلك، سوف لن تهب على هذه المدينة الأبية. وقد أطلق عليهم الكيمياوي بيده الآثمة رصاصة الرحمة،ففاضت أرواحهم البريئة على مرأى ومسمع من عوائلهم المنكوبة عاشت كركوك ذروة توترها في 19 آذار 1991 ،حيث انتشرت وحدات من الجيش على فنادق المدينة المختلفة،كما تمركز اللواء الرابع بمنطقة القلعة،لضمان السيطرة على المدينة .
في 20 آذار نجح مسلحون أكراد قادمون من أربيل في السيطرة على منطقةرحيم آوا،وقامت الطائرات بقصف المدينةقصفا مركزا.
في ليلة 20 آذار أخذت السيارات العسكرية تجوب منطقة (المصلى) وتحذر المواطنين من التعاون مع الأكراد الذين دخلوا المدينة. في نفس الليلة انطلقت سيارة مجهولة في حي المصلى،مجهزة بمكبرات ينطلق منها أصوات الزغاريد.مما أحدث هلعا شديدا في صفوف الحزبيين من البعثيين الذي كانوا مختفين خلف السواتر الترابية . معتقدين أن المدينة قد سقطت فلاذ معظمهم بالفرار، وقد قمت مع مجموعة من الشباب التركماني بمهاجمة مركز شرطة منطقة

(بريادي) ،و استمر التراشق بالنيران، حتى الساعات الأولى من صباح 21 آذار،حيث سقط العديد من الشهداء .كما هاجم شباب الانتفاضةالتركمان المقرات الحزبية بمناطق عديدة مثل ألماس وبكلر . قبل دخول مجموعة مسلحة من الأكراد المدينة من منطقة رحيم آوا ، قام علي (الكيماوي) الذي كان يشغل منصب المحافظ، باعتقال مجموعة كبيرة من التركمان والأكراد في عمر الزهور ،مستخدما إياهم كدروع بشرية حيث اقتادهم إلى(معسكر خالد)الواقع على طريق تكريت ـ كركوك. وقد مر موكب الدروع البشرية من منطقة المصلى، في سبيل إلقاء الرعب في صفوف المواطنين التركمان الذين أخذوا يشاهدون باستغراب ممزوج بالألم والحقد،كيف أن النظام يقودخيرة شباب المدينةإلى المجهول فيانتهاك صارخ لأبسط الحقوق الإنسانية.

جنكيز محمد فتاح :

اضطر العديد من العوائل إلى إخفاء أبنائها في بعض المخازن والدكاكين ،والأماكن المنزوية خوفا من يلاقوا نفس المصير.كما بدأت حملة محمومة للبحث عن الهاربين من الخدمة العسكرية.. لكن ذلك لم يمنع من انضمام مجموعات كبيرة من شباب التركمان إلى الانتفاضة،وكان لي شرف مهاجمة القوات والدوريات الحزبية في أنحاء مختلفة من المدينة.وقداضطرت السلطات إزاء عدم كفاية الوحدات العسكرية الموزعة على الفنادق ،وعلى منطقة (القلعة)، إلى استدعاء قوات من الحرس الجمهوري من منطقة الصويرة ،حيث تم توزيعها على أطراف كركوك ومنطقة)عرفة(...كان التلاحم على أتم وجهه بيننا نحن المقاتلين إلا أن ذلك لم يقف حاجزا أمام إساءة نفر من الذين دخلوا كركوك من الأكراد ،إلى روح الانتفاضة النبيلة ،بعد أن بدؤوا بحملة نهب وسلب المخازن في 21 آذار والتي بدأت بمنطقة المجزرة (قصابخانه) ومناطق أخرى واستمرت لمدة أربعة أيام . كما

تعرض)معهد التكنولوجيا) إلى النهب والسلب على يد نفس المجموعة ، وكان حادث استيلاء مجموعة مسلحة على محطة للوقود وادعاء عائديتها إليهم من ضمن الحوادث التي أثرت حقا في معنوية الثوار المنتفضين ،فحدثت مناقشات حامية بين الطرفين لم تكن بأي حال من الأحوال في مصلحة الانتفاضة ، رغم ذلك استولى هذا النفر على العديد من السيارات بحجة أنها عائدة لحزبيين ..كما أن عجز الأكراد الذين دخلوا المدينة من طرف (رحيم آوة (عن استعمال الدبابات التي تركها الجيش عند فراره من المدينة ،ساهم في عدم سيطرة ثوار الانتفاضة على المدينة سيطرة كاملة.

في صباح 29 أذار ،وكان يصادف أول يوم من رمضان ، بدأت وحدات من الحرس الجمهوري بالهجوم على كركوك ،بقصف المدينة قصفا عشوائيا مما أدى الى مقتل العشرات من الأبرياء من النساء والأطفال داخل بيوتهم ،كما حدثت صدامات عديدة . وقد كانت هذه الوحدات تقوم بتنفيذ حكم الإعدام فورا بالمشاركين في الانتفاضة ،لذلك انتشرت الجثث المتفسخة وخاصة قرب (نهر خاصة) وقرب مديرية أمن كركوك ،بعد بقائها في العراء عدة أيام .وقد تم توجيه نداء عام لإرجاع المسروقات ،وإلقائها في الليل في ساحة الواسطي (ساحة أحمد آغا ،حيث تغير اسمه نتيجة سياسة تعريب كركوك) وذلك لتخليص ذمتهم من تهمة السرقة.

انسحب التركمان الذين شاركوا في الانتفاضة من المدينة وآلاف العوائل الذين خافوا على مصير أبنائهم عند دخول الجيش إلى المدينة ،كما أغلقت المحلات أبوابها بعد دخول الجيش للمدينة لمدة ثلاثة أيام متتالية. وقع المئات من الهاربين التركمان، الذين وصلوا إلى بلدة (آلتون كوبري) التركمانية التي تقع بين مدينتي أربيل وكركوك،في قبضة الحرس الجمهوري الذي كان يتقدم صوب أربيل ،فتم تنفيذ حكم

الإعدام بهم ،ودفنهم في مقابر جماعية ،تم الكشف عنها بعد الانتفاضة.

محمد قره قويونلو:

بدأت قوات النظام بحملة اعتقال واسعة في المدينة ،حيث تم القبض على العديد من الشباب التركماني ، فتم تنفيذ حكم الإعدام بالمشكوكين في ولائهم للنظام واشتراكهم في الانتفاضة،كما تم إرسال مجموعة كبيرة منهم إلى المعتقلات في بغداد .

لم يكتف النظام بالتصفية الجسدية بل بادر إلى هدم العديد من المباني والدور التي انطلق منها الرصاص أثناء الانتفاضة ، حيث تم إزالة وهدم بعض البيوت البيوت الواقعة في حي (عرصة)) عن بكرة أبيها ،لمجرد انطلاق رصاصة منها عند مرور موكب علي الكيمياوي بالقرب منها . كما تم هدم محلات سكنية بمنطقة (بريادي) و(شاطرلو) و(الشورجة) ،لنفس السبب. ولم يتوان النظام عن هدم جامع يقع قرب ساحة الطيران ،والذي بناه الحاج محمد المغازجي ،وهو من التجار التركمان المعروفين في كركوك، بحجة لجوء شباب الانتفاضة التركمان من حي (القورية) إليه أثناء القصف،وحينما عجزت الجرارات، عن إتمام عملية الهدم ،تم نسف الجامع بالديناميت ،وتم إقامة شارع رئيسي يربط كركوك بتكريت مباشرة بدلا منه .

عندما دفعت السلطات أموالا،لذر الرماد في العيون كتعويض للحاج محمد ،رفض الحاج التعويض طالبا فقط السماح له ببناء جامع جديد في مكان آخر،معلنا استعداده لتشييده بضعف مبلغ التعويض المراد دفعه له .

كما بدأ النظام بعد الانتفاضة مباشرة بتصفية الوجود التركماني في منطقة (القلعة) التي كانت تضم إلى جانب الآثار التاريخية مئات البيوت السكنية في محلات(آغاليق،زندان، ميدان، طوب قابي) وغيرها.والتي أزيلت ،وأصبحت أثرا بعد عين ،وشرد سكانها تحت

ذريعة صيانة الآثار التاريخية،تحت سمع وبصر وصمت العالم المتمدن.وتحولت القلعة إلى منطقة عسكرية محظورة، بحكم كونها أعلى منطقة في كركوك،الأمر الذي يتيح لها السيطرة على المدينة ضد أي طارئ. لم يستطع ثوار الانتفاضة في كركوك من بسط سيطرتهم الكاملة على المدينة ،بسبب تنكر البعض لروح الانتفاضة ، كما أن استمرار المقاومة في معسكر خالد ،ساهم في سرعة إرسال النظام لوحدات من الحرس الجمهوري، والطائرات السمتية إلى المدينة ،وبذلك لم يختلف مصير الانتفاضة في كركوك عن مصيرهافي بقيةالمدن العراقية سواء في الجنوب أوفي الشمال.

احمد دنيز:

ليس هدفي التفاخر ....، ولكن احب ان اذكر لك بعض الامور:

1- هل قرأت حيان الدكتور اتيلا (من قضاء كفري) (تركماني وعمل في صفوف الاتحاد الوطني الكوردستاني) (واستشهد في الدفاع عن مدينة كفري في التسعينات)! وهناك العديد من الامثلة والحالات المشابهة.

2- هل تعلم حينما كنت ازور اقربائي في سجن ابو غريب، كان المعتقلين التركمان، من اقرب المقربين للمعتقلين الاكراد!

3- انني اذكر والدي ووالدتي،كانا يجمعان المال والطعام من الاهل والاقارب، ويقدمونها للعوائل الكوردية المتضررة في فترة حملة الانفال السيئة الصيت!

4- اقسم لكم بأن ثمانية من الرجال الكورد المطلوبين كانوا قد اختبأوا في بيتنا في كركوك، عندما اعدم علي الكيمياوي 20 كورديا في منطقة الشورجة...

*المصدر : نصرت مردان / نحن التركمان/موقع الكترونى

شهداء طوز خورماتو وتازة خورماتو نبراس على طريق التركمان *

الحاج اصغر :-

عدد نفوس تازة بلغ في التعداد العام للسكان عام 1997م حوالي 16000 مواطن ، وأما اليوم بعد سقوط النظام البائد وعودة بعض المهجرين والمرحلين والمغتربين فقد بلغ النفوس حوالي 35000 ألف نسمة ، وان غالبيتهم من التركمان خاصة مركز الناحية فهو مغلق بالقومية التركمانية مائة بالمائة.. وفي عام 1980م تعرض أبناؤها إلى ظلم النظام البائد حيث القي القبض على عشرات من الشباب التركماني، ومن ثم صدور حكم الإعدام بحق البعض منهم والسجن المؤبد للبعض الاخر بلا أي سبب سوى كونهم تركمان ومن محبي آل بيت رسول الله(صلى الله عليه واله وسلم)

وفي الانتفاضة الشعبانية عام 1991م طالت المجازر الجماعية البشعة العشرات من شباب وشيوخ الناحية بالرمي بالرصاص من دون محاكمة ، مع دفنهم في المقابر الجماعية ، لقد اجتاحت ناحية تازة قوات النظام البائد ، وارتكبوا فيها المجازر الدموية البشعة بحق التركمان حيث قامت تلك القوات بجمع الرجال من الشباب والشيوخ من بيوتهم واللقاء القبض على من صادفتهم دون محاكمتهم بشكل قانوني وأصولي بل بشكل صوري ومخالف للقانون ، ومن ثم إيقافهم صفاً واحداً وفتح النار عليهم من الأسلحة الخفيفة دون رأفة ورحمة ، ففي اليوم الأول من اقتحام مدينة تازة خورماتو وهو يوم 1991/3/23م نفذ حكم الإعدام بالرمي بحق الشهيدين الشابين (زين العابدين إبراهيم ، إسماعيل شكر شلاو) وبعد يومين نفذ حكم الرمي بحق الشهداء كل من (على حسين مالي،على اكبر،حسين علي اكبر،جمال شكر ساقي،عزيز تعجيل رضا،والمربي الكبير موسى يادكار ، عبدالله خضر كهية ، إحسان جمعة قنبر ، خليل باقر

اغا، حسين احمد اكبر، زين العابدين اكبر النجار،حيدر غيدان،عدنان زين العابدين ،حيدر حسين مالي،عباس عبد الله خضر) والتحقت هذه الكوكبة من الشهداء بقوافل الشهداء التركمان الأبرار ودخلوا تاريخ المجد من أوسع أبوابه.

كما يقول الحاج اصغر حول طوزخورماتو:-

... واشتعلت نار الانتفاضة الشعبانية في عام 1991

كانت مدة الانتفاضة حوالي اسبوع تقريبا , لكن بعد ذلك قام الجيش العراقي وبالاخص الحرس الجمهوري والقوات الخاصة بالهجوم لانهاء الانتفاضة , حيث تم حصار طوز خورماتو من جهتين , يشرف على احدى الجهتين الحرس الجمهوري من الجيش العراقي , واما الجهة الاخرى فان فعالياتها وعملياتها بيد منظمة مجاهدي خلق الايرانية .

كما قال:-

تم قصف طوز خورماتو بالمدفعية والهاونات من الجهتين

(الجيش ومجاهدي خلق) هذا بالاضافة الى القصف الجوي من المروحيات

(الطائرات السمتية) وعلى اثر هذا استشهد عدد غير قليل من اهالي الطوز وللمثال وليس للحصر استشهاد المواطن احمد حاج محمد وبمعية ابن اخته ومحمد بن سلمان من ناحية امرلي , وتهدمت دور عديدة ..

فهرب الناس الى خارج الطوز الى ينكجه وقرى البيات ودخل الحرس الجمهوري فعاث في الطوز فسادا وقتلا واعتقل الكثير من الاهالي مثل حميد طوزلو ووهبي اق صو وحلمي اق صو وكما تم اعدام عدد اخر ومنهم محمد قاسم رشاد ...

---

* المصدر : محمد الله ويردي/ وكاله انباء كركوك / موقع الكترونى

Yürütmeler ve rolü tahribat

Ve Truva Gerekliliği "Biz 1991/03/11 günü öğleden sonra görülen ve Kerkük, vurularak otuzdan fazla genç erkeklerin yürütme tutuklamalar en büyük kampanya sistemi sona erdi bundan sonra ve vatandaşların gözleri önünde ve o var onu çocukların dört şahit olarak akrabalarının olayların onbeş kaybetti annesi Soran Shawkeyah Aziz Zangana, bir bugün şehit ve resimlerin resim ve oluşan Shorja alanda işçilerin avlusunda, ayaklanmanın bastırılması sonra Kerkük'te alanda Cenglaoh içinde (700) evden daha bahçesinde sinek ve nüfus deplasman yanı sıra daha yıkım içinde tüm mahallelerde yıkım yaptığını "ve bu vahşete Kerkük halkının ayaklanması döndü olmadığını doğruladı Bu yüzden yıkılmış birimleri ve tahkimatı ve askeri hizip ve düzensiz güçler birbiri ardına diğeri ve şehir dışında diğer alanlara güvenlik hizmetleri tüm yetkilileri ve liderlerinin uçuş 1991/03/19 akşamı, tam özgür olmalı ve özgürce parlayan fişekleri Nevruz tarihinde ilk kez bu oldu.

Biz Kerkük kurtuluş, özgürlük şehitleri, Irak, Kerkük halkı, Kürtler, Türkmenler ve Caldoahurien ve Araplar için özgür ve onurlu yaşam ruhları bir haraç yirminci yıldönümü çağırmak: ayaklanmasının bastırılması rağmen, hasta olanlar, diktatörlüğün nihai kurtuluş Nibras ve Kerkük halkı için gerçek bir umut mübarek ve dedi ki sanatçı Serbst Hasan Tan ayaklanması bahar göre devrik Baas rejimi için otantik ve utanç ve ebedi lanet feshedilmiş ve benzerlerini bütün olduğunu.

(18)

Ayaklanmasının Kapısı

55 yıllık Rania şehrine Kerkük yükselterek çalışan Kürdistan'ın bütün şehir ve kasabalar için birkaç gün boyunca ulaşmak için ilk kıvılcım patlak kapısı İntifada'nın unvanını almış 1991/05/03 üzerinde olgunlaşmış Mart Joseph Hiwa Hurşit ayaklanmasında katılanların birini gösterir 03/07/1991 vardı sonra Düğün Süleymaniye, baskı ve zulüm kurtarılmış ve sonsuza dek güzel bir şehir, ve onun büyük bir zafer düzenleme düğün günüydü 18-19 / Mart / Tarihte ilk defa başını yerleştirilir Kerkük, Crown şehrin 1991 liberalleşme gece mübarek İntifada tamamlayacak Kerbal diğer şehirler, Dohuk ve Khanaqin düzenleme devirdi kurtuluş ve özgürlük nimet için Allah'a teşekkür avuç onurlu kahramanlar Balzgarrid peşmerge güçleri ve sarılmalar alınan ve yükseltmek insanlar için harika. O her zamanki gibi, bu baskıcı önlemler kentin VTM eteklerinde tamamen monte diğer Kürdistan kentlerinde kendi kuvvetleri geri çekildi sonra şehir içinde ayaklanmayı engellemek için ve Kerkük'ün önde gelen tüm yollar ve ek asker seferberlik ve tam sokağa çıkma yasağı konmasına kesilmiş, Kerkük kurtuluş önce Baas rejimi ve gün dedi hangi hayat felç ve sadece onun silahsız insanların evlerinde baygın edilir iken vatandaşları yıldırmak amacıyla çeteleri tarafından ateş açıldı mermi sesi duymamış bir askeri kışla gibi karanlık bir bulut karşılanmıştır şehir.

O, insanlar ve Brōha yıl önce evlerinden yerleşik olduğu ihtimalini karşı korumak için tüm önlemler almış sistemin yapıları, bilgi, yerler ve çukurları ve tonozlar gizlemek ve Kürdistan ve Irak Kürdistan yayın haberleri diğer parçaları halkının Ses, ve hücrelerde gizlilik düzenlemelere itiraz ve rehberlik radyo (yayınlandı Brosk ve Chelao) silahlı ve bu arada, baskıcı ve 10 tarihinde başlayan ve Mart 11/1991 ve Rahimawa, konut, Azadi ve Shorja, özgürlük ve Şapel ve diğer bölgeler, alanlar olarak Kerkük çeşitli bölgelerinde geniş süpürme suçlunun Kimyasal Ali'nin doğrudan denetimi altında alaturka P yakalama sonuçlandı Değişik yaş gruplarından çocuklar ve şehri terk çalışırken, genç ve yaşlı eski ve (20000) vatandaşı olarak tahmin edildiği, hala öldürülmesi ve Kerkük çeşitli yerlerinde çoğu tutuklama yanı sıra pek çoğu bilinmeyen kader arasında sivillerin" .

Kamuoyunun uyanışı

Hacı Muhammed Ahmed, Crown, 59, o gün için bir tanık şöyle anlatıyor: Sağ da evlerini terk yaptı ve yürüme taşımak için karın içine bir çocuk dalış ve eski bir Atsaadh ayak bilinmeyen bir akıbete karşı karşıya açık gitti ne Kerkük sakinleri, zarar Türkmen ve Kürtlere karşı geri bütün silahları kullanan dikta rejimini denedi insanlık dramını kamuoyunu uyandırmak için dondurma ve Magdy Rady sürecinde ölmek için karda dizlerinin üzerine düştü ayakta özgürlük uğruna her şeyi meydan kalır.

Onun parçası için, ayaklanmanın ilk kıvılcımı Rania gelen ve onun insanların merhametine bir gün bilmediği bir kasabadan zor diktatörlüğün seyahat insani kurtuluş yapmak için Irak Kürdistan tamamının başka taşındı söyleyerek, Kürdistan Demokrat Partisi Adnan Karagokla o günlerin lideri hatırlattı.

Kürdistan (KYB) Yurtseverler Birliği Sherzad Abdullah eti günlük ayaklanma sırasında ve Saddam rejimi döneminde halkı zalim kurtulmak için istekli olduğuna işaret etti ve her şey o insanlar ve bölge ülkelerine karşı pek çok suç ve zulümler işlediği sistemi gibi her an patlamaya doğru ilerliyorlardı gerginlik ve öfke durumları ödenen kamu ve milli kuvvetlerin iç ve dış durum bu dönemde gelişmeler insanların yararına yatırım oldu.

(16)

Dohuk

10 Mart itibariyle bölgede Bhdinan ayaklanma kasıp kavuran ve güç sembolleri karşı yakan kitleler "Amadiya" öfke 12 ve şehrin dağıttı.
13\14 ile gece yarısı sonra Mart "Dohuk" kentinde polis istasyonu "Brocki" ilk kabuk başlatılan ve sıfır saatlik bir deklarasyon eşitti.
Ezici bir kitle patlama basınç altında, Musul için güvenlik Hrepetthm helikopterin vali ve garnizon komutanı ve yönetmen alır.
14 Mart öğleden sonra çözmek değil mi Dohuk hatta şehirler "Zaho" ve "Bashika'da" ve ardından, özgürlük hava üfledi "Bahzany".
Kerkük
Mart 18/19 gece Kerkük'te iktidar güçlerine kitlelerin Peşmerge birimleri Almentvdh utanmazca saldırı ile başladı ve güç iğrenç suçları nerede şiddetli savaşlar gerçekleşti.
Uçak ve topçu güç kullanımı ". Shorja" "Rahim Awa" ve ek olarak canlı, "Koraa" ve "petrol şirketi" ve "Azadi" ve "konut", piyasaya sürülmüş olsa da
20 Mart sabahı öğleden sonra saat dörtte tam "Kerkük" kurtuluş aynı gün olması, "Halid kampı" ve "havalimanı" serbest bırakın.
Bu (İzzet El Duri, Ali Hasan El-Mecid ve Kusay, Saddam Hüseyin'in) Mart 19 sabaha kadar şehirde olduğu dikkat çekicidir.
**

(15)

Süleymaniye

4 ve 5 şehir, "Rania" ve "Joariqrnh" ve kitle hareketleri "Hacı Awa" in bileşik kaybolması, 8 saat direndi sistemi istihbarat dışında, bir saat içinde "Rania" tüm kurumların kontrolünü Almentvdon döndü gördüm.

9 Mart'ta bir kurtarılmış bölge olduğunu "Koysanjaq".

6\7 gecesi Mart 7 Mart sabahı "Süleymaniye," bir sokağa çıkma yasağı ilan kentin cadde ve sokaklarında zırhlı araç ve asker gönderdi. Hayranları Süleymaniye eşsiz bir devrimci epik kazandı hazırlanıyorlar.

Gerçekten de, o gün sokağa çıkma yasağı hiçe sayarak babası makara geldi ve kızgın arasında kadın ve çocuklar yaptı, hafif silah, bıçak ve sopalarla silahlanmış ve onlara güç pozisyonlarda ve tek tek vermeye başladı. Öğleden sonra kalabalığın kontrolü 03:00 netlik kazanmıştır.

" Arepett" ve "Halepçe" ve bileşikleri ve "Darbandikhan" ve "ridge" alanları gittikçe ve hızla Süleymaniye kentinin kurtuluş sonra kurtarmıştır.

-Erbil

Şehrin 6 Mart tarihinde bir gösteri vatandaşların yüzlerce katıldığı tanık ve bazıları silahlı ve gösteri bir saat boyunca devam etti.

Ve beş gün sonra, saat yedide 11 Mart sabahı, az belirli hedeflere yönelik "Erbil", kalabalıklara yola ve sistem istihbarat düşmüş değil kuzey bölgesi, karargahı dışında, 3-4 saat boyunca güç merkezleri ve merkezi kontrol etmeyi başardı, ancak 3. öğleden sonra.

Bundan sonra, "Shaqlawa," kolay "ipek" ve kitleler Almentvdh için askeri garnizon teslim oldu "Akre", ve şehrin kurtuluş "sarhoş".

standart ülkenin il ve komşu ülkelerin geri kalanına kıyasla, 1991 yılında Kürdistan ayaklanması iktidarın barışçıl transferi adanmış parlamentonun demokratik bir sistem koydu ve çoğulculuk ve kabul destekler diğer herhangi bir siyasi rekabet içinde sandıkta tüm partilerin ve sistemin bölgenin etnik ve dini, büyük ve küçük bu formun siyasi ve sosyal bileşenleri itiraf etti, yetkililerin dolaşımı için, kısa yoldan ve açıklama olduğunu ve bu nedenle en çok bölgenin gelişimi için etkili ve halkın özlemleri ve hedeflerine ulaşmak ve hem de, tüm sorunların çözümünde inanıyor Ev veya federal hükümet ile, hala kalıcı Irak anayasasının 140. maddenin haritası içinde ikili bir ilişki olduğu sonbahar muzdarip özellikle alanlar.

Rania şehrinin ayaklanmanın ilk kıvılcımı başlattı

Mart 1991 beşinci günü, tarihin getirdiği sürece delik sonra Kerkük şehrine Kürt halk kitlelerinin yapılan Rania Kürt kasabası, bir ayaklanmanın ilk kıvılcımı başlattı ancak nadiren soykırım trajedi ve etnik temizlik, ateist ve Mart ayının yirminci yılında devrilmesinden rejimden Kerkük serbest şehir oldu ve peşmerge güçleri ve çekti Kerkük göğsüne zulmünden kurtuluş girdiği kutluyor ve karşılama kitleler girdi ve şehirde birçok mahkumları ve tutukluları serbest bıraktı .. Hangi süngü yenilgisi ile çakıştı ve komşu Kuveyt karşı saldırgan" .

(13)

Bu kıvılcım alevler patlak olduğunu

1991 baharında, ve ilk yönetimindeki gerilla savaşı ve nüfusun soykırım daha on beş yıl sonra intifada Kürdistan'da büyük kırdı ve Anda içinde yanık toprak politikası beş binden fazla köy ve bir milyon insanın neredeyse dörtte yok güney ve ülkenin merkezine yerinden edildi ve sonra da onları öldürmek için ve onları gömmek toplu mezarlara Bsahrawat Irak'ta gerçekten diktatör ve onun hizmet korku bariyerini yırttı ve doğrudan ulusal kurtuluş hareketinin modern tarihin Kürdistan ve ulusal ilk hükümeti tüm toplum kesimlerinin ve siyasal, kültürel, ve güven sağlıyor aktörleri temsil halk tarafından seçilen yeni, Deyaar ilk parlamentosu resmetmeye başladı ilk intifada oldu 1946 yılında Kürdistan'ın Mahabad Kürt Cumhuriyeti'ni yıkmayı beri.

Çünkü demir ve ateş, kuşatma tarafından yönetilen bir ülkede özgür bir vaha haline gelmiştir Kürdistan, parçaları geri kalanının özerkliği iletim korkusu kitle altyapısının imha ve yurtdışında Dgutath sadece Krdstanyen için güvenli bir liman birkaç ay içinde döndü Hükümet ve içeriden Kürdistan önemli güçlükler Parlamentosu, karşılaştıkları tüm Iraklılar katılımı ve faaliyetleri mücadele medyanın siyasi ve kendi araçlarının ve o ülkenin alt yapısında önemli değişiklikler meydana getirmek amacıyla birleşik ve entegre bir çalışma gün ve gece sonrası sonbahar kurumlar girinceye askeri ve örgütsel, yaş, inşaat, sağlık, elektrik ve su ile ilgili mevcut veriler üzerinden geçen sekiz yıl içinde çok açık görünüyordu için güvenli bir sığınak ve ilk öğretim ve yüksek öğretim, ulaşım, yerli ve yabancı yatırım, sosyal yapı içinde önemli gelişme yanı sıra, ebeveynlerin çoğunluğunun yaşam ve yoksulluk oranlarında belirgin bir azalma insan gelişimi ve geliştirilmiş

Kürdistan 1991'de büyük ayaklanma

Executions and the destruction of the role

And Troy Necessity is the mother Soran Shawkeyah Aziz Zangana, which lost four of her children and fifteen of her relatives events as witnessed by "We have seen the afternoon of 11.03.1991 and after that ended the system of the largest campaign of arrests in Kirkuk, the execution of more than thirty young men shot to death and before the eyes of citizens and that in the courtyard of the workers in the Shorja area which today comprises paintings of the martyrs and their pictures and doing the demolition of entire neighborhoods in the yard fly and the displacement of population, as well as the demolition of more than (700) house in the area Cenglaoh in Kirkuk after the suppression of the uprising, "and confirmed that these atrocities had not turned the uprising of the people of Kirkuk So it was that collapsed units and fortifications and military factions and irregular forces the other one after the other and the flight of all officials and leaders of the security services to other areas outside the city to be liberated in full on the evening of 03/19/1991 and the glowing flares Nowruz freely for the first time in history.

According to the artist Serbst Hassan Taher uprising spring blessed the Nibras and real hope for the people of Kirkuk to the salvation of the final of the dictatorship, those who are patient, despite the suppression of the uprising and said: We recall the twentieth anniversary of the liberation of Kirkuk, a tribute to the spirits of the martyrs of freedom, Iraq, free and dignified life for the people of Kirkuk, Kurds, Turkmen and Caldoahurien and Arabs authentically and shame and eternal damnation for the ousted Baathist regime is defunct and all of their ilk.

(10)

Gate of the uprising

Indicates one of the participants in the uprising of March Joseph Hiwa Khurshid 55-year employee raising Kirkuk to the city of Rania matured on 05.03.1991 that have the title of gate intifada to break out of the first spark to reach during the few days to all the cities and towns of Kurdistan was on 03/07/1991 Wedding Sulaimaniya, a beautiful city that was liberated and forever of the oppression and tyranny, and then rolled editing other cities Kerbal, Dohuk and Khanaqin to complement the Intifada her blessed the night of 18-19 / March / 1991 liberalization of the city of Kirkuk, which is placed on her head for the first time in history, Crown the great victory was the day edit wedding great for people who have received honorable heroes Balzgarrid Peshmerga forces and the hugs and raise the palms of thanks to God for the blessing of liberation and freedom. He said the Baathist regime and the days before the liberation of Kirkuk, as usual, these repressive measures in order to block the uprising within the city after it retreated his forces in the cities of Kurdistan other assembled entirely in the outskirts of the city Vtm cut all roads leading to and from Kirkuk and the mobilization of additional troops and the imposition of curfews complete on which the city where life has been paralyzed and covered by a dark cloud like a military barracks where it was not only heard the sound of bullets that were fired by thugs in order to intimidate citizens while he was unarmed people are languishing in their homes.

He was the people and their knowledge of structures of the system that Brōha years ago have taken full precautions to guard against any possibility of that built into their homes, places and pits and vaults to hide and the Voice of the people of Kurdistan broadcast news other parts of Kurdistan and Iraq, and was broadcast by the radio of the appeals and guidance to the regulations of confidentiality in cells (Brosk and Chelao) armed, and in the meantime, the repressive apparatus and starting on 10 and March 11/1991 and under the direct supervision of the offender Chemical Ali in the broadest sweep in various regions of Kirkuk as areas of Rahimawa, housing, Azadi and Shorja, freedom, and Chapel and other regions, which resulted in capture of Alala P of civilians from different age groups and between children and young and old old and which was estimated at (20000) citizen is still unknown fate of many of them in addition to killing and arresting many of them in various parts of Kirkuk, while trying to leave the city" .

(9)

The awakening of public opinion

Explains Haji Mohammed Ahmed, Crown, 59, a witness to those days: I have tried the dictatorial regime that uses all his weapons back against the Turkmen and the Kurds right harm the inhabitants of Kirkuk, what made them leave their homes and traveled to the open confronted by an unknown fate of a child dive into the snow and an old Atsaadh feet to move in walking remains standing has plunged to his knees in the snow to freezing and dying in the process of Magdy Rady in order to awaken public opinion on the tragedy of people defied everything for the sake of freedom.

For his part, recalled the leader of the Kurdistan Democratic Party Adnan Karagokla those days, saying that the first spark of the uprising was coming from Rania and moved from one town to another in the whole of Iraqi Kurdistan to make travel humanitarian liberation of the hardest dictatorship did not know the mercy of his people one day.

The Sherzad Abdullah flesh of the Patriotic Union of Kurdistan (PUK) pointed out that the locals during the day the uprising and during the reign of Saddam's regime were eager to get rid of the tyrant, and things were moving toward the explosion at any moment as the system he has committed many crimes and atrocities against the people and the countries of the region paid to the situations of tension and anger the public and developments in this period of internal and external situation of the national forces was invested for the benefit of the people.

(8)

-Kirkuk

The night of 18/19 of March began with the masses Peshmerga units Almentvdh brazen attack on the forces of power in Kirkuk, and fierce battles took place where power is committed heinous crimes.

Although the use of power to the aircraft and artillery have been released alive, "Koraa" and "oil company" and "Azadi" and "housing", in addition to "Rahim Awa" and "Shorja".

On the morning of March 20 release the "camp of Khalid" and "airport", to be at four o'clock in the afternoon the same day of the liberation of "Kirkuk" in full.

It is noteworthy that (Izzat al-Duri, Ali Hassan al-Majid and Qusay, Saddam Hussein) were in the city until the morning of March 19.

**

Erbil

The city witnessed a demonstration on 6 March was attended by hundreds of citizens, and some of them armed, and the demonstration continued for an hour.

And five days later, at seven o'clock the morning of March 11, set off crowds of people, "Erbil" toward specific goals, and was able to control the power centers and headquarters during the 3-4 hours, with the exception of the headquarters of system intelligence the northern region, which has not fallen, but at 3 in the afternoon.

After that, the liberation of "Shaqlawa," and easy "silk", and the city of "Akre" that surrendered the military garrison for the masses Almentvdh, and "drunk".

-Dohuk

As of March 10 are rampant in the area Bhdinan uprising, and in 12 of the fired masses "Amadiya" outrage against the symbols of power and liberated the city.

After the middle of the night of 13/14 March launched the first shell at the police station "Brocki" in the city of "Dohuk", and was tantamount to a declaration of zero hour.

Under the pressure of the explosion of mass overwhelming, take the governor and the garrison commander and director of security Hrepetthm helicopter to Mosul.

Did not solve the afternoon of March 14 Dohuk even breathed the air of freedom, followed by cities "Zakho" and "Bashiqa" and "Bahzany".

Launched the first spark of the uprising of the city of Rania

On the fifth of March 1991, launched the first spark of the uprising of the Kurdish town of Rania, where made the masses of the Kurdish people to the city of Kirkuk after the bore unless brought by the history, but rarely from the tragedies of genocide and ethnic cleansing, in the atheist and the twentieth of March was liberated city of Kirkuk from the ousted regime and entered the Peshmerga forces, and masses of Kirkuk celebrating and welcoming entry into salvation from tyranny on her chest heaved and liberated many prisoners and detainees in the city .. Which coincided with the defeat of the bayonet, and its aggression against neighboring Kuwait .
"

-Sulaymaniyah

On 4 and 5 saw the cities, "Rania" and "Joariqrnh" and the compound disappearance in "Haji Awa" the movements of a mass, has returned Almentvdon in control of all institutions in the "Rania" within one hour, except for system intelligence that resisted about 8 hours.

On 9 March was liberated district of "Koysanjaq".

On the night of 6/7 March announced a curfew in the "Sulaymaniyah," On the morning of March 7 deployed armored vehicles and troops in the city's streets and alleys. Fans were preparing to Sulaymaniyah won a unique revolutionary epic.

Indeed, that day came for her father reel in defiance of the curfew, and made the women and children among the angry, armed with light weapons, knives and sticks and began to give them positions of power and one by one. At three o'clock in the afternoon crowd control has become clear.

The areas of "Arepett" and "Halabja" and compounds and "Darbandikhan" and "ridge" has liberated successively and quickly after the liberation of the city of Sulaymaniyah.

The flames broke out Acharar

In the spring of 1991, and in the first's administration broke intifada Kurdistan great after more than fifteen years of guerrilla war and genocide of the population and the policy of scorched earth in Anda destroyed more than five thousand villages and almost a quarter of a million people were displaced to the south and center of the country and then kill them and bury them in mass graves Bsahrawat Iraq really was the first intifada that tore apart the barrier of fear of the dictator and his services and began to paint its new, Deyaar's first parliament elected by the people directly to represent all components of society and actors of the political, cultural, and gives confidence to the first government of Kurdistan and the national in the modern history of the movement of national liberation Since the overthrow of the Kurdish Mahabad Republic of Kurdistan in 1946.

I have encountered the Government and the Parliament of Kurdistan significant challenges from the inside, where the mass destruction of infrastructure, and abroad, and Dgutath because of fear of transmission of the autonomy of the rest of the parts of Kurdistan, which has become an oasis free in a country ruled by iron and fire, siege, turned over several months from a safe haven for Krdstanyen only safe haven for all Iraqis involvement and activities of political and their means of struggle the media and militarily, and organizationally, until he entered the post-fall institutions unified and integrated working day and night in order to bring about significant changes in the infrastructure of the country seemed very clear during the past eight years through the available data on age, construction, health, electricity and water and primary education and higher education, transportation, domestic and foreign investment, in addition to the remarkable development in the social structure, human development and improved standard of living of the majority of parents and a clear reduction in the rates of poverty compared to the rest of the country's provinces and neighboring countries, the uprising of Kurdistan in 1991 laid a democratic system of parliament devoted to the peaceful transfer of power and supports pluralism and the acceptance of the other is the ballot box in any political competition is the shortest way and explanation, for the circulation of the authorities, has admitted all the parties, and political and social components of the region's ethnic and religious, large and small this form of the system, and therefore believes that the most effective for the development of the region and achieve the people's aspirations and goals and solving all its problems, both in home or with the federal government, particularly the areas that still suffer from a dual relationship that fall within the map of Article 140 of the permanent Iraqi constitution.

The great uprising of Kurdistan 1991

پێڕست

بابەت	لاپەڕە
- لەجیاتی پێشەکی	7
بەشی یەکەم	9
- لە قاسمەڕەشەوە	10
- سازدانەوە و ئامادەکاری	17
بەشی دووەم	**21**
- چۆن گەیشتینە رانیە	25
- سەردانی عەلی نەبی	27
بەشی سێیەم	
- میحوەری سلێمانی	31
- راپەڕینی سلێمانی	35
بەشی چوارەم - رزگار کردنی کۆیە	45
- شانە چەکدارەکانی هەولێر	51
- بەرەو هەولێر	54
بەشی پێنجەم	
- رزگارکردنی هەولێر	57
- لە قەڵاو منارەوە	64
- ئۆردوگای بنە سەراوە (قەڵای سەوز)	73
بەشی شەشەم	
- راپەڕینی کفری	97
بەشی حەوتەم	
- راپەڕینی خورماتوو	101
- بریندار بوونی حەمە ڕەش	109
بەشی هەشتەم	
- راپەڕینی بادینان	119

بەشی نۆیەم
- رزگارکردنی پردێ(آلتون کوبری) 122
- کۆبوونەوەی پردێ 128
- نامەکان 130
- شانە چەکدارەکانی سرک و بروسک 135
- چاوپێکەوتنی هەڤاڵ رەوەند 152
- دەوری هەڤاڵ ئاسۆ سوور 155
- ئەو پێشمەرگانەی چوونە ناوکەرکوک 159
- ئەزموونی راپەڕین 164

بەشی دەیەم
- قۆڵی چەمچەماڵ 169
- رۆڵی هێزی پێشمەرگە 173

بەشی یازدەیەم
- پێشمەرگە شیوعی یەکان 179
- لستی شەهیدانی رانیە لەرزگاری کەرکوک 184
- هەڵوێستی عەرەب و تورکمان 185
- هەڵوێستی کورد 191

بەشی دوازدە یەم - هەڕەشە 195
- ژیاننامەی شەهید عەبدولرەزاق 202
- کشانەوە و شەهدانی چیمەن 209
- پەلاماری پردێ 211

بەشی سێزدە یەم
- داگیرکردنەوەی کەرکوک 218
- لەساڵیادی کۆڕەودا 224
- راپەڕین و یادگاری 225

بەشی چواردە یەم **227**
- پەیامی کاک کۆسرەت 235
- کەرکوکی نوێ 246
بەشی پازدە یەم
- پێشمەرگە پارتیزانەکانی کەرکوک 251
- شەهیدانی ماڵی مام ئەنوەر 256
- لیستی شەهیدانی رزگاری کەرکوک 258
- لیستی شەهیدانی هەولێری 270
- ژياننامەی شەهید(حەسەن کوێستانی 272
- ژياننامەی شەهید حاجی هەڵمەت 274
- ژياننامەی شەهید حەمەڕەش 276
- ژياننامەی شەهید ئاتیللا 278
وێنەکان ..شەهیدانی چیمەن 286
- وەرزێکی نوێ 327
القسم العربی انتفاضە کردستان 345
Kürdistan 1991'de 373
The great uprising
of Kurdistan 1991 381

ڕێزنامەی ڕۆژنامەی کەرکوکی نوێ

ملاشاخی
Rizgari
Mala shakhi
الانتفاضة..
وتحرير كركوك